


BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
8
48 A
27

MEMORIALE
Opuſculorum Seraphici Patris Noſtri Sancti Franciſci.

PER

Fr. Iuanetin Niño.



Cum licentia,

Salmanticæ apud Antoniam Ramirez. An. 1624.

LICENTIA.

Cum licentia Philippi IIII. Hispaniarum Regis nostri Catholici. Die 12. Ianuarij 1622.

Et superiorum Ordinis 3. nonas Iulij 1621. & 30. Ianuarij. 1624.

ILLVSTRISSIMIS,
Et Reuerendißimis Dominis.

D. Gabrieli de Trejo, Tertij Ordinis Seraphici Patris N. Sancti Francisci. S. R. E. Presbytero Cardinali, tituli S. Pancratij.

ET

D. Fr. Antonio de Trejo, totius eiusdem Ordinis Generali dignissimo Episcopo Cartaginensi, Catholici Regis nostri à Consilijs.

Germanis Fratribus.

Fr. Iuanetin Niño Prouinciæ S. Iacobi, humilis eorum filius
P. F. E.

Memoriale Opusculorum Seraphici

P.N.S.Francisci à F. L. Vvadinꝫ go quibusdam cũ notis,& cõmenta rijs iam primum in lucem editum, vestrisq́; Illustrißimis Domina- tionibus dicatum: nunc solo tex- tu, sub vestro etiam patrocinio, pro maiori commoditate fratrum, vt ipsum scilicet in manicis sem- per habere, & secum præmanibus portare poßint, & valeant: exijt in lucem iterum sequenti ordine.

MEMO-

MEMORIALE OPVSCVLORVM SERAHPICI P.N.S. FRANCISCI.

TOMVS PRIMVS.

EPISTOLA I.

Ad vniuersos Christi fideles.

Vniuersis Christianis, Religiosis, Clericis, Laicis, masculis, & fæminis, omnibus qui habitant in vniuerso mundo.

O Quam benedicti sunt, & beati qui Deum diligunt, & faciunt sicut Dominus dicit in Euangelio:

Matth. 22. ver. 30. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & proximum sicut te ipsum. Diligamus ergo Deum, & adoremus cum pio corde, & pura mente; quia super omnia hoc quærens dixit: Veri adoratores adorabunt Deum Patrē in spiritu, & veritate: omnes qui adorāt eum, in spiritu veritatis oportet adorare. Et bene valete in Domino. *Ioan. 4. v. 13.*

EPISTOLA II.

Ad vniuersos Christi fideles.

Vniuersis Christianis, Religiosis, Clericis, Laicis, tàm viris quàm fæminis, omnibus qui habitant in vniuerso mundo, Frater Franciscus eorum seruus, & subditus, obsequium cum reuerentia, pacem veram de cœlo, & sinceram in Domino charitatem.

Cap.

CAPVT I.

De causa scribendi has literas.

CVM sim seruus omnium, omnibus & seruire teneor, & administrare odorifera verba Domini mei. Vnde in mente considerans, quod cum personaliter propter infirmitatem, & debilitatem mei corporis non possim singulos visitare, proposui literis præsentibus nuntijs, verba Domini nostri Iesu Christi, qui est Verbum Patris vobis offerre, & verba Spiritus Sancti, quæ spiritus & vita sunt.

CAPVT II.

De fide, & imitatione Christi Domini.

Luce.1. ISTVD verbum Patris tã dignum, tam sanctum, & gloriosum nuntiauit Pater altissimus de Cœlo per sanctum Gabrielem Archangelum suum, quod & descendit in vterum Virginis gloriosæ Mariæ, ex cuius vtero veram suscepit carnem humanitatis fragilitatis nos-
2.Cor.8 vers.9. stræ: qui cum diues esset, super omnia voluit ipse in mundo cum beatissima Matre sua eligere paupertatem. Prope passionem celebrauit Pascha cum Discipulis suis, & accipiens panem, gratias egit, & bene-
Mat.26 ver.27. dixit, & fregit, dicens: Accipite & comedite, hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, dixit: Hic sanguis meus noui testamenti, qui pro vobis & pro multis effundetur in re-
Mat.26 ver.39. missionem peccatorum. Deinde orauit Patrem, dicens: Pater, si fieri

potest

potest transeat à me calix iste. Et factus est sudor eius, sicut guttæ sanguinis decurrentis super terram. Posuit tamen voluntatem suã in voluntate Patris, dicens: Pater, fiat voluntas tua, non sicut ego volo, sed sicut tu vis. Cuius Patris talis fuit voluntas, vt Filius eius benedictus & gloriosus, quem dedit nobis, & natus fuit pro nobis, se ipsum per propriũ sanguinẽ suum, sacrificium, & hostiam in ara Crucis offerret, non pro se, per quem facta sunt omnia, sed pro peccatis nostris, relinquens exemplũ nobis, vt sequamur vestigia eius. Et vult vt omnes saluemur per eũ, & recipiamus ipsum puro corde, & casto corpore. Sed pauci sunt, qui velint recipere eũ, & salui esse per eum, licet eius iugũ suaue sit, & onus leue.

Luc. 22. ver. 44. *Mat. 26 ver. 42. & 39.* *Isaæ. 9. vers. 6.* *Ioan. 1. vers. 2.* *1. Pet. 2 vers. 21* *1. Ti. 2.* *Mat. 11 ver. 30.*

CAPVT III.

Maledictos esse diuina mandata præuaricantes, benedictos vero Deum diligentes.

Psa.33. vers. 9. Ioan. 3. ver. 19. QVI nolunt gustare quam suauis sit Dominus, & diligunt tenebras magis quam lucem, nolẽtes adimplere mandata Dei, maledicti sunt; de quibus dicitur per Prophetam: Psal.118. ver. 21. Maledicti qui declinant à mandatis tuis. Sed è contrario quã benedicti & beati sunt, qui in spiritu & veritate (vt oportet) eum adorant: dicamus ei laudes, & orationes die noctuque dicendo: Pater Ioan. 4. ver. 23. noster qui es in cœlis, &c. quia Luc. 18. vers. 1. oportet nos semper orare, & nunquam deficere.

Cap.

CAPVT IIII.

De confitendis peccatis, & Eucharistia sumenda.

DEbemus si quidem confiteri sacerdoti omnia peccata nostra: & recipimus corpus, & sanguinē Domini nostri Iesu Christi ob hoc, quod qui non manducat carnem suam, & bibit suum sanguinem, non potest intrare in regnum Dei. Digne tamen vnusquisque manducet, & bibat: quia qui indigne mãducat iudiciũ sibi manducat & bibit, non diiudicans corpus Domini.

Ioan. 6.

1.Co.11. ver.29.

CAPVT V.

De facienda pœnitentia, & proximo amando.

Lucæ 3. vers. 8. FAciamus insuper fructus dignos pœnitétię, & diligamus proximos, sicut nos metipsos: & si quis non vult eos amare sicut se ipsum, saltem non inferat eis mala, sed faciat bona.

CAPVT VI.

De iustitia cum misericordia administranda, & de eleemosyna elargienda.

Iaco. 2. ver. 13. QVI autem potestatem iudicij receperunt, iudicium cum misericordia semper exerceant, sicut ipsi vellent à Domino misericordiam obtinere. Iudicium enim sine misericordia erit illi, qui non facit misericordiam. Habeamus itaq; charitatem, & humilitatem, & eleemosynas faciamus; quia ipsę lauant

animas

animas nostras à sordibus peccatorum: homines enim omnia perdũt, quæ in hoc mundo relinquunt, secum tamen portant charitatis mercedem, & eleemosynas quas fecerunt, de quibus â Domino consequentur præmium & dignam mercedem.

CAPVT VII.

De abstinentia, & honore Ecclesiasticis impendendo.

DEbemus ieiunare, & â vitijs abstinere, in omne quod inducere potest ad peccatum, necnon & â quacunque superfluitate vsus. Et etiam Catholici Eccelesiam visitare frequenter, Ecclesiasticos venerari, & reuereri, ob eorum officium, & administrationẽ sanctissimi corporis, & sanguinis Christi, quod sacrifi-

crificant & recipiunt, & aliјs ministrant. Et firmiter sciamus omnes, quod nemo saluari potest nisi per sancta verba, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, quæ clerici dicunt, annuntiant, & administrant, & ipsi soli ministrare debent.

CAPVT VIII.

De vero religioso, & perfecta obedientia.

SPecialiter autẽ religiosi, & qui sæculo renunciauerunt, tenentur plura & maiora facere, & ea dimittere quibus nõ est opus, & odio habere corpora nostra cum vitijs, & peccatis, quia Dominus dicit in Euangelio: omnia mala à corde exeunt. Diligere inimicos vestros, & bene facere his qui nos oderunt.
Matt. 13
Ier. 18.

Obser-

Obseruare præcepta, & consilia Redemptoris nostri, nos metipsos abnegare, & corpora nostra ponere sub iugo seruitutis, & obedientiæ. Et nullus tenetur ad obedientiam in eo, vbi committitur delictum vel peccatum; quia tantùm ad id venimus, vt saluando animas nostras, bonorum operum, alijs exẽpla præbeamus. Luc. 16. Mat. 27.

CAPVT IX.

De benignitate Prælati erga subditos.

CVI autem obedientia impendenda est, & commissa & qui pro maiore habetur, videat vt minor fiat, & aliorum Fratrum seruus, & in singulos subditos misericordiam operetur, quantum sibi vel-

lec

let, cũ esset subditus. Nec ex delicto Fratris irascatur in Fratrem, sed omni patiẽtia & humilitate ipsum benigne corrigat, moneat, & supporter.

CAPVT X.

De humilitate, & de miseria corporis & fœlicitate spiritus.

NON simus secũdum carnem sapientes atque prudentes, sed simplices, humiles, & puri. Et habeamus corpora nostra in opprobrium & despectum; quia omnes per culpam nostram, sumus miseri & putridi, sicut Dominus dicit per Prophetam: Ego autem sum vermis, & non homo, &c. Nunquam debemus desiderare esse super alios, sed potius subditi & subiecti, omni humanæ creaturæ, propter Deum. Et om-

Psa. 21. uers. 7. 1. Pe. 2. ver. 13.

omnes illi qui fecerint, & perseuerauerint vsque in finem, requiescet super eos spiritus Domini, & faciet in eis habitaculum & mansionem, & erunt filij Patris cœlestis, cuius opera faciunt, & sunt sponsæ, fratres, & matres Domini nostri Iesu Christi. Sponsæ sumus, quoniam Spiritui Sancto coniunguntur fideles animæ. Fratres sumus Iesu Christi, quando facimus voluntatem Patris, qui in cœlis est. Matres quando portamus eum in corde, & corpore nostro per amorem, & sinceram conscientiam, & parturimus eum per sanctam operationem, quæ lucere debet alijs in exemplo. O quam gloriosum & magnum, habere in cœlis Patrem! ô quam sanctum, Paraclitum, Pulchrum, & amabilem habere sponsum! ô quam *Mat. 12. ver. 50.*

Sanctum, & quantum delectabile,
beneplacitum, humile, pacificum,
dulce & amabile,& super omnia de
siderabile, habere talem fratrem,
qui posuit animam suam pro oui-
bus suis, & orauit pro nobis Patrē,
Ioa.10. dicens: Pater, serua eos in nomine
ver.17. tuo,quos dedisti mihi. Pater, om-
Ioa.17. nes quos dedisti mihi in mundo,
ver.11. tui erant, & tu mihi eos dedisti; &
Ibidem. verba quæ dedisti mihi, dedi eis, &
vers 6. ipsi acceperunt,& cognouerunt ve
Ibidem. rè, quia à te exiui, & crediderunt,
vers 8. quia tu me misisti. Rogo pro eis,
Ibidem. sanctifica me ipsum, vt sint sancti-
vers.9. ficati in vnum, sicut & nos sumus.
Ibidem. Et volo Pater, vt vbi ego sum, ibi
ver.19. sit & minister meus, vt videat
Ibidem. claritatem in Regno
ver.24. meo.

CAPVT XI.

De Christo Saluatore laudãdo.

EI autem, qui tanta sustinuit pro nobis, tot vnà contulit, & conferet in futurũ; vt omnis creatura, quæ est in cœlis, terra, mari, & in abyssis, reddat laudes Deo, gloriã, & honorem, & benedictionem: quia ipse virtus est, & fortitudo nostra est, qui est solus bonus, solus altissimus, solus omnipotens, admirabilis, & gloriosus, & solus Sanctus, laudabilis, & benedictus per infinita sæcula sæculorum. Amen.

CAPVT XII.

De cæcutione, & deceptione peccatoris.

 Omnes

OMnes enim illi, qui non sunt in pœnitentia,& non recipiūt corpus,& sanguinem Domini nostri Iesu Christi, sed operantur vitia & peccata,& qui ambulant post concupiscentiam suam,& mala desideria, & non obseruant quæ promiserunt, & seruiunt corporaliter mundo, & corporibus, desiderijs, curis, & solicitudinibus huius sæculi,& huius vitæ, decepti sunt à diabolo, cuius filij sunt, & cuius opera faciunt. Cæci sunt, quia verum lumen non vident, Dominum nostrum Iesum Christum. Sapientiam non habent spiritus, quia filium Dei in se non habent, qui est vera sapientia Patris. De quibus dicitur: Sapientia eorum deuorata est: vident, agnoscunt, & sciunt, & faciunt mala,& scienter perdunt ani-

Ps.106 per. 27.

animas ſuas. Videte cæci decepti ab inimicis veſtris, ſcilicet à carne, mundo, & dæmone, quia corpori delectabile peccatum, & amarum Deo ſeruire, quia cũcta mala à corpore hominum exeunt, & procedunt, ſicut dicit Dominus in Euangelio. Putatis diu poſsidere vana huius ſæculi, ſed decepti eſtis, quia venient dies & hora, de quibus nõ cogitatis, & neſcitis & ignoratis. *Mat. 13 ver. 18.*

CAPVT XIII.

De infelici morte peccatorum.

INfirmatur corpus, mors appropinquat, veniunt propinqui, & amici dicentes: Diſpone domui tuæ &c. Et ecce vxor eius, & filij eius, propinqui & amici ſe fingunt flere; & reſpiciens videt eos flentes, &

mouetur malo motu, & cogitando intrase, dicit: Ecce animam meam, & corpus meum, & omnia mea pono in manibus vestris. Vere iste homo est maledictus, qui confidit, & exponit animam suam, & corpus, & omnia sua in talibus manibus. Vnde dicit Dominus per Prophe-
Ier 17. tam: Maledictus homo, qui spem
ver. 5. suam ponit in homine. Et statim faciunt vocare sacerdotem, qui dicit ei: vis recipere pœnitentiam de omnibus peccatis tuis? Respondet: volo. Vis satisfacere de commissis, & his quæ fraudasti, & decepisti, de tua substantia? Respondet: non. Cui sacerdos: Quare non? Respondet: Quia cuncta disposui in manibus propinquorum. Et tunc incipit perdere loquelam, & sic moritur ille miserrimus. Sed sciãt omnes, quod
vbi-

vbicunque, & qualitercunque homo moriatur in criminali pecato, & sine satisfactione, & potuit satisfacere, & non fecit, quod talem dæmon recipit, & rapit animam suam de corpore suo, cum tanta angustia & tribulatione, quantam nemo scire potest, nisi qui patitur illam tribulationem. Et omnia talenta, potestas, & scientia, quam putabat habere, auferuntur ab eo: & propinqui & amici, quibus bona tradidit, tollent ea, & diuident, & postea dicent: Maledicta sit anima eius quia plura potuit dare nobis, & non dedit, & potuit plus acquirere quam quæsiuit, & similia. Corpus comedent vermes, animam corrodent dæmones; & sic perdet animam & corpus propter hoc breue sæculum.

PERORATIO.

EGO Frater Franciſcus minor ſeruus veſter, rogo & obſecro in charitate, quæ Deus eſt, & cum voluntate oſculandi pedes veſtros, quod hæc verba & alia Domini noſtri Ieſu Chriſti, cum humilitate, velitis recipere, operari & obſeruare. Et omnes illi, qui ea benigne recipiunt & intelligunt, ea mittant alijs in exemplum. Si in eis perſeuerauerint vſque in finem, benedicat eos Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

EPISTOLA III.
Ad Beatum Antonium de Padua.

Chariſsimo meo Fratri Antonio, Fra-

Frater Franciſcus in Chriſto ſalutem.

PLacet mihi quod ſanctæ Theologiæ literas Fratribus interpreteris, ita tamen vt neque in te, neque in cæteris (quod vehementer cupio) extinguatur ſanctæ orationis ſpiritus iuxta Regulam quam profitemur. Vale.

EPISTOLA IIII.

Ad Beatam virginē Claram, & cæteras ſorores S. Damiani.

Chariſsimæ ſorori Claræ, & cæteris ſororibus ſancti Damiani, frater Franciſcus in Chriſto ſalutē.

QVIA Domini inſpiratione feciſtis vos filias & ancillas altiſsimi, ſummi Regis, Patris, Coeleſtis.

ſtis, & Spiritui Sancto vos deſponſaſtis viuere ſecundum perfectionem ſancti Euangelij, volo, & promitto per me,& fratres meos, ſemper habere de vobis,tanquam de ipſis curam diligentem & ſolicitudinem ſpecialem. Valete in Domino.

EPISTOLA V.

Ad eaſdem.

Chariſsimæ ſorori Claræ, & cæteris ſororibus ſancti Damiani in Chriſto ſalutem.

EGO frater Franciſcus paruulus volo ſequi vitam,& paupertatem altiſsimi Domini noſtri Ieſu Chriſti, & eius ſanctiſsimæ Matris, & perſeuerare in ea vſque in finē. Et rogo vos omnes dominas meas, & conſilium do vobis, vt in iſta ſan-

ctiſ-

ctissima vita & paupertate semper viuatis. Et custodite vos multum, ne doctrina vel consilio alicuius ab ipsa in perpetuum vllatenus recedatis. Valete in Domino.

EPISTOLA VI.

Ad fratrem Eliam totius Ordinis Vicarium Generalem.

Reuerendo in Christo Patri Fratri Eliæ totius Ordinis Vicario, Frater Franciscus in Christo Salutem.

FRater, det tibi Dominus suam sanctam benedictionem. In omnibus sis patiens, & bene dispositus. Si in aliquo à Fratribus tuis offenderis, accepta referas Deo. In hoc solum cognoscam si es seruus Dei, si errantem Fratrem misericor-

dia

dia reducas ad Deum, etsi grauiter errantem amare non desieris. Et si aliquo timore humano, id attentare non audeat, pete ab eo si misericordiam cupiat. Et si aliquis suadente diabolo, ceciderit in aliquod graue peccatum, recurrat ad Guardianum: ille vero transmittat ad Prouincialem, qui misericorditer recipiat; etsi viderit illum esse contritum, dicat illi: vade & noli amplius peccare. Vale in Domino.

EPISTOLA VII.

Ad eundem.

Reuerendo in Christo Patri, Fratri Eliæ totius Ordinis Vicario, Fr. Franciscus in Christo salutem.

IN omnibus, frater Elia, quæ feceris plurimum tibi commendo chari-

charitatem, & patientiam: multos enim te tolerare oportet, & onus, quod humeris portas, magnum est, & graue, animas videlicet multorum. In lege veteri Summus Sacerdos portabat in Rationali iudicij, *Exo.28 ver.29.* quôd ex humeris super pectus pendebat, nomina duodecim Tribuum Israël; significans in hoc, quod vt Prælatus subditos suos in humeris portat, necesse est vt eos in pectore gestet: nam tolerare non poterit, quos amare desierit. Iesus Christus Dominus noster, quando voluit Petro dare Ecclesiam, priusquã *Ioa vl. ver.15.* oues traderet illi, eum de amore examinauit. Vide ergo ne vllus fratrum peccet: sed si peccauerit, à facie tua non abeat sine misericordia, & correctione, & quia medicus es, offer infirmo medicinam; quoniam

Mat. 9. ver. 12. niam vt dixit Dominus, non est opus bene habentibus medicus, sed male habentibus. Vigila, admone, labora, pasce, ama, expecta, time. Vale in Domino.

EPISTOLA VIII.

Ad Generalem Ministrum Fratrum Minorum.

Reuerendo in Christo Patri N. totius Ordinis Generali Ministro.

DOminus te custodiat, & in sancta sua charitate conseruet. Patientiam in omnibus operibus tuis, mi Frater tibi commendo in tãtum, quod quicunque tibi impedimentum fecerit, siue Fratres, siue alij, etiamsi te verberent, omnia debes habere pro gratia: & ita velis & nõ aliud. Et dilige eos, qui ista faciunt

tibi:

tibi: & non velis aliud de eis, nisi quantum Dominus dederit tibi. Et in hoc dilige eos, vt velis quod sint meliores Christiani. In hoc volo cognoscere si tu diligis Dominum, & me seruum suum, & tuum, si feceris istud; videlicet quod non sit aliquis Frater in mundo qui peccauerit, quantumcunque potuerit peccare, quòd postquam viderit oculos tuos, nunquam recedat sine misericordia tua. Etsi non quæreret, tu quæras ab eo si vult misericordiam. Etsi ille millies appareret postea coram oculis tuis, dilige eum plusquam me, ad hoc vt trahas eum ad bonum, & semper miserearis talibus. Et istud denunties Guardianis, quando poteris, quod per te sic firmus est facere. Et omnes Fratres, qui scirent eum peccasse, non faciăt

vere-

verecundiam ei, nec detractionem, sed magis misericordiam habeant circa ipsum, & teneant priuatum peccatum Fratris sui: quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Si quis Fratrum instigante inimico mortaliter peccauerit, per obedientiam teneatur recurrere ad Guardianum suum: & Guardianus similiter, per obedientiam teneatur eum mittere Custodi: ipse verò custos misericorditer prouideat ei, sicut ipse vellet prouideri sibi in consimili casu. Et isti penitus non habeant potestatem iniungendi aliam poenitentiam, nisi illam: vade & noli amplius peccare. Ista fac & vale.

Mat. 9. ver. 17.

EPISTOLA IX.

Ad Prouinciales Ordinis Minorum.

Dile-

Dilectis in Christo Fratribus Ministris Prouincialibus Ordinis Minorum.

IN regimine vestro, Fratres Ministri, duo vos deprecor: Primũ quod non sitis personarum acceptatores; secundum, quod non præcipiatis facile per sanctam obedientiam: quia hoc est statim gladium euaginare, quod non debet fieri nisi matura consideratione, & magna occasione. In mandatis moderati, in peccatores misericordes, in condonando faciles, in victu abstinentes, in vestitu pauperes, in verbis mansueti, Deo & officijs vestris fideles estote. Ex operibus verba, & præcepta eruite, si vultis quod subditi ex verbis vestris, facienda depromant, & quod ore præcipitis,

illi opere compleant. Valete in Domino.

EPISTOLA X.

Ad Capitulum Generale.

Reuerendis, & multum diligendis Fratribus vniuersis, Fr. Franciscus in Christo salutem.

NOmen Dei audientes, adorate eum cum timore, & reuerẽtia

Tob. 13. proni in terra. Ideò misit vos Deus

vers. 4. in mundum vniuersum, vt verbo & opere detis testimonium voci eius, & faciatis omnes scire quod nõ est alius præter ipsum. In disciplina, & sancta obedientia perseuerate; & quæ promisistis ei bono proposito, adimplete per omnia. Oro, sicut possum, Generalem Ministrum, vt faciat Regulam ab omnibus inuiolabiliter obseruari. Et clerici dicant

diui-

diuinum officium cum deuotione coram Deo, non attendentes melodiam vocis, sed consonantiam mentis. Et bene valete in Domino.

EPISTOLA XI.

Ad Capitulum Generale.

Reuerendis, & multum diligendis, Ministro Generali, & cæteris Fratribus Ordinis Minorum, Frater Franciscus in Christo salutem.

QVIA qui ex Deo est, verba Dei audit; debemus proinde nos Fratres amantissimi, qui spiritualibus diuinis sumus officijs deputati non solum audire, & facere quæ dicit Deus, verum etiam ad insinuandam in nobis altitudinē creatoris nostri, & in ipso subiectionem *Ioan. 8. ver. 47.*

nostrã, vasa & officialia cætera custodire, quæ cõtinent verba sua sancta. Propter ea moneo omnes Fratres meos, & in Christo conforto, quatenus vbicunque inuenerint diuina verba scripta, sicut possunt venerentur; & quantum ad eos spectat, si non sunt reposita bene, vel inhoneste iacerent in loco aliquo dispersa, recolligant, & reponant, honorantes in sermonibus Dominum, qui locutus est. Multa enim sanctificantur per verba Dei, & virtute verborum Christi altaris conficitur Sacramentum. Confiteor præterea Deo Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, & Beatæ Mariæ perpetuæ Virgini, & omnibus sanctis in cœlo, & in terra, & Generali Ministro huius Religionis nostræ, sicut venerabili Domino meo, & omnibus sacer-

ſacerdotibus Ordinis noſtri, & omnibus alijs Fratribus meis benedictis, omnia peccata mea. In multis offendi mea graui culpa, ſpecialiter quod Regulã, quam Domino promiſi, non ſeruaui, nec officium, ſicut Regula præcipit, dixi, ſiue negligentia, ſiue infirmitatis meæ occaſione, ſiue quia ignorans ſum, & idiota. Ideóque per omnia oro ſicut poſſum, Generalem Dominum meum Miniſtrum, vt faciat Regulam ab omnibus obſeruari: & clerici dicant officium cum deuotione coram Deo, vt poſsint per veritaté mentis placere Deo, & non cum laſciuitate vocis aures populi demulcere, & non attendentes melodiam vocis, ſed conſonantiam mẽtis, vt vox concordet menti, mens vero cõcordet Deo. Ego enim pro

mitto hæc firmiter custodire, sicut dederit mihi gratiam Deus: Et hęc Fratribus, qui mecum sunt obseruã da tradam in officio, & cęteris alijs constitutis. Quicunque autem Fratrum hæc obseruare noluerint, nõ teneo eos Catholicos, nec fratres meos, nolo etiam ipsos videre, nec loqui, donec pęnitentiam egerint. Hoc dico de omnibus alijs, qui vagando vadunt, postposita Regulæ disciplina: quoniam Dominus noster Iesus Christus dedit vitam suã ne perderet sanctissimi Patris obedientiam. Ego Frater Franciscus homo vilis, & indigna creatura Domini Dei, dico per Dominum Iesum Christum Generali Ministro totius Religionis nostræ, & omnibus Generalibus Ministris, qui post eũ erũt, & cæteris Custodibus, & Guardia-
nis,

nis, qui ſunt, & erunt, vt hoc ſcriptum habeant operentur, & ſtudioſe reponant. Et exoro ipſos vt quæ ſcripta ſunt in eo, ſolicitè faciāt cuſtodiri, ac diligentius obſeruari. Et ſecundum beneplacitum omnipotentis Dei, nunc, ſemper, donec fuerit mundus iſte, benedicti vos à Domino, qui feceritis iſta: & in æternum Dominus ſit vobiſcum. Amen.

EPISTOLA XII.

Ad Sacerdotes totius Ordinis.

In nomine Sanctæ Trinitatis, & ſummæ vnitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

Reuerendis & multum diligendis Fratribus vniuerſis, Generali Miniſtro Ordinis Minorum, domi-

no suo, & cæteris Ministris Generalibus qui post eum erunt, & omnibus Ministris, & Custodibus, & Sacerdotibus fraternitatis eiusdem, in Christo humilibus, & omnibus simplicibus, & obediẽtibus, primis & nouissimis: Frater Franciscus, homo vilis & caducus, vester paruus seruus, salutem in eo qui redemit, & lauit nos in sanguine suo: Dominus Iesus Christus altissimus filius nomen illi, qui est benedictus in sæcula, Amen.

AVdite domini, filij, & fratres mei, auribus percipite verba
Tob. 13. vers. 6. mea. Inclinate aures cordis vestri, & obedite voci filij Dei, seruate in toto corde vestro mandata eius, & consilia eius perfecta mente implete. Cõfitemini ei, quoniam bonus, &

&c exaltate eum in operibus vestris. Tanquam filijs se nobis offert Dominus Deus. Deprecor itaque omnes Fratres cum osculo pedum, & cum charitate qua possum, vt omnem reuerentiam, & omnem honorem, quantumcunque poteritis, exhibeatis corpori, & sanguini Domini nostri Iesu Christi, in quo, quæ in cœlis, & quæ in terris, sunt pacificata, & reconciliata Omnipotenti Deo. Rogo etiam in Domino omnes Fratres meos, Sacerdotes qui sunt & erunt, & esse cupiunt altissimi, quod quandocunque voluerint Missam celebrare, puri & pure faciant cum reuerentia verum sacrificium sanctissimi corporis, & sanguinis Domini nostri Iesu Christi, sancta intentione & munda, nó pro vlla terrena re, neque timore

Colo. 1. ver. 20.

vel amore alicuius hominis, quasi
placentes hominibus. Sed omnis
voluntas, quantum adiuuat gratia
omnipotentis, ad eum dirigatur, &
soli ipsi Deo summo tantum place
re desideretis, quia ipse solus ope-
ratur ibi, sicut sibi placet. Quoniam
Luc.22. sicut ipse Dominus dicit, hoc faci-
ver.19. te in meam commemorationem; si
quis aliter fecerit, Iudas traditor
efficitur. Recordamini Fratres Sa-
cerdotes, quoniam scriptum est in
Deu.17 lege Moysi, quod transgredientes
ver.6. vel in corporalibus, sine vlla miseratio
cap.19. ne per sententiam Domini morie-
ver.15. bantur. Quanto maiora, & peiora
Heb.10. meretur pati supplicia, qui Filium
ver.29. Dei conculcauerit, & sanguinem
testamenti pollutū duxerit, in quo
sanctificatus est? Et Spiritui Sancto
cōtumeliam fecerit? Despicit enim
homo

homo pollutus, & conculcat Agnũ Dei, quoniam, ſicut dicit Apoſtolus, non diiudicans, & diſcernens ſanctum panem Chriſtum ab alijs cibarijs, vel operibus indignis, indignus manducat, cum Dominus per Prophetam dicat: Maledictus homo qui opus Dei facit negligenter, vel fraudulenter. Et propter ſacerdotes, qui nolunt ponere ſuper id cor in veritate, condemnat nos, dicens: Maledicam benedictionibus veſtris. Audite fratres mei. Si Beata virgo Maria honoratur (vt dignum eſt) quia ipſum portauit in ſanctiſsimo vtero ſuo; ſi beatus Ioãnes Baptiſta contremuit, & non audebat tangere Domini verticem; ſi ſepulchrum, in quo per aliquod tẽpus iacuit, ſic veneratur: quantum debet eſſe ſanctus, & iuſtus, & dig-

1. Co. 11 ver. 29.

Ier. 48. ver. 10.

Mal. 2. ver. 2.

nus

nus,qui nō iam moriturum , ſed in
1. Pet.1 æternum victurum , & glorificatū,
verſ. 12 in quem deſiderant Angeli proſpi-
cere,contrectat manibus, corde,&
ore ſumit,& alijs ad ſumendū præ-
Leu. 11. bet ? Videte dignitatem veſtram,
ver. 44. Fratres ſacerdotes , & eſtote ſancti
quia ipſe ſanctus eſt. Et ſicut ſuper
omnes propter hoc myſterium ho
norauit vos Dominus Deus , ita &
vos propter hoc myſterium diligi-
te eum , reueremini , & honorate.
Magna miſeria, & miſeranda infir-
mitas , quando ipſum ſic præſente
habetis,& aliquid aliud in toto mū
do curatis. Totus homo paueat,to
tus mundus contremiſcat,& cœlū
exultet, quando ſuper altare in ma
nibus ſacerdotis eſt Chriſtus Filius
Dei viui. O admirāda altitudo!ò ſtu
pēda dignatio!ò ſublimitas,humilis
quod

quod Dominus vniuersitatis, Deus & Dei Filius sic se humiliat, vt pro nostra salute sub modica panis formula se abscondat: videte Fratres humilitatem Dei, & effundite corã illo corda vestra, & humiliamini, vt & vos exaltemini ab eo. Nihil ergo de vobis retineatis vobis, vt totos vos recipiat, qui se vobis exhibet totum. *Moneo praterea & exhortor in Domino, vt in locis in quibus morantur Fratres, vna tantum celebretur missa in die, secundum formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.* Si vero in loco plures fuerint sacerdotes, sic sit per amorem charitatis, alter Conuẽtus audita celebratione sacerdotis alterius: quia absentes & præsentes replet, qui eo digni sunt, Dominus noster Iesus Christus. Qui licet in pluribus locis reperiatur, tamen in diui-

diuisibilis manet, & aliqua detrimẽta non nouit, sed vnus verus, sicut ei placet operatur, cum Domino Deo Patre, & Spiritu Sancto Paracleto in sæcula sæculorum. Amen.

Aduertentia F. L. Vvaddingo super illa verba. Vna tantũ Missa celebretur.

HVNC locum putauit Philippus Melãchton suo dogmati de abiurãdis Missis priuatis fauisse; vnde & pro eodem illum citauit in execrabili illa Apologia Confessionis Augustanæ, art. de Missa. Quod sane mouit pium ac eruditũ virum Ioannem Eckium in suo Enchiridio, vt negaret hanc Epistolam fuisse à Diuo Francisco conscriptam. De quo etiã non leuiter dubitarunt Illustriss. Card. Bellarmin lib. 2. de Missa cap. 10. ad obie-

ctionem

ctionem 12. tom. 3. & Anton. Posseuin. tom. 1 sui Appar. sacri, sub nomine Franciscus Aßisias. Sed & addidit Eckius, nec filios eius, Fratres Minores agnoscere Epistolam hanc inter cætera Opuscula Dñi Francisci. In quo sanè deceptus est: in omnibus etenim Monumentis, & Chronicis, tam antiquis, quàm nouioribus, Ordinis Minorum, nullum tam suum esse obseruatum, quàm Epistola hæc; nec illius esse, aliquandi ante hos dubitatum est: qui ne admitterent tanti nominis virum, tam peruersæ doctrinæ, vel nimium fauisse, de illius Auctore dubitarunt: adhibitis insuper quibusdam solutionibus de sensu Auctoris, quisquis, vt aiunt, ille fuerit: nempe id intelligendum esse de feria Quinta Maioris Hebdomadæ, vel de Missa maiori, aut Conuentuali, de qua nos immediate numero sequenti. Quod si aliter, & absolutè, de omnibus diebus

illi sermo esset, apertissime falsum & erroneum continere iudicant Epistolam, & non modicum applaudere pestilenti errori Melanchthonis, & aliorum Hæreticorum, qui priuatas missas omninò abominantur; vnamq; solum Cœnam Dominicã fieri vellent, quæ eodem ritu, solemnitate, ac circunstantijs, quibus Christus Dominus suam peregit, celebraretur, & in qua omnes adstantes cõmunicarent. Quæ planè hæreticorum deliria sunt, & sectariorum figmenta.

Hinc non leuiter moti, nec inani ducti fundamento fidei speculatores, hæreticæ prauitatis Inquisitores in Hispania, in Catalogo illo librorum cauendorum, vel expurgandorum, qui sub Illustriss. Cardin. Bernardo de Sandoual & Rojas, Archiepiscopo Toletano, supremo in Hispaniarum ditionibus in causis fidei Inquisitore, produxit in lucẽ anno Domini 1612. fol.

fol. mihi 98. colum. 1. ad hunc locum apponuntur hæc verba: caute lege. Quam cautionem postea vidi ad finem Epistolæ, apposito signo è regione horum verborum tom. 5. & 13. Biblioth. vet. Pat. nouiorum editionum, vbi hæc Epistola inter alia D. Francisci Opuscula habetur. Cautio certe sana, & maturo consilio adhibita, ne Franciscus vir Catholicus, & totus Apostolicus, videretur tanto errori subscripsisse, aut ex magna illius auctoritate, aliqua hæreticorum accederet doctrinæ.

Ego vero si quid in hac re sapio, sentio (si inter tantos viros sentire liceat) non esse dubitandum de Auctore huius Epistolæ, nisi nos omnis fallat antiquitas, & nulla sit fides adhibenda vetustissimis codicibus, & traditioni à Diui Francisci socijs & coęuis ad nostros deductæ, qua semper stabilitum est, ab ipso hanc fuisse exaratam epistolam. Et certe D. Bernar-

dmus Senens. dictorum, & scriptorum D. Francisci diligentissimus obseruator. tom. 1. suorum operum serm. 20. art. 2. cap. 7 in fine ad probandam magnam sacerdotum excellentiam, & necessariam in eisdem puritatem, vtitur argumento Frãcisci in hac epistola: si B. Virgo Maria, &c. & quatuor vel quinque periodos citat eiusdem sub Francisci nomine.

Insuper indico eum hoc loco Fratres rogasse sacrosancta non multiplicare sacrificia, & vt à quotidiana abstinerent celebratione; veritum ne propter quotidianam sacrificandi consuetudinem, tãti mysterij debita reuerentia, quam in hac ipsa epistola anxius inculcat, & tantopere cõmendat, paulatim, declinaret; & in ipsis sacrificantibus feruor, tanto altari dignus aliquantisper teperet (quod & ipsum retraxit, & omninò repulit à sacris Presbyteratus Ordinibus suscipiendis, & Diuũ

Bona-

Bonauenturam Francisci spiritus heredē, & deuotionis participem, per multos dies à celebrando continuit; quoad vsque mirandum, per Angelum ad os eius Synaxis sacra perlata est à manu Sacerdotis celebrantis) vel apud Clerum aut populum sacrosanctum Domini corpus aßiduitate vilesceret. C. Extr. de priuil. cap. 1. Nam quod rarum est plus appetitur, & æstimatur d. 93. Legimus §. Nā & Auth. de consecrat. § itaque col. 4. Et rarum est omne quod magnum est 2. q. 7. in sancta Nicena. Atque ita hunc l. cum intellexit Episcopus Silicensis Aluarus Hispan. li. 2. de Pl. Eccles. art. 5. Eiusque hunc esse sensum, colligitur nō obscure ex ipsa epistola, in qua nihil aliud quam reuerentiā erga hoc Sacramentum suadere conatur; & sacrificandi quando placuerit, supponit penes Fratres liberam esse facultatē dicens: Quandocunq; voluerit Mis-

ſam celebrare, puri & pure faciant cum reuerentia. *Vnde non tollit libertatem, nec praeceptiue prohibet tanquam malum & illicitum, ſicut haeretici conſuetudinem celebrandi ſed inducit ad rariorem, & puriorem tanti ſacramenti cultum. Nec primus aut ſolus docuit Franciſcus, abſtinendum eſſe multoties ab immolatione Agni immaculati, vt poſtea maiori ſpiritus feruore perciperetur; ſed multos pios & timoratos ſacerdotes de facto quoſdam & plures dies praetermiſiſſe, quin ſacrum facerent; alioſq; conſuluiſſe ita fieri, ob maiorem rei ſacrae reuerentiam, dicunt Franciſcus Pitigianis noſter 1. part ſua Summae in 4. Scoti, diſt 13 quaeſt 2 art. 2. concluſ 4. & Franciſcus Suarez tom. 3 in 3. part. diſp 80. ſect. 2. concl. 3. imò & de conſecr d. 2. cap. Quotidie, referuntur haec verba ex D. Auguſtino lib. de Eccleſ Dogmatib cap. 53. (li-*

cet

aut eius non sit ille liber, sed Genadij Massilien. Vnde seorsim appositus est in Appendice tom. 3. operum Diui Augustini) Quotidie, *inquit*, Eucharistiæ communioné percipere, nec laudo, nec vitupero. *Et ibidem §. si dixerit, alia habet, quæ Augustini sunt Iannuario Episcopo sic respondentis:* Dixerit aliquis non quotidie accipiendam Eucharistiam. Quæsieris, quare? Quoniã, *inquit*, eligendi sunt dies quibus purius homo continentiusque viuat, quo ad tãtum sacramẽtum dignius accedat. Qui enim manducauerit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Alius contra affirmat, quotidie esse sumendum, &c. Faciat vnusquisque, quod secundum fidem suam pie credit faciendum, neuter enim horum exhonorat corpus & sanguinem Domini, si saluberrimũ

Augu. epi. 118 ad Ian. c. 3. t. 2.

1. Co. 11 vers. 29

 sacra-

ſacramentum certatim honorare contendunt. Nec enim litigauerũt inter ſe, aut quiſpiam eorum, ſe alteri præpoſuit, Zachæus & ille Cẽ-
Luc. 19. *ver.* 6. *Mat.* 18 *ver.* 8.
turio, cum alter eorum gaudens in domo ſua ſuſcipit Dominum, alter dixit: O Domine non ſum dignus vt intres ſubtectum meum: ambo ſaluatorem honorificantes; quamuis non vno modo, ambo peccatis miſeri, ambo miſericordiam conſecuti. Ad hoc valet quod manna ſecundum propriam voluntatem in ore cuiuſque ſapiebat; ſic in ore cuiuſcunque Chriſtiani Sacramentũ illud quomodo ſumatur, æſtimandum. Nam & ille honorando non audet quotidie ſumere, & ille honorando, non audet illo die prætermittere. *Quæ verba ad eandem rem confirmandam refert D. Antonius Patauinus*

nus, & Bernardinus Senensis, qui specia-
li de hac difficultate instituta quæstione,
docet quando consultius reputat abstine-
re à celebrando, vel communicando per
aliquantum temporis; rationemq; assig-
nat quare Anachoritæ rarò ad altare ac-
cedebant: apud quos receptissimus, & ob-
seruatissimus erat mos hic quem Fran-
ciscus suis inculcat, vnam videlicet Mis-
sam celebrandi in Cœnobijs, vt videre
est apud Casian lib. 3. de instit. Monast.
cap. 11. & epist. 5. Epiphanij quæ est 60.
inter Hieronymianas tom. 2. & colligi-
tur ex cap. hinc est 16. quæst. 1. videat v-
nusquisque, qua fide accedit, vel quo fine
discedit ab altari vt docte, & eleganter
suadet Chrysost. homil. 17. in cap. 10. ad
Hebr. tom. 4. si ex spiritus feruore, & hu-
mili confidentia de profectu spirituali as-
sequendo, quotidie offert, laudamus: si ex
reuerentia tanti sacramenti, & timore

nus, qui nõ iam moriturum, sed in
1. Pet. 1 æternum victurum, & glorificatũ,
vers. 12 in quem desiderant Angeli prospi-
cere, contrectat manibus, corde, &
ore sumit, & alijs ad sumendũ præ-
Leu. 11. bet? Videte dignitatem vestram,
ver. 44. Fratres sacerdotes, & estote sancti
quia ipse sanctus est. Et sicut super
omnes propter hoc mysterium ho
norauit vos Dominus Deus, ita &
vos propter hoc mysterium diligi-
te eum, reueremini, & honorate.
Magna miseria, & miseranda infir-
mitas, quando ipsum sic præsentẽ
habetis, & aliquid aliud in toto mũ
do curatis. Totus homo paueat, to
tus mundus contremiscat, & cœlũ
exultet, quando super altare in ma
nibus sacerdotis est Christus Filius
Dei viui. O admirãda altitudo! ò stu
pẽda dignatio! ò sublimitas, humilis

quod

quod Dominus vniuersitatis, Deus & Dei Filius sic se humiliat, vt pro nostra salute sub modica panis formula se abscondat: videte Fratres humilitatem Dei, & effundite corá illo corda vestra, & humiliamini, vt & vos exaltemini ab eo. Nihil ergo de vobis retineatis vobis, vt totos vos recipiat, qui se vobis exhibet totum. *Moneo præterea & exhortor in Domino, vt in locis in quibus morantur Fratres, vna tantum celebretur missa in die, secundum formam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.* Si vero in loco plures fuerint sacerdotes, sic sit per amorem charitatis, alter Conuẽtus audita celebratione sacerdotis alterius: quia absentes & præsentes replet, qui eo digni sunt, Dominus noster Iesus Christus. Qui licet in pluribus locis reperiatur, tamen in diui-

diuisibilis manet,& aliqua detrime
ta non nouit,sed vnus verus, sicut
ei placet operatur, cum Domino
Deo Patre,& Spiritu Sancto Para
cleto in sæcula sæculorum. Amen.

Aduertentia F. L. Vvaddingo super illa verba. Vna tantū Missa celebretur.

HVNC locum putauit Philippus Melachton suo dogmati de abiurā dis Mißis priuatis fauisse; vnde & pro eodem illum citauit in execrabili illa Apologia Confeßionis Augustanæ, art. de Missa. Quod sane mouit pium ac eruditū virum Ioannem Eckium in suo Enchiridio, vt negaret hanc Epistolam fuisse à Diuo Francisco conscriptam. De quo etiā non leuiter dubitarunt Illustriß. Cardi. Bellarmin lib. 2. de Miss. 1 cap. 10. ad obiectionem

ctionem 12. tom. 3. & Anton. Possevini. tom. 1 sui Appar. sacri, sub nomine Franciscus Assisias. Sed & addidit Eckius nec filios eius, Fratres Minores agnoscere Epistolam hanc inter cætera Opuscula Diui Francisci. *In quo sanè deceptus est: in omnibus etenim Monumentis, & Chronicis, tam antiquis, quàm nouioribus, Ordinis Minorum, nullum tam suum esse obseruatum, quàm Epistola hæc; nec illius esse, aliquandi ante hos dubitatum est: qui ne admitterent tanti nominis virum, tam perversæ doctrinæ, vel nimium fauisse, de illius Auctore dubitarunt: adhibitis insuper quibusdam solutionibus de sensu Auctoris; quis quis, vt aiunt, ille fuerit: nempe id intelligendum esse de feria Quinta Maioris Hebdomadæ, vel de Missa maiori, aut Conuentuali, de qua nos immediate numero sequenti. Quod si aliter, & absolutè, de omnibus diebus*

illi sermo esset, apertissime falsum & erroneum continere iudicant Epistolam, & non modicum applaudere pestilenti errori Melanchthonis, & aliorum Hæreticorum, qui priuatas missas omninò abominantur; vnamq; solum Cœnam Dominicā fieri vellent, quæ eodem ritu, solemnitate, ac circunstantijs, quibus Christus Dominus suam peregit, celebraretur, & in qua omnes adstantes cōmunicarent. Quæ planè hæreticorum deliria sunt, & sectariorum figmenta.

Hinc non leniter moti, nec inani ducti fundamento fidei speculatores, hæreticæ prauitatis Inquisitores in Hispania, in Catalogo illo librorum cauendorum, vel expurgandorum, qui sub Illustriss. Cardin. Bernardo de Sandoual & Rojas, Archiepiscopo Toletano, supremo in Hispaniarum ditionibus in causis fidei Inquisitore, produijt in lucē anno Domini 1612.

fol.

Fol. mihi 98. colum. 1. ad hunc locum apponuntur hæc verba: caute lege. Quam cautionem postea vidi ad finem Epistolæ, apposito signo è regione horum verborum tom. 5. & 13. Biblioth. vet. Pat. nouiorum editionum, vbi hæc Epistola inter alia D. Francisci Opuscula habetur. Cautio certe sana, & maturo consilio adhibita, ne Frãciscus vir Catholicus, & totus Apostolicus, videretur tanto errori subscripsisse, aut ex magna illius auctoritate, aliqua hæreticorum accederet doctrinæ.

Ego vero si quid in hac re sapio, sentio (si inter tantos viros sentire liceat) non esse dubitandum de Auctore huius Epistolæ, nisi nos omnis fallat antiquitas, & nulla sit fides adhibenda vetustissimis codicibus, & traditioni à Diui Francisci socijs & cognis ad nostros deductæ, quæ semper stabilitum est, ab ipso hanc fuisse exaratam epistolam. Et certe D. Bernar-

dmus Senens. dictorum, & scriptorum D. Francisci diligentissimus obseruator, tom. 1. suorum operum serm. 20. art. 2. cap. 7 in fine ad probandam magnam sacerdotum excellentiam, & necessariam in eisdem puritatem, vtitur argumento Frãcisci in hac epistola: si B. Virgo Maria, &c. & quatuor vel quinque periodos citat eiusdem sub Francisci nomine.

Insuper indico eum hoc loco Fratres rogasse sacrosancta non multiplicare sacrificia, & vt à quotidiana abstinerent celebratione; veritum ne propter quotidianam sacrificandi consuetudinem, tãti mysterij debita reuerentia, quam in hac ipsa epistola anxius inculcat, & tantopere cõmendat, paulatim, declinaret; & in ipsis sacrificantibus feruor, tanto altari dignus aliquantisper tepere (quod & ipsum retraxit, & omninò repulit à sacris Presbyteratus Ordinibus suscipiendis, & Diuũ

Bona-

Bonauenturam Francisci spiritus heredē, & deuotionis participem, per multos dies à celebrando continuit; quoad vsque mirandum, per Angelum ad os eius Synaxis sacra perlata est à manu Sacerdotis celebrantis) vel apud Clerum aut populum sacrosanctum Domini corpus aßiduitate vilesceret. C. Extr. de priuil. cap. 1. Nam quod rarum est plus appetitur, & æstimatur d. 93. Legimus §. Nā & Auth. de consecrat. § itaque col. 4. Et rarum est omne quod magnum est 2. q. 7. in sancta Nicena. Atque ita hunc l. cum intellexit Episcopus Silicensis Aluarus Hispan. li. 2. de Pl. Eccles. art. 5. Eiusque hunc esse sensum, colligitur nō obscure ex ipsa epistola, in qua nihil aliud quam reuerentiā erga hoc Sacramentum suadere conatur; & sacrificandi quando placuerit, supponit penes Fratres liberam esse facultatē dicens: Quandocunq; voluerit Mis-

sam celebrare, puri & pure faciant cum reuerentia. *Vnde non tollit libertatem, nec praeceptiue prohibet tanquam malum & illicitum, sicut haeretici consuetudinem celebrandi sed inducit ad rariorem, & puriorem tanti sacramenti cultum. Nec primus aut solus docuit Franciscus, abstinendum esse multoties ab immolatione Agni immaculati, vt postea maiori spiritus feruore perciperetur; sed multos pios & timoratos sacerdotes de facto quosdam & plures dies praetermisisse, quin sacrum facerent; aliosq; consuluisse ita fieri, ob maiorem rei sacrae reuerentiam, dicunt Franciscus Pitigianis noster 1. part suae Summae in 4. Scoti, dist 13 quaest. 2. art. 2. conclus 4. & Franciscus Suarez tom. 3 in 3. part. disp 80. sect. 2. concl. 3. imò & de consecr d. 2. cap. Quotidie, referuntur haec verba ex D. Augustino lib. de Eccles Dogmatib cap. 53. (li-*

cet

...eius non sit ille liber, sed Genadij Massilien. Unde seorsim appositus est in Appendice tom. 3. operum Diui Augustini) Quotidie, *inquit*, Eucharistiæ communionē percipere, nec laudo, nec vitupero. *Et ibidem §. si dixerit, alia habet, quæ Augustini sunt Ianuario Episcopo sic respondentis:* Dixerit aliquis non quotidie accipiendam Eucharistiam. Quæsieris, quare? Quoniā, *inquit*, eligendi sunt dies quibus purius homo continentiusque viuat, quo ad tātum sacramētum dignius accedat. Qui enim manducauerit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Alius contra affirmat, quotidie esse sumendum, &c. Faciat vnusquisque, quod secundum fidem suam pie credit faciendum, neuter enim horum exhonorat corpus & sanguinem Domini, si saluberrimū

Augu. epi. 118 ad Ian. c. 3. t. 2.

1. Co. 11 vers. 29

 sacra-

nus, & Bernardinus Senensis, qui speciali de hac difficultate instituta quæstione, docet quando consultius reputat abstinere à celebrando, vel communicando per aliquantum temporis; rationemq; assignat quare Anachoritæ rarò ad altari accedebant: apud quos receptissimus, & ubseruatissimus erat mos hic quem Franciscus suis inculcat, vnam videlicet Missam celebrandi in Cœnobijs, vt videre est apud Casian. lib. 3. de instit. Monast. cap. 11. & epist. 5. Epiphanij quæ est 60. inter Hieronymianas tom. 2. & colligitur ex cap. hinc est 16. quæst. 1. videat vnusquisque, qua fide accedit, vel quo fine discedit ab altari. vt docte, & eleganter suadet Chrysost. homil. 17. in cap. 10. ad Hebr. tom. 4. si ex spiritus feruore, & humili confidentia de profectu spirituali assequendo, quotidie offert, laudamus: si ex reuerentia tanti sacramenti, & timore

propriæ indignitatis frequenter desistat à celebrando, non est vituperandus. Vnde (si iudicium in hac re interponere liceet) iudicarem huius dubij decisionem relinquendam esse piæ credulitati accedentis. Dicam tamen apud Theologos, & Doctores, tam nouiores, quàm vetustiores, magis commune & receptum esse quotidie sacrificare, potiusq; hoc sacerdotibus consulendum, nisi aliter iuxta varias personarum conditiones, status, conscientias, diuersasq; spiritus Sancti gratias, aliud videatur prudentibus viris conuenire. Francisco & alijs sanctissimis, doctissimisq; viris visum est raram huius sacramenti susceptionem maiorem in illud causare reuerentiam. Alijs contra non inferioris notæ Patribus & Doctoribus commune est, illius frequentiam magnam cõciliare deuotionem, & non paruum esse incentiuum feruoris & æstimationis sa-

cra

era synaxis. Variæ sunt Sanctorum conditiones, diuersaq; Spiritus Sancti gratia. Pro his videri poterunt Hippolyt. Mart. Orat de Consum. mund. August. citatus, Gregor. Homilia 37. in Euangel. Chrysostom. Homil. 3. in epistol ad Ephes. & Homil. 61 ad popul. Antioche. de sacrorum participatione mysteriorum, ad medium; Vbertinus ad Casali lib. 1. arboris vitæ, crucifixi cap. 5. & Nicolaus Lyranus in cap. 11. 1. ad Corinth. ex moderrnioribus Theologis, Pitagianis & Surrexitati Ioan. Stephan Durant lib. 2. de Rit. Eccles. cap. 5. Vazquez in 3. part. quæst. 83. disputat. 132. cap. 22. in fine, & alij in eandem quæstion. ex Summistis Victor num 95 Rodericus tom. 1. sum. verbo communio cap. 103. num. 10.

D 5 Epist.

EPISTOLA XIII.

Ad vniuersos Clericos.

Reuerendis in Christo, dominis meis, vniuersis Clericis, qui sunt in toto orbe, & viuunt secundum statuta Catholicæ fidei, Fr. Franciscus paruulus & minimus seruus, salutem cum omni reuerentia, & osculo pedum.

QVoniã debitor factus sum omnibus, ideò, non valens amplius præsentialiter verbis meis propter meas infirmitates vobis satisfacere, hanc meam recordationem & admonitionem paucis verbis scriptam, cum omni amore & dilectione suscipite. Attendamus omnes clerici magnum peccatum, & ignorantiam, quam quidam habẽt

super

super sanctissimum corpus, & sanguinem Domini nostri Iesu Christi, & sanctissima nomina, & verba eius scripta, quæ sanctificant corpus. Scimus quia non potest esse corpus, nisi prius sanctificetur à verbo. Nihil enim habemus, & videmus corporaliter in hoc sæculo de ipso altissimo, nisi corpus & sanguinem, & realiter nomina, & verba per quæ facti sumus, & redempti de morte ad vitam. Omnes autem illi qui ministrant tam sanctissima mysteria, considerent intra se, maxime hi qui indiscrete ministrant, quã viles sint calices, corporalia & lintheamina, vbi sacrificantur corpus, & sanguis Domini nostri, & à multis, in locis vilibus relinquitur, miserabiliter portatur, & indigne sumitur, & indiscrete alijs ministratur.

1. Cor. 2. ver. 14. tur. Nomina etiam & verba eius scripta, aliquando pedibus conculcantur: quia animalis homo, nō percipit ea quæ Dei sunt. Non mouemur de his omnibus pietate, cum ipse pius Dominus in manibus nostris se præbeat, & eum sumamus quotidie per os nostrum? An ignoramus, quia debemus venire in manus eius? Igitur de his omnibus, & alijs citò & firmiter emendemus; & vbicunque fuerit sanctissimum corpus Domini nostri Iesu Christi illicite collocatum, & relictum, remoueatur de loco isto, & in loco pretioso ponatur, & consignetur. Similiter nomina & verba Domini scripta, vbicunque inueniantur in locis immundis, colligantur, & in loco honesto debeant collocari. Et scimus, quia hæc omnia tenemur

ſuper omnia obſeruare, ſecundum præcepta Domini, & cõſtitutiones ſanctæ matris Eccleſiæ. Et qui hoc non fecerit, ſciat ſe coram Domino noſtro Ieſu Chriſto in die Iudicij reddere rationem. Hoc ſcriptũ vt melius debeat obſeruari, ſciant ſe benedictos à Domino Deo, qui ipſum fecerint exemplari. Dominus noſter Ieſus Chriſtus omnes meos dominos ſua ſancta gratia repleat, & confortet.

EPISTOLA XIIII.
Ad vniuerſos Cuſtodes Fratrũ Minorum.

Vniuerſis Cuſtodibus Fratrum Minorum, ad quos iſtæ literæ peruenerint, F. Franciſcus minimus ſeruorum Dei, ſalutem & ſanctã pacem in Domino,

Sci-

SCitote quod in conſpectu Dei ſunt quædã res nimis altæ & ſublimes, quæ aliquãdo reputtãur inter homines pro vilibus & abiectis; & aliæ ſunt charæ & ſpectabiles inter homines, quæ coram Deo tenentur pro viliſsimis, & abiectis. Rogo vos coram Domino Deo noſtro quantum poſſum, quod literas illas, quæ tractant de ſanctiſsimo corpore, & ſanguine Domini noſtri, detis Epiſcopis, & alijs Clericis, & memoria retineatis quæ ſuper his vobis commendauimus. Aliarum literarum, quas vobis mitto, vt eas detis gubernatoribus, cõſulibus, & rectoribus, & in quibus continetur, vt publicentur per populos & plateas Dei laudes, facite ſtatim multa exemplaria & copias, & cum magna diligentia eas porrigite

rigite, illis quibus debeant dari. Valete in Domino.

EPISTOLA XV.

Ad populorum Rectores.

Vniuersis potestatibus, & consulibus, iudicibus, atque Rectoribus, vbique terrarum atque omnibus alijs ad quos istæ literæ peruenerint, Fr. Franciscus vester in Domino seruus, paruulus ac despectus, salutem, & pacem omnibus vobis optans.

COnsiderate & videte, quoniã dies mortis appropinquat. Rogo ergo vos cum reuerentia, sicut possum, ne propter curas, & sollicitudines huius sæculi, quas habetis, Dominũ obliuioni tradatis, & à mandatis eius declinetis: quia om-

nes

nes illi qui eum obliuioni tradunt, & à mādatis eius declinant, maledicti sunt, & ab eo obliuioni tradentur; & cum venerit dies mortis, omnia quæ putabant habere, auferentur ab eis, & quanto ſapientiores, & potentiores fuerint in hoc ſæculo, tanto maiora tormenta ſuſtinebunt in inferno. Vnde firmiter conſulo vobis dominis meis, vt omni cura, & ſolicitudine poſthabitis, ſanctiſſimum corpus, & ſanctiſſimum ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, in eius ſancta commemoratione benigne recipiatis. Et tantum honorem in populo vobis cōmiſſo, Domino conferatis, vt quodlibet ſero annuncietur per nuntiū, vel per aliud ſignum, quò omnipotenti Domino Deo ab vniuerſo populo, laudes & gratiæ referantur.

Etſi

Etsi hoc non feceritis, sciatis vos coram Domino Deo vestro Iesu Christo in die iudicij reddere rationem. Hoc scriptum qui apud se retinuerint & obseruauerint illud, à Domino Deo se nouerint benedictos.

EPISTOLA XVI.

Ad fratrem Leonem.

Fratri Leoni, F. Franciscus salutem, & pacem.

ITA dico tibi, fili mi sicut mater: quia omnia verba, quæ diximus in via, breuiter in hoc verbo dispono, & consilio. Etsi postea oportet propter cõsilium venire ad me, ita consulo tibi. In quocunque modo videtur tibi placere Domino Deo, & sequi vestigia, & pau-

pertatem suam, faciatis cum benedictione Domini Dei, & mea obedientia. Et si tibi est necessariũ propter animam tuam, aut aliquam consolationem tuam, & vis Leo mi venire ad me, veni. Vale in Christo.

EPISTOLA XVII.
Ad dominam Iacobam de Septem Soliis.

Dominæ Iacobæ, seruæ Altissimi, Fr. Franciscus, pauperculus Iesu Christi, salutem & societatem Spiritus Sancti in Domino Iesu Christo.

SCIAS charissima, quod mihi Christus benedictus per suam gratiam vitæ meæ terminum futurũ in proximo reuelauit. Quapropter si vis inuenire me viuum, visis

his

his literis, ad sanctam Mariam de Angelis venire festina. Nam si post diem Sabbati veneris, me viuum inuenire non poteris. Et porta tecum pannum vel cilicium, in quo corpus meum inuoluas; & ceram pro sepultura. Rogo etiam, quod portes de illis comestionibus, quas mihi consueuisti dare quãdo infirmabar Romæ.

Verba sacræ admonitionis B.P. N. Francisci ad omnes fratres suos.

CAPVT I.

De fide erga Deum, de reuerentia erga sacramentum altaris, & de digna eius susceptione.

DIXIT Dominus discipulis suis: Ego sum via, veritas, & Ioa. 14. ver. 6.

 vita

vita. Nemo venit ad Patré nisi per me. Si cognouissetis me, & Patrem meum vtique cognouissetis: & à modo cognoscetis eum, & vidistis eum. Dixit ei Philippus: Domine ostende nobis Patrem, & sufficit nobis. Dixit ei Iesus: Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem meum. Pater lucem habitat inaccessibilem: Spiritus Sanctus est Deus, & Deum nemo vidit vnquam: ideô non nisi spiritu videri potest, quia spiritus est, qui viuificat, caro autem non prodest
1. Tim. 6 ver. 16. quidquā. Sed nec Filius in eo quod æqualis est Patri, videtur ab aliquo
Ioan. 1. ver. 18. aliter quam Pater, aliter quam Spiritus Sanctus. Vnde omnes qui viderunt Dominum Iesum Christū
Ioan. 6. ver. 63. secundum humanitatem, & non vi-
derunt

derunt, neque crediderunt secundum spiritum & Deitatem, ipsum esse verum Filium Dei, dãnati sunt. Ita & modo, quia omnes qui vidēt sacramentum, quod sanctificatur per verba Domini super altare, per manus sacerdotis in forma panis & vini, & non vident, & non credunt secundum spiritum & diuinitatem, quod sit veraciter sanctissimum corpus & sanguis Domini nostri Iesu Christi, damnati sunt; ipso Altissimo attestante, qui ait: Hoc est corpus meum, & sanguis noui Testamenti; & qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, habet vitam æternam. Qui habet spiritum Domini, qui habitat in fidelibus suis, ille est qui recipit sanctissimum corpus, & sanguinem Domini: omnes alij qui non habi-

Luc. 22. ver. 15.
Ioan. 6. v. 54.

1. Co. 2. tur. Nomina etiam & verba eius
ver. 14. ſcripta, aliquando pedibus concul-
cantur: quia animalis homo, nõ per
cipit ea quæ Dei ſunt. Non moue-
mur de his omnibus pietate, cum
ipſe pius Dominus in manibus no-
ſtris ſe præbeat, & cum ſumamus
quotidie per os noſtrum? An igno-
ramus, quia debemus venire in ma
nus eius? Igitur de his omnibus, &
alijs citò & firmiter emendemus;
& vbicunque fuerit ſanctiſsimum
corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti
illicite collocatum, & relictum, re-
moueatur de loco iſto, & in loco
pretioſo ponatur, & conſignetur.
Similiter nomina & verba Domini
ſcripta, vbicunque inueniantur in
locis immundis, colligantur, & in
loco honeſto debeant collocari. Et
ſcimus, quia hæc omnia tenemur
ſuper

ſuper omnia obſeruare, ſecundum præcepta Domini, & cōſtitutiones ſanctæ matris Eccleſiæ. Et qui hoc non fecerit, ſciat ſe coram Domino noſtro Ieſu Chriſto in die Iudicij reddere rationem. Hoc ſcriptū vt melius debeat obſeruari, ſciant ſe benedictos à Domino Deo, qui ipſum fecerint exemplari. Dominus noſter Ieſus Chriſtus omnes meos dominos ſua ſancta gratia repleat, & confortet.

EPISTOLA XIIII.

Ad vniuerſos Cuſtodes Fratrū Minorum.

Vniuerſis Cuſtodibus Fratrum Minorum, ad quos iſtæ literæ peruenerint, F. Franciſcus minimus ſeruorum Dei, ſalutem & ſanctā pacem in Domino.

SCitote quod in conſpectu Dei ſunt quædã res nimis altæ & ſublimes, quæ aliquãdo reputtãur inter homines pro vilibus & abiectis; & aliæ ſunt charæ & ſpectabiles inter homines, quæ coram Deo tenentur pro viliſsimis, & abiectis. Rogo vos coram Domino Deo noſtro quantum poſſum, quod literas illas, quæ tractant de ſanctiſsimo corpore, & ſanguine Domini noſtri, detis Epiſcopis, & alijs Clericis, & memoria retineatis quæ ſuper his vobis commendauimus. Aſarum literarum, quas vobis mitto, vt eas detis gubernatoribus, cõſulibus, & rectoribus, & in quibus continetur, vt publicentur per populos & plateas Dei laudes, facite ſtatim multa exemplaria & copias, & cum magna diligentia eas porrigite

rigite, illis quibus debeant dari. Valete in Domino.

EPISTOLA XV.

Ad populorum Rectores.

Vniuersis potestatibus, & consulibus, iudicibus, atque Rectoribus, vbique terrarum atque omnibus alijs ad quos istæ literæ peruenerint, Fr. Franciscus vester in Domino seruus, paruulus ac despectus, salutem, & pacem omnibus vobis optans.

CONsiderate & videte, quoniã dies mortis appropinquat. Rogo ergo vos cum reuerentia, sicut possum, ne propter curas, & solicitudines huius sæculi, quas habetis, Dominũ obliuioni tradatis, & à mandatis eius declinetis: quia omnes

nes illi qui eum obliuioni tradunt, & à mādatis eius declinant, maledicti sunt, & ab eo obliuioni tradentur; & cum venerit dies mortis, omnia quæ putabant habere, auferentur ab eis, & quanto sapientiores, & potentiores fuerint in hoc sæculo, tanto maiora tormenta sustinebunt in inferno. Vnde firmiter consulo vobis dominis meis, vt omni cura, & solicitudine posthabitis, sanctissimum corpus, & sanctissimum sanguinem Domini nostri Iesu Christi, in eius sancta commemoratione benigne recipiatis. Et tantum honorem in populo vobis cōmisso, Domino conferatis, vt quodlibet sero annuncietur per nuntiū, vel per aliud signum, quò omnipotenti Domino Deo ab vniuerso populo, laudes & gratiæ referantur.

Etsi

Etsi hoc non feceritis, sciatis vos coram Domino Deo vestro Iesu Christo in die iudicij reddere rationem. Hoc scriptum qui apud se retinuerint & obseruauerint illud, à Domino Deo se nouerint benedictos.

EPISTOLA XVI.

Ad fratrem Leonem.

Fratri Leoni, F. Franciscus salutem, & pacem.

ITA dico tibi, fili mi sicut mater: quia omnia verba, quæ diximus in via, breuiter in hoc verbo dispono, & consilio. Etsi postea oportet propter cõsilium venire ad me, ita consulo tibi. In quocunque modo videtur tibi placere Domino Deo, & sequi vestigia, & pau-

pertatem suam, faciatis cum benedictione Domini Dei, & mea obedientia. Et si tibi est necessariũ propter animam tuam, aut aliquam consolationem tuam, & vis Leo mi venire ad me, veni. Vale in Christo.

EPISTOLA XVII.

Ad dominam Iacobam de Septem Solijs.

Dominæ Iacobæ, seruæ Altissimi, Fr. Franciscus, pauperculus Iesu Christi, salutem & societatem Spiritus Sancti in Domino Iesu Christo.

SCIAS charissima, quod mihi Christus benedictus per suam gratiam vitæ meæ terminum futurũ in proximo reuelauit. Quapropter si vis inuenire me viuum, visis

his

his literis, ad sanctam Mariam de Angelis venire festina. Nam si post diem Sabbati veneris, me viuum inuenire non poteris. Et porta tecum pannum vel cilicium, in quo corpus meum inuoluas; & ceram pro sepultura. Rogo etiam, quod portes de illis comestionibus, quas mihi consueuisti dare quãdo infirmabar Romæ.

Verba sacræ admonitionis B.P. N. Francisci ad omnes fratres suos.

CAPVT I.

De fide erga Deum, de reuerentia erga sacramentum altaris, & de digna eius susceptione.

DIXIT Dominus discipulis suis: Ego sum via, veritas, & *Ioa. 14 ver. 6.*

derunt, neque crediderunt secundum ſpiritum & Deitatem, ipſum eſſe verum Filium Dei, dãnati ſunt. Ita & modo, quia omnes qui vident ſacramentum, quod ſanctificatur per verba Domini ſuper altare, per manus ſacerdotis in forma panis & vini, & non vident, & non credunt ſecundum ſpiritum & diuinitatem, quod ſit veraciter ſanctiſsimum corpus & ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti, damnati ſunt; ipſo Altiſsimo atteſtante, qui ait: Hoc eſt corpus meum, & ſanguis noui Teſtamenti; & qui manducat carnem meam, & bibit ſanguinem meum, habet vitam æternam. Qui habet ſpiritum Domini, qui habitat in fidelibus ſuis, ille eſt qui recipit ſanctiſsimum corpus, & ſanguinem Domini: omnes alij qui non habi-

Luc. 22. ver. 15. Ioan. 6. v. 54.

tant de spiritu eodem, & præsumũt recipere eum, iudiciũ sibi manducant, & bibũt. Vnde filij hominum, vsque quo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Vt quid non cognoscitis veritatem, & creditis in Filiũ Domini? Ecce quotide humiliat se sicut quando à regalibus sedibus venit in vterum Virginis: quotidie venit ad nos, ipse humilis apparẽs: quotidie descendit de sinu summi Patris super altare in manibus Sacerdotis: & sicut Sanctis Apostolis apparuit in vera carne, ita & modo se nobis ostendit in sacro pane: & sicut ipsi intuitu carnis suæ, tantum eius carnẽ videbant, sed ipsum Dominum Deum esse credebant, oculis spiritualibus contemplantes; sic & nos panem, & vinum oculis cor-

Psal. 4. vers. 3.

po-

poreis videamus, & credamus firmiter ſantiſsimum eius corpus, & ſanguinem viuum eſſe, & verum. Et tali modo ſemper eſt Dominus cũ fidelibus ſuis, ſicut ipſe dixit: Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſumationem ſæculi. *Mat. 16 ver. vlt.*

CAPVT II.

De malo propriæ voluntatis.

DIXIT Dominus ad Adam: De omni ligno Paradiſi comede: de ligno autem ſcientiæ boni, & mali ne comedas. De omni ligno Paradiſi comedere poterat Adam: quia dum non venit contra obediẽtiam, non peccauit. Ille enim comedit de ligno ſcientiæ boni & mali, qui ſibi ſuam voluntatem appropriat, & ſe exaltat de bonis, quæ Do- *Gen. 2. ver. 17.*

minus dedit, & operatur in ipso: & sic per suggestionē diaboli, & transgressionem mandati, factum est ei pomum scientiæ mali. Vnde oportet quod sustineat pœnam.

CAPVT III.
De perfecta obedientia.

DIXIT Dominus in Euangelio: Qui non renũciauerit omnibus quæ possidet, nō potest meus esse discipulus. Et qui voluerit animam suam saluam facere, perdet eam. Ille homo renunciat omnibus quæ possidet, & perdit corpus suũ, qui se ipsum totum præbet ad obedientiam in manibus sui Prælati; & quidquid facit aut dicit, quod ipse sciat quod non sit contra voluntatem eius (dum bonum sit quod facit)

Luc 14. ver. 33. Mat. 16 ver. 25.

cit) vera obedientia est. Et quando subditus viderit meliora, & vtiliora animæ suæ, quam ea quæ suus Prælatus præcipiat, suam voluntatem sacrificat Domino; quæ autem sunt Prælati opera, studeat adimplere. Nam hæc est charitatiua obedientia, quia Deo & proximo sacrificium se ipsum facit. Si vero Prælatus præcipiat aliquid subdito cõtra animam suam, licet ei non obediat, tamen ipsum non dimittat. Et si ab aliquibus persecutionem inde sustinuerit, magis eos diligat propter Dominum. Nam qui potius velit persecutionem sustinere, quam à suis Fratribus separari, vere permanet in perfecta obedientia, quia ponit animam suam pro Fratribus suis. Sunt enim multi religiosi, qui sub specie videndi meliora quam

quæ sui Prælati præcipiunt, aspiciunt retrò, & ad vomitũ propriæ voluntatis redeunt. Hi homicidæ sunt, & propter mala sua multas animas perdere faciunt.

CAPVT IIII.

Quod nullus sibi appropriet Prælationem.

Mat. 20. ver. 28. NON veni ministrari, sed ministrare, dicit Dominus. Illi qui sunt super alios constituti, tantum de illa prælatione glorientur, quantum si essent deputati officio abluendi pedes Fratrum: & quanto magis turbarentur de ablata sibi prælatione, quam de ablato eis officio abluendi pedes; tanto magis sibi loculos ad periculum animæ componunt.

CAP.

CAPVT V.

Quod nemo superbiat, sed glorietur in cruce Domini.

ATtende, ò homo, in quanta excellentia te posuit Deus, quia creauit, & formauit te ad imaginẽ dilectissimi Filij sui secundum corpus, & ad similitudinem suam secũdum spiritum. Et omnes creaturæ quæ sub cœlo sunt, secũdum se seruiunt, cognoscunt, & obediũt creatori suo melius quam tu, & dæmones non crucifixerunt eum, sed tu cum ipsis crucifixisti eum, & adhuc crucifigis delectando te in vitijs & peccatis. Vnde ergo potes gloriari? Nam si ita esses subtilis & sapiẽs, quod omnem scientiam haberes, & scires interpretari omnia genera lin- *Gene. 1. ver. 27.*

linguarũ,& ſubtiliter de rebus cœleſtibus perſcrutari,in omnibus his non potes gloriari, quia vnus dæmon ſciuit de cœleſtibus magis, & modo ſcit de terrenis pluſquã omnes homines, licet aliquis fuerit, qui ſummæ ſapientiæ cognitionẽ à Domino receperit ſpecialem. Similiter ſi eſſes pulchrior & ditior omnibus, & etiam ſi faceres mirabilia, vt dæmones effugares, omnia iſta tibi ſunt contraria, & nihil ad te pertinent. In his nihil potes gloriari, ſed in his poſſumus gloriari in infirmitatibus noſtris, & baiulando quotidie ſanctã Crucem Domini noſtri Ieſu Chriſti.

CAP.

CAPVT VI.

De imitatione Domini nostri Iesu Christi.

ATtendamus, Fratres omnes bonum Pastorem, qui pro ouibus suis saluandis crucis sustinuit passionem. Oues Domini secutæ fuerunt eum cum tribulatione, & persecutione, verecundia & fame, infirmitate & tentatione, & cæteris alijs; & de his receperunt à Domino vitam sempiternam. Vnde magna verecundia est seruis Dei, quod sancti faciant opera, & nos recitando, & prædicando ea, volumus inde recipere gloriam & honorem.

CAP.

CAPVT VII.

Vt bona opera sequantur scientiam.

2. Co. 3. ver. 6. DIcit autem Apostolus: Littera occidit, spiritus autem viuificat. Illi sunt mortui ad literam, qui tantum verba sola cupiunt scire, vt sapientiores teneantur inter alios, vt possint acquirere magnas diuitias, dantes consanguineis & amicis. Et illi religiosi mortui sunt ad literam, qui spiritum nolunt diuinæ literæ sequi, sed sola verba magis cupiunt scire, & alijs interpretari: & illi sunt viuificati à spiritu diuinæ literæ, qui omnem scientiam, & literam, quam sciunt & cupiunt scire (non autem viuunt corpore, sed verbo & exemplo) reddũt eam

altis-

altissimo Domino, cuius est omne bonum.

CAPVT VIII.

De peccato inuidiæ vitando.

VT ait Apostolus, nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto. Et: non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnũ. Quicunque ergo inuidet fratri suo de bono quod Deus Dicit, & facit in ipso, pertinet ad peccatum blasphemiæ, quia ipsi altissimo inuidet, qui dicit, & facit omne bonum.

1. Co. 12 ver. 3.
Isa. 52 vers. 4.

CAPVT IX.

De dilectione inimici.

Dicit Dominus in Euangelio:

Di-

Mat. 5. ver. 44. Diligite inimicos vestros, bene facite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus, &c. Ille veraciter diligit inimicum suum, qui nō dolet de iniuria, quam sibi fecit, sed de peccato animæ suæ vritur propter amorem Dei, & ostendit ei ex operibus dilectionem.

CAPVT X.

De castigatione corporis.

MVlti sunt, qui dum peccant, vel iniurias recipiunt, sæpe inculpant inimicum, vel proximū. Sed non est ita, quia vnusquisque habet in potestate sua inimicum suum, videlicet corpus, per quod peccat. Vnde beatus ille seruus, qui talem inimicum traditum in sua potestate, semper captum tenue-

nuerit, & sapienter se ab eo custodierit: quia dum hoc fecerit, nullus alius inimicus visibilis ei nocere potest.

CAPVT XI.

Quod nemo corrumpatur à zelo malo alterius.

SErvo Dei nulla res debet displicere, præter peccatum. Et quocunque modo aliqua persona peccaret, & propter hoc servus Dei, nisi in charitate, turbaretur, aut irasceretur, thesaurizat sibi iram & culpam. Ille est servus Dei, qui non irascitur, neque turbatur pro aliquo, recte vivit & sine proprio. Et beatus est cui non remanet aliquid reddens quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Mat. 22 ver. 12.

CAPVT XII.

De cognoscendo spiritum Dei.

SIc poteſt cognoſci ſeruus Dei, ſi habet ſpiritum Domini, cum Dominus operatur per ipſum aliquid boni, ſi nec caro eius, neque mens exinde ſe exaltat, quia ſemper contraria eſt omni bono, ſed ſi magis ante oculos ſuos ſe habere vellet viliorem, & in omnibus, alijs hominibus ſe minorem exiſtimaret.

CAPVT XIII.

De patientia in aduerſis.

NON poteſt cognoſci ſeruus Dei, quantam habeat patienciam, & humilitatem, dum ſatisfa-

ctum

ctum est ei secundum voluntatem vel necessitatem suam. Cum auté venerit tempus, in quo illi qui deberent satisfacere ei, faciunt sibi cõtrarium; quantam habet patiẽtiam ibi, & humilitatem, tanta est, & non plus.

CAPVT XIIII.

De paupertate spiritus.

BEati pauperes spiritu, quoniã ipsorum est regnum Cœlorũ. Mat. 5. ver. 3.
Multi sunt qui orationibus & officijs insistentes, multas abstinentias & afflictiones in suis corporibus faciunt; sed de solo vno verbo, quod viderint iniuriam esse suorum corporum, vel de aliqua re, quæ sibi aufertur, scandalizantur statim & côturbantur. Hi non sunt vere paupe-

res spiritu: Quia qui vero pauper est spiritu, se ipsum odit & alios diligit, qui ipsum percutiunt in mar[illegible]

CAPVT XV.

De pace.

Mat. 15 ver. 10. BEati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Illi sunt vere pacifici, qui in omnibus, quæ in hoc sæculo patiuntur propter amorem Domini nostri Iesu Christi, in animo & corpore pacem seruant.

CAPVT XVI.

De munditia cordis.

Mat. 5. ver. 5. BEati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Vere mundo corde sunt, qui terrena despiciunt, & cœlestia quærunt, & semper

per adorare, & videre Dominum Deum viuum, & verũ, mundo corde & animo non desistunt.

CAPVT XVII.

De humilitate seruanda in domus Domini.

BEatus ille seruus, qui non magis se exaltat de bono quod Dominus dicit, & operatur per ipsum, quam de eo quod dicit, & operatur per alium. Peccat enim homo, qui magis vult recipere à proximo suo, quam vult dare de se Domino Deo.

CAPVT XVIII.

De compassione proximi.

Beatus homo, qui sustinet proximum

ximum suũ secundum suam fragilitatem, in eo quod vellet sustineri ab ipso si in consimili casu esset. Beatus seruus, qui omnia bona reddit, & attribuit Domino Deo. Quia qui sibi aliquid retinuerit, abscondit pecuniam Domini Dei sui; & quod putat habere, auferetur ab eo.

CAPVT XIX.

De humili seruo.

BEatus ille seruus, qui non tenet se meliorem, quando magnificatur, & exaltatur ab hominibus, sicut quando tenetur vilis, simplex & despectus. Quia quantus est homo coram Deo, tantus est, & non plus. Væ illi religioso, qui ab alijs positus est in alto, & per suam voluntatem, non vult descendere.

Et

Et beatus ille seruus, qui non per suam voluntatem ponitur in alto, & semper desiderat esse sub pedibus aliorum.

CAPVT XX.

De bono & vano Religioso.

BEatus ille religiosus, qui non habet iucunditatem, & lætitiā nisi in sanctissimis eloquijs & operibus Dei, & cum his perducit homines ad amorem Dei in gaudio, & lætitia, & exultatione. Et væ illi religioso, qui delectatur in verbis otiosis & vanis, & cum his perducit homines ad risum.

CAPVT XXI.

De inani & loquaci Religioso.

BEatus ille seruus, qui non loquitur sub spe mercedis, & omnia sua non manifestat, & non est velox ad loquendum, sed sapienter prouidet, quæ debet loqui & respondere. Væ illi religioso, qui bona quæ sibi Dominus ostendit, non retinet in corde suo, & alijs non ostẽdit per operationẽ, sed sub spe mercedis magis hominibus verbis cupit ostendere, quam Domino; ipse enim recipit mercedẽ suam, & audientes paruum fructum reportãt.

CAPVT XXII.

De correctione patienter suscipienda.

BEatus seruus, qui disciplinam, accusationem, & reprehensionem ab aliquo ita patienter sustinet,

net, ſicut à ſemetipſo. Beatus ſeruus qui benigne reprehenſus acquieſcit, verecunde obtemperat, humiliter confitetur, & libenter ſatisfacit. Beatus ſeruus qui non eſt velox ad ſe excuſandum, & humiliter ſuſtinet verecundiam, & reprehenſionem de peccato, vbi non conſumit culpam.

CAPVT XXIII.

De humilitate.

BEatus ſeruus, qui ita inuentus eſt humilis inter ſubditos Fratres ſuos, ſicut quando eſſet inter prælatos & dominos ſuos. Beatus ſeruus, qui ſemper manet ſub virga correctionis. Fidelis ſeruus & prudens eſt, qui in omnibus ſuis offenſis, non tardat interius puniri per

 con-

contritionem, & exterius per confessionem, & operis satisfactionē.

CAPVT XXIIII.
De vera dilectione.

BEatus seruus, qui tantum diligit Fratrem suum, quando est infirmus, quod non potest ei satisfacere, quantum quando est sanus, quod potest ei satisfacere. Et beatus ille, qui tantum diligit Fratrem suum, cum est longe ab ipso, sicut quando est cum eo: & non diceret aliquid post ipsum, quod cum charitate non posset dicere coram eo.

CAPVT XXV.
Quod serui Dei honorēt clericos

Beatus seruus, qui portat fidem in cle-

clericis, qui viuunt recte secũdum formam sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Et væ illis qui ipsos despiciunt: licet enim sint peccatores, tamẽ nullus debet eos iudicare, quia ipse solus Dominus reseruat sibi eos ad iudicandum. Nam quãtũ maior est omnibus administratio eorũ, quã habent de sanctissimo corpore, & sanctissimo sanguine Domini nostri Iesu Christi, quod ipsi recipiũt, & ipsi soli alijs ministrant, tãto maius peccatum habent, qui peccant in ipsos, quam in alios omnes homines istius mundi.

CAPVT XXVI.

De virtute effugante vitium.

VBI charitas, & sapientia: ibi nec timor, nec ignorantia. Vbi

est patientia, & humilitas; vbi nec ira, nec perturbatio. Vbi est paupertas cum lætitia; ibi nec cupiditas, nec auaritia. Vbi est quies, & meditatio; ibi nec solicitudo, nec vagatio. Vbi est timor Domini ad atrium suum custodiendum, ibi inimicus non potest habere locum ad ingrediendum. Vbi est misericordia, & discretio; ibi nec superfluitas, nec induratio.

CAPVT XXVII.

De abscondendo bonum, ne perdatur.

BEatus seruus, qui thesaurizat in cœlo bona, quæ sibi Dominus ostendit, & sub spe mercedis non cupit ea manifestare hominibus. Quia ipse altissimus manifestabit

rabit opera eius quibuſcunque placuerit. Beatus ſeruus, qui ſecreta Domini obſeruat in cordeſuo. Hęc igitur ſunt verba vitæ & ſalutis; quæ ſi quis elegerit, & fecerit, inueniet vitam, & hauriet ſalutē à Domino. Amen.

VERBA B. PATRIS N. S. Fracisci ad humilitatē, obedientiam, deuotionem & pacientiam inducentia.

BEatus ſeruus, qui non tenet ſe meliorem, quando magnificatur & exaltatur ab hominibus, ſicuti quando tenetur vilis, ſimplex, & abiectus, & deſpectus: quia quantū eſt homo coram Deo, tantum eſt, & non plus. Væ illi religioſo, qui ab alijs poſitus eſt in alto, & per

ſuam

suā voluntaté non vult descédere: & beatus ille seruus, qui non per suam voluntatem ponitur in alto, & semper desiderat subesse pedibus aliorum. Beatus ille religiosus qui non habet iucunditatem & lætitiā, nisi in sanctissimis eloquijs, & in operibus Domini, & cum his perducit homines ad amorem Dei in gaudio & lætitia. Væ illi religioso qui delectatur in verbis otiosis & vanis, & in his perducit homines ad risum. Beatus seruus, qui disciplinam, accusationem, & reprehensionem ita patienter ab aliquo sustinet, sicut à semetipso. Beatus seruus, qui reprehensus benigne acquiescit, verecunde obtemperat, humiliter confitetur, libenter satisfacit. Beatus seruus, qui non est velox ad se excusandum, & humiliter

sustinet verecundiam, & reprehensionem de peccato, vbi non commisit culpam.

De virtutibus quibus decorata fuit sancta virgo, & debet esse sancta anima.

REgina sapientia, Dominus te saluet, cum tua sorore sancta pura simplicitate. Domina sancta paupertas, Dominus te saluet, cum tua sorore santa humilitate. Domina sancta charitas, Dominus te saluet, cum tua sorore sancta obedientia. Sanctissimæ virtutes omnes, vos saluet Dominus, à quo venitis & proceditis. Nullus homo est penitus in toto mundo, qui vnam ex vobis possit habere, nisi prius moriatur. Qui vnam habet, & alias nõ offen-

offendit, omnes habet; & qui vnam offendit, nullam habet, & omnes offendit, & vna quæque confundit vitia & peccata. Sancta sapientia confundit Satan, & omnes malitias eius. Pura sancta simplicitas confundit omnem sapientiam huius mundi, & sapientiam corporis. Sãcta paupertas confundit cupiditatem, & auaritiam, & curas huius sæculi. Sancta humilitas confundit superbiam, & omnes homines qui sunt in mundo, similiter & omnia, quæ in mundo sunt. Sancta charitas confundit omnes diabolicas, & carnales tentationes, & omnes carnales timores. Sancta obedientia cõfundit omnes corporales & carnales voluntates, & habet mortificatum corpus suum ad obedientiã spiritus, & ad obedientiam Fratris

sui,

ſui, & eſt ſubditus, & ſuppoſitus omnibus hominibus, qui ſunt in mundo, & non tantum ſolis hominibus, ſed etiam omnibus beſtijs & feris, vt poſsint facere de eo quid quid voluerint, quantum fuerit eis datũ de ſuper â Domino. Deo gratias. Amen.

OPVSCVLVM.

De vera & perfecta lætitia fratrum Minorum.

QVamuis Fratres Minores in omni terra dent bonum exemplum magnæ ſanctitatis, & ædificationis, ibi tamen non eſt perfecta lætitia. Et quamuis Frater Minor illuminet cœlos, cõtractos extendat, dæmones pellat, ſurdis auditum, claudis greſſum, mutis verbũ

restituat; & quod maius est; quatriduanum resuscitet mortuum; ibi non est perfecta lætitia. Etsi Frater Minor sciret omnium gentium linguas, & omnes scientias, & scripturas, ita vt sciret prophetare, & reuelare non solum futura, sed etiam conscientias aliorũ; ibi nõ est perfecta lætitia. Si Frater Minor loquatur lingua Angelica, & sciat stellarum cursus, & virtutes herbarum; & sint ei reuelati omnes thesauri terrarum; etsi cognosceret virtutes, & proprietates auium, pisciũ, animalium, hominum, radicum, lapidum, arborum, & aquarum; ibi non est perfecta lætitia. Etsi Frater Minor sciret, tam solemniter prædicare, quod conuerteret omnes infideles ad fidẽ; ibi non est perfecta lætitia. Sed quando venimus ad locum

cum S. Mariæ de Angelis sic balneati pluuia, & frigore congelati, luto etiam deturpati, & fame afflicti, & ad portam loci pulsabimus, & veniet portinarius iratus, dicens: Qui estis vos? Et nos dicemus: sumus duo de Fratribus vestris. Et ille è contrario diceret, imo estis duo ribaldi, qui itis circum quaque per mundũ pauperum eleemosynas rapiendo; & non aperiret nobis, sed faceret nos stare ad inuicem, & aquam in frigore, & fame vsque ad mortem: tunc si nos tot repulsas, & iniurias sine turbatione, & murmuratione tolerauerimus patienter, & cogitauerimus humiliter, & charitatiue, quod ille portinarius veraciter nos cognoscit, & quod Deus excitat linguã eius contra nos; scribe, quia ibi est perfecta lætitia. Et si nos im-

pulſando perſeuerauerimus, & ille portarius tanquam contra importunos exeat contra nos, & duriſsime nos afficiat alapis, dicens, recedite hinc pultrones viliſsimi, & ite ad hoſpitale. Qui enim eſtis vos? Hic penitus non manducabitis. Et ſi nos patienter hæc portabimus, & iniuriati cum amore pepercerimus toto corde; ſcribe, quia ibi eſt perfecta lætitia. Etſi nos vndique afflicti fame vrgente, frigore affligente, nocte inſuper appropinquante pulſabimus, clamabimus, & fletu inſtabimus, vt aperiat nobis, & ille inde ſtimulatus dixerit, iſti ſunt homines procaciſsimi, & proterui, ego pacabo eos. Et exiens cum vno fuſte nodoſo, & capiens nos per capucium, ad terram ſuper lutum, & niues proijciet, & taliter nos verbe

rabit

rauit cum fuisse prædicto, quod vndique nos plagis implebit: si tot mala, si tot iniurias, & verba cum gaudio toleramus, considerantes quod pœnas Christi benedicti tolerare, & portare debemus; scribe, & nota diligenter, quod ibi est perfecta lætitia. Et audi conclusionem: inter omnia charismata sancti Spiritus, quæ Christus seruis suis concessit, & concedet, præcipuum est vincere se ipsum, & libenter propter Deum, & charitatem Dei, opprobria sustinere. Nam in omnibus mirabilibus supradictis nos gloriari non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei. Quid enim habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Sed in cruce tribulationis, & afflictionis possumus gloriari, quia

1. Cor. 4 ver. 7.

Gala.6. illud est nostrum. Et ideô dixit
ver. 14. Apostolus: mihi autẽ absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri.

Expositio Beati Patris nostri Francisci super orationem Dominicam.

PATER noster Beatissime, & sanctissime. Creator noster, Redemptor noster, & Consolator noster. Qui es in cœlis, in Angelis, in Sanctis, illuminans eos ad tui cognitionem. Quia tu Domine lux es, inflãmans eos ad amorem tuum diuinum: quia tu Domine amor es inhabitans, & implens eos ad beatitudinem: quia tu Domine summum bonum es, & æternũ bonum, à quo omnia bona, & sine quo nullum bonum. Sanctificetur nomen tuum.

Clari-

Clarificetur in nobis notitia tua, vt cognoſcamus, quæ ſit latitudo beneficiorum tuorum, longitudo promiſſorum, ſublimitas maieſtatis, & profundum iudiciorum. Adueniat regnum tuum. Vt regnes in nobis per gratiam tuam, & facias nos venire ad regnum tuum, vbi eſt tui viſio manifeſta, tui dilectio perfecta, tui ſocietas beata, tui fruitio ſempiterna. Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, & in terra. Vt amemus te toto corde, te ſemper cogitando, ex tota anima te ſemper deſiderando, ex tota mente omnes intentiones noſtras ad te dirigendo, & honorem tuum in omnibus quærendo, & ex omnibus viribus noſtris, omnes vires & ſenſus animæ, & corporis in obſequium tui amoris, & non in aliud expendendo. Et proximos no-

ſtros amemus ſicut nos metipſos, omnes ad amorem tuum pro viribus trahendo, de bonis aliorum, ſicut de noſtris gaudendo, in malis compatiendo, & nemini vllam offenſam faciendo. Panem noſtrum quotidianum. Scilicet dilectum Filium tuum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, Da nobis hodie in memoriam, & intelligentiam, & reuerentiam amoris, quem ad nos habuit, & eorum quæ pro nobis dixit, & fecit, & ſuſtulit. Et dimitte nobis debita noſtra. Per tuam miſericordiam ineffabilem, & paſsionis dilecti Filij tui Domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem: & per Beatiſsimæ Virginis Mariæ, & omnium electorum tuorum, merita, & interceſsionem. Sicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. Et quod non plene dimit-

mittimus, tu Domine fac nos plene dimittere, vt inimicos nostros propter te veraciter diligamus, & pro eis apud te deuote intercedamus. Nulli malum pro malo reddamus, & omnibus in te prodesse studeamus. Et ne nos inducas in tentationem; occultam, vel manifestam; subitam, vel importunam. Sed libera nos a malo. Præterito, præsenti, & futuro. Amen. Spontaneè, & gratis.

Laus Domini Dei Altißimi.

TV es Sāctus Dominus Deus, tu es Deus Deorum, qui solus facis mirabilia. Tu es fortis. Tu es magnus. Tu es altissimus. Tu es omnipotens. Tu es Pater sanctus, Rex cœli & terræ. Tu es Trinus &

vnus Deus. Tu es bonns, omne bonum, summum bonum, Domine Deus, vnus & verus. Tu es amor, & charitas. Tu sapientia. Tu humilitas. Tu es patientia. Tu es pulchritudo. Tu es securitas. Tu es quies. Tu es gaudium. Tu es spes nostra, & lætitia. Tu es iustitia, & tẽperantia. Tu es fortitudo, & prudentia. Tu es omnes diuitiæ ad sufficiendum. Tu es mansuetudo. Tu es protector. Tu es custos, & defensor. Tu es refugium nostrum, & virtus. Tu es fides, spes, & charitas nostra. Tu es magna dulcedo nostra. Tu es bonitas infinita, magnus, & admirabilis, Dominus Deus meus omnipotens, pius, misericors, & Saluator.

ORA-

ORATIO.

OMnipotens, æterne, iuste, & misericors Deus, da nobis miseris propter te metipsum facere, quod scimus te velle; & semper velle, quod tibi placet: vt interius mũdati, & illuminati, & igne Sãcti Spiritus accensi, possimus sequi vestigia tui dilectissimi filij Domini nostri Iesu Christi, & ad te altissimũ sola tua gratia peruenire. Qui in Trinitate perfecta, & vnitate simplici viuis, & regnas, & gloriaris Deus omnipotens in sæcula sæculorum. Amen.

Oratio B.P.N. Francisci in suæ conuersionis initio.

MAgne & gloriose Deus, & Domine mi Iesu Christe, illumina,

mina, oro te, tenebras mentis meæ. Da mihi fidem rectam, spem certã, & charitatem perfectã. Fac vt cognoscã te Domine, ita vt ego in omnibus omnia secundum tuam sanctam & veram voluntatem perficiam. Amen.

ORATIO.

Præponenda horis Canonicis.

Apo. 4. vers 8. SAnctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus noster omnipotés, qui est & qui erat, & qui venturus
Ibidem. vers. 11. est. Laudemus, & super exaltemus eum in sæcula. Dignus es Domine Deus noster, accipere laudem, gloriam & honorem, & benedictioné. Laudemus, & super exaltemus eũ in sæcula. Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, &

diui-

diuinitatem & ſapientiam, & fortitudinem, & honorem & gloriam, & benedictionem. Laudemus & ſuper exaltemus eum in ſæcula. verſ. Benedicamus Patrem, & Filium, cum Sancto Spiritu. Reſp. Laudemus, & ſuper exaltemus eum in ſæcula. Verſ. Laudem dicite Deo omnes ſerui eius, & qui timetis Deum, puſilli, & magni. Reſp. Laudate & ſuper exaltate eum in ſæcula. Verſ. Laudent eum glorioſum cœli, & terra. Reſp. Et ſuper exaltēt & laudent eum in ſæcula. Verſ. Et omnis creatura, quæ in cœlo eſt, & ſuper terram, & ſubtus terram, terra, & mare, & quæ in eis ſunt. Reſp. Laudent, & ſuper exaltant eum in ſęcula. Verſ. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Reſp. Laudemus, & ſuper exaltemus eum in ſęcula. Verſ.
Sicut

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, &c. Laudemus, & super exaltemus, &c.

ORATIO.

OMnipotens, sanctissime, & altissime Deus, omne bonum, & summum bonum; totum bonum qui solus es bonus; tibi reddamus omnem laudem, omnem gratiam, omnem gloriam, omnem honoré, omnem benedictionem, & omnia bona tibi referamus semper. Amé.

SALUTATIO.
Ad Virginem Mariam.

AVE Domina sancta, Regina sanctissima, Deigenitrix Maria, quæ es perpetua Virgo electa, à sanctissimo Patre de coelo, quam

consecrauit cum sanctissimo Filio, & dilecto, ac Spiritu Sancto Paraclito: in qua est, & fuit omnis plenitudo gratiæ, & omne bonum. Aue eius palatium. Aue tabernaculum eius. Aue mater eius. Et vos omnes sanctæ virtutes, quę per gratiã, & illuminationem Spiritus Sancti, infundimini in corda fidelium, vt de infidelibus, fideles faciatis. Mater sanctissima Domini nostri Iesu Christi, sponsa Spiritus Sancti, ora pro nobis cum sancto Michaele Archangelo, & omnibus virtutibus coelorum, & omnibus sanctis, tuũ dilectissimum Filium Dominũ nostrum, & magistrum. Amen.

Oratio ad Virginem Mariam.

SAncta Deigenitrix, dulcis & decora, Regem morti traditum, fi-

lium tuum dulcissimum, Dominū nostrum Iesum Christum pro nobis exora, vt ipse per suam pijssimā clementiam, & virtutem sanctissimę Incarnationis, & mortis ipsius acerbissimæ nobis indulgeat peccata nostra. Amen.

Alia oratio ad eandem Beatam Virginem Mariam.

SAncta Maria Virgo, non est tibi similis nata in mundo in mulieribus, filia & ancilla Altissimi Regis Patris cœlestis, Mater sanctissima Domini nostri Iesu Christi, spōsa Spiritus Sancti. Ora pro nobis cum sancto Michaele Archangelo, & omnibus virtutibus Cœlorum, & omnibus Sanctis, tuum sanctissimum filium, dilectissimum Dominum

num

rum nostrum, & Magistrum. Gloria Patri & Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat, &c. Amen.

Oratio B. P. N. Francisci, pro obtinenda paupertate.

DOmine Iesu, ostende mihi semitas tuę dilectissimę paupertatis. Scio enim quod Testaméturn vetus, noui fuit figura. Illis promissi sti: quia omnis locus, quem calcauerit pes vester, vester erit, calcare est contemnere, paupertas omnia calcat, ergo omnium est regina. Sed Domine mi pie Iesu Christe, miserere mei, & Dominæ paupertatis; nam ego eius amore anxior, nec sine ipsa requiescere possum. Domine mi, tu nosti, qui me de ista inamorasti. Sed & ipsa sedet in tristi-

Deu. 11 ver. 14. Iof. 1. ver. 3.

Thre. 1. ver. 1. tia, ab omnibus repulsa; facta est quasi mulier vidua, Domina gentium, vilis, & contemptibilis, dum omniũ Regina virtutum: & cõqueritur sedẽs in sterquilinio, quod omnes amici eius spreuerunt eum, & facti sunt eius inimici, & ipsos probant iam diu esse adulteros, & non sponsos. Vide Domine Iesu, quia paupertas pro tanto est Regina virtutum, pro quanto relictis Angelorum sedibus descendisti ad terras, vt ipsam posses charitate perpetua desponsare, & omnes perfectionis filios, in ipsa, & ex ipsa, & per ipsam producere: quæ & tibi cum tanta fidelitate adhæsit, quod & in matris vtero inchoauit suum obsequium, dum corpus animatũ habuisti omnium minimum. Sed & orientem ex vtero in præsepio sancto recepit,

pit,& ſtabulo; & conuerſantem in mundo ſic omnibus te priuauit, vt capitis reclinatorio faceret te care re. Sed & fideliſsima conſortia, dum ad bellum noſtræ redemptionis ac cederes, te eſt comitata fideliter & in ipſo paſsionis conflictu indiuiduus armiger aſtitit; & diſcipulis re cedentibus, & negantibus nomen tuum, ipſa non diſceſsit, ſed te tunc cum toto comitatu ſuorum Princi pum, fideliter ſociauit. Imo ipſa ma tre propter altitudinẽ crucis (quæ tamen te ſola tunc fideliter coluit; & affectu anxio tuis paſsionibus iũ cta fuit) ipſa (in quam) tali matre, te non valente contingere, domina paupertas, cum omnibus ſuis penu rijs tanquam tibi gratiſsimus domi cellus, te plus quam vnquam fuit ſtrictius amplexata, & tuo cruciatu

præcordialius iuncta. Propterquod nec sibi vacabit crucem polire, nec rusticano more componere, & ipsos clauos (vt creditur) non in sufficienti numero vulneribus fabricauit, nec ipsos exacuit, nec poliuit; sed tres rudes & asperos, & obtusos ad adiuuandum tuum supplicium præparauit. Et dum sitis moreris ardore, ipsa fidelis sponsa solicite affluit, vt nec modicum aquæ posses habere: sed & per satellites impios, tantæ amaritudinis confecit populum, quod gustare potius potuisti, quam bibere. In huius igitur sponsæ strictis amplexibus animam amisisti. Sed nec ipsa fidelis sponsa tuis defuit exequijs sepulturæ; nec tibi aliquid in sepulchro, in vnguentis, in linteis, habere permisit, nisi ab alijs mutuatum. Nec hæc

ſanctiſsima ſponſa tuæ reſurrectio-
ni defuit, quia in eius amplexus
glorioſe reſurgẽs, in ſepulchro om
ne mutuatum,& aduentitium reli-
quiſti. Hanc tecum asportaſti ad
cœlos; mundanis relinquens om-
nia, quæ ſunt mundi. Et tunc domi
næ paupertati ſignaculũ regni cœ-
lorum, ad ſignandum electos vo-
lentes incedere per perfectionis ſe-
mitam, reliquiſti. O quis non dili-
gat dominam paupertatem hanc
præ omnibus? A te peto hoc priui-
legio conſignari, exopto hoc the-
ſauro ditari; poſtulo vt mihi & meis
in æternum ſit proprium, pauper-
rimi Ieſu, propter nomen tuum ni-
hil poſſe ſub cœlo proprium poſ-
ſidere,& alienis rebus ſemper cum
vſus penuria, dum viuit caro miſe-
ra ſuſtentari. Amen.

ORATIO.

Quam dicere solebat, quando san ctißimum Christi corpus eleuabat sacerdos.

DOmine Deus, cœlestis Pater, respice in hāc gloriosam Christi tui faciem, & miserere mei, & cæterorum peccatorum, pro quibus benedictus Filius tuus, & Dominus noster dignatus est mori, & pro quorum salute & consolatione, in sancto Sacramento Altaris, nobiscum voluit remanere: cum quo tu es Pater, & Spiritus Sanctus; qui vnus es Deus, & viuis cum Filio, & Spiritu Sancto, in sæcula sæculorum. Amē.

(.?.)

ORA-

ORATIO.

Ad impetrandum diuinum amorem.

ABſorbeat, quæſo Domine mẽtem meam ab omnibus quæ ſub cœlo ſunt, ignita & melliflua vis amoris tui, vt amore amoris tui moriar, qui amore amoris mei dignatus es mori: per te metipſum Dei filium, qui cum Patre, &c. Amen.

Alia in infirmitate.

GRatias tibi ago Domine Deus de omnibus his doloribus meis, teque mi Domine rogo, vt centuplum, ſi tibi placuerit addas: quia hoc erit mihi acceptiſsimum vt affligens me dolore, non parcas, cum

tuæ sanctæ voluntatis adimpletio, sit mihi consolatio super plena.

ORATIO.

Pro commendanda sua familia.

DOmine commendo sibi familiam tuam, quam mihi hactenus cõmisisti; & nunc propter infirmitates quas tu nosti Domine, curam ipsius habere non valens, te commendo eam Ministris qui teneantur in die iudicij coram te Domine reddere rationem, si quis Fratrum propter eorum negligentiam vel malum exemplum, seu asperá correctionem, perierit.

Oratio quotidiana B. P. N. Francisci.

DEVS meus, & omnia. Quis es tu dulcissime Domine Deus meus, & quis sum ego vermiculus seruus tuus? Sanctissime Domine, vellem te diligere. Domine Deus, ego vobis totum cor meum, & corpus meum dedi, & vehementer desidero, si tamen scire possem, pro vestro amore plura facere.

TESTAMENTVM Beati P. N. Francisci.

DOminus ita dedit mihi Fratri Francisco incipere facere poenitentiam: quia cum essem in peccatis, nimis mihi videbatur amarũ, videre leprosos, sed ipse Dominus aduxit me inter illos, & feci misericordiam cum illis. Et recedẽte me ab ipsis, id quod videbatur mihi a-

marum, cōuersum fuit mihi in dulcedinem animæ & corporis. Et postea parum steti, & exiui de sæculo. Et Dominus dedit mihi talem fidē in Ecclesijs suis, vt ita simpliciter adorarem, & dicerem: Adoramus te sanctissime Domine Iesu Christe hic, & ad omnes Ecclesias tuas, quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per sanctam Crucē tuam redemisti mundum. Postea dedit mihi Dominus, & dat tantam fidem in sacerdotibus, qui viuunt secundam formam sanctæ Romanæ Ecclesiæ, propter ordinem ipsorum, quod si facerent mihi persecutionem, volo recurrere ad ipsos. Et si haberem tantam sapientiam, quātam Salomon habuit, & inuenirem pauperculos sacerdotes huius sæculi, in Ecclesijs, in quibus morantur.

tur, nolo prædicare contra voluntatem ipsorum. Et ipsos, & omnes alios volo timere, amare, & honorare, sicut meos dominos. Et nolo in ipsis considerare peccatum, quia Filium Dei cerno in ipsis, & Domini mei sunt. Et propter hoc facio quia nihil video corporaliter in hoc sæculo de ipso Altissimo filio Dei, nisi sanctissimum corpus, & sanguinem suum, quod ipsi recipiunt, & ipsi soli alijs administrant. Et hæc sanctissima mysteria, volo super omnia honorari, & venerari, & in locis pretiosis collocari. Sanctissima nomina, & verba eius scripta vbicunque inuenero in locis illicitis, volo colligere, & rogo quod colligantur, & in loco honesto collocentur. Et omnes Theologos, & qui ministrāt nobis sanctissima ver

ba di-

ba diuina, debemus honorare, & venerari, sicut eos qui ministraut nobis spiritum & vitam. Et postquam Dominus dedit mihi curam de fratribus, nemo ostendebat mihi quid deberem facere; sed ipse Altissimus reuelauit mihi, quod deberem viuere secundum formam sancti Euangelij. Et ego paucis verbis, & simplicibus feci scribi, & Dominus Papa confirmauit mihi. Et illi qui veniebant ad recipiendum vitam istã, omnia quæ habere poterant, pauperibus erogabant. Et erant contenti tunica vna, intus & foris repetiata (qui volebant) cum cingulo & brachis, & nolebamus plus habere. Officium dicebamus nos clerici secũdum alios clericos: laici dicebant Pater noster. Et satis libenter manebamus in Ecclesijs pauperculis
&

& derelictis, & eramus idiotæ; & subditi omnibus. Et ego manibus meis laborabam, & volo laborare, & omnes alij fratres firmiter volo, quod laborent de laboritio, quod pertinent ad honestatem. Et qui nesciunt, discant, non propter cupiditatem recipiendi pretium laboris, sed propter bonum exemplum, & ad repellendum otiositatem. Et quando non daretur nobis prætiũ laboris, recurramus ad mensam Domini petendo eleemosynam ostiatim. Salutationem hanc reuelauit mihi Dominus, vt diceremus: Dominus det tibi pacem. Caueant sibi Fratres, vt Ecclesias & habitacula, & omnia alia quæ pro ipsis construuntur, penitus non recipiant, nisi essent sicut decet sanctam paupertatem, quam in Regula promisimus

mus, semper ibi hospitantes sicut aduenæ & peregrini. Præcipio firmiter per obedientiam fratribus vniuersis, quod vbicunque sunt, non audeant petere aliquam literam in Curia Romana per se, nec per interpositam personam, nec pro Ecclesia, nec pro alio loco, neque sub specie prædicationis, neque pro persecutione suorum corporum: sed vbi cumque non fuerint recepti, fugiant ad aliam terram, ad faciendum pœnitentiam, cum benedictione Dei. Et firmiter volo obedire Generali Ministro huius fraternitatis, & illi Guardiano quem sibi placuerit mihi dare. Et ita volo esse captus in manibus suis, vt non possim ire, vel facere contra voluntatem suam, quia Dominus meus est. Et quamuis sim simplex & infirmus,

mus, tamen ſemper volo habere clericum qui mihi faciat officium, ſicut in Regula continetur. Et omnes alij Fratres ita teneantur firmiter obedire Guardianis ſuis, & facere officium ſecūdum Regulam. Etſi aliqui inuenti eſſent, qui non facerent officium ſecundum Regulam, & vellent alio modo variare, aut non eſſent catholici; omnes Fratres vbicunque ſunt, per obedientiam teneantur, quod vbicunque inuenerint aliquem ipſorum, proximiori Cuſtodi illius loci, vbi ipſum inuenerint, debeant præſentare. Et Cuſtos teneatur per obedientiam ipſum firmiter cuſtodire, ſicut hominem in vinculis die noctuque, ita quod non poſsit eripi de manibus ſuis, donec propria ſua perſona ipſum repræ-
ſentet

sentẽt in manibus sui Ministri. Et Minister teneatur firmiter per obedientiam mittere ipsum per tales Fratres, qui die nocteque custodiãt ipsum, sicut hominem in vinculis, donec repraesentent ipsum coram Domino Ostiensi, qui est Dominus protector & corrector istius Fraternitatis.

Et non dicant Fratres, hæc est alia Regula; quia hæc est recordatio, admonitio, & exhortatio, & meum Testamentum, quod ego Frater Franciscus paruulus vester facio vobis Fratribus meis benedictis, propter hoc, vt Regulam, quam Domino promisimus, melius catholice obseruemus. Et Generalis Minister & omnes alij Ministri, & Custodes per obedientiam teneantur in istis verbis non addere, vel minuere. Et

sem-

ſemper hoc ſcriptum habeant ſecũ iuxta Regulam, & in omnibus Capitulis, quæ facient, quando legunt Regulam, legant & iſta verba. Et omnibus Fratribus meis Clericis, & Laicis, præcipio firmiter per obedientiam, vt non mittant gloſſas in Regula, nec in iſtis verbis, dicendo: ita volunt intelligi. Sed ſicut dedit mihi Dominus pure & ſimpliciter dicere, & ſcribere Regulam, & iſta verba, ita ſimpliciter, & pure ſine gloſſa intelligatis, & cum ſancta operatione vſque in finem obſeruetis. Et quicunque hæc obſeruauerit, in cœlo repleatur benedictione altiſsimi Patris cœleſtis, & in terra repleatur benedictione dilecti Filij ſui, cum ſanctiſsimo Spiritu Paracleto, & omnibus virtutibus cœlorum, & omnibus Sanctis. Et ego

Frater Franciscus, paruulus, & vester seruus in Domino, quantumcunque possum confirmo vobis intus & foris istam sanctissimam benedictionem. Amen.

Laudes testamenti Beati Patris nostri Francisci.

O Testamentum pacis, Testamentum nulla obliuione delendũ, nulla dedignatione spernendum, nulla superordinatione contraria mutandum: Testamentum in quã, non morte testatoris, sed immortalis vitæ condonatione sancitum. Beatus qui non spernit vel abijcit charitatis incorruptibile. Testamentum, fertile humilitatis feudum, desiderabilem paupertatis thesaurum tanti Patris sibi traditione legarũ.

TOMVS SECVNDVS.

Prima Regula, quam Seraphicus Pater noster scripsit fratribus Minoribus.

Sed non est hæc quæ modo obseruatur.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

HÆC est vita, quam Frater Franciscus petijt sibi concedi & confirmari à Domino Papa Innocentio, & concessit, & confirmauit eam sibi & suis fratribus, habitis, & futuris. Frater Franciscus, & quicunque erit caput illius Religionis, promittit obedientiam & reue-

rentiam Domino Innocentio Papæ, & eius successoribus obedire.

CAPVT I.

Quod fratres debent viuere in obedientia, sine proprio, & in castitate.

Regula & vita istorum Fratrum hæc est, scilicet viuere in obedientia, & in castitate, & sine proprio, & Domini nostri Iesu Christi doctrinam, & vestigia sequi, qui dicit: si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlo; & veni & sequere me. Et: si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me. Item: si quis vult venire post me, & non odit Patrem suum, & vxoré

Mat. 19 *ver.* 21. *Luc.* 9. *ver.* 23. *Luc.* 14. *ver.* 16. *Mat.* 19 *ver.* 29.

&

& filios, & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest esse meus discipulus. Et omnis qui reliquerit patrem, aut matrem, fratres, aut sorores, vxorem, aut filios domos, aut agros, propter me, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.

CAPVT II.

De receptione, & vestitu Fratrum.

SI quis diuina inspiratione volẽs accipere hanc vitam, venerit ad nostros Fratres, benignè recipiatur ab eis: qui si fuerit firmus accipere vitam nostram, multum caueant Fratres sibi, ne de suis temporalibus negotijs se intromittant: sed ad suũ Ministrum, quam citius poterunt,

eum repræsentent. Minister vero benigne recipiat ipsum, & confortet, & vitæ nostræ tenorem ei diligenter exponat. Quo facto, prædictus, si vult & potest spiritualiter, & sine impedimento, vendat omnia sua, & studeat pauperibus erogare. Caueant autem Fratres, & Ministri Fratrũ, quod de negotijs suis nullo modo se intromittant. Nec accipiant aliquam pecuniam, nec per se, nec per interpositam personam. Si tamen indiguerint, alia necessaria corporis præter pecuniam accipere possunt fratres, causa necessitatis, sicut alij pauperes. Et cũ reuersus fuerit, Minister concedat ei pannos probationis vsque ad annum, scilicet duas tunicas sine caputio, & cingulum, & braccas, & caparonem vsque ad cingulum. Fi-
nito

nito vero anno, & termino probationis, recipiatur ad obedientiam. Postea non licebit ei ad aliam religionem accedere, nec extra obedientiam euagari, iuxta mandatum Domini Papæ. Si autem aliquis venerit, qui sua dare non potest sine impedimento, & habet spiritualem voluntatem, relinquat illa, & sufficit ei. Nullus recipiatur contra formam, & institutionem sanctæ Ecclesiæ.

Alij vero, qui promiserunt obedientiam, habeant vnam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio si necesse fuerit, & cingulũ & braccas. Et omnes Fratres vilibus vestimentis induantur, & possint eas repetiare de saccis, & alijs pecijs, cum beneditione Dei; quia Dominus dicit in Euangelio: Qui in veste pre- *Mat. 11 ver. 8.*

mus, semper ibi hospitantes sicut aduenæ & peregrini. Præcipio firmiter per obedientiam fratribus vniuersis, quod vbicunque sunt, non audeant petere aliquam literam in Curia Romana per se, nec per interpositam personam, nec pro Ecclesia, nec pro alio loco, neque sub specie prædicationis, neque pro persecutione suorum corporum: sed vbi cumque non fuerint recepti, fugiant ad aliam terram, ad faciendum pœnitentiam, cum benedictione Dei. Et firmiter volo obedire Generali Ministro huius fraternitatis, & illi Guardiano quem sibi placuerit mihi dare. Et ita volo esse captus in manibus suis, vt non possim ire, vel facere contra voluntatem suam, quia Dominus meus est. Et quamuis sim simplex & infirmus,

mus, tamen ſemper volo habere clericum qui mihi faciat officium, ſicut in Regula continetur. Et omnes alij Fratres ita teneantur firmiter obedire Guardianis ſuis, & facere officium ſecũdum Regulam. Etſi aliqui inuenti eſſent, qui non facerent officium ſecundum Regulam, & vellent alio modo variare, aut non eſſent catholici; omnes Fratres vbicunque ſunt, per obedientiam teneantur, quod vbicunque inuenerint aliquem ipſorum, proximiori Cuſtodi illius loci, vbi ipſum inuenerint, debeant præſentare. Et Cuſtos teneatur per obedientiam ipſum firmiter cuſtodire, ſicut hominem in vinculis die noctuque, ita quod non poſsit eripi de manibus ſuis, donec propria ſua perſona ipſum repræſentet

sentēt in manibus sui Ministri. Et Minister teneatur firmiter per obedientiam mittere ipsum per tales Fratres, qui die noctuque custodiãt ipsum, sicut hominem in vinculis, donec repræsentent ipsum coram Domino Ostiensi, qui est Dominus protector & corrector istius Fraternitatis.

Et non dicant Fratres, hæc est alia Regula; quia hæc est recordatio admonitio, & exhortatio, & meum Testamentum, quod ego Frater Franciscus paruulus vester facio vobis Fratribus meis benedictis, propter hoc, vt Regulam, quam Domino promisimus, melius catholice obseruemus. Et Generalis Minister & omnes alij Ministri, & Custodes per obedientiam teneantur in istis verbis non addere, vel minuere. Et

ſemper hoc ſcriptum habeant ſecũ iuxta Regulam, & in omnibus Capitulis, quæ facient, quando legunt Regulam, legant & iſta verba. Et omnibus Fratribus meis Clericis, & Laicis, præcipio firmiter per obedientiam, vt non mittant gloſſas in Regula, nec in iſtis verbis, dicendo: ita volunt intelligi. Sed ſicut dedit mihi Dominus pure & ſimpliciter dicere, & ſcribere Regulam, & iſta verba, ita ſimpliciter, & pure ſine gloſſa intelligatis, & cum ſancta operatione vſque in finem obſeruetis. Et quicunque hæc obſeruauerit, in cœlo repleatur benedictione altiſsimi Patris cœleſtis, & in terra repleatur benedictione dilecti Filij ſui, cum ſanctiſsimo Spiritu Paracleto, & omnibus virtutibus cœlorum, & omnibus Sanctis. Et ego

Frater Franciscus, paruulus, & vester seruus in Domino, quantumcũque possum confirmo vobis intus & foris istam sanctissimam benedictionem. Amen.

Laudes testamenti Beati Patris nostri Francisci.

O Testamentum pacis, Testamẽtum nulla obliuione delendũ, nulla dedignatione spernendum, nulla superordinatione contraria mutandum: Testamentum in quã, non morte testatoris, sed immortalis vitæ condonatione sancitum. Beatus qui non spernit vel abijcit charitatis incorruptibile. Testamẽtum, fertile humilitatis feudum, desiderabilem paupertatis thesaurum tanti Patris sibi traditione legatũ.

TO-

TOMVS

SECVNDVS.

Prima Regula, quam Seraphicus Pater noster scripsit fratribus Minoribus.

Sed non est hæc quæ modo obseruatur.

In nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

HÆC est vita, quam Frater Franciscus petijt sibi concedi, & confirmari à Domino Papa Innocentio, & concessit, & confirmauit eam sibi & suis fratribus, habitis, & futuris. Frater Franciscus, & quicunque erit caput illius Religionis, promittit obedientiam & reue-

rentiam Domino Innocentio Papæ, & eius successoribus obedire.

CAPVT I.

Quod fratres debent viuere in obedientia, sine proprio, & in castitate.

REgula & vita istorum Fratrum hæc est, scilicet viuere in obedientia, & in castitate, & sine proprio, & Domini nostri Iesu Christi doctrinam, & vestigia sequi, qui di-
Mat. 19 ver. 21. cit: si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, & da pauperibus, & habe-
Luc. 9. ver. 23. bis thesaurum in cœlo; & veni & sequere me. Et: si quis vult post me
Luc. 14. ver. 16. venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me.
Mat. 19 ver. 29. Item: si quis vult venire post me, & non odit Patrem suum, & vxoré

&

& filios,& fratres,& ſorores,adhuc autem & animam ſuam,non poteſt eſſe meus diſcipulus. Et omnis qui reliquerit patrem,aut matrem,fratres,aut ſorores,vxorem, aut filios domos,aut agros,propter me,centuplum accipiet,& vitam æternam poſsidebit.

CAPVT II.

De receptione, & veſtitu Fratrum.

SI quis diuina inſpiratione volēs accipere hanc vitam,venerit ad noſtros Fratres,benignè recipiatur ab eis: qui ſi fuerit firmus accipere vitam noſtram, multum caueant Fratres ſibi,ne de ſuis temporalibus negotijs ſe intromittant: ſed ad ſuū Miniſtrum, quam citius poterunt,

eum repræsentent. Minister vero benigne recipiat ipsum, & confortet, & vitæ nostræ tenorem ei diligenter exponat. Quo facto, prædictus, si vult & potest spiritualiter, & sine impedimento, vendat omnia sua, & studeat pauperibus erogare. Caueant autem Fratres, & Ministri Fratrũ, quod de negotijs suis nullo modo se intromittant. Nec accipiant aliquam pecuniam, nec per se, nec per interpositam personam. Si tamen indiguerint, alia necessaria corporis præter pecuniam accipere possunt fratres, causa necessitatis, sicut alij pauperes. Et cũ reuersus fuerit, Minister concedat ei pannos probationis vsque ad annum, scilicet duas tunicas sine caputio, & cingulum, & braccas, & caparonem vsque ad cingulum. Finito

nito vero anno, & termino probationis, recipiatur ad obedientiam. Postea non licebit ei ad aliam religionem accedere, nec extra obedientiam euagari, iuxta mandatum Domini Papæ. Si autem aliquis venerit, qui sua dare non potest sine impedimento, & habet spiritualem voluntatem, relinquat illa, & sufficit ei. Nullus recipiatur contra formam, & institutionem sanctæ Ecclesiæ.

Alij vero, qui promiserunt obedientiam, habeant vnam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio si necesse fuerit, & cingulũ & braccas. Et omnes Fratres vilibus vestimentis induantur, & possint eas repetiare de saccis, & alijs pecijs, cum beneditione Dei; quia Dominus dicit in Euangelio: Qui in veste pre- Mat. 11 ver. 8.

 tiosa

tiosa sunt, & in delicijs, & qui mollibus vestiuntur, in domibus Regũ sunt. Et licet dicātur hypocritæ, nõ tamẽ cessent benefacere. Nec quærant caras vestes in hoc sæculo, vt possint habere vestimẽtum in regno cœlorum.

CAPVT III.

De diuino officio, & ieiunio.

Mar. 9. ver. 31. Mat. 6. ver. 16.

Dicit Dominus: Hoc genus dæmoniorum non potest exire, nisi in ieiunio, & oratione. Et iterũ: Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Propterhoc omnes Fratres, siue Clerici, siue Laici, faciant diuinum Officium, laudes, & orationes secundum quod debent facere. Clerici faciant officium, & dicant pro viuis & pro mortuis secun-

cundum consuetudinem clericorum. Pro defectu autem, & negligẽtia Fratrum omni die dicant: Miserere mei Deus, cum Pater noster; & pro Fratribus defunctis dicãt: de profundis, cum Pater noster. Et libros necessarios ad implendum eorum officium possint habere. Et laicis scientibus legere Psalterium, liceat illud habere. Alijs vero nesciẽtibus literas, librum habere non liceat. Laici vero dicant, Credo in Deum, & viginti quatuor Pater noster, cum Gloria Patri. Pro Tertia, Sexta, Nona, pro qualibet illarum septem Pater noster, cum Gloria Patri. Pro Vesperis autem duodecim, pro Completorio septem, & Credo in Deum, cum Gloria Patri. Pro mortuis septem Pater noster, cum Requiem æternam. Et pro de-

fectu, & negligentia Fratrum, tria Pater noster, qualibet die.

Et similiter omnes Fratres ieiunent à Festo omnium Sanctorum, vsque ad Natale, & ab Epiphania, quãdo Dominus noster Iesus Christus incepit ieiunare, vsque ad Pascha. Alijs vero temporibus non teneantur secundum hanc vitam, nisi sexta feria ieiunare. Et liceat eis mãducare de omnibus cibis qui apponentur eis, secundum sanctum Euangelium.

Luc. 10 ver. 8.

CAPVT IIII.

De Ministris, & alijs fratribus qualiter ordinentur.

IN nomine Domini: omnes Fratres, qui constituuntur Ministri & serui aliorum Fratrum, in locis

qui

quibus fuerint, collocent suos Fratres, quos sæpe visitent, & spiritualiter moneant, & confortent. Et omnes alij Fratres mei benedicti obediant eis in his quæ spectant ad salutem animæ, & non sunt contraria vitæ nostræ. Et faciant inter se sicut dicit Dominus: Quæcunque vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis, & quod tibi nō vis fieri, non facias alteri. Et recordentur Ministri, & serui, quod dicit Dominus, non veni ministrari, sed ministrare; & quod commissa est eis cura animarum Fratrum, de quibus si aliquid perderetur propter eorum culpam, & malum exemplum in die iudicij oportebit eos reddere rationem coram Domino Iesu Christo.

Mat. 7. ver. 12.

Mat. 20 ver. 28.

CAP.

CAPVT V.

De correctione Fratrum in offensione.

Heb.10. vers. 31. IDeóque animas veſtras, & Fratrum veſtrorum cuſtodite, quia horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis. Si quis autem Miniſtrorum alicui Fratrum aliquid contra vitam noſtram præceperit, vel contra animam ſuam, non tenetur ei obedire; quia illa obedientia non eſt, in qua delictum vel peccatum committitur. Verumtamen omnes Fratres, qui ſunt ſub Miniſtris, & ſeruis Fratrum Minorum & ſeruorum, conſiderent rationabiliter, & diligenter, ſi viderint aliquem illorum carnaliter, & non ſpiritualiter ambulare pro rectitudine vitæ noſ-

træ

træ, post tertiam admonitionem, si non se emendauerit, in Capitulo Pentecostes renuncient Ministro, & seruo totius Fraternitatis, nulla contradictione impediente. Si vero inter Fratres, vbicunque sint, fuerit aliquis Frater, volens, carnaliter, & non spiritualiter ambulare: Fratres cum quibus est, moneant eum, & instruant, & corripiant humiliter, & diligenter. Quod si ille post tertiam admonitionem noluerit se emendare, quam citius possint, mittant eum, vel significent suo Ministro & seruo, qui Minister, & seruus de eo faciat, sicut sibi secundum Deum melius videbitur expedire. Et caueant omnes Fratres, tam Ministri & serui, quàm alij quod propter peccatum alterius, vel malum exemplum non turbentur & irascan-

Mat. 9. cantur: quia Diabolus propter deli-
ver. 12. ctum vnius vult multos corrumpe-
re, ſed ſpiritualiter, ſicut poſſunt,
adiuuent eum qui peccauit: quia
non eſt ſanis opus medicis, ſed ma-
le habentibus. Similiter omnes Fra-
tres non habeant poteſtatē vel do-
minationem, maxime inter ſe. Si-
cut enim Dominus dicit in Euan-
Mat. 20 gelio: Principes gentium dominan-
ver. 25. tur eorum, & qui maiores ſunt, po-
teſtatem exercent in eos. Non ſic
erit inter Fratres, ſed quicunq; vo-
luerit inter eos maior fieri, ſit eorū
Miniſter & ſeruus; & qui maior eſt
inter eos, fiat ſicut minor. Nec ali-
quis Fratrū, malum faciat, nec ma-
lum dicat alteri, imo magis per cha-
ritatem ſpiritus voluntarie ſeruiāt,
& obediant inuicem. Et hæc eſt ve-
ra & ſancta obedientia Domini no-
ſtri.

ſtri Ieſu Chriſti. Et omnes Fratres quomodocunque declinauerint à mandatis Domini, & extra obediẽtiam euagauerint, ſicut dicit Propheta, ſciant ſe eſſe maledictos extra obedientiam quouſq; ſteterint in tali peccato ſcienter. Et quando perſeuerant in mandatis Domini, quæ promiſerunt per ſanctum Euangelium, & vitam ipſorum, ſciãt ſe in vera obedientia ſtare, & benedicti ſint à Domino.

Pſ. 118. *ver. 21.*

CAPVT VI.

De recurſu Fratrum ad Miniſtrum, & quod aliquis Frater non vocetur Prior.

FRatres in quibuſcunque locis ſunt, ſi non poſſunt vitam noſtram obſeruare, quam citius poſ-

ſunt:

sunt, recurrant ad suum Ministrũ, hoc ipsi significantes. Minister vero taliter studeat eis prouidere, sicut vellet sibi fieri, si in consimili casu esset. Et nullus vocetur Prior, sed generaliter omnes vocentur Fratres Minores, & alter alterius lauet pedes.

CAPVT VII.

De modo seruiendi, & laborandi.

OMnes Fratres, in quibuscunq; locis fuerint apud aliquos ad seruiendum, vel ad laborandũ, non sint camerarij, nec cellarij, nec præsint in domibus eorum quibus seruiunt, nec recipiant aliquod officium, quod scandalum generet, vel animæ suæ faciat detrimentum: sed sint

sint minores, & subditi omnibus qui in eandem domo sunt. Et Fratres, qui sciunt laborare, laborent & eandem artem exerceant quam nouerint, si non sit contra salutem animæ suæ, & honestè poterunt operari. Nam, ait Propheta, labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Et Apostolus, qui non vult laborare, non manducet. Et vnusquisque in eadem arte & officio in quo vocatus est, permaneat. Et possint pro labore accipere omnia necessaria, præter pecuniam; & cum necesse fuerit, vadant pro eleemosynas, sicut alij pauperes. Et liceat eis habere ferramenta, & instrumenta suis artibus necessaria. Omnes Fratres studeant bonis operibus insudare; quia scriptum est: semper facito

Ps. 127. ver. 2.

1. Tes. 3. ver. 11.

aliquid boni, vt te diabolus inue-
Eccl.33. niat occupatum. Et iterum: Otiosi-
ver. 29. tas est animæ inimica. Idcirco ser-
ui Dei semper orationi, vel alicui
bonæ operationi insistere debent.
Caueant sibi Fratres vbicunq; fue-
rint, in eremis, vel in alijs locis,
quod nullũ locum sibi approprieẽt,
nec alicui defendant. Et quicun-
que ad eos venerint, amicus vel ad
uersarius, fur, vel latro, benigne re-
cipiatur. Vbicunque sunt Fratres
vel in quocunque loco se inuene-
rint, spiritualiter, & diligenter, de-
beant se reuidere, & honorare adin
uicem siue murmuratione. Et ca-
ueant sibi, quod non ostendant se
tristes extrinsecus, nubilosos & hy
pocritas, sed ostendant se gauden-
tes in Domino, hilares & conueniẽ
ter gratiosos.

CAP.

CAPVT VIII.

Quod Fratres non recipiant pecuniam.

DOminus præcepit in Euangelio: Videte & cauete ab omni malitia & auaritia, & attendite vobis à solicitudinibus huius sæculi, & à curis huius vitæ. Vnde nullus Fratrum, vbicunque sit, & quocunque vadit, aliquo modo tollat, nec recipiat, nec recipi faciat pecuniam, aut denarios; nec occasione vestimentorum, nec librorum, nec propretio alicuius laboris: imo nulla occasione, nisi propter manifestam necessitatem infirmorum Fratrum: quia non debemus maiorem vtilitatem habere, & reputare in pecunia, & denarijs, quam in lapidi- Luc. 21. ver. 34.

bus. Et illos vult diabolus obcæcare, qui eam appetunt, vel reputant lapidibus meliorem. Caueamus ergo, quia omnia reliquimus, ne prò tam modico, regnum Cælorũ perdamus. Etsi in aliquo loco inuenerimus denarios, de his non curemus, tãquam de puluere, quem pedibus calcamus: quia vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Etsi forte (quod absit) aliquem Fratrem contigerit pecuniam, vel denarios colligere, vel habere, excepta solummodo prædicta infirmorum necessitate; omnes Fratres teneant eum pro falso Fratre, & fure, & latrone, & loculos habente, nisi vere pœnituerit. Et nullo modo Fratres recipiant, nec recipi faciant, nec quærant, nec quæri faciant pecuniam, vel eleemosynam, nec denarios,

Eccle. 1. ver. 2.

pro

pro aliquibus domibus, vel locis, nec cum persona, pro talibus locis pecuniam, vel denarios quærente, vadant. Alia autem seruitia, quæ non sunt cõtraria vitæ nostræ, possunt Fratres in talibus locis facere cum benedictione Dei. Fratres tamen in manifesta necessitate leprosorum, possunt pro eis quærere eleemosynam. Caueant tamen multum à pecunia. Similiter caueant omnes Fratres, ne pro aliquo turpi lucro terras circum eant.

CAPVT IX.

De petenda eleemosyna.

OMnes Fratres studeant sequi humilitatem, & paupertatem Domini nostri Iesu Christi, & recordentur, quod nihil aliud opor-

tet nos habere de toto mundo, si-
1. Ti. 6. cut dicit Apostolus: Habentes ali-
vers. 8. menta, & quibus tegamur, his con-
tenti simus. Et debent gaudere quā-
do conuersantur inter viles, & de-
spectas personas, inter pauperes &
debiles, infirmos & leprosos, & iux-
ta viam mendicantes. Et cum ne-
cesse fuerit, vadant pro eleemosy-
nis, & non verecundentur, & ma-
gis recordentur; quia Dominus no-
ster Iesus Christus Filius Dei viui
omnipotētis posuit faciē suā, vt pe-
tram durissimam, nec verecunda-
tus est, & fuit pauper, & hospes, &
vixit de eleemosynis ipse, & Beata
Virgo & Discipuli eius. Quando
facerent eis homines verecūdiam,
& nollent eis dare eleemosynam,
referant inde gratias Deo: quia de
verecundijs recipient magnum ho-
norem.

norem ante tribunal Domini nostri Iesu Christi. Et sciant quod verecundia non patientibus, sed inferentibus imputatur. Et eleemosyna est hæreditas, & iustitia, quæ debetur pauperibus, quam nobis acquisiuit Dominus noster Iesus Christus. Et Fratres qui eam acquirendo laborant, magnam mercedem habebunt, & faciunt lucrari & acquirere tribuentes: quia omnia quę homines faciunt in hoc mundo, peribunt; sed de charitate, & de eleemosynis quas fecerint, habebunt præmium à Domino. Et secure manifestet vnus alteri necessitatem suam, vt sibi necessaria inueniat & ministret. Et quilibet diligat & nutriat Fratrem suum, sicut mater diligit, & nutrit filium suum, in quibus Deus eis gratiam largiatur. Et

Rom. 19 vers. 3. qui non manducat, manducantem non spernat; & qui manducat, non manducantē non iudicet. Et quando necessitas superuenerit, liceat vniuersis Fratribus, vbicunque fuerint, vti omnibus cibis, quos possunt homines manducare, sicut Dominus noster dicit de Dauid, qui co-

Marc. 2. vers. 3. medit panes propositionis, quos non licebat comedere, nisi Sacerdotibus. Et recordentur quod dicit

Luc. 21. ver. 34. Dominus: Attendite vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula & ebrietate, & superueniat vobis repentina dies illa tanquam laqueus; laqueus enim superueniet omnes, qui sedent super faciem orbis terræ. Similiter tempore manifestæ necessitatis, faciant omnes de eorum necessarijs, sicut eis Dominus gratiam largietur, quia necessitas

sitas non habet legem.

CAPVT X.

De infirmis Fratribus.

SI quis Fratrum in infirmitatem inciderit, vbicunque fuerit, alij Fratres non dimittant eum, nisi cõstituatur vnus de Fratribus, vel plures, si necesse fuerit, qui seruiant ei, sicut vellent sibi seruiri. Sed in maxima necessitate possunt ipsum dimittere alicui personæ, quæ debeat suæ satisfaccre infirmitati. Et rogo Fratrem infirmũ, vt referat de omnibus gratias creatori; & qualem vult eum Dominus, talem se esse desideret, siue sanum, siue infirmũ: quia omnes quos Deus ad vitam præordinauit æternam, flagellorũ, atque infirmitatum stimulis, & cõ

punctionis spiritu erudit, sicut dicitur in Apocalypsi: Ego quos amo, corrigo & castigo. Si autem turbabitur, siue irascetur contra Deum, siue contra Fratres, vel si forte solicite postulauerit medicinas, nimis desiderans liberare carnem citò morituram, quę est animæ inimica; à malo sibi euenit, & carnalis est, & non videtur esse de Fratribus, quia plus diligit corpus quam animam.

Apo. 3. ver. 19.

CAPVT XI.

Quod fratres nō blasphement, nec detrahant, sed diligant inuicē.

ET omnes Fratres caueant sibi vt non calumnientur aliquem nec contendant verbis, sed studeāt retinere silentium, quandocunque eis Dominus gratiā largietur. Nec li-

litigent inter se, nec cum alijs; sed
primo curent humiliter responde
re dicentes: serui inutiles sumus.
Et non irascantur quia omnis, qui *Leu. 17.*
irascitur Fratri suo, reus erit iudi- *ver. 10.*
cio, qui autem dixerit Fratri suo, *Matt. 5.*
racha, reus erit gehennæ ignis. Et *ver. 22.*
diligant se inuicem, sicut Dominus *Ioa. 15.*
dicit: Hoc est præceptum meum, vt *ver. 22.*
diligatis inuicem, sicut dilexi vos. *1. Ioa. 3*
Et ostendant ex operibus dilectio- *ver. 18.*
nem, quam debent ad inuicē, sicut *Eccl. 28.*
dicit Apostolus: Nō diligamus ver- *ver. 15.*
bo, aut lingua, sed opere & veritate. *Rom. 15*
Neminem blasphement, nec mur- *ver. 29.*
murēt, nec detrahant alijs: quia scri *Luc. 6.*
ptum est: susurrones & detractores *ver. 41.*
sunt Deo odibiles. Et sint modesti
omnes, monstrantes mansuetudinē
ad omnes, nec iudicent, nec condē-
nent. Et sicut dicit Dominus, non

con-

cõsiderent minima peccata aliorũ, imo magis sua recogitẽt in amaritudine animæ suæ. Et contendant in-
Matt.7. ver. 14. trare per angustã portã, quia dicit Dominus: Angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt qui inueniunt eam.

CAPVT XII.

De malo visu, & frequentia mulierum vitanda.

OMnes Fratres, vbicunque sunt vel vadunt, caueant sibi à malo visu, & frequentia mulierum. Et nullus cum eis cõsilietur solus. Sacerdos honeste loquatur cum eis, dando pœnitentiam, vel aliud spirituale consilium. Et nulla penitus mulier ab aliquo Fratre recipiatur ad obedientiam; sed dando sibi consilium spirituale, vbi voluerit, agat

pœnitentiam. Et multum omnes nos custodiamus, & omnia membra nostra teneamus, quia dicit Dominus: Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mæchatus est cum ea in corde suo.

Mat. 5. ver. 28.

CAPVT XIII.

De præsumptione fornicationis.

SI quis Fratrum, diabolo instigãte, fornicaretur, habitum quem ex sua turpitudine amisit, ex toto deponat, & à nostra Religione penitus expellatur, & postea pœnitẽtiam faciat de peccatis.

CAPVT XIIII.

Quomodo Fratres debeant ire per mundum.

Quan-

QVando Fratres vadant per mũdum, nihil portent per viã, nec sacculum, nec peram, nec panem, nec pecuniam, nec virgam. Et
Luc. 10. in quamcunque domum intrauerint,
ver. 14. dicant primum: Pax huic domui. Et in eadem domo manentes, edant, & bibant quæ apud Illos
Luca. 6. sunt. Non resistant malo, sed si quis
ver. 19. eos in maxillam percusserit, præbeant ei alteram; & qui auferret eis vestimentum, & tunicam non prohibeant. Omnipotenti se tribuant; sed si quis auferret quæ sua sunt, non repetant.

CAPVT XV.

Quod Fratres non teneant bestiam, nec equitent.

INiũgo omnibus Fratribus meis tam Clericis, quàm Laicis, euntibus per mundum, vel morantibus in locis, quod nullo modo apud se, nec apud alium, & aliquo modo bestiam aliquam habeant. Nec eis liceat equitare, nisi infirmitate vel magna necessitate cogantur.

CAPVT XVI.

De euntibus inter Sarracenos & alios infideles.

DIxit Dominus: Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes & simplices sicut columbæ. Vnde quicunque Fratrum diuina inspiratione voluerint ire inter Sarracenos & alios infideles, va- Mat. 10. ver. 16.

dant

dant de licentia sui Ministri & serui. Minister vero deteis licentiam, & non contradicat, si viderit eos esse idoneos ad mittendum. Nam tenebitur Domino reddere rationẽ, si in hoc vel in alijs processerit indiscrete. Fratres vero qui vadunt, possunt duobus modis spiritualiter inter alios conuersari. Vnus modus est, quod non faciant lites, nec contentiones, sed sint subditi omni humanæ creaturæ propter Deũ, & confiteantur se esse Christianos. Alius modus est, quod cum viderint placere Deo, annuncient Verbum Dei, vt credant in Deum omnipotentem Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum Creatorem omnium, Redemptorem, & Saluatorem Filium: vt baptizentur, & christiani efficiantur: quia nisi quis renatus

1. Pet. 2 vers. 13.

Ioan. 3. vers. 5.

natus

natus fuerit ex aqua & Spiritu Sã-
cto, non potest intrare in regnum
Dei. Hæc & alia quæ placuerint
Domino, ipsis & alijs dicere pos-
sunt, quia dicit Dominus in Euan-
gilio: Omnis qui confitebitur me *Mat. 10*
coram hominibus, confitebor & *ver. 52.*
ego eum coram Patre meo, qui est
in cœlis. Et qui erubuerit me, &
meos sermones, hunc filius homi-
nis erubescet, cum venerit in ma-
iestate sua, & Patris, & Sanctorum
Angelorum. Et omnes Fratres, vbi
cumque sunt, recordentur quod
dederunt se, & reliquerunt sua cor
pora Domino nostro Iesu Christo,
& pro eius amore debent se expo-
nere inimicis, tam visibilibus, quã
inuisibilibus: quia dicit Dominus:
Qui perdiderit animam suam pro- *Mat. 10*
pter me, saluam faciet eam in vitã *vers. 39.*

Ibidem. æternam. Beati qui persecutionem
ver. 10. patiuntur propter iustitiam, quo-
niam ipsorum est regnum Cœlo-
Ioan. 15. rum. Si me persecuti sunt, & vos
ver. 20. persequentur. Si autem persequũ-
tur vos in vna ciuitate, fugite ad
Mat. 10 aliam. Beati estis, cum vos oderint
vers. 23. homines, & maledixerint vos, &
Idem 5. exprobrauerint, & eiecerint no-
ver. 11. men vestrum tanquam malum, &
cum dixerint omne malum aduer-
sum vos, mentientes propter me.
Gaudete in illa die, & exultate,
quoniam merces vestra multa est
Luc. 12. in cœlis. Dico autem vobis amicis
ver. 19. meis, nolite timere eos qui occi-
Mat. 10 dunt corpus, & post hæc non ha-
ver. 22. bent amplius quid faciant. Videte
ne terreamini. In patientia vestra
possidebitis animas vestras. Qui
autem perseuerauerit vsque in fi-
nem.

onem, hic saluus erit.

CAPVT XVII.
De Prædicatoribus.

NVllus Fratrum prædicet contra formam, & institutionem sanctæ Ecclesiæ, nisi concessum fuerit sibi à suo Ministro. Caueat ergo sibi Minister, ne alicui indiscretè concedat. Omnes tamen Fratres operibus prædicent. Et nullus Minister vel prædicator approprict sibi ministerium, vel officium prædicationis; sed quacunque hora ei iniunctum fuerit, sine omni contradictione dimittant suum officiũ. Vnde deprecor in charitate (quæ Deus est) omnes Fratres meos prędicatores, oratores, & laboratores, tam Clericos, quàm Laicos, vt stu- 1. Ioã. 4. ver. 8.

 deant

deant ſe humiliare in omnibus, non gloriari, nec in ſe gaudere, nec intrinſecus ſe exaltare de bonis verbis & operibus; imo de nullo bono, quod dicit vel facit Deus, & operatur in eis aliquando, & per ipſos, ſecundum quod ipſe Dominus dicit: Verumtamen in hoc nolite gaudere, quia ſpiritus ſubijciũtur vobis. Et firmiter ſciamus, quod non pertinent ad nos, niſi vitia & peccata. Et magis debemus gaudere, cum in tentationes varias inciderimus, & cum ſuſtinemus quaſcunque animæ, vel corporis anguſtias, aut tribulationes in hoc mũdo propter vitam æternam. Omnes ergo, Fratres, caueamus ab omni ſuperbia & vana gloria. Cuſtodiamus nos à ſapientia huius mũdi, & à prudentia carnis. Spiritus enim

Luc. 10 ver. 20.

enim carnis vult & studet multum ad verba habenda, sed parum ad operationem; & quærit non religionem & sanctitatē spiritus, sed vult & desiderat religionem, & sanctitatem foris apparentem hominibus; & illi sunt, de quibus dicit Dominus: Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Spiritus autem Domini vult mortificatam & despectam, vilem & abiectam, & opprobriosam esse carnem, & studet ad humilitatem, & patientiam, & puram simplicitatem, & veram pacem spiritus. Et super omnia desiderat diuinum timorem, & diuinā sapientiam, & diuinum amorem Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Et omnia bona Deo Altissimo, & summo reddamus, & omnia bona ipsius esse recognoscamus, & de

Matt. 6. vers. 2. & 5.

omnibus eis gratias referamus, à quo bona cuncta procedunt, & ipse altissimus, & summus solus, & verus Deus habeat, & ei reddantur & ipse recipiat omnes honores, & reuerentias & omnes laudes, & benedictiones, & omnes gratias, & omnem gloriam, cuius est omne bonũ, qui solus est bonus. Et quando videmus vel audimus malum dici, vel fieri, vel blasphemari Deũ, nos benedicamus & beneficiamus & laudemus Deum, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amẽ.

Luc. 18. vers. 19.

CAPVT XVIII.

Qualiter Ministri conueniant adinuicem.

QVolibet anno vnusquisq; Minister cum Fratribus suis pos-

possit conuenire, vbicunque placuerit eis, in festo Sancti Michaelis Archangeli, de his quæ ad Deũ pertinent tractaturus. Omnes vero Ministri, qui sunt in Vltramarinis, & Vltramontanis partibus, semel in tribus annis, & alij Ministri semel in anno veniant ad Capitulum in Festo Pentecostes, apud sanctam Mariam de Portiuncula, nisi à Ministro, & seruo totius fraternitatis aliter fuerit ordinatum.

CAPVT XIX.

Quod omnes Fratres viuãt catholice.

OMnes Fratres sint catholici, viuant & loquantur catholice. Si quis verò errauerit à fide & vita catholica, in dicto vel in facto,

& non se emendauerit, à nostra fraternitate penitus expellatur. Et omnes Clericos, & omnes Religiosos habeamus pro dominis in his quæ spectant ad laudem animæ, & â nostra Religione non deuiant, & ordinem & officium eorum, & ad ministrationem in Domino veneremur.

CAPVT XX.

De confeßione fratrum, & perceptione corporis & sanguinis Domini nostri Iesu Christi.

FRatres benedicti, tam Clerici quàm Laici, confiteantur peccata sua Sacerdotibus nostræ Religionis. Etsi non possunt confiteãtur alijs discretis, & catholicis Sacerdotibus, scientes firmiter, & atten-

tendentes, quod à quibuſcunque Sacerdotibus acceperint pœnitẽtiam & abſolutionem, abſoluti erunt proculdubio ab illis peccatis, ſi pœnitentiam ſibi iniunctam procurauerint humiliter, & fideliter obſeruare. Si vero tunc Sacerdotem habere non potuerunt, confiteantur fratri ſuo, ſicut dicit Apoſtolus Iacobus: Confitemini alterutrum peccata veſtra. Non tamẽ ob hoc dimittant recurrere ad Sacerdotes, quia poteſtas ligandi atque ſoluendi, ſolis Sacerdotibus eſt conceſſa. Et ſic contriti, & confeſsi ſumant corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, cum magna humilitate & veneratione, attendentes quod ipſe Dominus dicit: Qui manducat meam carnẽ, & bibit meum ſanguinem habet

Iaco. 5. ver. 16.

Ioan. 6. v. 22.

 vitam

Luc. 22. vitam æternam. Et: Hoc facite in
ver. 19. meam commemorationem.

CAPVT XXI.

De laude & exhortatione, quã possunt facere omnes Fratres.

ET hanc talem exhortationem & laudem omnes Fratres mei quandocunque placuerit eis, annũciare possunt, & inter quoscunque homines, cum benedictione Dei: Timete & honorate, laudate & benedicite. Gratias agite, & adorate Dominum Deum omnipotentem in Trinitate & vnitate, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum creatorem omnium. Facite pœnitentiam, agite dignos fructus pœnitẽtiæ: quia scitote quod citô moriemur. Date, & dabitur vobis. Dimittite,

Luca. 6. ver. 38.

tite, & dimittetur vobis; etsi non dimiseritis, Dominus non dimittet vobis peccata vestra. Beati qui moriuntur in poenitentia, quia erunt in regno Coelorum. Væ illis, qui non moriuntur in pœnitẽtia: quia erunt filij diaboli, cuius opera faciunt, & ibunt in ignem æternum. Cauete & abstinete ab omni malo, & perseuerate vsque in finem in bono.

CAPVT XXII.

De admiratione Fratrum.

ATtendamus omnes, fratres, quia dicit Dominus: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos. Nam & Dominus noster Iesus Christus, cuius vestigia sequi debemus, traditorem suum *Mat. 5. ver. 44.*

suum

suum vocauit amicum, crucifixori
Mat. 26 ver. 50. bus sponte se obtulit. Amici ergo
nostri sunt omnes illi, qui iniuste
nobis inferunt tribulationes, angu
stias, verecundias, & iniurias, do-
lores & tormenta, martyrium &
mortem, quos multum diligere de
bemus: quia ex hoc quod nobis in-
ferunt, habemus vitam æternam.
Et odio habeamus corpus nostrũ
cũ suis vitijs & peccatis, quia car-
naliter viuendo vult nobis aufer-
re amorẽ Domini nostri Iesu Chri
sti, & vitam æternam, & se ipsum
cum omnibus perdere in infernũ.
Quia nos propter culpam sumus
fœtidi, miseri, & bono contrarij; ad
mala autem prompti, & volunta-
rij, quia sicut dicit Dominus in E-
Mat. 15. ver. 29. uangelio: De corde hominum pro
cedunt & exeunt cogitationes ma
læ,

læ, adulteria, fornicationes, homicidia, furta, & auaritia, nequitia, dolus, falsa testimonia, blasphemia, superbia, stultitia. Hæc omnia mala ab intus de corde hominum procedunt, & hæc sunt quæ coinquinãt animam. Nunc autem postquam dimisimus mundum, nil aliud habemus facere, nisi vt soliciti simus voluntatem Domini sequi, & placere ipsi. Multum caueamus ne simus terra secus viam, vel petrosa, vel spinosa, secundum quod dicit Dominus in Euangelio: Semen est Verbum Dei. Quod autem secus viam cecidit, & conculcatum est, hi sunt qui audiunt Verbum Dei, & non intelligunt; & confestim venit diabolus, & rapit quod seminatum est in cordibus eorum, ne credentes salui fiant. Quod autẽ super

Luc. 8. ver. 13.

ter-

terram cecidit, hi sunt qui cum au dierint Verbum, statim cum gaudio suscipiunt illud: facta autem tribulatione & persecutione propter Verbum, continuò scandalizantur, & hi radicem in se non habent, sed temporales sunt, quia ad tempus credunt, & in tempore tẽtationis recedunt. Quod autem in spinis cecidit, hi sunt qui Verbum Dei audiunt, & solicitudo & ęrũnæ istius sæculi, & fallacia diuitiarum, & circa reliqua concupiscentiæ introeuntes suffocant Verbum, & sine fructu efficiuntur. Quod autem in terram bonam seminatũ est, hi sunt qui in corde suo & optimo audientes Verbum intelligunt, & retinent, & fructum afferunt in patiẽtia. Et propterea nos Fratres, sicut dicit Dominus: Do-

mi-

mittamus mortuos sepelire mor- *Matt. 8. ver. 22.*
tuos suos, & multum caueamus à
malitia, & subtilitate Satanæ, qui
vult ne homo mẽtem suam, & cor
habeat ad Dominum Deum, & cir
cuiens desiderat cor hominis sub
specie alicuius mercedis vel adiu-
torij tollere, & suffocare Verbum,
& præcepta Domini à memoria, &
vult cor hominis per sæcularia ne
gotia & curam excæcare, & ibi ha-
bitare; sicut dicit Dominus: Cum *Luc. 11. ver. 24.*
immundus spiritus exit ab homine
ambulat per loca arida & in aquo-
sa, quærens requiem & non inue-
niẽs, dicit: Reuertar in domũ meã
vnde exiuĩ. Et veniẽs inuenit eam
scopis mundatam & ornatã. Tunc
vadit & assumit alios septem spi-
ritus nequiores se, & ingressi ha-
bitant ibi, & fiunt nouissima homi-
nis

nis, peiora prioribus. Vnde, Fratres, custodiamus nos multum, ne sub specie alicuius mercedis, vel adiutorij, vel operis, perdamus, aut tollamus mentem nostram à Domino. Sed in sancta charitate, quæ Deus est, rogo omnes Fratres, tam Ministros, quàm alios, vt omni impedimento remoto, & omni cura & solicitudine postposita, quocũque modo melius possunt, debeãt seruire, amare, & honorare Dominum Deum mundo corde, & pura mẽte, quod ipse super omnia quærit. Et semper faciamus in nobis habitaculum, & mansionem ipsi, qui est Dominus Deus omnipotẽs Pater, & Filius, & Spiritus Sãctus: qui dicit; Vigilate itaque omni tẽpore orantes, vt digni habeamini fugere omnia mala quæ ventura sunt,

Luc. 21. ver. 36.

ſunt, & ſtare ante Filium hominis. Et cum ſtatis ad orandum, dicite: Pater noſter, qui es in cœlis. Et adoremus eum puro corde. Oportet enim ſemper orare & non deficere; nam Pater tales quærit adoratores. Spiritus eſt Deus, & eos qui adorant eum, in ſpiritu & veritate oportet adorare. Et ad ipſum recurramus tanquam ad Patrem, & Epiſcopum animarum noſtrarum, qui dicit: Ego ſum Paſtor bonus, qui paſco oues meas, & animã meam pono pro ouibus meis. Omnes enim vos Fratres eſtis. Patrem nolite vocare vobis ſuper terram: vnus enim eſt Pater veſter, qui in cœlis eſt. Nec vocemini magiſtri: vnus enim eſt Magiſter veſter, qui in cœlis eſt. Si manſeritis in me, & verba mea in vobis mãſerint, quod

Idē. 18. verſ. 1.

Ioan. 4. ver. 23.

Idē. 10. ver. 11.

Mat. 23. ver. 8.

 cun-

cunq; volueritis petetis, & fiet vobis. Vbicunque sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationē sæculi. Verba quæ locutus sum vobis, spiritus & vita sunt. Ego sum via, veritas, & vita. Teneamus ergo veram vitam, & doctrinam, & sanctum eius Euangelium, qui dignatus est pro nobis Patrem suum, & nomen eius nobis manifestare, dicens: Pater manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi: quia verba quæ dedisti mihi dedi eis, & ipsi acceperunt, & cognouerunt verè quia à te exiui, & crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo, non pro mundo, sed pro his quos dedisti mihi in nomine tuo, vt sint vnum, sicut & nos.

Ioa. 15. vers. 7. Mat. 18. ver. 20. Mat. 28. ve. 20. Ioan. 6. ver. 64. Ioa. 14. vers. 6. Ioa. 17. vers. 6.

. Hæc loquor in mundo, vt habeant gaudium in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mũdus eos odio habuit, quia non sunt de mũdo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo vt tollas eos de mũdo, sed vt serues eos â malo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundũ, & pro eis sanctifico me ipsum, vt sint ipsi sanctificati in veritate. Non enim pro eis rogo tãtum, sed pro eis qui credituri sunt propter verba eorum in me, vt sint coniuncti in vnum, vt cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut me dilexisti. Et notum faciam eis nomen tuum, vt dilectio, quã dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis. Pater, quos dedisti mihi, volo

vt vbi ego sum, & illic sint mecũ, & videant claritatem tuam in regno tuo.

CAPVT XXIII.

Oratio ad Deum, siue gratiarũ actio, atque ad Fratres exhortatio.

OMnipotens, sanctissime, altissime, & summe Deus, Pater sancte, & iuste Domine, Rex cœli, & terræ, propter temetipsum gratias agimus tibi, quod per sanctam voluntatẽ tuam, & per vnicũ Filiũ tuum, & Spiritum Sanctum, creasti omnia spiritualia & corporalia; & nos ad imaginem tuam, & similitudinem factos in paradiso posui-

sti, & per culpam nostram cecidimus. Et gratias agimus tibi, quia sicut per Filium tuum nos creasti, sic per istam dilectionem tuam, qua dilexisti nos, ipsum verum Deum, & verum hominē ex gloriosa semper Virgine beatissima sancta Maria nasci fecisti, & per Crucem, & sanguinem, & mortem ipsius nos captiuos redimere voluisti. Et gratias agimus tibi, quia ipse Filius tuus iterum venturus est in gloria maiestatis suæ mittere maledictos, qui pœnitentiam non egerunt, & te non cognouerunt, in ignē æternum: & dicere omnibus qui te cognouerunt & adorauerunt, & tibi seruierunt in pœnitentia: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est *Mat. 25 ver. 34.*

ab origine mundi. Et quia omnes
miseri & peccatores; non sumus
digni nominare te, suppliciter exo
ramus, vt Dominus noster Iesus
Mat. 27 ver. 5. Christus Filius tuus dilectus, in quo
tibi bene complacuit, vnà cum Spi
ritu Sancto Paracleto gratias agit
tibi, sicut tibi & ipsis placet pro om
nibus, qui tibi semper sufficit ad
omnia, per quem tanta nobis feci-
sti. Alleluia. Et gloriosam matrem
Beatissimam Mariam semper Vir-
ginem, Beatum Michaelẽ, Gabrie-
lem, Raphaelem, & omnes choros
Beatorum Spirituũ, Seraphin, Che
rubim, Thronorũ, Dominationũ,
Principatuũ, & potestatũ, Virtutũ
Angelorũ, Archãgelorũ B. Ioannẽ
Baptistam, Ioannem Euangelistã,
Petrũ, Paulum, & Beatos Patriar-
chas, & Prophetas, Innocentes,
Apo-

Apostolos, Euangelistas, Discipulos, Martyres, Confessores, Virgines, Beatos Eliam, & Enoch, & omnes Sanctos, qui fuerunt, erunt, & sunt, propter tuum amorem humiliter deprecamur, vt sicut tibi placet, pro his tibi gratias referãt summo Deo, vero, æterno, & viuo, cũ Filio tuo Beatissimo Domino Iesu Christo, & Spiritu Sancto Paracleto in sæcula sæculorum. Amen. Alleluia. Et Domino Deo vniuersos intra sanctam Ecclesiam Catholicam, & Apostolicam seruire volentes, & omnes sequentes Ordines, Sacerdotes, Diaconos, Subdiaconos, Acolytos, & Exorcistas, Lectores, & Ostiarios, & omnes Clericos, vniuersos Religiosos, & vniuersas Religiosas, omnes puros & paruulos, pauperes & egenos, Re-

ges, & Principes, laboratores & Agricolas, seruos & dominos; omnes Virgines, Continentes, & Maritatas, laicos masculos, & fœminas; omnes Infantes, adolescẽtes, iuuenes & senes, sanos & infirmos, omnes pusillos & magnos, & omnes populos, tribus & linguas, & omnes nationes, & omnes homines vbique terrarum, qui sunt & erunt, humiliter rogamus, & supplicamus nos omnes Fratres Minores serui inutiles, vt omnes in vera fide, & pœnitentia perseueremus: quia aliter nullus saluari potest. Omnes diligamus ex toto corde, ex tota anima, ex tota mẽte, & fortitudine, ex toto intellectu, & ex omnibus viribus, toto nisu, toto affectu, totis visceribus, totis desiderijs & voluntatibus Dominũ Deũ, qui

qui totum corpus, totam animam, totam vitam dedit, & dat omnibus nobis: qui nos creauit, & redemit, & sola sua misericordia saluauit: qui nobis miserabilibus & miseris, putridis & fœtidis, ingratis, ignaris, & malis omnia bona fecit, & facit. Nihil ergo aliud desideremus, nihil aliud velimus, nihil aliud placeat, & delectet nos, nisi Creator, & Redemptor, & Saluator noster, solus & verus Deus, qui est plenũ bonum, omne bonum, totum bonum, verum & summum bonum, qui solus est bonus; pius & mitis, suauis & dulcis: qui solus est Sanctus, iustus, verus, & rectus: qui solus est benignus, innocens, mundus: à quo, per quem, & in quo est omnis venia, omnis gratia, omnis gloria, omnium pœnitentium, & *Luc. 18. ver. 19.*

iustorum, omnium beatorū in cœlis congaudentium. Nihil ergo impediat, nihil separet, nihil interpellet. Vtique nos omnes, omni loco, omni hora, & omni tempore, quotidie & continuè credamus veraciter & humiliter, & in corde teneamus, & amemus, honoremus, adoremus, seruiamus, laudemus, & benedicamus; glorificemus, & superexaltemus, magnificemus, & gratias agamus altissimo & summo Deo æterno, & Trinitati & vnitati, Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, creatori omnium, in se credentium & sperantium, & diligẽtium eum, qui sine initio, & sine fine, immutabilis & inuisibilis, innarrabilis, ineffabilis, incomprehensibilis, inuestigabilis, benedictus, laudabilis, gloriosus, superexaltatus,
subli-

sublimis, excelsus, suauis, amabilis, delectabilis, & totus semper super omnia desiderabilis in sæcula sæculorum.

EXHORTATIO AD Fratres.

IN nomine Dei omnipotentis rogo omnes Fratres, vt addiscant tenorem & sensum eorum, quæ in ista vita ad salutem animæ nostræ scripta sunt, & ista frequenter ad memoriam reducant. Exoro Deum, vt ipse qui est omnipotens, Trinus & vnus, benedicat omnes docentes, addiscentes, recordantes, & operantes ista, quoties repetunt, quæ ibi ad salutem nostram scripta sunt. Et deprecor omnes cum osculo pedum, vt multum

tum diligant custodiant & reponant; & ex parte Dei omnipotentis, & Domini Papæ, & per obedientiam, ego Franciscus firmiter præcipio & iniungo, vt ex his quæ in ista vita scripta sunt, nullus minuat, vel in ipsa scriptum aliquod desuper addat, nec aliam Regulã Fratres habeant. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio & nunc & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

SECVNDA REGVLA quam modo obseruant Fratres Minores.

Quæque Spiritu Sancto dictante ab ipso seraphico Patre nostro in Monte scripta est.

CAP.

CAPVT I.

In nomine Domini incipit Regula, & vita Minorum Fratrum.

Regula & vita Minorum Fratrum hæc est, scilicet Domini nostri Iesu Christi sanctum Euangelium obseruare, viuendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Frater Franciscus promittit obedientiam, & reuerentiam Domino Papæ Honorio, ac successoribus eius canonice intrantibus, & Ecclesiæ Romanæ. Et alij Fratres teneantur Fratri Francisco, & eius successoribus obedire.

CAPVT II.

De his qui volunt vitam istam accipere, & qualiter recipi debeant.

SI qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad Fratres nostros, mittant eos ad suos Ministros Prouinciales: quibus solummodo, & non alijs recipiendi Fratres licentia concedatur. Ministri vero diligenter examinent eos de fide catholica, & de Ecclesiasticis Sacramentis. Et si hæc omnia credant, & velint ea fideliter confiteri, & vsque in finem firmiter obseruare, & vxores non habent, vel si habent, & iam Monasterium intrauerunt vxores, vel licentiam eis dederint auctoritate Diœcesani E-

piscopi, voto continentię iā emisso & illius sint ætatis vxores, quod non possit de eis oriri suspicio; dicant illis verbum sancti Euangelij, quod vadant & vendāt omnia sua & ea studeant pauperibus erogare: quod si facere non potuerint, sufficit eis bona voluntas. Et caueant Fratres, & eorum Ministri, ne soliciti sint de rebus suis temporalibus, vt libere faciant de rebus suis, quidquid Dominus inspirauerit eis. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant Ministri mittendi eos ad aliquos Deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea concedant eis pannos probationis videlicet duas tunicas sine caputio, & cingulum, & braccas, & caparonem, vsque ad cingulum, nisi

Mat. 19 ver. 21.

eiſdem Miniſtris aliud ſecundum Deum aliquando videatur. Finito vero anno probationis, recipiantur ad obedientiam promittentes vitam iſtam ſemper & regulam obſeruare. Et nullo modo licebit eis de iſta Religione exire iuxta mandatum Domini Papæ: quia ſecundum ſanctum Euangelium: Nemo mittens manum ad aratrum, & aſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Et illi qui iam promiſerunt obediētiam habeant vnam tunicam cum capucio, & aliam ſine capucio, qui voluerint habere. Et qui neceſsitate coguntur, poſsint portare calceamenta. Et Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur, & poſſint ea repetiare de ſaccis & alijs pecijs cũ benedictione Dei. Quos moneo, & exhortor ne deſpiciant,

Lucæ 9. ver. 62.

ne-

neque iudicent homines quos viderint mollibus vestimentis & coloratis indutos, vti cibis & potibus delicatis, sed magis vnusquisque iudicet & despiciat semetipsum.

CAPVT III.

De diuino officio, & ieiunio; & quomodo Fratres ire debeant per mundum.

CLerici faciant diuinum Officium secundum ordinem sanctæ Romanæ Ecclesiæ, excepto Psalterio, ex quo habere poterunt Breuiaria. Laici verò dicant viginti quatuor Pater noster pro Matutino; pro Laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, Nona, pro qualibet istarum, septem, pro Vesperis

peris autem duodecim; pro Com-
pletorio septem, & orent pro de-
functis. Et ieiunent à festo omniũ
Sanctorum, vsque ad Natiuitatem
Mat. 4. ver. 2. Domini. Sanctam vero Quadrage-
simam, quæ incipit ab Epiphania,
vsque ad continuos quadraginta
dies, quam Dominus suo sancto ie-
iunio consecrauit, qui voluntarie
eam ieiunant, benedicti sunt à Do-
mino; & qui nolunt, non sint astri-
cti, sed aliam vsque ad Resurrectio-
nem Domini ieiunent. Alijs auté
temporibus non teneantur, nisi
sexta Feria ieiunare. Tempore ve-
ro manifestæ necessitatis non te-
neantur Fratres ieiunio corpora-
li. Consulo vero, moneo, & exhor-
tor, Fratres meos in Domino Iesu
Christo, vt quando vadunt per mũ-
dum, non litigent, neque conten-
dant

dant verbis, nec alios iudicent; sed sint mites, pacifici & modesti, mãsueti, & humiles, honeste loquentes omnibus sicut decet. Et non debeant equitare, nisi manifesta necessitate, vel infirmitate cogãtur. In quamcunque domum intrauerint, primum dicant: Pax huic domui. Et secundum sanctum Euangelium de omnibus cibis, qui apponuntur eis, liceat manducare. *Luc. 10. ver. 8.*

CAPVT IIII.

Quod Fratres non recipiant pecuniam.

PRæcipio firmiter Fratribus vniuersis vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant, per se vel per interpositã personam. Tamen pro necessitatibus infirmo-

rum & alijs Fratribus induendis, per amicos spirituales Ministri tã-tum & Custodes solicitam curam gerant, secundum loca & tempora & frigidas regiones, sicut necessi-tati viderint expedire. Eo semper saluo, vt sicut dictum est, denarios vel pecuniam non recipiant.

CAPVT V.

De modo laborandi.

FRatres illi quibus gratiam de-dit Dominus laborandi, labo-rent fideliter & deuote; ita quod excluso otio animæ inimico, san-ctæ orationis & deuotionis spiritũ non extinguant, cui debent cætera temporalia deseruire. De mercede vero laboris, pro se & suis Fratri-bus, corporis necessaria recipiant,

præ-

præter denarios vel pecuniam. Et hoc humiliter sicut decet seruos Dei & paupertatis sanctissimæ sectatores.

CAPVT VI.

Quod nihil sibi approprient fratres, & de eleemosyna petenda & de fratribus infirmis.

FRatres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tanquam peregrini & aduenæ in hoc sæculo in paupertate & humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemosyna confidenter. Nec oportet eos verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperm in hoc mũdo. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimos

Fratres meos hæredes, & Reges regni Cœlorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viuentium. Cui dilectissimi Fratres, totaliter inhærentes nihil aliud pro nomine Domini nostri Iesu Christi in perpetuum sub cœlo habere velitis. Et vbicunque sunt, & se inuenerint Fratres ostendāt se domesticos inuicem inter se, & secure manifestet vnus alteri necessitatem suam: quia si mater nutrit, & diligit filiū suum carnalem, quanto diligētius debet quis diligere & nutrire Fratrem suum spiritualem? Et si quis eorum in infirmitatem ceciderit, alij Fratres debent ei seruire, sicut vellent sibi seruiri.

CAP

CAPVT VII.

De pœnitentia Fratribus peccantibus imponenda.

SI qui Fratrum, instigante inimico, mortaliter peccauerint, pro illis peccatis de quibus ordinatũ fuerit inter Fratres, vt recurratur ad solos Ministros Prouinciales, teneantur prædicti Fratres ad eos recurrere quã citius poterunt, sine mora. Ipsi vero Ministri, si Presbyteri sunt, cum misericordia iniungant illis pœnitentiã; si vero Presbyteri non sunt, iniungi faciant per alios Sacerdotes ordinis sicut eis, secundum Deum, melius videbitur expedire. Et cauere debẽt, ne irascãtur & cõturbẽtur propter peccatum alicuius, quia ira & con-

conturbatio, in se & in alijs impediunt charitatem.

CAPVT VIII.

De electione Generalis Ministri huius fraternitatis, & de Capitulo Pentecostes.

VNiuersi Fratres vnum de Fratribus istius Religionis teneãtur semper habere Generalem Ministrum, & seruum totius Fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente, electio successoris fiat à Ministris Prouincialibus, & Custodibus in Capitulo Pentecostes, in quo Prouinciales Ministri teneãtur semper in simul conuenire, vbicunque à Generali Ministro fuerit cõstitutum. Et hoc semel in tribus annis, vel ad alium termi-

terminum maiorem vel minorem, ficut à prædicto Ministro fuerit ordinatum. Etsi aliquo tempore appareret vniuersitati Ministrorum Prouincialium,& Custodum prædictum Ministrum non esse sufficientem ad seruitium, & communem vtilitatem Fratrum, teneãtur prædicti Fratres,quibus electio data est,in nomine Domini alium sibi eligere in Custodem. Post Capitulum vero Pentecostes Ministri, & Custodes possint singuli, si voluerint, & eis expedire videbitur, eodem anno in suis Custodijs semel Fratres suos ad Capitulum conuocare.

CAPVT IX.

De Prædicatoribus.

FRatres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus Fratrum populo penitus audeat prædicare, nisi à Ministro Generali huius Fraternitatis fuerit examinatus, & approbatus, & ab eo officium sibi prædicationis concessum. Moneo quoque & exhortor eosdem Fratres, vt in prædicatione, quam faciunt, sint examinata & casta eorum eloquia ad vtilitatem & ædificationem populi, annuntiando eis vitia, & virtutes, pœnam & gloriam, cum breuitate sermonis: quia verbum abbreuiatum fecit Dominus super terram.

CAPVT X.

De admonitione & correctione Fratrum.

FRatres, qui sunt Ministri, & serui aliorum Fratrum, visitēt & moneant Fratres suos, & humiliter & charitatiue corrigant eos, non pręcipientes eis aliquid quod sit contra animam suam, & regulam nostram. Fratres vero, qui sunt subditi, recordentur, quod propter Deum abnegauerunt proprias voluntates. Vnde firmiter præcipio, vt obediant suis Ministris, in omnibus quæ promiserunt Domino obseruare, & non sunt contraria animæ suæ, & regulæ nostræ. Et vbicũq; sunt fratres, qui scirēt, & cognoscerēt se nõ posse regulã spiritua-

ritualiter obseruare, ad suos Ministros debeant & possint recurrere. Ministri vero charitatiue, & benigne eos recipiant, & tantam familiaritatem habeant circa ipsos, vt dicere possint eis, & facere sicut domini seruis suis. Nam ita debet esse, quod Ministri sint serui omnium Fratrũ. Moneo vero & exhortor in Domino Iesu Christo, vt caueant Fratres ab omni superbia, vanagloria, inuidia, auaritia, cura & solicitudine huius sæculi, detractione & murmuratione. Et non curent nescientes literas, litteras discere, sed attendant quod super omnia desiderare debent, habere spiritum Domini, & sanctam eius operationem, orare semper ad eũ puro corde, & haber humilitatem, & patientiam in persecutione & in

firmi-

infirmitate, & diligere eos, qui nos persequuntur, reprehendunt & arguũt; quia dicit Dominus: Diligite inimicos vestros, & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos. Beati qui persecutionem patiũtur propter iustitiam, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum. Qui autem perseuerauerit vsque in finem, hĩc saluus erit.

Mat. 5. ver. 44. Ibidem. ver. 10. Mat. 10 ver. 22.

CAPVT XI.

Quod Fratres non ingrediantur Monasteria Monacharum.

PRæcipio firmiter Fratribus vniuersis ne habeant suspecta consortia vel consilia mulierum; & ne ingrediantur Monasteria Monacharum, præter illos, quibus à Sede Apostolica concessa est licétia

tria specialis. Nec fiant compatres virorum, vel mulierum, nec hac occasione inter Fratres vel de Fratribus scandalum oriatur.

CAPVT XII.

De euntibus inter Sarracenos, & alios Infideles.

QVicunque Fratrũ diuina inspiratione voluerint ire inter Sarracenos, & alios Infideles, petant inde licentiam à suis Ministris Prouincialibus. Ministri vero nullis eundi licentiam tribuant, nisi eis, quos viderint esse idoneos ad mittendum. Ad hæc per obedientiam iniungo Ministris, vt petant à Domino Papa vnum de sanctæ Romanæ Eccle-

siæ Cardinalibus, qui sit Gubernator, Protector, & Corrector huius Fraternitatis, vt semper subditi, & subiecti pedibus eiusdem sanctæ Ecclesiæ; stabiles in Fide Catholica, paupertatem, & humilitatem, & sanctum Euangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, obseruemus.

Laudes secundæ Regulæ Fratrum Minorum à Beato P. N. Francisco prolatæ.

FRATRES mei, & filij charissimi, præclare nobiscum actum est in concessione huius Regulæ. Hæc enim, quæ nobis proponitur, liber est vitæ, spes salutis, arrha gloriæ, medulla Euangelij, via

cru-

crucis, status perfectionis, clauis Pa
radisi, pactum æterni fœderis. Ne-
mo vestrum est, qui ignoret quan-
tum emolumenti conferat nobis
sacra Religio, cum colluctator, &
aduersarius noster ad omnes do-
los vel cogitandos, vel explican-
dos mirus sit artifex, atque omnia
quæ nocere possunt, pro laqueis
habeat. Vnde quam plures, nisi Re
ligionis beneficio muniti essent, in
summum discrimen adduxisset.
Hanc ergo vestram Regulam, sci-
tote omnes, & in allucinatione tędij
& memoria præstiti iuramenti, cũ
interiori homine de ea confabula-
mini, cum intentione eam adim-
plendi semper præ oculis por-
tare: imo & cum ipsa de-
bitis mori.

Prima Regula Monialium sanctæ Claræ.

CAPVT I.

Regula & vita sororum pauperum.

IN nomine Domini. Amen. Incipit Regula & forma vitæ ordinis Sororum pauperũ, quæ quidem est sanctum Euangelium Domini nostri Iesu Christi obseruare, viuendo in obedientia, sine proprio, & in castitate. Clara indigna ancilla Christi promittit, & obedientiam & reuerentiam Domino Papæ Innocentio, ac successoribus eius canonice intrantibus, & Ecclesiæ Romanæ. Et sicut in principio conuersionis suæ, vnà cum

sororibus suis, promisit obedientiam Fratri Francisco, ita eandem promittit inuiolabiliter obseruare successoribus suis. Et aliæ sorores teneãtur semper successoribus Fratris Francisci, & sorori Claræ, & alijs Abbatissis canonice electis ei succedentibus obedire.

CAPVT II.

Qualiter recipi debeant.

SI qua, diuina inspiratione venerit ad sorores, volens vitam istam accipere, Abbatissa sororum omnium consensum requirere teneatur. Et si maior pars consenserit, habita licentia Domini Cardinalis Protectoris, possit eam recipere. Et si recipiendam viderit, diligenter examinet eam, vel examina-

minari faciat de fide catholica, & Ecclesiasticis Sacramentis. Etsi hæc omnia credat, & velit ea fideliter confiteri, & usque in finem firmiter obseruare, & virum non habeat, vel si habet, & iam religionem intrauit auctoritate Diœcesani Episcopi, voto continentiæ iam emisso, ætate iam longæua, vel infirmitate aliqua seu fatuitate ab huiusmodi obseruantia non impediente, diligenter exponat ei tenorem huiusmodi vitæ. Etsi idonea fuerit, dicatur ei verbum sancti Euangelij, quod vadat, & vendat omnia sua, & ea studeat pauperibus erogare. Quod si facere non potuerit, sufficit ei bona voluntas. Et caueant Abbatissa, & eius sorores, ne solicitæ sint de rebus suis tẽporalibus,

vt libere faciat de rebus suis, quidquid Dominus inspirauerit ei. Si tamen consilium requiratur mittant eam ad aliquos discretos, & Deum timentes, quorum consilio bona sua pauperibus erogentur. Postea capillis tonsis in rotundũ, & deposito habitu sæculari, concedant ei tres tunicas & mantellum. Deinceps extra Monasterium, sine vtili, manifesta, & probabili causa, eidem exire non liceat. Finito vero anno probationis, recipiatur ad obedientiam, promittens vitam & formam huius paupertatis in perpetuum obseruare. Nulla infra tempus probationis veletur. Mantela etiam possint sorores habere pro alleuiatione & honestate seruitij & laboris. Abbatissa verò de vestimentis discrete eis prouideat

deat ſecundum qualitates perſonarum, & loca, & tempora, & frigidas regiones, ſicut neceſsitati viderit expedire. Iuuenculæ, in Monaſterio receptæ infra tempus ætatis legitimæ, tondeantur in rotundum, & depoſito habitu ſæculari, induantur panno religioſo, ſicut viſum fuerit Abbatiſſæ. Cum vero ad ætatem legitimam peruenerint, indutæ iuxta formam aliarum, faciant profeſsionem ſuam; & tam ipſis, quàm alijs nouitijs Abbatiſſa ſolicite Magiſtram prouideat de diſcretioribus totius Monaſterij, quæ in ſancta conuerſatione, & honeſtis moribus, iuxta formam profeſsionis ſororum, eas diligenter informet. In examinatione, & receptione ſororum ſeruientium extra Monaſterium, ſeruetur forma

prædicta; quo possunt portare calceamenta. Nulla cum sororibus residentiam faciat in Monasterio, nisi recepta fuerit secundum formã huius professionis. Et amore sanctissimi, & dilectissimi pueri Iesu pauperculis pannis inuoluti, in pręsepio inclinati, & sanctissimæ Matris eius, moneo, deprecor, & exhortor sorores meas, vt vestimentis semper vilibus induantur.

CAPVT III.

De diuino officio & ieiunio, & quoties communicent.

SOrores litteratæ, faciant diuinum Officium secundum consuetudinem Fratrum Minorum, ex quo potuerint habere Breuiaria, legendo sine cantu. Et quæ occasione

ſione rationabili non poſsint ali-
quando legendo dicere horas ſuas
liceat eis ſicut aliæ ſorores reci-
tant, dicere Pater noſter. Quæ ve-
ro litteras neſciunt, dicant vigin-
ti quatuor Pater noſter pro Ma-
tutino, pro Laudibus quinque;
pro Prima vero, Tertia, Sexta, No
na, pro qualibet iſtarum ſeptem,
pro Veſperis autē duodecim, pro
Completorio ſeptem. Pro defun-
ctis dicant etiam in Veſperis ſep-
tem Pater noſter, & requiē æternā
pro Matutino duodecim. Sorores
literatæ teneãtur dicere officium
defunctorũ. Quando vero aliqua
ex ſororibus migrauerit, dicant
quinquaginta Pater noſter. Omni
tēpore ſorores ieiunent. In Natiui
tate Domini, quacũq; die venerit,
bis refici poſsent. Cũ adoleſcētibus
 debi-

debilibus, & seruientibus extra Monasterium, sicut videbitur Abbatissæ, possit misericorditer dispensari. Tempore vero manifestæ necessitatis non teneantur sorores ieiunio corporali. Duodecim vicibus, ad minus, de Abbatissæ licentia confiteantur in anno. Et cauere debent, ne alia verba tunc inserant, nisi quæ ad confessionem & salutem pertinent animarum. Sex vicibus communicent, videlicet in Natiuitate Domini, in quinta Feria maioris Hebdomadæ, in Resurrectione Domini, in Pentecoste, in Assumptione Beatæ Virginis, & in festo omnium Sanctorum. Pro communicandis infirmis sororibus, capellanis intus liceat intrare.

CAP.

CAPVT IIII.
De electione Abbatissæ.

IN electione Abbatissæ teneantur formam canonicam obseruare. Procurent ipsæ habere Generalem Ministrum, vel Prouincialem Ordinis Fratrum Minorum, qui verbo Dei eas informet ad omnimodam concordiam, communem vtilitatem in electione facienda, & nulla eligatur, nisi professa. Et si non professa eligeretur, vel aliter daretur, ei non obediant nisi primo profiteatur formam huius paupertatis. Qua decedente, electio alterius fiat Abbatissæ. Et si aliquo tempore appareret vniuersitati sororum, prædictam non esse sufficientem ad seruitium, & com-

munem vtilitatem ipsarum, teneã tur prædictæ sorores iuxta formã prædictam, quam citius poterunt, aliam sibi in Abbatissam & matrem eligere. Electa vero cogitet quale onus in se susceperit, & cui reddictura est rationem de grege sibi commisso. Studeat etiam alijs magis præesse virtutibus, & sanctis moribus, quam ex officio; vt eius exemplo prouocatæ sorores, potius ex amore obediant, quam timore. De priuatis à moribus caueat, ne dum in parte plus diligit, in toto scandalum generet. Consoletur afflictas. Sit etiam vltimũ refugium tribulatis, ne si apud eam remedia defuerint sanitatum, desperationis morbus præualeat in infirmis. Communitatem seruet in omnibus, præcipue autem in Ecle-

clesia, Dormitorio, Refectorio, Infirmaria, & vestimẽtis. Quod simili modo seruare eius Vicaria teneatur, semel in hebdomada ad minus Abbatissa sorores suas teneatur ad Capitulum conuocare. Vbi tam ipsa, quàm sorores de omnibus, & publicis offensis, & negligentijs debeant humiliter confiteri. Et quæ tractanda sunt pro vtilitate & honestate Monasterij, ibidem conferat cum omnibus sororibus. Sæpe enim Dominus, quod melius est, minori reuelat. Nullum debitum graue fiat, nisi de communi consensu sororum, & manifesta necessitate, & hoc per procuratorem. Caueat autem Abbatissa cum sororibus suis, ne depositum aliquod recipiat in Monasterio, sæpe enim de his turbationes & scandala

dala oriuntur. Ad conseruandam autem vnitatem mutuæ dilectionis & pacis, de communi consensu omnium sororum omnes officiales Monasterij eligantur. Et eodem modo octo ad minus sorores de discretioribus eligantur, quarum in his, quæ forma vitæ sororum requirit, Abbatissa semper vti consilio teneatur. Possint etiam sorores, & debeant, si eis vtile & expediens videatur, officiales & discretas aliquando remouere, & alias loco ipsarum eligere.

CAPVT V.

De silentio, & modo loquendi ad locutoriam & ad cratem.

AB hora completorij vsque ad tertiam sorores silentium teneant,

neant, exceptis seruientibus extra Monasterium. Sileant etiam conti-nue in Ecclesia, Dormitorio, & in Refectorio tantum dum comedũt: præterquam in infirmaria, in qua pro recordatione, & seruitio infirmarum loqui discrete semper sororibus liceat. Possint etiam semper & vbique breuiter submissa voce, quod necesse fuerit, insinuare. Nõ liceat sororibus loqui ad locutorium, vel ad cratem sine licentia Abbatissæ, vel eius Vicariæ. Et licentiatæ ad locutorium loqui non audeant, nisi præsentibus, & audiẽtibus duabus sororibus. Ad cratem vero non præsumant accedere, nisi præsentibus, ad minus, tribus per Abbatissam vel eius Vicariam assignatis, de illis discretis quæ sunt electæ ab omnibus sororibus pro

con-

consilio Abbatissæ. Hanc formam loquendi teneantur, pro posse, Abbatissa, & eius Vicaria obseruare. Et hoc de crate rarissime. Ad portam vero nullatenus fiat. Ad cratem vero pannus interius apponatur, qui non remoueatur, nisi cũ proponitur Verbum Dei, vel aliqua alicui loqueretur. Habeāt etiá ostium ligneum diuersis vel duabus seris ferreis, valuis & vectibus optime coniunctum, vt nocte maxime duabus clauibus obseretur, quarum vnã habeat Abbatissa, aliã vero sacrista. Et maneat semper osseratum, nisi cum auditur diuinum officium, & pro causis superius memoratis. Nulla ante solis ortum, vel post solis occasum loqui ad cratem vllatenus debeat. Ad locutorium vero semper pan-
nus,

nus, qui non remoueatur, interius maneat. In Quadragesima sancti Martini, & Quadragesima maiori, nulla loquatur ad locutorium, nisi sacerdoti, causa confessionis vel alterius manifestæ necessitatis, quod reseruetur in prudentia Abbatissæ, vel eius Vicariæ.

CAPVT VI.

Qualiter sorores non recipiant possessionẽ aliquam vel proprietatem, per se, vel per interpositam personam.

ABbatissa, cum omnibus sororibus, solicitæ sint sanctam paupertatem, quam Domino Deo promiserunt, custodire, & eandem teneantur Abbatissæ futuræ, & sorores omnes vsque in finem inuiolabi-

labiliter obseruare; videlicet in nō recipiendo, seu habendo possessionem, vel proprietatem, per se, nec per interpositam personam, seu etiam aliquid quod rationabiliter proprietatis dici potest, nisi quantum terræ, pro honestate & renouatione Monasterij, necessitas requirit. Et illa terra non laboretur, nisi pro horto ad necessitatem ipsarum.

CAPVT VII.

De modo laborandi.

SOrores, quibus dedit Dominus gratiam laborandi, post horam tertiam laborent de laboritio, quod pertinet ad honestatem, & communem vtilitatem, fideliter, & deuote; ita quod excluso otio animæ ini-

inimico, sanctæ orationis & deuotionis spiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deseruire. Et id quod manibus suis operantur, assignare in Capitulo Abbatissæ vel eius Vicariæ coram omnibus teneantur. Item fiat de eleemosyna aliqua missa pro sororum necessitatibus ab aliquibus, vt in communi pro eisdem recomendatio fiat. Et hæc omnia pro communi vtilitate distribuantur per Abbatissam, vel eius Vicariam, de consilio discretarum.

CAPVT VIII.

Qualiter sorores nihil sibi approprient, & de infirmis sororibus.

SOrores nihil approprient sibi, nec domum, nec locum, nec

aliquam rem; sed tanquam peregrinæ & aduenæ in hoc sæculo, in paupertate & humilitate Domino famulantes, mittant pro eleemosyna confidenter. Nec oportet eas verecundari, quia Dominus pro nobis se fecit pauperem in hoc mũdo. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, quæ vos charissimas sorores meas hæredes & Reginæ regni cœlorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit. Hæc sit portio vestra, quæ perducit in terram viuentium. Cui dilectissimæ sorores, totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine Domini Iesu Christi in perpetuũ sub cœlo habere velitis. Non liceat alicui sorori litteras mittere, vel aliquid recipere, aut extra Monasterium dare sine licentia Abba-

tis.

tissæ. Nec quidquam liceat habere, quod Abbatissa non dederit aut permiserit. Etsi à parentibus suis vel ab alijs aliquid mitteretur, Abbatissa faciat illi dare, ipsa autem, si indigeat, vti possit. Sin autem sorori indigenti charitatiue communicet. Si vero aliqua pecunia transmissa fuerit, Abbatissa de consilio discretarum in illis, quorum indigeat, illi faciat prouideri.

De infirmis sororibus, tam in consilijs, quàm in cibarijs; & alijs necessarijs, quæ earum requirit infirmitas, teneatur firmiter Abbatissa solicite per se, vel per alias inquirere, & iuxta possibilitatem loci, charitatiue & misericorditer prouidere. Quia omnes tenentur prouidere, & seruire sororibus suis infirmis, sicut vellent

sibi deseruiri, si ab aliqua infirmitate tenerentur. Et secure manifestet vnà alteri necessitatem suam. Quia si vera mater diligit, & nutrit filiam suam carnalem, quanto diligentius debet quælibet soror diligere, & nutrire sororem suam spiritualem? Quæ infirmæ sunt, in saccis & paleis iaceant, & habeant ad caput capitalia cum pluma. Et quæ indiget pediolis laneis & culcitris, vti possint. Infirmæ vero prædictæ, cum ab introeuntibus Monasterium visitantur, possint singulæ aliqua bona verba sibi loquentibus, breuiter respondere. Aliæ vero sorores licentiatæ, Monasterium intrantibus loqui non audeant, nisi præsentibus & audientibus duabus discretis sororibus, per Abbatissam, & eius Vicariam

assig-

assignatis. Hanc formam loquendi teneantur per se Abbatissa, & eius Vicaria obseruare.

CAPVT IX.

De pœnitentia sororibus imponenda.

SI qua sororum contra formã professionis nostræ mortaliter inimico instigante, peccauerit, per Abbatissam, vel alias sorores bis aut ter admonita, si non se emẽdauerit; quot diebus contumax fuerit, in terra panem & aquam coram sororibus omnibus in Refectorio comedat, & grauiori pœnæ subiaceat, si visum fuerit Abbatissæ. Interim dum contumax fuerit, oretur vt Dominus ad pœnitentiam cor illius illuminet. Abbatissa vero

& eius sorores cauere debent ne irascatur propter peccatum alicuius: quia ira, & conturbatio in se & in alijs, impediunt charitatem. Si contigerit, quod absit, inter sororem & sororem verbo & signo occasionem turbationis, vel scandali aliquando suboriri, quæ turbationis causam dederit, statim antequam offerat munus orationis suæ coram Deo, non solum humiliter prosternet se ad pedes alterius, veniam petens, verum etiam suppliciter roget, vt pro se intercedat ad Dominum, quod sibi indulgeat. Illa vero memor illius Verbi Domini: Nisi ex corde dimiseritis, nec Pater cœlestis dimittet vobis, liberaliter sorori suæ omnem iniuriam sibi illatam dimittat. Sorores

Mat. 6. ver. 15.

res

res seruientes extra Monasterium longam moram non faciant, nisi causa manifestæ necessitatis requirat. Et honeste debeant ambulare, & parum loqui, vt ædificari valeant semper intuentes. Et firmiter caueant ne habeant suspecta consortia vel consilia aliquorum, nec fiant commatres virorum ac mulierum, ne hac occasione murmuratio vel turbatio oriatur. Nec præsumant rumores de seculo referre in Monasterio: & firmiter teneãtur, de his quæ intus dicũtur vel agũtur, extra Monasteriũ aliquid nõ referre, quod possit aliquod scandalum generare. Et si aliqua simpliciter in his duobus offenderit, sit in prudẽtia Abbatissæ misericorditer sibi pœnitentiã in-
 iun-

iungere. Si autem ex consuetudine vitiosa haberetur, iuxta qualitatem culpæ Abbatissa de consilio discretarum illi pœnitentiam iniungat.

CAPUT X.

De visitatione sororum, & Abbatissæ.

ABbatissa moneat, & visitet sorores suas, & humiliter & charitatiue corrigat eas, non præcipiens eis aliquid quod sit contra animam suam, & huius professionis formam. Sorores vero subiectæ recordentur, quod propter Deum abnegauerunt proprias voluntates. Vnde firmiter suis Abbatissis obedire teneantur in om-

nibus

nibus quæ obseruare promiserunt & non sunt animæ contraria, & suæ professioni. Abbatissæ vero tantam familiaritatem habeant circa ipsas, vt dicere possint eis, & facere sicut dominæ ancillis suis. Nam ita debet esse, quod Abbatissa sit omnium sororum ancilla. Moneo vero & exhortor in Domino Iesu Christo, vt caueant sorores ab omni superbia, vanagloria, inuidia, auaritia, cura & solicitudine huius sæculi, detractione, & murmuratione, dissentione & diuisione. Sint vero solicitę semper ad inuicem seruare mutuæ dilectionis vnitatem, quæ est vinculū perfectionis. Et nescientes literas, nō curent literas discere, sed attendant quod super omnia desiderare debent habere spiritum Domini,

Colo. 3. ver. 14.

& sanctam eius operationem, orare semper ad eum puro corde, & habere humilitatem, & patientiam in tribulatione & infirmitate, & diligere eos qui nos reprehendunt & arguunt, quia dicit Dominus:
Mat. 5. Beati qui persecutionem patiun-
ver. 10. tur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum Cœlorum, qui autem perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.

CAPVT XI.

De Ostiaria.

Ostiaria sit natura moribus, & discreta, sitque conuenientis ætatis, quæ ibidem in cella aperta siue ostio in die resideat. Sit ei aliqua socia idonea assignata, quæ cum

;um necesse fuerit, vicem eius in omnibus exequatur. Sit autem ostium duabus seris, & diuersis ferreis valuis & vectibus optime coniunctum, & in nocte maxime duabus clauibus obseretur, quarum vnam habeat portaria, aliamq; Abbatissa. In die sine custodia minime dimittatur, & vna claue firmiter obseretur. Caueant autem studiosissime, & procurent, ne unquam ostium sit apertum, vbi minus fieri poterit congruenter. Nec omninò aperiatur alicui intrare volenti, nisi cóceßum fuerit à Summo Pontifice, vel à Domino Cardinale. Nec ante solis ortum Monasterium ingredi liceat, nec post solis occasum sorores intus aliquẽ remanere permittant, nisi exigente manifesta rationabili, & ineuitabili

nabili causa. Si pro benedictione Abbatissæ, vel pro aliqua in Monialem consecranda, vel alio etiam modo concessum fuerit Episcopo alicui missam interius celebrare, quam paucioribus & honestioribus poterit, sit contentus socijs & ministris. Cum autem intra Monasterium, ad opus faciendum, necesse fuerit aliquos introire, statuat tunc Abbatissa solicite personam conuenientem ad portam, quatenus illis, & non alijs, ad opus deputatis aperiat. Caueãt studiose omnes sorores ne tunc ab ingredientibus videantur.

CAPVT XII.

De visitatione.

VIsitator sororum semper sit de Ordine Fratrũ Minorũ secun-

dum

m voluntatem, & mandatum
omini Cardinalis. Et ſit talis, de
ius honeſtate & moribus plena
titia habeatur. Cuius officium
it, tam in capite, quàm in mem-
is corrigere exceſſus commiſſos
ntra formam profeſsionis. Qui
ns in publico loco, vt videre ab
js poſsit, cum pluribus & ſingu-
loqui liceat, quæ ad officium vi
ationis pertinent, ſecundũ quod
lius viderint expedire. Capella
m etiam cum vno ſocio clerico
næ famæ, diſcretionis prouidæ,
duos fratres laicos ſanctæ con-
ſationis, & honeſtatis amato-
, in ſubſidium paupertatis, ſicut
tenus ab Ordine Minorum mi
icorditer habuerunt, ab eodem
dine poſtulent. Nec liceat Ca-
llano ſine ſocio Monaſterium
in-

ingredi. Et intrantes in loco sint publico, vt se possit alterutrum, & ab alijs intueri.

Pro confessione infirmarũ quæ ad locutorium ire non possunt, pro communicandis eisdem, & pro extrema vnctione, & pro animæ recommendatione, liceat eisdem introire. Pro exequijs vero, & missarum solemnijs defunctarum, vel ad fodiendam, vel aperiendam sepulturam, seu etiam coaptandam, possint sufficientes idoneæ personæ Abbatissæ prouidentia introire. Ad hæc sorores teneãtur semper habere illum de sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus pro Gubernatore, Protectore, & Correctore, qui fuerit à Domino Papa Fratribus Minoribus deputatus, vt semper subditæ pedibus

eiusdem sanctæ Ecclesiæ, stabiles in Fide Catholica, paupertatem, & humilitatem Domini nostri Iesu Christi, & eius sanctissimæ Matris in perpetuum obseruemus.

Regula Tertiariorum siue Fratrum de Pœnitentia.

In nomine Domini. Amen.

CAPVT I.

De modo examinandi volentes intrare Ordinem.

SI qui voluerint hanc vitam obseruare, & illos ad eã obseruãdã assumi contigerit, ante Assumptionem seu receptionem ipsorum de fide Catholica, & obedientia erga præfatam Ecclesiam, diligenti examinationi subdantur. Et si eas professi firmiter fuerint, vereque

que crediderint, admitti, seu recipi tute poterunt ad eamdem. Præcauendum est tamen solicite, ne quis hæreticus, vel suspectus de hæresi, aut etiam infamatus, ad vitæ obseruationem istius quomodolibet admittatur. Etsi talē inueniri cōtigerit extitisse receptū, assignetur ille quantocius Inquisitoribus prauitatis hæreticæ puniendus.

CAPVT II.

De forma recipiendi volentes intrare ordinem.

CVM autem fraternitatem huiusmodi quis intrare voluerit Ministri, ad receptionem talium deputati, eius officium, statum, & conditionem solerter explorent, sibi fraternitatis eiusdē onera, præ, cioue alienorum restitutionem

aper-

apertius exponentes. Quibus præmissis, si eidem placuerit, iuxta modum huiusmodi induatur; & de alienis, si qua fuerint apud eum, satisfacere studeat in pecunia numerata, vel secundum exhibitam pignoris cautionem, seque nihilominus proximis reconciliare procuret. Quibus omnibus ad effectum productis, post vnius anni spatium cum aliquorum discretorum fratrum consilio, si is videbitur ipsis idoneus, recipiatur hoc modo: videlicet vt promittat se diuina præcepta omnia seruaturum, ac etiam satisfacturũ, vt conuenit, de transgressionibus, quas contra hanc viuẽdi modum commiserit: cum interpellatus ad visitatoris exiterit voluntatem. Et huiusmodi ab eo facta promissio per manum pu-

blicam in scriptis inibi redigatur. Alio autem modo nullus à Ministris recipiatur eisdem, nisi visum eis aliter fuerit, conditione personæ, ac ipsius instantia, solicita consideratione discussis. Ordinamus præterea statuentes, vt nullus post ipsius Fraternitatis ingressum, ex eadem egredi valeat ad sæculum reuersurus. Possit tamen habere liberum transitum ad religionem aliam approbatam. Mulieribus vero viros habentibus, nisi de ipsorum licentia, & consensu, non pateat ad consortium dictæ Fraternitatis ingressus.

CAPVT III.

De forma habitus, & qualitate indumentorum.

Fra-

FRatres insuper ipsius Fraternitatis de humili panno in pretio, & colore non prorsus albo vel nigro, communiter vestiantur; nisi fuerit ad tempus in pretio, per visitatores, de consilio Ministrorum, ob causam legitimam, & apertam cum aliquo dispensatum. Clamydes quoque ac pelles absque scolatura scissas, vel integras, affibulatas tamen, non patulas, vt congruit honestati, clausasque manicas Fratres habeant supradicti. Sorores etiam clamyde induantur, & tunicas de huiusmodi humili pãno factis, vel saltẽ cũ clamide habeant guarnellum, seu placentinũ coloris albi vel nigri, aut paludellum amplum de canabo, siue lino, absq; vlla crispatura consutum. Circa humilitatem vero panni, & pelli-

tiones sororum ipsarum iuxta cō-
ditionem cuiuslibet earundem, ac
loci consuetudinem poterit dispē-
sari. Bindis & ligaturis sericis non
vtantur, pelles dumtaxat agninas,
bursas de corio, & corrigias simpli
citer absque serico vllo factas, &
non alias, tam Fratres habeant,
quâm sorores, depositis cæteris,
1. Pe. 3. ver. 3. iuxta B. Petri Apostolorum Prin-
cipis salubre consilium, vanis hu-
ius sæculi ornamentis.

CAPVT IIII.

Quod non vadant ad inhonesta conuiuia, & spectacula, & quod histrionibus non dent.

SIT eis ad inhonesta conuiuia vel spectacula, siue curias, seu choreas, accessus penitus interdictus,

dictus. Histrionibus seu vanitatis intuitu nihil dent. Et ne quidquam illis donetur à propria familia, prohibere procurent.

CAPVT V.
De abstinentia, & ieiunio.

A Besu autem carnium, secũda, quarta, & sexta Feria, dieque Sabbati abstineant vniuersi, nisi aliud infirmitatis, vel debilitatis instantia suaderet. Minutis vero per triduum carnes dentur; nec subtrahantur in itinere constitutis. Sit quoque ipsarum comestio licita singulis, cum solemnitatem pręcipuam interuenire cõtigerit, in qua cęteri Christiani ab antiquo epulis carneis vesci solent. Alijs autem diebus, in quibus ieiunium nõ ser-

uatur, oua & caseus non negentur, sed cum religiosis ceteris in eorum conuentualibus domibus, licite sumere valeant de appositis ab eisdem, sintque prandij cœnæque refectione contenti, exceptis languidis, & viatoribus, ac infirmis. Sit sanis cibus moderatus & potus; cum textus Euangelicus habeat:
Luc. 21 Attendite ne corda vestra crapula & ebrietate grauentur. Prandiũ
ver. 34. autem, vel cœna, non nisi præmissa semel Dominica oratione sumatur, post sumptionem cuilibet cũ Deo gratias iteranda. Quod si omitti contigerit, dicatur tribus vicibus Pater noster. Qualibet vero sexta Feria totius anni ieiunium celebrent, nisi forte infirmitatis aut alia causa legitima excusentur, vel nisi Festum Natalis Domi-

Domini Feria ipſa occurreret obſeruandum. Sed à Feſto omnium Sanctorum, vſque ad Paſcha, quarta, & ſexta Feria ieiunabunt, alia quæ ab Eccleſia ſunt ſtatuta vel ordinata, ex cauſa communiter indicta ieiunia ſeruaturi. In Quadrageſima vero Beati Martini, vſque ad diem Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, & à Dominica Quinquageſimæ, vſque ad Paſcha, diebus ſingulis, exceptis Dominicis, ieiunare procurent, niſi aliud forte aſsis infirmitas, vel neceſsitas alia ſuaderet. Sorores grauidæ, vſque ad ſuæ Purificationis diem ab exercitatione qualibet corporali, orationibus dumtaxat exceptis, poterant, ſi voluerint, abſtinere. Laborantes autem propter fatigationis af-

ficientis instantiam, à Dominicæ Resurrectionis festo, vsque ad festiuitatem Beati Michaelis prædicti, ter in die, qua exercitio laboris incumbent, licite sumere cibum possunt. Cum vero illos contigerit aliorum imminere laboribus, de cunctis appositis die quolibet sumere licebit eisdem, nisi sexta Feria, vel dies sit alia in qua generaliter ab Ecclesia ieiunium noscitur institutum.

CAPVT VI.

Quoties debent confiteri per annum & sumere corpus Christi.

SInguli autem Fratrum & sororum ter in anno, videlicet in Nata-

Natali Domini, in Resurrectionis ipsius,& Pētecostes festiuitatibus, peccata propria confiteri, & Eucharistiam deuote suscipere non postponant, reconciliando se proximis, & restituendo etiam aliena.

CAPVT VII.

Quod non ferant arma impugnationis.

IMpugnationis arma secū Fratres non deferant, nisi pro defensione Romanæ Ecclesiæ, Christianæ fidei, vel etiam terræ ipsorum, aut de suorum licentia Ministrorum.

CAPVT VIII.

De dicendis horis Canonicis.

Dicant vniuersi quotidie se ptem Horas Canonicas, videlicet Matutinum, Primam, Tertiã, Sextam, Nonam, Vesperas, & Cõpletorium; Clerici, videlicet scientes Psalterium, pro Prima, Deus in nomine tuo, &c. Beati immaculati, vsque ad legem; Gloria Patri dicant. Cum vero ad Ecclesiam non accedent, pro Matutino Psalmos dicere studeant, quos dicunt clerici, vel Ecclesia Cathedralis, vel saltem illiterati alij pro Matutino duodecim, & pro qualibet alia hora septem vicibus Pater noster cum Gloria Patri, dicere non omittant, in quibus videlicet Primæ, ac Completorij Horis, minorem Symbolum, & Miserere mei Deus, adijciant, qui nouerint. Sed si Horis non dixerint constitutis, dicant

dicant tribus vicibus Pater noster. Infirmi autem Horas huiusmodi non teneantur dicere, nisi velint. In Quadragesima vero sancti Martini, & etiam in maiori, Ecclesias, in quarum parochijs habitant, Matutinalibus Horis personaliter adire procurent, nisi causa rationabili excusentur.

CAPVT IX.

Quod omnes, qui de iure possunt, faciant testamentum.

OMnes præterea, quibus de iure facultas affuerit, condant seu faciant testamentum, & de bonis suis infra tres menses post eorum ingressum immediate sequentes ordinent & disponant, ne quemquam illorum contingat decedere intestatum.

CAP.

CAPVT X.

De pace reformanda inter Fratres & alios extraneos.

DE pace vero inter Fratres, & Sorores, aut etiam exteros in discordia positos, facienda, sicut Ministris videbitur, ita fiat, adhibito, si facultas affuerit, Episcopi Diœcesani consilio in hac parte.

CAPVT XI.

Quando molestantur contra ius aut eorum priuilegia.

SI vero Fratres aut Sorores cõtra ius vel eorum priuilegia, per potestates, seu Rectores locorum, vbi domicilium obtinent, vexationibus impetantur; Ministri loci

ci ad eos Episcopos,& alios locorum ordinarios, studeant habere recursum, iuxta consilium & ordinationem ipsorum in talibus processuri.

CAPVT XII.

Quod caueant, in quantum possunt, à iuramentis solemnibus.

A Iuramentis autem solemnibus omnes abstineant, nisi necessitate cogente in casibus per indulgentiam Apostolicæ sedis exceptis, videlicet pro pace, fide, calumnia, & testimonio perhibendo, ac etiam in contractu emptionis, venditionis, & donationis vbi videbitur expedire. In communi quoque loquela vitent, vt poterunt,

runt, iuramenta. Et qui die aliquo minus caute iurauerit lapsu linguę prout contingere in multiloquio consueuit, die ipso in sero, cum debet recogitare quid fecerit, dicat tribus vicibus orationem Dominicam, propter incaute facta huiusmodi iuramenta. Memor autem sit quilibet, vt ad diuina obsequia familiam propriam exhortetur.

CAPVT XIII.

De audienda Missa, & congregatione facienda.

VNiuersi sane Fratres & Sorores, cuiuscunque ciuitatis, aut loci, diebus singulis, si commode poterunt, Missæ officium audiant. Et mense quolibet ad Ecclesiam, siue

siue loca ad quam vel quæ Ministri curauerint intimare, conueniant, Missarum solemnia inibi audituri. Vnusquisque autem vsualis mensæ denarium Massario tribuat, qui pecuniam huiusmodi colligat, & eam de consilio Ministrorum inter Fratres & Sorores paupertate grauatos, & præcipue infirmantes, ac eos qui funeris carere dignoscuntur exequijs, & deinde inter pauperes alios diuidant congruenter. Offerant insuper de dicta pecuna Ecclesiæ memoratæ, tuncque, si commode poterunt, virum religiosum, & in verbo Dei competẽter instructũ habere procurent, qui eos ad pœnitentiam, & misericordiæ opera exercẽda hortetur, solicite moneat & inducat. Studeat quilibet, dũ Missæ celebra-
tur

tur officiũ, & prædicationis verbũ proponitur, seruare silentium, orationi & officio sit intentus, sine eũ communis vtilitas Fraternitatis impediat.

CAPVT XIIII.
De Fratribus infirmis, & defunctis.

CVM autem quemquã ex fratribus infirmari cõtigerit, Ministri per se, vel per aliũ, seu alios, si hoc eis infirmus fecerit intimari, semel in Hebdomada visitare teneantur ægrotum, ipsum solicite ad recipiendum pœnitentiam, prout melius, & efficacius expedire putauerint, inducentes necessaria illi de bonis communibus ministrando, Etsi præfatus infirmus de

præ-

præſenti luce migrauerit, Fratribus & ſororibus, tunc in ciuitate vel loco, vbi eum contigerit mori, præſentibus nuntietur, vt defuncti exequijs procurent perſonaliter intereſſe, à quibus donec Miſſarũ fuerint celebrata ſolemnia, & corpus tumulo conditum, non recedant. Hæc quoque circa ſorores infirmas, & decedentes, volumus obſeruari. Præterea infra octo dies poſt ipſius ſepulti obitum immediate ſequentes, quilibet Fratrum & Sororum ipſarum dicat pro anima eius, ſacerdos videlicet Miſſam vnam, ſciens Pſalterium, quinquaginta Pſalmos, & illiterati totidem Pater noſter, & in fine cuiuslibet requiem æternam, adijciat. Et poſt hæc infra annum, pro Fratrum & Sororum, tam viuorum, quàm de-

 fun-

functorum salute, tres Missas faciant celebrari. Qui vero Psalterium sciuerint, illud dicant, & cæteri orationem Dominicam centies dicere non omittant, Requiē æternam in fine cuiuslibet addituri.

CAPVT XV.

De Ministris.

Ministeria quoque ac alia officia, quæ præsentis formulæ series exprimit, posita quisque sibi deuote suscipiat, curetque fideliter exercere. Officium autem cuiuslibet certi temporis spatio limitetur. Nullus Minister instituatur ad vitam, & eius ministerium certum tempus comprehendat.

CAPVT XVI.

De visitatione, & correctione delinquentium.

AD hæc Ministri, & Fratres ac Sorores, ciuitatis & loci cuiuslibet, ad visitationem communem, in aliquo loco religioso, vel Ecclesia, vbi locum huiusmodi cō rigerit de esse, conueniant, & visitatorem habeant sacerdotem, qui alicuius approbatæ religionis existat, quique illis de commissis excessibus iniungat pœnitentiam salutarem, nec quiuis alius possit eis huiusmodi visitationis officium exhibere. Huiusmodi autem visitationis officium, semel exerceatur in anno, nisi necessitate aliqua suadente fuerit pluries facienda. In-

 cor-

corrigibiles vero ac inobedientes monitio trina præueniat. Qui si se corrigere nō curauerint, de ipsius congregationis consortio expellantur omnino de consilio discretorum.

CAPVT XVII.

De vitandis litigijs inter se, & cum alijs.

Vitent insuper Fratres & Sorores, iuxta posse, litigia inter se; illa si suscitari contigerit solicite dirimendo: alioquin de iure coram illo respondeant, apud quem potestas residet iudicandi.

CAPVT XVIII.

Qualiter, & per quos in abstinentijs possit dispensari.

Or-

ORdinarij autem locorum, vel visitator cum Fratribus & Sororibus vniuersis in abstinentijs, ieiunijs, & austeritatibus ex causa legitima, cum expedire viderint, poterunt dispensare.

CAPVT XIX.

Quod Ministri eorum manifestas culpas denuntient visitatori.

MInistri vero manifestas Fratrum & Sororum culpas visitatori denuntient puniendas. Et si quisquam incorrigibilis fuerit, post trinæ admonitionis instantiã à Ministris de discretorum Fratrũ aliquorum consilio visitatori nuntietur eidem, de Fraternitatis consortio abijciendus ipso, & in con-

gregatione postmodum publicandus.

CAPVT XX.

Qualiter in prædictis nemo obligetur ad culpam mortalem.

Cæterum in præmissis omnibus, ad quæ Fratres & Sorores huius Ordinis non ex diuinis præceptis, vel statutis tenētur Ecclesiæ, nullum ipsorum ad mortalem culpam volumus obligari; sed impositam sibi pœnitentiam pro transgressionis excessu prompta humilitate recipiat, & efficaciter studeat adimplere.

TO-

TOMVS TERTIVS.

BEATI PATRIS N. Francisci Opusculorum.

Collationes Monasticæ siue ad Fratres.

COLLATIO PRIMA consolatoria.

De pusillo grege multiplicando.

COnfortamini charissimi, & gaudete in Domino: nec quia pauci estis, efficiamini tristes, nec

vos terreat mea, vel vestra simplicitas: quoniam sicut à Domino, mihi in veritate ostensum est, in magnam multitudinem faciet vos crescere Deus, suæque benedictionis gratia multipliciter dilatabit. Multi conuertentur ad Dominum, & per vniuersum mundum multiplicabit Deus familiam suam & augebit. Ad vestrum quoque profectũ cogor dicere quod vidi, quod vtique magis silere liberet, si charitas me non cogeret vobis referre. Vidi multitudinem magnam hominum ad nos venientium, & in habitu sanctæ conuersationis nobiscum volentium conuersari. Et ecce adhuc sonitus eorum in auribus meis euntium & redeuntium secũdum obedientiæ sanctæ mandatũ. Vidi quasi vias ipsorum multitu-

dine plenas ex omni fere natione in his partibus conuenire. Veniũt Francigenæ, festinãt Hispani, Teutonici & Anglici currunt, & aliarum diuersarum linguarum accelerat maxima multitudo.

COLLATIO II.

De vocatione Fratrum Minorum, & de prædicando Verbo Dei.

Consideremus, Fratres charissimi, vocationẽ nostram, qua vocauit nos misericorditer Deus, non tantũ pro nostra, sed pro multorum etiam salute, vt eamus per mundum exhortando omnes plus exemplo quam Verbo, ad agendã penitentiam de peccatis suis, & ad habendam memoriam mandato-

1 Ioa. 16. rum Dei Nolite timere, quia pusilli,
ver. 33. & insipientes videmur; sed securi
Mat. 10 annuntiate simpliciter pœniten-
ver. 20. tiam, confidentes in Domino, qui
vicit mundum; quod spiritu suo loquetur per vos & in nobis, ad exhortandum omnes, vt conuertãtur ad ipsum, & eius mandata obseruent. Caueamus, qui reliquimus omnia, ne pro modico regnum Cælorum perdamus, etsi pecuniam in aliquo loco inueniamus, non curemus de illa plusquam de puluere quem calceamus. Non iudicemus neque despiciamus illos qui delicate viuunt, & curiose ac superflue induuntur. Deus est noster, ac ipsorum Dominus, potens illos ad se vocare, & vocatos iustificare. Tales ergo reuereamur, vt Fratres & Dominos nostros. Fratres enim

sunt,

sunt, in quantum ab vno creatore creati; Domini vero sunt, in quantum bonos adiuuant ad pœnitentiam faciendam, eis necessaria corporis ministrantes. Ite ergo annunciantes hominibus pacem, prædicantes pœnitentiam in remissioné peccatorum. Inuenietis quosdam homines fideles, mansuetos & benignos, qui cum gaudio vos & verba vestra recipient; at per oppositum alios infideles, superbos, blasphemos, qui exprobrantes resistét vobis, & his quæ dicetis. Pon. te ergo in cordibus vestris patienter & humiliter omnia tolerare. Nolite tamen timere: quoniam non post multum tempus venient ad vos multi sapientes & nobiles, eruntque vobiscum prædicantes Regibus, & Principibus, & populis mul-
tis,

tis. Estote ergo in tribulationibus patientes, in orationibus vigiles, in laboribus strenui, in sermonibus modesti, in moribus graues, & in beneficijs grati: quia pro his omnibus vobis regnum Dei præparatur æternum: quod nobis concedat ille, qui viuit & regnat Trinus & vnus, & absque dubio concedet, si emissa seruaremus vota nostra, quæ illi voluntarie spopondimus.

COLLATIO III.

De Religiosa habitatione in eremitorijs.

ILli, qui religiose volunt stare in eremitorijs, sint tres aut quatuor ad plus. Duo ex ipsis sint matres, & habeant duos filios, vel vnum ad minus. Illi duo teneant vi-

tam Marthæ, & alij duo vitam Mariæ Magdalenæ. Illi autem qui tenent vitam Mariæ, habeant vnum clauſtrum, & quilibet locum ſuũ, ita quod neque habitent ſimul, neque cubent. Et ſemper dicant completorium de die, quando ſol reuertitur ad occaſum. Studeant tenere ſilentiũ, & dicant horas ſuas. Surgant ad Matutinum, & primũ quærant regnum Dei, & iuſtitiam eius. Hora congrua dicant Primã, & Tertiam, & poſt horam tertiam ſoluant ſilentium, & poſsint loqui ire ad matres ſuas, & quando placuerit; poſsint petere ab eis eleemoſynam propter amorem Domini Dei, ſicut pauperes pauperculi. Poſtea dicant Sextam, Nonam, & Veſperas tempore debito. In Clauſtro, vbi morantur, non permittãt ali-

Mat. 6. ver. 33.

aliquam personam introire, sed neque vllus ibi comedat. Illi Fratres qui sunt matres, studeant manere remotè ab omni persona, vt nemo possit eis loqui. Et isti filij non loquantur cum aliqua persona, nisi cum matribus suis; & custode suo; quando placebit ei visitare ipsos cum benedictione Dei. Filij vero quandoque officium matrum assumant, sicut vicissitudinaliter pro tempore visum fuerit eis disponendum. Qui omnia supradicta studiose & solicite studeant obseruare.

COLLATIO IIII.

De vna obedientia.

FRatres charissimi, verbum primo præceptum implere; nec expectetis iterari, quod dicitur vobis.

bis. Nihil etiam impossibilitatis causetmini, siue iudicetis esse in præcepto: quia etsi supra vires ego vobis mandarem, sancta obedientia viribus non carebit. Nec considerare debetis, quis vel qualis sit qui vobis facienda præcipit, sed solum quod sit prælatus. Inter alia, quæ dignanter diuina pietas mihi concessit, hanc gratiam contulit, quod ita diligenter nouitio vnius horæ obedirem, si mihi Guardianus daretur, sicut antiquissimo & discretissimo Fratri. Subditus Prælatum suum non hominem considerare debet, sed illum, pro cuius amore est subiectus. Quanto enim contemptibilior præsidet, tanto magis humilitas obedientis placet.

(.§.)

COL-

COLLATIO V.

De santa paupertate.

PAupertatem noueritis, Fratres charissimi, virtutum esse Reginam: quia in Rege Regum, & in Regina matre ipsius tam præstanter effulsit. Paupertatem scitote, Fratres specialem viam esse salutis tanquam humilitatis fomentum, perfectionisque radicem, cuius est fructus multiplex, sed occultus. Hæc enim est Euangelici agri thesaurus absconditus, pro quo emẽdo vendenda sunt omnia, & quæ vendi non possunt, illius comparatione spernenda. Ad huius culmẽ qui capit attingere, non solum mũdanæ prudentiæ, verum etiam litterarum peritiæ, renunciare quo-

dammodo debet, vt tali expropria tus possessione, introeat in potentias Domini & nudum se offerat brachijs crucifixi Ne quaquam enim sæculo perfectè renuntiat, qui proprij sensus loculos intra cordis arcana reseruat. In omnibus ergo reluceat inter vos sancta paupertas, & præcipue in domibus quas ædificaueritis, considerantes illud Euangelicum, quod vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, Filius autem hominis non habuit vbi caput suum reclinaret. Propter quod pauperum more pauperculas casulas erigite, quas non habitare debetis vt proprias, sed sicut peregrini & aduenæ alienas. Leges namque peregrinorum sunt, sub alieno colligi tecto, sitire ad patriam, pacificè per

Psal. 70 ver. 15.

Matt. 8. vers. 20.

transire. Euangelica hæc pauper-
tas, nostri ordinis est fundamen-
tum; cui substrato primarie, sic om
nis structura religionis innititur
vt ipsius firmitate firmetur, & e-
uersione funditus euertatur. Quã-
tum itaque Fratres declinabunt à
paupertate, tantum mundus decli
nabit ab eis, & quærent & non in-
uenient. Si Dominam meam pau-
pertatem complexi fuerint, mun-
dus eos nutriet, quia mundo dati
sunt ad salutem. Commercium est
inter mundum & Fratres. Debent
enim ipsi mundo bonum exem-
plum, debet eis mundus prouisio-
nem necessitatum; quando autem
ipsi retraxerint bonum exemplum
fide mentita, retrahet mundus
manum iusta cen-
sura.

COL-

COLLATIO VI.

De vitando mulierum aspectu, & conuersatione.

MVlierum familiaritates, colloquia & aspectus, quæ multis occasio sunt ruinæ, eo solicitius euitare debemus, Fratres charissimi, quò sæpius per huiusmodi videmus debilẽ frangi, & fortẽ spiritũ infirmari. Harũ contagionẽ euadere conuersantẽ cum eis, nisi probatissimũ virũ, tam facile iudico, quã iuxta scripturam in igne ambulare, & non comburere plantas. Nõ enim securum puto, earum formarũ introrsus haurire imagines, quæ possunt, aut edomitæ carnis resuscitare igniculum, aut pudicę mẽtis maculare nitorẽ. Friuolũ profecto *Prou.6. ver.28.*

est quodcunque mulieris colloquium, excepta sola confessione, vel instructione breuissima, iuxta quod saluti expedit, vel congruit honestati. Quæ sunt, quæso, cum muliere religiosa tractanda negotia, nisi cum sanctam pœnitentiã, vel melioris vitæ consilium religiosa petitione deposcit? Ex nimia securitate minus cauetur hostis, & diabolus, si de suo capillum potest habere in homine, citò excrescere facit in trabem. Nec enim solum mortificari debent vitia carnis, aut eius incentiua frænari; verum etiam exteriores sensus, per quos mors intrat ad animam, summa vigilantia decet custodiri.

Iere 9. ver. 11.

COL-

COLLATIO VII.

De petenda eleemosyna cum fiducia.

CHarissimi Fratres, & filioli mei, nolite verecundari ire pro eleemosyna: quia Dominus se pro nobis fecit pauperem in hoc mundo, cuius exemplum elegimus viam verissimæ paupertatis. Si enim pro suo amore viam paupertatis elegimus, non debemus confundi pro eleemosynis ire. Arrham cœlestis hæreditatis erubescere, nequaquam conuenit regni cœlorum hæredibus. Hæc est enim hæreditas nostra, quam acquisiuit & reliquit nobis Dominus Iesus Christus, & omnibus qui suo exemplo viuere volunt in sanctis-

ssima paupertate. In veritate dico vobis, quod multi ex nobilioribus, & sapientibus huius sæculi veniẽt ad istam congregationem, & pro magno honore & gratia habebunt ire pro eleemosyna. Vos ergo, qui estis illorum primitiæ, lætamini & gaudete, nec renuatis facere quæ sanctis illis facienda transmittitis. Ite ergo cõfidenter, & animo gaudenti, pro eleemosyna cum benedictione Dei. Et magis libere & gaudenter ire debetis pro eleemosyna, quam ille, qui de vna numata afferret cẽtum denarios; quoniam offertis eis amorem Dei, à quibus eleemosynam petitis, dicentes: Amore Domini Dei faciatis nobis eleemosynam; cuius comparatione nihil est coelum, & terra.

COL-

COLLATIO VIII.

De discretione in corpore alẽdo

FRatri corpori cum discretione prouidendũ est fratres charissimi, ne ab eo tempestas accidiæ cõmoueatur. Seruus enim Dei, in comedendo, & bibendo, & dormiẽdo, & alias corporis necessitates sumẽdo debet cũ discretione suo corpori satisfacere, vnde non tædeat ipsum vigilare, & reuerenter in oratione persistere, ita quod corpus frater non valeat murmurare, dicens: Fame deficio, tui exercitij sarcinã ferre non valeo; non possum stare rectum, & insistere orationi, nec in tribulationibus meis lætari; nec alia bona operari, quia non satisfacis indigentiæ meæ. Si

enim seruus Dei cum discretione, & satis bono modo & honesto, suo corpori satisfaceret, & frater corpus, si postquam sufficientem vorasset annonam, aliàs mussitaret, essetque negligens & pigrum, vel somnolentum in orationibus & vigilijs, & alijs bonis operibus, scito pigrum iumentum calcaribus indigere, & inhærentem asellum stimulum expetere; tunc debet ipsum castigare tanquam malum & pigrum iumentum, qui vult comedere, & non lucrari, & onus non portare. Si vero propter inopiam & paupertatem Frater corpus necessitates suas in sanitate & infirmitate habere non potest; dũ honeste petierit & humiliter à Prę lato suo amore Dei, & sibi non datur, sustineat amore Domini patien-

Psa. 68.
vers. 21.

tienter, qui etiam sustinuit quæres qui eum consolaretur, & non inuenit. Et hæc necessitas sibi à Domino imputatur pro martyrio. Et quia fecit quod suum est, id est, quod petijt humiliter suam necessitatem, excusatur à peccato, etiam si corpus inde grauius infirmetur.

COLLATIO IX.

De indiscreta æmulatione in Abstinentia fugienda.

FRatres mei, vnusquisque consideret naturam suam: quia licet aliquis ex vobis valeat sustentari pauciori cibo quam alius; nolo tamen quod abundantiori cibo indigens, illum in hoc imitari nitatur. Sed naturam suam considerans, exhibeat corpori suo, necessitatem suam. Sicut enim nobis à

superfluitate comestionis, quæ obest corpori & animæ, tenemur nobis cauere: ita anima abstinentia; imo magis, quoniam Deus misericordiam vult, & non sacrificium.

Osea. 6.
par. 7.

COLLATIO X.

De tolerandis quantisper necessitatibus.

NEcessitas Fratres charissimi, quam non ratio postulat, sed voluntas ostentat, extincti spiritus signum est manifestum. Spiritu tepido & paulatim à gratia frigescẽte, necesse est carnem, & sanguinẽ quæ sua sunt quærere. Quid enim restat quando anima caret spiritualibus delitijs, nisi vt caro conuertatur ad suas? Et tunc animalis appetitus necessitatis articulum palliat,

stat, tunc sensus carnis conscientiã format. Si adest fratri meo vera necessitas, & statim satisfacere properat, quid mercedis accipiet? Accidit enim occasio meriti, sed displicuisse sibi studiose probauit: ipsas namque indigentias non patiẽter ferre, nihil aliud est, nisi Ægyptum repetere.

COLLATIO XI.

De lætando spiritualiter in Domino.

SAnctam Fratres charissimi, interius & exterius lætitiam Dei habete. Si enim seruus Dei studuerit habere, & conseruare lætitiam spiritualem, quæ prouenit ex munditia cordis, & acquiritur per deuotionem orationis, dæmones nihil

hil possunt ei nocere, dicentes: Ex quo in tribulatione & prosperitate lætitiam habet seruus Dei, non possumus inuenire aditum intrandi ad ipsum, nec sibi nocere. Sed tunc exultant dæmones, quando deuotionem & lætitiam, quæ prouenit ex munda oratione, & ex alijs operibus virtuosis, possunt extinguere, vel aliqualiter impedire. Nam si Diabolus in seruo Dei poterit aliquid habere de suo, nisi fuerit sapiens & solicitus delere, & destruere illud quam citius poterit, per virtutem sanctæ orationis, cótritionis, cófessionis, & satisfactionis, in breui tempore de vno capillo facit vnam trabem, semper aliquid illi adijciendo. Quia ergo, fratres charissimi, ex munditia cordis & puritate orationis cótinua hac

lætí-

lætitia ſpiritualis oritur, circa illa duo acquirenda, principaliter eſt ſtudendum, vt ipſam lætitiam, quã in me & in vobis cupio ſummo affectu, & diligo cernere & ſentire, poſsitis habere interius & exterius ad ædificationem proximi, & vituperium inimici. Ad ipſum enim, & ad membra eius oportet contriſtari, ad nos autem lætari ſemper in Domino, & gaudere.

COLLATIO XII.

De humilitate, & pace erga clericos ſeruanda.

IN adiutorium clericorum miſſi ſumus Fratres chariſsimi, ad animarum ſalutem, vt quod in illis inuenitur minus, ſuppleatur à nobis. Quilibet recipiet mercedẽ,

non

non secundum auctoriratem, sed secundum laborem. Scitote Fratres, quod Deo est gratissimũ animarum lucrum. Hoc consequi melius possumus cum pace clericorum, quam cum discordia. Si autẽ ipsi salutem impediunt, Dei est vltio, & ipse retribuet eis in tempore. Ideòque stote subiecti Prælatis, ne quantum ex vobis est malus zelus consurgat. Si filij pacis fueri-
Deu. 32 ver. 35. tis, clerum & populum lucrabimini: & hoc acceptabilius Deo erit, quam populum solum, clero scandalizato, lucrari. Tegite eorum lapsus, multiplices eorum supplete defectus, & cum hæc feceritis, humiliores estote.

C.OL-

COLLATIO XIII.

De cognoſcendo ſeruo Dei.

HEu quam bonum eſt, Fratres, Deo ſeruire. Melior eſt Dei ſeruitus, quam mundi principatus. Sed quis eſt, qui certo cognoſcit ſe eſſe ſeruum Dei? Nihil melius eſt, quam eſſe ſeruum Dei: nihil tamẽ difficilius eſt homini certò cognoſcere, quam ſi eſt Dei ſeruus, vel amicus. Ego vobis confiteor, quod rogaui Dominum, vt mihi dignaretur oſtendere quando ſum ſeruus Dei, & quando non: Ipſe autẽ Dominus benignisſimus ſua dignatione reſpondit mihi: ſeruum meum veraciter te eſſe cognoſce, cũ ſancta cogitas, loqueris, & operaris. Ideò vobis prædicta inſinuaui, vt vos

vos etiam sciatis quando Dei serui estis, & ei placetis: & vt ego coram vobis possim verecundari, quādo videbitis me deficere in his omnibus, vel aliquo prædictorū.

COLLATIO XIIII.

Quid Deo magis placeat, orare, vel prædicare.

MAgnum mihi dubium contigit, Fratres charissimi, vobis proponendum & à vobis Dei adiutorio dissoluendum. Quid fratres consulitis? Quid laudatis? An quod orationi vacē, an quod prędicando discurrā? Siquidē ego paruulus simplex, & imperitus sermone, maiorem orandi accepi gratiā, quam loquendi. Videtur etiam in oratione lucrum, & cumulatio gratiarum,

tiarum; in prædicatione distributio quædam donorum cœlitus acceptorum. In oratione etiam purificatio interiorum affectuum, & vnitio ad vnum verum, & summum bonum cum vigoratione virtutis; in prædicatione spiritualiũ puluerizatio pedũ, distractio circa multa, & relaxatio disciplinæ. Tandem in oratione Deum alloquimur, & audimus, & quasi Angelicam vitã agentes, inter Angelos conuersamur: in prædicatione multa oportet condescensione vti ad homines, & humane inter eos viuendo, humana cogitare, videre, dicere, & audire. Sed vnum est in contrariũ, quod videtur præponderare his omnibus ante Deũm, quod videlicet vnigenitus Dei Filius, qui est sapientia summa propter anima-

rum salutem de sinu Patris descendit, vt suo mundum informans exemplo, verbum salutis hominibus loqueretur, quos sacri sanguinis & pretio redimeret, & emundaret lauacro, & poculo sustentaret, nihil sibi omnino reseruans, quod non in salutem nostram liberaliter erogaret. Et quia debemus omnia facere secundum exemplar eorum quæ videmus in ipso, tanquam in monte sublimi, videtur Deo magis placitum, quod intermissa quiete foras egrediar ad laborem. Quid in hac re vobis videatur, consulite.

COLLATIO XV.

De literis incumbentibus, & doctoribus.

Fra-

FRatres, qui ſcientiæ curioſitate ducuntur, in die tribulationis inuenient manus ſuas vacuas. Ideò vellem eos magis roborari virtutibus, vt cum tempus tribulationis venerit, ſecum haberent Dominum in anguſtia. Ventura eſt enim tribulatio, quando libri ad nihilum vtiles inſceneſtris, & latebris proijcientur. Nolo fratres meos cupidos eſſe ſcientiæ, & librorum, ſed volo eos fundari ſuper ſanctã humilitatem, & imitari puram ſimplicitatem, ſanctam orationem, & dominam paupertatem. Hæc via ſola eſt ſecura ad ſalutem propriã, & aliorum ædificationem, quoniã Chriſtus, ad cuius imitationem vocati ſunt Fratres, hanc ſolam nobis oſtendit, & docuit verbo pariter & exemplo. Multi fratres, oc-

casione ędificandi alios, dimittent vocationem suam, videlicet sanctam humilitatem, puram simplicitatem, orationem & deuotionem, atque dominam nostram paupertatem. Et continget illis, quod vnde putabunt magis imbui seu impleri deuotione, & accendi amore & illuminari Dei cognitione, propter intellectum scripturę, inde occasionaliter remanebunt intus frigidi, & vacui, & sic ad pristinam vocationem redire non poterunt, quia tempus viuendi secundum vocationem suam, in vano & falso studio amiserunt.

COLLATIO XVI.

De vanis, & tumidis prædicatoribus.

Mul-

MVlti sunt Fratres, qui totum suum studium, & totam suã solicitudinem ponunt in acquirēdo scientiam, dimittentes vocationem suam sanctam, extra viam humilitatis & sanctæ orationis mente & corpore euagando; qui cum populo prędicauerint, & nouerint aliquos inde ædificari, vel ad pœnitentiam conuersi; inflantur, & extollunt se de opere & lucro alieno, cum tamen magis in condemnationem & in præiudicium suum prædicauerint, & nihil ibi secundũ veritatem operati fuerint, nisi tam quam instrumenta illorũ, per quos verè Dominus fructum huiusmodi acquisiuit. Nam quos credunt propter scientiam, & prædicationem suam ædificari, & ad pœnitentiam conuerti, Dominus orationi-

bus & lacrymis sanctorum pauperum, humilium & simplicium Fratrum ædificat & conuertit, licet ipsi sancti Fratres, vt plurimum hoc ignorent. Sic enim est voluntas Dei, vt illud nesciant, ne inde valeant superbire. Isti sunt, Fratres mei, milites tabulæ rotundæ, qui latitant in desertis, & in locis remotis, vt diligentius vacent orationi & meditationi, sua & aliorum peccata plorantes, viuentes simpliciter, & humiliter conuersantes, quorum sanctitas à Deo cognoscitur & aliquando Fratribus, & hominibus est ignota. Horum animæ ab Angelis Deo præsentabuntur, tūc Dominus ostendet illis fructum, & mercedem laborum suorum, videlicet, multas animas, quæ suis exemplis, orationibus, & lacrymis sunt

sunt saluatæ. Et dicit illis: Filij mei dilecti, ecce tot & tales animæ saluatæ sunt vestris orationibus, lacryimis & exemplis. Et quia super pauca fuistis fideles, supra multa vos constituam. Alij enim prædicauerunt & laborauerunt sermonibus sapientiæ & scientiæ suæ, & ego meritis vestris fructum salutis operatus sum. Ideò suscipite laborum eorum mercedem, & fructum meritorum vestrorum, qui est regnum æternum, quod humilitatis & simplicitatis vestræ, atq; orationum & lacrymarum vestrarum violentia rapuistis. Sicque illi portantes manipulos suos, id est, fructus & merita sanctæ humilitatis & simplicitatis suæ, intrabunt in gaudium Domini lætantes & exultantes. Illi verò, qui non curauerunt

Mat. 25 ver. 25.

Mat. 11 ver. 12.

uerunt nisi scire, & alijs viam salutis ostendere, nihil operantes pro se, ante Christi tribunal stabunt nudi & vacui, & solius confusionis, & verecundiæ, & doloris manipulos deferentes. Tunc veritas sanctæ humilitatis, sanctæque orationis & paupertatis, quæ est vocatio nostra, exaltabitur, glorificabitur, & magnificabitur: cui veritati ipsi inflati vento scientiæ, detraxerunt vita, & vanis sermonibus scientiæ suæ, dicentes, ipsam veritatem esse falsitatem; & tamquam cœci eos qui ambulauerunt in veritate, persequentes. Tunc error & falsitas opinionum suarum, per quas ambulauerunt, quas esse veritatem prædicauerunt, per quas in cæcitatis foueam multos præcipitauerunt, in dolore & confusione,
&

& verecundia terminabitur, & ipsi cum suis tenebrosis opinionibus in tenebras exteriores cum tenebrarum spiritibus demergentur.

COLLATIO XVII.

De conditionibus, & laude boni prædicatoris.

VOlo fratres charissimi, ministros Verbi Dei tales esse, vt studijs intendentes spiritualibus, nullis alijs officijs impediantur. Hi enim à magno illo Rege electi sunt ad edicta, quæ ex eius ore procedunt, populis demandanda. Prius ergo prædicator haurire debet secretis orationibus, quod postea sacris ostendat sermonibus; prius intus calescere, quam extra verba proferre. Reuerendum certe

te est hoc officium, & qui illud administrant, ab omnibus reuerendi. Isti vita sunt corporis, impugnatores dæmonum, mūdi lucerna. Laudandi sunt Prædicatores illi, qui pro tempore sibi sapiunt, sibique gustant; illi vero malesciunt diuidere, qui prædicationi totū, deuotioni vero nihil impendant. Alij etiam plangendi sunt, qui vendunt sæpe quod faciunt, oleo vanæ laudis. Officiū prædicationis, Fratres, Patri misericordiarum omni sacrificio est acceptius, maxime si studio fuerit charitatis impensum, vt ad id laboret prædicator magis exemplo quam verbo, magis lacrymosa prece, quam loquaci sermone. Plangendus proinde prædicator tanquam vera pietate priuatus, qui in prædicatione non animarū
 salu-

salutem, sed propriam laudē quærit, siue qui prauitate destruit vitę, quod ædificat veritate doctrinæ. Præferendus huic est Frater simplex & elinguis, qui bono exemplo alios prouocat ad bonum. Donec sterilis peperit plurimos, inquit Prophetissa, & quæ multos habebat filios, infirmata est. Sterilis est pauperculus Frater, qui generandi in Ecclesia filios non habet officium: Hic pariet in iudicio multos, quia quos nūc priuatis orationibus conuertit ad Christum, suæ gloriæ tunc iudex adscribet. Quæ multos habet filios infirmabitur, quia prædicator vanus & loquax, qui multis nunc, quasi sua virtute genitis, gaudet, cognoscet tūc se nihil proprij habere in eis. 1. Re. 2. ver. 5.

COL-

COLLATIO XVIII.

De murmuratione, & detractione.

DEtractionis vitiū Fratres, inimicum est fonti pietatis, & gratiæ, & pijßimo Deo abominabile, pro eo quod detractor animarum sanguine pascitur, quas gladio linguæ necat. Tanto maior est detractorum impietas, quam latronum, quanto lex Christi quæ in obseruantia pietatis impletur, magis animarum quam corporum nos astringit optare salutem. Præterea religiosus, qui murmurat cōtra Fratres suos, quid aliud facit, Gen. 9. quam implere propriam matrem suam, id est religionem, felle vituperij, & traditionum? Detractores sunt

sunt de generatione Cham, qui verenda patris non operuit, sed discooperuit, ita isti detegunt & exaggerant defectus Prælatorum & Religionis suæ, propter quod Dei maledictionem merebuntur. Hi veluti porci in immunditijs volutantur, & spucitijs, vel defectibus quos in Fratribus curiose quærunt, vel fortefalso se inuenisse aut vidisse affirmant, se ingurgitant, & aluntur immundorum more animalium, in conscientijs suis immũdiores: & rabidorum more canum queruntur de disciplina regulari, de correctione Religionis, de ipso ordine & Prælatis, aduersus eos latrantes, & quantũ possunt mordentes. Detrahentium enim vox hæc est: vitæ mihi perfectio deest, scientiæ vel peculiaris gratiæ facul-

cultas non suppetit, ac per hoc nec apud Deum locum inuenio, nec apud homines. Scio quid faciam: ponam maculam in electis, & apud maiores gratiam promerebor. Scio Prælatum meum hominem esse, eodemque mecum quandoque vti officio, quô succisis cedris, solus videatur ramus in via. Eia miser, humanis corporibus vescere, & quia viuere aliter non potes, Fratrum viscera corrode. Tales boni student videri, non fieri; accusantes vitia, nec vitia deponentes; solos eos laudant, quorum cupiunt auctoritate foueri, silentes à laudibus, quas ad laudatum non æstimant reportari. Ieiunæ faciei pallorem perniciosis laudibus vendunt, vt spirituales videantur, qui diiudicent omnia, &

ipsi à nemine iudicentur. Gaudent sanctitatis opinione, nō opere, Angelico nomine, non virtute.

COLLATIO XIX.

Quod Fratres non vocentur Magistri.

NE appetatis, Fratres, vocari Magistri, scientes nomen Magisterij soli ipsi Christo conuenire per quem omnia facta sunt opera. Ego vellē libenter scire facere omnia, sed nollē esse magister, nec magistri nomine insigniri, ne ex tali nomine cōtra verbū Christi in Euāgelio prohibentis facere viderer. Quia melius est esse humilē cum paupercula sua scientia, quam si esset possibile, scire facere omnia mirabilia, & magnalia, & præsumere Mat. 23. ver. 10.

humere contra gloriosi Magistri humilia documēta. Nam nomen magisterij nemini conuenit, nisi Domino Iesu Christo, cuius perfecta sunt opera, & mandauit vt nullus super terram Magister vocaretur, nec vocari præsumeret; quia vnus solus & verus absque defectu in cœlis est Magister benedictus Christus, qui est Deus homo & vita, conditor mundi, laudabilis & gloriosus in sæcula. Amen.

COLLATIO XX.

Quæ bona proueniant ordini ex subiectione ad Ecclesiam?

MAter omnium Ecclesiarum, Fratres est Romana, & domina omnium est religionum. Vadā, & recomendabo Fratres meos sancta

ctæ Ecclesiæ, cuius potentiæ virga percellantur maleuoli, & filij Dei in æternæ salutis augmentum vbique plena gaudeant libertatē recognoscant ex hoc filij dulcia beneficia matris, & speciali deuotione semper ipsius reuerenda vestigia complectantur. Non erit, ipsa protegente, in ordine malus occursus, nec filius Belial per vineā Domini transibit impunis. Paupertatis nostræ ipsa sancta Ecclesia æmulabitur gloriam, & humilitatis præconia per superbiæ nubilū offuscari non sinet. Charitatis & pacis vincula in nobis seruabit illæsa, censura strictissima percutiēs dissidentes. Euangelicæ puritatis obseruantia sacra continue in eius aspectu florebit, nec odorem vitæ vel ad horam elabi patietur.
 COL-

COLLATIO XXI.

De tribulationibus Religionis & Regulæ sectatorum.

VEniet tempus, Fratres mei, cum malis exemplis malorū fratrum, hæc Deo dilecta religio diffamabitur, ita vt pudeat exire in publicum. Qui vero tunc temporis ad suscipiendum habitum ordinis venerint, sola Sancti Spiritus operatione ducentur, & nullam in eis maculam caro impinget & sanguis, eruntque verè à Domino benedicti. Et licet in eis fuerint operationes meritoriæ, tamen frigescente charitate, quæ facit Sanctos operari feruenter, venturæ sunt illis tentationes immensæ,

sæ: & qui in tempore illo fuerint inuenti probati, erunt suis prædecessoribus meliores. Væ qui de sola specie, & apparentia conuersationis religiosæ sibi plaudentes, & in sua sapientia, & scientia confidentes, inuenti fuerint otiosi, id est, non exercitãtes se in operibus virtuosis, & in via Crucis & pœnitentiæ, in pura obseruantia Euangelij, quod ex professione tenentur pure & simpliciter obseruare. Isti enim non resistent constanter tentationibus, quæ ad probationem electorum à Deo permittentur. Qui vero probati fuerint & approbati, accipient coronam vitæ, ad quam exercitat eos interim malitia perfidorum & reproborum. *Iacob. 1. vers. 12.*

COLLATIO XXII.

De sancta conuersatione inter fideles.

IN nomine Domini ite bini & bini per viam humiliter & honeste, & maxime cum stricto silentio à mane vsque post tertiam, orátes Dominum in cordibus vestris. Verba otiosa & inutilia non nominentur in vobis: licet enim ambuletis, tamen conuersatio vestra sit ita humilis & honesta, sicut si in eremitorio aut in cella essetis. Nam vbicunque sumus & ambulamus, semper cellam nobiscum. Frater enim corpus est cella nostra, & anima est eremita, quæ moratur in ce lla ad orandum Dominũ, & meditandum de ipso. Vnde si anima

non

non manserit in quiete in cella sua parum prodest religioso cella manufacta. Talis sit vestra conuersatio inter gentes, vt quicunque vos audiet vel videbit, gloriosum Patrem coelestem, & Deum laudet deuote. Pacem annuntiate omnibus, dicentes: Dominus det tibi pacem. Sed sicut pacem annuntiatis ore, sic in cordibus vestris pacem, & amplius habeatis. Nullus per vos prouocetur ad iram vel scandalum: sed omnes per mansuetudinem vestram ad pacem, benignitatem, & concordiam, prouocentur. Nam ad hoc vocati sumus, vt vulneratos curemus, alligemus confractos, & erroneos reuocemus. Multi enim vobis videntur esse mébra diaboli, qui adhuc discipuli Christi erunt.

COLLATIO XXIII.

Quomodo procedendum sit ad infideles.

FIlioli mei, Deus mihi mandauit, quod mittam vos ad terram Sarracenorum ad prædicandum, & confitendum eius fidem, & legem Mahometicam impugnandam. Et ego etiam ibo per aliā partē ad infideles, & Fratres alios mittam per vniuersum mundum. Id circo filij paretis vos ad implēdum Domini voluntatem. Et charissimi filij, vt melius Dei præceptum possitis adimplere pro salute animarum vestrarum, videatis, quod inter vos sit pax & concordia, & nodus indissolubilis charitatis. Fugite inuidiam, quæ principiū fuit

fuit nostræ perditionis. Sitis in tribulationibus patientes, & in prosperis humiles, & sic eritis in omni pugna victores: Imitatores Christi estote in paupertate, obedientia, & castitate. Dominus enim Iesus Christus pauper natus est, pauper vixit, paupertatē docuit, & cū paupertate decessit. Et vt ostēderet se diligere castitatē, de Virgine nasci voluit. Virgines milites innocentes præmisit, virginitatē consuluit, & seruauit, inter virgines ex hac vita migrauit. Obedientiā etiam à suo ortu tenuit vsq; ad mortē Crucis. Spes vestra tātū sit in Deo, qui vos diriget & iuuabit. Porteris vobiscū Regulam, & Breuiarium, vt diuinū officium perfectissime reciteris, & sitis maiori Fratri vitali omnes obedientes. Filij mei, quamvis *Phili. 2. ver. 8.*

de vestra bona voluntate gaudeã, cor meum tamen pro vestro recessu, & separatione à me, sentit quandam amaritudinem amorosam; sed oportet quod Dei præceptum prę feramus propriæ voluntati. Rogo vos quod ante oculos vestros semper habeatis Dominicam Passionem, quæ vos roborabit, & ad patiendum pro ipso fortius animabit.

COLLATIO XXIIII.

De meditanda assidue Christi Passione.

SEmper ante oculos habere, fratres charissimi, viam humilitatis & paupertatis sanctæ Crucis, per quam nos minauit Saluator noster Iesus Christus; consideran-

tes

tes, quod si ipsius diuinam Maiestatem oportuit pati, & ita intrare in gloriam suam, quod multo magis oportebit nos peccatores adeò enormes per viam Crucis & passionis incedere. Et certè si ad tollendam Crucem suam quilibet obligatur Christianus, potiori iure ad hoc tenemur nos, qui Crucis vexillum sequi profitemur: quam nõ solum vult Dominus vt nos ipsi tollamus, verum & alios incitemus nostro exemplo, & doctrina ad eandem tollendam, & nobiscũ trahamus vt simul cum ipsis Christum Ducem nostrum sequamur; præsertim cum bona voluntas, & desiderium imitandi Pasionẽ nostri Saluatoris sit peculiare donũ, quod concedit Spiritus Sanctus animæ, quæ verè Deum amat, & ei-

dem inseruit. Quia anima, quæ proprijs solum inhæret affectionibus, & se tantum diligit, non amat, imo abhorret hanc Spiritus Sancti doctrinam, nec ad perfectionē consequendam necessarium putat participem fieri Christi passionis. Imo maiorem sibi promittens profectū per alias vias, quæ veræ viæ non sunt, sed occulta præcipitia, & fugiens à felle tribulationis per cogitationes varias, humanas & voluntarias, infixū & obcæcatum habet cor suum in proprijs affectibus, asseuerās quod in huiusmodi libertate vitæ, melius poterit inseruire Deo. Nec aliquantulū curat de innumeris delectationibus, quas interius recipit anima, quæ tota absorta est in hac contēplatione & compositione Domini sui, neque enim

hæc

hæc perfecte gustantur, nisi perpessa aliqua tribulatione pro Christo. Sed anima defæcata, & expoliata proprijs affectibus, se à Spiritu Sācto duci humiliter permittit, & vt ad suum beneplacitum in eadem operetur tanquam optimus Magister singularis doctrinæ, quam Dominus scriptam reliquit in libris suæ humilitatis, patientiæ, & passionis, quæ securæ sunt viæ ad perfectionem Christianam. Vnde illa anima quæ purificari obtinuit à Deo, vehementer cupit transformari in illos dolores, cōparans omnes alias vias & consolationes leues mortalibus qui pereunt, & hanc vnicam salutari pharmaco, cuius gustus acerbus, sed fructus suauissimus; quod in gustu amarū est, sed in operatione dulcissimū.

Qua-

Quare postponens gustum sanitati, probat quam admirabilis sit dulcedo vitæ permanentis, quæ despicit consolationem momentaneam & mortalem, & plane probat in nulla alia re perfectius requiescere amorem suum, quam in compassione charitatiua Christi: & quod quanto magis illa transformatur in Christum Crucifixum, eo magis transformatur in Deum excellum, & gloriosum. Non enim separatur humanitas à diuinitate; & ipse Christus Patrem rogauit, di-
Ioa. 17. cens: volo vt vbi ego sum, & mei
ver. 24. sint. Atque ita anima contemplatur vtrunque Domini statum, ad hoc vt nunquam separetur ab illo. Nam si fugiat in passione, ab illo
Rom. 8. separabitur in gloria, iuxta Pauli
ver. 24. Apostoli verba: si tamen compatimur,

timur, vt & conglorificemur. Contemplatur ergo anima Christum mortalem & immortalem, & horũ statuum alter est eorum qui adhuc currunt, alter eorum qui iam acceperunt brauium. Vnde sicut non datur pallium, nisi currentibus; ita non datur cœlum nisi tollentibus Crucem: quia non debet esse seruus potior Domino, nec discipulus super Magistrum. Proinde videmus Deum communicare gratiam suam ijs, qui hoc modo eum sequuntur, & è contrario auferre eã ab illis præsumptuosis, qui per alias chimæras dicunt se velle ei vniri, nec tamen à se metipsis vnquam recedunt, verum tandem misere abeunt in præcipitium.

1. Cor. 9. vers. 14. Luc. 6. vers. 20.

COL-

COLLATIO XXV.

Quare postquam Generalis officium deposuit, tolerauerit Fratrum defectus.

QVidam ex vobis, Fratres, admirantur, & me interrogãt, quare nõ corrigo defectus qui in ordine fiũt. Quibus indulgeat Dominus, quoniam mihi contrarij sunt & aduersarij, & me implicare volunt in his quæ non pertinent ad officium meum. Quousq; eorum habui Prælationis officium super Fratres, & ipsi permanserunt in vocatione, & professione sua, licet à principio meæ conuersionis semper infirmus fuerim, cum parua mea sollicitudine satisfaciebam eis, exemplis & prædicationibus.

bus. Sed postquam consideraui, quod Dominus multiplicauit numerum Fratrum, & ipsi propter tepiditatem & inopiam spiritus incipiebant declinare à via recta & secura, per quam consueuerant ambulare, & per ampliorē viam, quæ ducit ad mortem, incedentes, non attendebant vocationem, & professionem suam, & bonum exemplum, nec volebant dimittere iter periculosum & mortiferum, quod ceperant propter prædicationem, & admonitionem meam, & exemplum meum, quod illis continue ostendebam; ideò recōmendaui ordinis prælationem, & regimen Domino & ministris. Vnde licet tempore quo renunciaui officio Fratrum, excusarem me corā Fratribus in Capitulo Generali, quod

Mat. 7. ver. 13.

prop-

propter infirmitates meas curam de ipsis habere non poteram, tamen si secundum voluntatem meã Fratres vellent ambulare nunc, propter ipsorum consolationem, & vtilitatem nollem quod alium Ministrum haberent, nisi me vsq; ad diem mortis meæ. Si enim bonus & fidelis subditus voluntatem Prælati sui cognoscit & obseruat paruã solicitudinem oportet prælatum habere de ipso. Imo tantum gauderem de bonitate fratrũ propter lucrum ipsorum & meũ: quod si iacerem in lecto infirmus, non me pigeret satisfacere eis: quia officium meum, id est prælationis, est spirituali tantum, videlicet dominari vitijs, & ipsa spiritualiter corrigere & emendare. Postquam autem ipsa emendare & corrigere

prædicatione, admonitione, & exemplo, non possum, nolo carnifex fieri ad puniendum & flagellandum, sicut potestates huius sæculi. Sed confido in Domino quod adhuc inimici inuisibiles, qui sunt Castaldi Domini ad puniẽdum in hoc sæculo, & in futuro eos qui transgrediuntur mandata Dei sument de ipsis vindictam; facientes illos corrigi ab hominibus huius sæculi in opprobrium, & verecundiam ipsorum; & reuertentur ad professionem & vocationem suam. Verumtamen vsque ad diem mortis meæ non cessabo exemplo, & operatione docere Fratres ambulare per viam, quam mihi Dominus ostendit, quam & ego iam docui & ostendi eis verbo & exemplo, vt sint inexcusabiles coram Domino, & ego nõ teneor de ipsis vlterius coram Domino reddere rationem.

COLLATIO XXVI.

De conditionibus, quibus insigniri debet Minister Generalis.

TAM magni & multimodi exercitus ducem, tam magni & dilatati gregis Pastorem, filij mei, nullum sufficientem intueor; sed vnum in quo reluceat, qualis debeat esse istius familiæ dux & pastor, vobis depingam. Homo iste debet esse vitæ grauissimæ, discretionis magnæ, famæ laudabilis, priuatis affectionibus carens, ne dum in parte plus diligit, in toto scandalum generet. Homo qui sanctæ orationis sit amicus, ita tamen quod certas horas animæ suæ, certas gregi sibi commisso distribuat. Nā primo mane debet sanctissimum sacrificium Missæ præmittere, & ibidem longa deuotione se ipsum & gre-

gregem diuinæ protectioni affectuosius commendare. Post orationem vero se ipsum statuat ab omnibus depilandum, omnibus responsurum, omnibus cum charitate, patientia & mansuetudine prouisurum. Non debet esse acceptator personarum, ita quod non minus curet de simplicibus, & idiotis, quã de scientibus & sapientibus. Cui si donum scientiæ est concessum, tamen plus in moribus pietatis, & simplicitatis, patientiæ & humilitatis imaginem ferat. Foueatq; virtutes in se & in alijs, atque in practicando eas cõtinue se exerceat, ad hęc aliosplus exemplo quã sermonibus incitando. Sit execrator pecuniæ, quæ nostræ professionis, & perfectionis est præcipua corruptela: & tanquam caput & exemplar imitandum ab omnibus, nullis vnquam loculis abutatur. Sufficiant autem sibi pro

ſe habitus & libellus, pro alijs vero ſcri-
ptorium & ſigillum: non ſit aggregator
librorum, nec lectioni multum intentus; ne forte detrahat officio, quod
prærogat ſtudio. Conſoletur pie afflictos, cum ſit vltimum remedium tribulatis; ne ſi apud eum defuerint remedia
ſanctitatis, deſperationis morbus præualeat in infirmis. Vt proteruos flectat
ad manſuetudinem, ſe ipſum proſternat, & aliquid ſui iuris relaxet, vt animas Chriſto lucri faciat. Ad refugas
ordinis, velut ad oues quæ perierunt,
viſcera pietatis expandat, & nunquam
miſericordiam neget illis, ſciens tentationes illas perualidas, quæ ad tantum
caſum poſſunt impellere animam; quas
ſi ipſum permitteret Dominus experiri, forte in maius præcipitiũ laberetur.
Vellem ipſum tanquam Chriſti vicarium ab omnibus cum deuotione & reueren-

uerentia honorari, atque sibi in omnibus, & ab omnibus cum omni beneuolentia, iuxta eius necessitatem, & status nostri condecentiam, prouidere. Verumtamen oportet eum non arridere honoribus, neque fauoribus plusquam injurijs delectari; ita quod propter honores non mutentur eius mores nisi in melius. Si quando vero propensiori & meliori cibo indigeret, non in absconso, sed in publico loco assumat, vt alijs tollatur verecundia prouidendi sibi in infirmitatibus & debilitatibus suis. Ad eum maxime pertinet latentes consciẽtias distinguere, & ex occultis venis eruere veritatem. Omnes accusationes in principio habeat suspectas, donec veritas ex diligenti examinatione incipiat apparere. Aures etiam non præbeat multiloquijs, & multiloquos in accusationibus specialiter habeat suspe-

pectos, nec faciliter credat eis. Talis denique debet esse quod propter cupiditatem retinendi honorem, virilem formam iustitiæ, & æquitatis nullatenus inficiat vel relaxet. Ita tamen quod ex nimio rigore nullius anima occidatur, & ex superflua mansuetudine nõ nascatur torpor, atque ex laxa indulgentia nõ proueniat dissolutio disciplinę; sicque ab omnibus timeatur, vt ab ipsis timentibus diligatur. Officium autem Prælationis semper putet, & sentiat sibi fore potius oneri quam honori. Vellem etiam eum habere socios prædictos honestate, rigidos aduersus voluptates, fortes in angustijs, & compassiuos delinquentibus, habentesq; qualem affectionem ad omnes; nihil de labore suo recipientes, nisi puram corporis necessitatem: & nihil appetentes nisi laudem Dei, ordinis profectũ, animæ pro-

priæ

priæ meritum, & Fratrum omniũ perfectam salutem; omnibus conuenienter affabiles, & omnes conuenientes ad eos cum sancta iucunditate recipiẽtes, atque formam & exemplum obseruantiæ Euangelij iuxta professionem regulæ in semetipsis pure & simpliciter omnibus ostendentes. Ecce talis esse debet Generalis Minister, & tales debet habere socios.

COLLATIO XXVII.
De conditionibus Ministrorum Prouincialium.

VEllem, Fratres Prouinciales Ministros affabiles esse minoribus, & tanta beneuolentia præditos, vt eorũ affectui non vereantur se committere delinquentes. Vellem eos moderatos esse in præceptis, propicios in offensis;

ferre magis peccatores, quam in ferre iniurias. Hostes vitijs, medicos vitiosis. Tales denique esse vellem quorum vita cęteris esset spectaculū disciplinæ. Hos tamen vellem omni honore venerari, & diligi, sicut qui pondus portant solicitudinis & laboris. Sūmis eos præmijs apud Deum reputarem esse dignos qui tali forma, talique lege traditas sibi animas gubernarent.

COLLATIO XXVIII.

Qualiter conuersandum sit in Monasterio sanctæ Mariæ de Angelis, & quod nullatenus à Fratribus dimittatur.

Volo, quod iste locus, Fratres charissimi, sit semper immediatè sub potestate Generalis Ministri & serui; & inde ille maiorem solicitudinem, & curam

curam habeat prouidendi ibidẽ de bona & sanctafamilia. Clerici eligãtur de melioribus & sanctioribus, & magis honestis Fratribus, & qui sciant melius dicere officium ex illis qui sint in tota religione; vt non solum sæculares, sed etiam alij Fratres libenter, & cum magna deuotione videant, & audiant eos. De Fratribus etiam laicis, sanctis hominibus, discretis, humilibus, & honestis, eligantur qui seruiant illis. Volo etiam quod nulla persona, & nullus Frater intret in illum locum, nisi Generalis Minister, & Fratres qui seruiunt illis. Et ipsi non loquantur cum aliqua persona, nisi cum Fratribus qui seruiunt illis, & cum Ministro quando visitauerit eos. Volo similiter, quod Fratres laici, qui seruiunt eis teneantur nunquam dicere eis verba otiosa, vel noua huius sæculi, vel quæcunque non essent vti-

lia animabus eorum. Et propterea specialiter volo, quod nullus intret in illum locum, vt ipsi melius conseruent puritatem, & sanctitatẽ suam, & quod in illo loco nihil penitus fiat vel dicatur inutiliter, sed ipse locus teneatur purus, & sanctus in Hymnis & laudibus Domini. Et cum aliquis ipsorum Fratrum migrauerit ad Dominum, volo quod loco ipsius mittatur illuc alius sanctus Frater à Generali Ministro. Nã si alij Fratres declinauerint aliquando à puritate, & honestate, & sanctitate vitæ; volo quod iste locus benedictus sit, & permaneat semper speculum & bonum exemplum totius religionis, & quoddam candelabrum ante thronum Dei, & Beatam Virginem semper ardens & lucẽs, per quod Dominus propicietur defectibus; & culpis omnium Fratrũ, atque conseruet semper & pro

tegat

regat hanc religionem, & plantulam suam. Videte, Filij, ne vnquam hunc locum relinquatis. Si ab vna parte foras expelliimini, per aliam re intrate. Nam locus iste sanctus est, & habitatio Christi, & Virginis Mariæ matris eius. Hic, cum pauci essemus, augmentauit nos Dominus altissimus. Hic luce sapientiæ suæ illuminauit animas pauperum suorum. Hic igne sui amoris nostras voluntates accendit. Hic qui orauerit corde deuoto, quod pecierit, obtinebit, offendens, grauius punietur. Propter quod, ò filij, habete hunc locũ omni reuerentia & honore dignissimum, tanquam verè Dei habitaculum, ab ipso & eius matre singulariter prædilectũ. Atque ibidẽ toto corde vestro in voce exultationis, & cõfessionis cõfitemini Deo Patri, & eius Filio Domino Iesu Christo, in Spiritus Sãcti v nitate. Amẽ.

OFFI-

OFFICIVM PASSIONIS DOMINICAE.

Ordo recitandi officium Dominicæ Paßionis ab hora Completorij feriæ quintæ maioris Hebdomadæ, quando Christus Dominus traditus est, vsque ad Completorium Sabbati sancti, & omnibus diebus ferialibus per annum.

RVBRICA.

INcipiendum est officium ab oratione Dominica, sed eo modo, quo tomo primo posita est cum Glossa sancti viri: deinde subnectendæ illę laudes Dominicę, Sanctus, Sanctus, &c. Quas

ibidem pag 101. inuenies cum ſuis ver ſiculis, & oratione, quę ad omnes horas pręponuntur: tunc abſolutè dicenda eſt Antiphona & Pſalmi, eo modo quo hic diſponuntur.

Ad Completorium.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Deus vitam meam annuntiaui tibi, &c.

Antiphona.

SAncta Maria virgo, non eſt tibi ſimilis nata in mũdo in mulieribus, filia & ancilla altiſsimi Regis, Patris cęleſtis; mater ſanctiſsima Domini noſtri Ieſu Chriſti, Sponſa Spiritus Sancti: ora pro nobis cum Sancto Michaele Archangelo, & omnibus virtutibus Cœlorum, & omnibus Sanctis, tuum ſanctiſsimum filium dilectiſsimũ Dominum noſtrum, & Magiſtrum. Amen. Gloria Patri, &c.

Ad Matutinum.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Domine Deus salutis meæ:&c.

Gloria Patri,&c.

Antiphona Sancta Maria virgo non est tibi similis nata in mundo, &c.

Gloria Patri, &c.

Ad Primam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Miserere mei Deus, miserere mei: &c.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo,&c.

Gloria Patri,&c.

Ad Tertiam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo:&c.

Gloria Patri,&c.

Anti-

Antiphona. Sancta Maria virgo non est tibi similis nata in mundo, &c.
Gloria Patri, &c.

Ad Sextam.

Antiphona: Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Voce mea ad Dominum clamaui: &c.
Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, &c.
Gloria Patri, &c.

Ad Nonam.

Antiphona. Sancta Maria virgo, &c.

P S A L M V S.

O vos omnes, qui transitis per viã: &c.
Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, &c.
Gloria Patri, &c.

Ad Vesperas.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Omnes gentes plaudite manibus, &c.

Glo-

Gloria Patri,&c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, nō est tibi similis nata in mundo.&c. Gloria Patri,&c.

RVBRICA.

Quandocunque terminatur officium, dicuntur sequentia verba.

Benedicamus Domino Deo viuo & vero, laudemus eum; gloriam, honorem, benedictionem, & omnia bona referamus ei semper. Amen, Amen. Fiat. fiat.

RVBRICA.

A Completorio Sabbati Sancti, vsque ad octauam Pentecostes inclusiue, dicatur officium, vt sequitur.

Pater noster,&c. & Sanctus, Sanctus, & c. vt supra.

Ad Completorium.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

Psalmus.

P S A L M V S.

Deus in adiutorium meũ intende, &c.
Gloria Patri, &c.

Antiphona: Sancta Maria virgo, non est tibi similis nata in mundo, &c.
Gloria Patri, &c.

Ad Matutinum Dominicæ Resurrectionis.

Antiphona: Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Cantate Domino canticũ nouum, &c.
Gloria Patri, &c.

Antiphona: Sancta Maria virgo, non est tibi similis nata in mundo, &c.
Gloria Patri, &c.

Ad Primam.

Antiphona: Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Miserere mei Deus, miserere mei: &c.
Vt supra ad Primam in officio de tempore.

Ad Tertiam, Sextam, & Nonam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Cantate Domino, canticũ nouum, &c. Vt supra ad Matutinum in hoc officio Paschali.

Ad Vesperas.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Omnes gentes plaudite manibus: &c. Vt supra ad vesperas in officio de tempore.

RVBRICA.

Notandum quod in die Ascensionis adduntur ad Psalmum Cantate, tam in Matutino, quàm ad Tertiam, Sextam, & Nonam, sequentes versiculi.

Regna terræ cantate Deo, psallite Domino, &c.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, non est tibi similis nata in mundo, &c.

Gloria

Gloria Patri, &c.

RVBRICA.

Ad Vesperas etiam Ascẽsionis quotidie, vsque ad Aduẽtum, ad Psalmum, omnes gentes, adiunguntur hi versus. Et ascendit ad Cœlos: &c.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria Virgo, non est tibi similis nata in mundo, &c.

Gloria Patri, &c.

RVBRICA.

Ordo dicendi officium in omnibus Festiuitatibus principalibus, & Dominicis diebus, ab octoua Pentecostes, vsque ad Aduentum, & ab octaua Epiphaniæ, vsque ad Completorium Feriæ quintæ in Cœna Domini.

Ad Completorium.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Deus in adiutorium meũ intende, &c.

Vt ſupra Completorio tempori Paſchali.

Ad Matutinum:

Antiphona: Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Cantate Domino Cãticum nouũ, &c.

Vt ſupra in Matutino Reſurrectionis.

Ad Primam:

Antiphona: Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Miſerere mei Deus, miſerere mei: &c.

Vt ſupra ad Primam in officio de tempore.

Ad Tertiam:

Antiphona: Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Iubilate Deo omnis terra, Pſalmum dicite nomini eius: &c.

Ad Sextam:

Antiphona: Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Exau-

Exaudiat te Dominus in die tribulationis:&c.
Gloria Patri,&c.
Antiphona Sancta Maria virgo, non est tibi similis nata in mundo, &c.
Gloria Patri,&c.

Ad Nonam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

In te Domine speraui, non confundar in æternum:&c.
Gloria Patri,&c.
Antiphona Sancta Maria virgo, non est tibi similis nata in mundo,&c.
Gloria Patri,&c.

Ad Vesperas.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Omnes gentes plaudite manibus, &c.
Vt supra ad vesperas in officio feriali.

RVBRICA.

Ordo recitandi officiũ à Prima Dominica Aduentus, vſque ad vigiliã Natiuitatis Domini.

Ad Completorium.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Vſquequo Domine obliuiſceris mei in finem: &c.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, non eſt tibi ſimilis nata in mundo, &c.

Gloria Patri, &c.

Ad Matutinum.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Confitebor tibi Domine ſanctiſsime Pater, Pax Cœli & terræ, &c.

Gloria Patri, &c.

Ad Primam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Miſe-

Miſeere mei Deus miſerere mei, &c.
Vt ſupra in officio feriali.

Ad Tertiam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS

Iubilate Deo omnis terra, &c.
Vt ſupra in officio feſtiuo, & Dominicali,

Ad Sextam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Exaudiat te Dominus, &c.
Vt ſupra ibidem.

Ad Nonam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

In te Domine ſperaui, &c.
Vt ſupra ibidem.

Ad Veſperas.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Omnes gentes plaudite manibus, &c.
Vt supra ad Vesperas in feriali officio, omisso solum vltimo versu, *Commoueātur à facie eius, &c.*

RVBRICA.

Similiter celebratur officium à die Natiuitatis Domini, vsque ad octauam Epiphaniæ, excepto quod ad omnes horas, incipiendo à Vesperis diei, dicatur sequens Psalmus.
Exultate Deo adiutori nostro, &c.
Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, non est tibi similis nata in mundo, &c.
Gloria Patri, &c.

CANTICA BEATI P. N. Francisci.

Canticum Fratris Solis.

Altissime, Omnipotens, bone Domine

ne, tuæ ſunt laudes, gloria, honor, & om
nis benedictio. Tibi ſoli referendæ ſunt
& nullus homo dignus eſt te nomina-
re. Laudetur Dominus Deus meus prop
pter omnes creaturas ſuas, & ſpeciali-
ter propter honorabilem fratrem noſ-
trum Solem, qui dieſcere facit, & nos
illuminat per lucem; pulcher eſt, & ra-
dians, & magni ſplendoris, & tui Domi
ne ſymbolum præfert. Laudetur Domi
nus meus propter ſororem Lunam, &
Stellas, quas in cœlo creauit claras, &
bellas. Laudetur Dominus meus prop-
ter fratrem ventum, aërem, nubes, ſere
nitatem, & propter omnia tempora,
per quæ omnibus creaturis miniſtrat
alimentum. Laudetur Dominus meus
propter ſororem aquam, quæ eſt mul-
tum vtilis, humilis, pretioſa, & caſta.
Laudetur Dominus meus propter fra-
trem ignem, per quem noctem illumi-
 nat,

nat, ille roseus est rutilus, inuictus, & acer. Laudetur Dominus meus propter nostram matrem terram, quæ nos sustentat, & alit, & producit varios fructus, & varij coloris flores & herbas.

Lauderis mi Domine propter illos qui pro tuo amore offensas dimittunt, & patienter sustinent tribulationem, & infirmitatem. Beati illi, qui in pace sustinuerunt, quia à te altissime coronabuntur.

Lauderis mi Domine propter sororem nostram mortem, quam nullus viuens potest euadere. Væ illis, qui moriuntur in peccato mortali. Beati illi, qui in hora mortis suæ inueniunt se cõformes tuæ sanctissimæ volũtati, mors enim secunda non poterit eis nocere. Laudate, & benedicite Dominum meũ gratificamini, & seruite illi omnes creaturæ cum magna huilitate.

Can-

CANTICVM SE-
cundum.

VSSIT ardenti mea corda flãma,
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Gratior ſponſi ſpecies nouelli,
Annulum quãdo dedit Agnus inſons:
Aſt vbi clauſit me carcere arcto,
Ilicet ferro feriens acuto,
Rupit impreſſo mea coda telo.
Viſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Rupit impreſſo mea corda telo,
Corpus ingenti cecidit ſub ictu:
Lectus è pulchra calamus pharetra,
Viribus miſſus validis, quiete
Pacis excuſſa, tulit arma belli:
Terreor dulci examinatus æſtu.

Vſsit

Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Torreor dulci examinatus æstu:
Mitte mirari, fuit hic amantis
Impetus teli, quod acuta ferro
Cuspis oblongo tegit atque lato;
Percutit pectus, pedibusque centum
Extat infixo grauis hasta ligno.
Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Inde telorum subiere nimbi,
Et procellosæ furit ira pugnæ:
Munior velox rutilante parma;
At magis crebro feriente ferro,
Lucido incassum tego pectus ære,
Me nimis forti lacerante dextra.
Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Tam potenti ardore vibrabat ictus,
Duxerim vt vanũ excipere ingruẽtes,
Fugerim & certæ occubuisse morti.

Bel-

Bella non æqua ratione tentas,
Clamo; at is fortes iterando pugnas,
Mouit inuita noua bella dextra.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Sara plumbaco iactitata miſſu;
Saxa quæ pondo grauiora mille,
Sic vt æſtiuæ rabies procellæ,
Denſa non vllo numeranda ſenſu
Vndique expoſtum petiere pectus;
Irrito nunquam recidenti niſu.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Irrito nunquam cecidere niſu
Miſſa tam docta iaculantis arte.
Iamque proſtratos vigor omnis artus;
Liquit; & corpus lacerum refracti
Fugerant ſenſus; iacui ſupinus,
Pallida, exanguis velut vmbra mortis;
Vſsit ardenti mea corda flamma.
Ignis amoris.

Pal-

Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Torreor dulci examinatus æstu:
Mitte mirari, fuit hic amantis
Impetus teli, quod acuta ferro
Cuspis oblongo tegit atque lato;
Percutit pectus, pedibusque centum
Extat infixo grauis hasta ligno.
Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Inde telorum subiere nimbi,
Et procellosæ furit ira pugnæ:
Munior velox rutilante parma;
At magis crebro feriente ferro,
Lucido incassum tego pectus ære,
Me nimis forti lacerante dextra.
Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Tam potenti ardore vibrabat ictus,
Duxerim vt vanũ excipere ingruẽtes,
Fugerim & certæ occubuisse morti.
Bel-

Bella non æqua ratione tentas,
Clamo; at is fortes iterando pugnas,
Mouit inuita noua bella dextra.
Vssit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Sara plumbaco iactitata missu;
Saxa quæ pondò grauiora mille,
Sic vt æstiuæ rabies procellæ,
Densa non vllo numeranda sensu
Vndique expostum petiere pectus,
Irrito nunquam recidenti nisu.
Vssit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Irrito nunquam cecidere nisu
Missa tam docta iaculantis arte.
Iamque prostratos vigor omnis artus
Liquit; & corpus lacerum refracti
Fugerant sensus; iacui supinus,
Pallida, exanguis velut vmbra mortis:
Vssit ardenti mea corda flamma.
Ignis amoris.

Iam fruor, ſolameie iam peremni
Roborat mitis mna corda Chriſtus,
Vſsit ardenti mea corda flamma,
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.

Canticum Tertium.

Iambici Trimetri.

QVid vulneratum perdis ò amans amor?
Mihi cor reuulſum facibus æternis flagrat,
Facibus amoris. Nuſpiam tutum male
Reperit quietẽ: vincla præcidũt fugã:
Vritur, & ardet: qualiter cera ſolet
Populãte flãma mollis abſumi globus.
Et vita mors eſt: moritur, & viuẽs perit.
Languetque moriens: Dumque mediatur fugam,

For-

Fornace media conditum se se videt.
Quò rapior eheu, qui dolores me manent?
Tanti est amoris ignis: ò amor, ô amor!
Nescius amorem, nempe inexpertum mihi,
Olim expetebã, melleũ credens bonũ,
Dulcedinisq; pace poscebam frui.
At pœna, quæ me torquet insontem, inscium?
Tantos dolores ego ne speraui miser?
Diræ perusta corda discindunt faces.
Aperire nequeo voce, quod patior malum.
Amore morior, cordis & viduus gemo.

Anacreontici.

Mihi corda vulsa nuper
Abiere, passa vulnus
Manibus superni amoris.
Et viuo mentis expers,

Et

Expersque sentiendi.
Iam forma sordet omnis,
Et pulchritudo sordet.
Dites valete campi,
Lautæ valete mensæ,
Luxusque delicati.
Post hac valete gemmæ,
Aurique fulgurantis
Et fulminantis orbes.
Me sola amoris arbor,
Plantata corde summo,
Fructu beat beato.
Hic me repente totum
In alterum nouauit,
Reiecit & priorem
Mentem, vigorem, amorem.
Mercarer vt tenellum
Nihil mihi reliqui.
Quin & creata cuncta,
Gazas, opes, & aurum
(Si gazam opes, & aurum,

Ordo recitandi officiũ à Prima Dominica Aduentus, vſque ad vigiliã Natiuitatis Domini.

Ad Completorium.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Vſquequo Domine obliuiſceris mei in finem: &c.

Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, non eſt tibi ſimilis nata in mundo, &c.

Gloria Patri, &c.

Ad Matutinum.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Confitebor tibi Domine ſanctiſsime Pater, Pax Cœli & terræ, &c.

Gloria Patri, &c.

Ad Primam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

P S A L M V S.

Miſe-

Miseere mei Deus miserere mei, &c.
Vt supra in officio feriali.

Ad Tertiam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS

Iubilate Deo omnis terra, &c.
Vt supra in officio festiuo, & Dominicali,

Ad Sextam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Exaudiat te Dominus, &c.
Vt supra ibidem.

Ad Nonam.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVV.

In te Domine speraui, &c.
Vt supra ibidem.

Ad Vesperas.

Antiphona. Sancta Maria virgo.

PSALMVS.

Omnes gentes plaudite manibus, &c. Vt supra ad Vesperas in feriali officio, omisso solum vltimo versu, *Commoueatur à facie eius, &c.*

RVBRICA.

Similiter celebratur officium à die Natiuitatis Domini, vsque ad octauam Epiphaniæ, excepto quod ad omnes horas, incipiendo à Vesperis diei, dicatur sequens Psalmus.

Exultate Deo adiutori nostro, &c.
Gloria Patri, &c.

Antiphona. Sancta Maria virgo, non est tibi similis nata in mundo, &c.
Gloria Patri, &c.

CANTICA BEATI P. N. Francisci.

Canticum Fratris Solis.

Altissime, Omnipotens, bone Domine,

ne, tuæ sunt laudes, gloria, honor, & omnis benedictio. Tibi soli referendæ sunt & nullus homo dignus est te nominare. Laudetur Dominus Deus meus propter omnes creaturas suas, & specialiter propter honorabilem fratrem nostrum Solem, qui diescere facit, & nos illuminat per lucem; pulcher est, & radians, & magni splendoris, & tui Domine symbolum præfert. Laudetur Dominus meus propter sororem Lunam, & Stellas, quas in cœlo creauit claras, & bellas. Laudetur Dominus meus propter fratrem ventum, aërem, nubes, serenitatem, & propter omnia tempora, per quæ omnibus creaturis ministrat alimentum. Laudetur Dominus meus propter sororem aquam, quæ est multum vtilis, humilis, pretiosa, & casta. Laudetur Dominus meus propter fratrem ignem, per quem noctem illuminat,

nat, ille roseus est rutilus, inuictus, & acer. Laudetur Dominus meus propter nostram matrem terram, quæ nos sustentat, & alit, & producit varios fructus, & varij coloris flores & herbas.

Lauderis mi Domine propter illos qui pro tuo amore offensas dimittunt, & patienter sustinent tribulationem, & infirmitatem. Beati illi, qui in pace sustinuerunt, quia à te altissime coronabuntur.

Lauderis mi Domine propter sororem nostram mortem, quam nullus viuens potest euadere. Væ illis, qui moriuntur in peccato mortali. Beati illi, qui in hora mortis suæ inueniunt se cõformes tuæ sanctissimæ volũtati, mors enim secunda non poterit eis nocere. Laudate, & benedicite Dominum meũ gratificamini, & seruite illi omnes creaturæ cum magna huilitate.

Can-

CANTICVM SE-
cundum.

VSSIT ardenti meà corda flãma,
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Gratior ſponſi ſpecies nouelli,
Annulum quãdo dedit Agnus inſons:
Aſt vbi clauſit me carcere arcto,
Ilicet ferro feriens acuto,
Rupit impreſſo mea coda telo.
Viſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Rupit impreſſo mea corda telo,
Corpus ingenti cecidit ſub ictu:
Lectus è pulchra calamus pharetra,
Viribus miſſus validis, quiete
Pacis excuſſa, tulit arma belli:
Terreor dulci examinatus æſtu.

Vſsit,

Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Torreor dulci examinatus æstu:
Mitte mirari, fuit hic amantis
Impetus teli, quod acuta ferro
Cuspis oblongo tegit atque lato;
Percutit pectus, pedibusque centum
Extat infixo grauis hasta ligno.
Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Inde telorum subiere nimbi,
Et procellosæ furit ira pugnæ:
Munior velox rutilante parma;
At magis crebro feriente ferro,
Lucido incassum tego pectus ære,
Me nimis forti lacerante dextra.
Visit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Tam potenti ardore vibrabat ictus,
Duxerim vt vanũ excipere ingruẽtes,
Fugerim & certæ occubuisse morti.
Bel-

Bella non æqua ratione tentas,
Clamo; at is fortes iterando pugnas,
Mouit inuita noua bella dextra.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Sara plumbaco iactitata miſſu;
Saxa quæ pondò grauiora mille,
Sic vt æſtiuæ rabies procellæ,
Denſa non vllo numeranda ſenſu
Vndique expoſitum petiere pectus,
Irrito nunquam recidenti niſu.
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.
Irrito nunquam cecidere niſu
Miſſa tam docta iaculantis arte.
Iamque proſtratos vigor omnis artus;
Liquit; & corpus lacerum refracti
Fugerant ſenſus; iacui ſupinus,
Pallida, exanguis velut vmbra mortis;
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.

Pal-

Iam fruor, ſolameie iam peremni
Roborat mitis mna corda Chriſtus.
Vſsit ardenti mea corda flamma,
Vſsit ardenti mea corda flamma
Ignis amoris.

Canticum Tertium.

Iambici Trimetri.

QVid vulneratum perdis ô amans amor?
Mihi cor reuulſum facibus æternis flagrat,
Facibus amoris. Nuſpiam tutum male
Reperit quietē: vincla præcidūt fugā:
Vritur, & ardet: qualiter cera ſolet
Populāte flāma mollis abſumi globus.
Et vita mors eſt: moritur, & viuēsperit.
Languetque moriens: Dumque mediatur fugam,

For-

Expersque sentiendi.
Iam forma sordet omnis,
Et pulchritudo sordet.
Dites valete campi,
Lautæ valete mensæ,
Luxusque delicati.
Post hac valete gemmæ,
Aurique fulgurantis
Et fulminantis orbes.
Me sola amoris arbor,
Plantata corde summo,
Fructu beat beato.
Hic me repente totum
In alterum nouauit,
Reiecit & priorem
Mentem, vigorem, amorem.
Mercarer vt tenellum
Nihil mihi reliqui.
Quin & creata cuncta,
Gazas, opes, & aurum
(Si gazam opes, & aurum,

Rex ipse possiderem)
Et quidquid est bonorum
Rex ipse possiderem)
Darem volens libensque,
Mercarer vt tenellum.
Sed me fefellit ille
Amore sauciatum.
Quid stulte, quid querelas,
Quid vana verba fundis?
Emancipatum amori,
Diuenditumque iam me
Pretium reliquit omne.

ELEGIACI.

DVlcis amicitiæ iuncti mihi fœdere quondam
Insanis dudum vocibus vsq; sonante:
Ah gressum reuoca, infelix, quò pergis amice?
Nescia turba Dei est, turbaque amoris inops.

Par-

Parcite clamosi me diuexare sodales;
Nam quid ego Domini seruus amotis agam?
Montani ante rigor poterit mollescere saxi,
Quam Rex è nostro corde recedat amor.
Viit amor, me torquet amor; sum factus amori
Alter amor, nostri est victor amoris amor.
Hunc mihi non vndæ, non flamma, nec auferet ensis;
Non dolor hunc nexum dissoluisse queat.
Quò rapior? via nulla patet, mortique, dolorique,
Et subtus celso è vertice cuncta iacet.
O anime, ad culmen qui te vexere bonorum?
Christus amor. Christi pectora dulce (tene.

Anapæstici.

OMnia ſordent, quidquid & æther
Magno circum ligat amplexu,
Et quidquid humus fœcunda parit
Diuite vena. Dulcis Ieſu
Propter amorem nil dulce mihi eſt;
Aurea Phœbi lampas, amœnæ
Regia lucis, iubare exuta
Penè videtur. Facit hoc Chriſti
Nitidus multo lumine vultus.
Arguat ergo nullus amantem,
Si videt inopem mentis amantem;
Iam nulla valent vulnus amoris,
Nulla catenas pellere corda.
Quin age quiſquis miſerum incuſas,
Reputa tecum, quid cor poſsit
Diuina pati tela, vel ignes.
O ſi quiſquam conſcius eſſet
Vulneris huius! ſique doleret
Miſerans noſtros pectoris æſtus!

S A P H I C I.

C Lamat ęternum polus atq; tellus,
Omnia & clamant: Amor. O amorem,
Quiſquis es, pleno bibe cordis hauſtu.
Plura donarem, modo plura poſſem
Omnium nudus, tibi blandienti,
O vetus ſemper noua pulchritudo
Pulcher Ieſu.
Tu rapis mentem mihi: cor liqueſcit
Inſtar & ceræ fluit innocenter.
Mercium quale eſt genus hoc? Ieſu
Induant vt ſe mea corda, ſemet
Exuunt? noſco genus: eſt Amoris
Aurea merces.

Iambici dimetri.

D Vlcedo mentem colligat,
Et mens in amplexus ruit.

Quantoque pulchritudinem
Magis intuetur, vtitur,
Christoque semet induit
Oblita semet; omnia
Exuta, sed non indigna.
Induta Christum, numini
Coniuncta, pene numen est,
Omnemque supra verticem
Ditata Christi gratijs
Regina sceptra possidet.
Nunc ergo mœror diffuge,
Sentina namque est criminum
Exhausta: priscus occidit
Homo: recessit pestilens
Fœtor: medela constitit.
Christo innouatus exui
Antiqua vitæ nomina.
Sed nempe tanti flammeus
Amoris ignis est mihi;
Cor pene cultro finditur,
Dum mens calore absumitur.

Me Christe pulcher attrahis,
Amplector illum, & clamito,
Amore da da vt occidam.
Amore victus langueo,
Et semiuiuus ardeo.
Tu si credis, ò Amor,
Non lacrymis, non fletibus
Suspirijs, singultibus
Cor inquietum temperat,
Donec redibis, ò amor.
Quid ergo, quid moraberis
Ah vulneratum respice.
Tantos dolores perpeti
Mens sauciata pernegat.
Qui sim, vel vbi, vel quid loquar,
Meditorque, agamque, nescio.
Vt mentis expers compita
Pererro, sæpe spiritum
Langore fractus vix traho.
Imparque iam doloribus
Mihi cor meum furantibus,

Quæ ſint agenda neſcio.
Quin & rogatus audio,
Num Chriſte amorem comprobes
Non actuoſum? ſi improbas,
Eſſe actuoſus non queo.

ASCLEPIADEI.

IAM facundus eram: nunc taciturnitas
Vocem ſurripuit. Quin vigiles modo
Conniuent oculi. Dum taceo, loquor,
Euinctus fugio. Deſilio ſimul,
Atque vnà ſalio. Deprimor, opprimo.
Pro rerum facies, monſtraq; maxima,
Nullis viſa locis! Quid patior miſer?
Diuinis pereunt corda caloribus.

Ad hæc ita Christus respondet.

HEXAMETRI.

POne modum tu quiſquis amas maleſanus amoris,

Ordine gaudet amor, nam gaudet & ordine virtus.
Quæsitum inuenias qua me ratione, docebo.
Carpe viam virtutis amans. Comes addita virtus
Dux erit vna viæ: veterem obliuiscere cultum,
Virtutisque sacram generosior indue vestem.
Me mulcet moderatus amor: compesce furentem.
Sic decus arboribus præbent sua pendula poma;
Et pretium sobolis, frondosæ est gloria matris.
Aspice cuncta manu & verbo fabricata potenti
Ponderibus dimensa suis, numeroque modoque,
Et finẽ sortita suum. Sic vertitur ordo

Quæ ſint agenda neſcio.
Quin & rogatus audio,
Num Chriſte amorem comprobes
Non actuoſum? ſi improbas,
Eſſe actuoſus non queo.

ASCLEPIADEI.

IAM facundus eram: nunc taciturnitas
Vocem ſurripuit. Quin vigiles modo
Conniuent oculi. Dum taceo, loquor,
Euinctus fugio. Deſilio ſimul,
Atque vnà ſalio. Deprimor, opprimo.
Pro rerum facies, monſtraq; maxima,
Nullis viſa locis! Quid patior miſer?
Diuinis pereunt corda caloribus.

Ad hæc ita Christus respondet.

HEXAMETRI.

Pone modum tu quiſquis amas male ſanus amoris,

Ordine gaudet amor, nam gaudet &
ordine virtus.
Quæsitum inuenias qua me ratione,
docebo.
Carpe viam virtutis amans. Comes ad
dita virtus
Dux erit vna viæ: veterem obliuiscere
cultum,
Virtutisque sacram generosior indue
vestem.
Me mulcet moderatus amor: compes-
ce furentem.
Sic decus arboribus præbent sua pen-
dula poma;
Et pretium sobolis, frondosæ est gloria
matris.
Aspice cuncta manu & verbo fabricata
potenti
Ponderibus dimensa suis, numeroque
modoque,
Et finē sortita suum. Sic vertitur ordo

Legibus his, atque hunc seruat natura tenorem.
Hunc mage seruat amor. Nimijs cur ignibus ergo
Desipis, aut quæ te dementia cepit amantem?
Comprime væsanos malesani pectoris æstus.

Subijcit anima vel Sanctus P. N. Franciscus.

PENTAMETRI.

COr mihi furatus cogis habere modum?
In te mutato quid superesse potest?
Sic igne in medio ferrea massa calet;
Aëre sic vestit sole micante iubar.
Sic perit ipse aër, sic perit ipse chalybs.
Haud aliter mentem Christe resoluis amor.

Quid

Quid mens, quid faciat non potis ipsa sui?
Si te Christe refert mẽs mea, facta tua,
Culpa tua est, quidquid victus amore gero.
Desipio? per te sum rationis egens.
Mentis inops? Amor est, qui facit esse inopem.

ANACREONTICI.

IN igne cur locabas,
Si temperantem amabas?
Tenelle me coquebas,
Quid grandior patrabis?
Hanc semitam parasti
Amor mihi. Quòd errem
Tua omnis ergo culpa.
Tu vulneratus ipse
Amoris es sagittis.
Te deuocauit æthra,
Terrisque collocauit

Nudumque, pauperemque;
Non tecta, non agelli
Nouere possidentem
Vt diuites egestas
Tua, Christe, nos bearet.
Ardes amore viuens,
Et occidens amore.
Ibas amore victus
Ceu ebrius per orbem:
Prædaque te triumphans
Amor superbiebat,
Amore nil vacabat,
Tuque ipse te vacabas.
Et templa cum subisses,
Sic voce personabas:
O qui sitis, adesto,
Ades huc; sitim leuabo;
Mercede qua bibendi?
Amore, amore, amore.

Hora-

HORATIANIS

NOn sempiternæ vis sapientiæ
Celauit ignes pectoris aureos,
Quin sæpe versaris amoris
Langus opes, grauidũque cornu.
Te lapsum Olympo Virginis insinum
Amor puellum non caro vestijt.
Amore captus tu subisti
Quadrifidæ mala signa quercus.
Hæsere voces, verbaque faucibus
Ameris ergo; cum taciturnior
Causam tueri denegasti
Iudicio expositam profano.
Tu nempe amoris victima nobilis
Esse expetebas. Insuperabilis
Sic robur immortale dextræ
Vinxit amor, latebrisque clausit.

Gly-

GLYCONICI.

ERgo si facit ebrium,
Si mentis facit impotem,
Si vires amor eripit;
Amor te quoque perdidit,
Iniecit tibi vincula,
Ademitque potentiam.
Contra queis ego viribus
Nitar? Quid mihi roboris,
Has vt sustineam faces?
Qui me desipere impulit,
Hic mentem eripuit tibi.
Qui me languidulum facit,
Te imbellem quoque reddidit.
Nolo, nec queo perpeti.
Amoris ferre prælia.
Vicisti Pater optime.
Do manus amor, accipe.
Iam sententia constitit,
Amore vt peream breui;

Iam solamina respuo,
Amore at cupio mori.

IAMBICI TRIMETRI.

AMoris vnum nomen os & cor sonat.
Amore cor liquescit. O amor, mori
Amore me permitti. Iesu amor, ò amor!
Iam teneo portus, æquoris vici minas.
O amor Iesus, ò amor, quantas faces!
O amor Iesus, ò amor, vite aufugit.
Da, da beatos dulcis amplexus amor.
Muter in amorem: deseram memet, mihi
Mortuus, amori viuus, atque amor nouus.
Amor, ô amor, amor, omnia exclamãt, Amor:
Magis expetitus, quo magis amantem reples.

O cir-

O circulus
Tu cordis es,
Tu veſtis es,
Et dulcis es.
O amor, amor,
O amor, amor.

IAMBICI.

MOriar amore, moriar. O languor meus,
Beata mors æquorq; dulcitudinis,
Immerge memet, ingrue, profundo obrue.
Cor diſsipatur, ò amor, amor, ò amor!
Tu vita cordis huius, ò amor! animæ
Spõſus es Ieſus dulcis. Amplexu in tuo
Moriar amor mi. Si pius, ſi dulcis es,
Fac muter in te. Moriar: ò felix dolor!
Vbi ſum? Quid hoc eſt? Spes mea, ò Ieſus amor.
Quieſce amor,
Et dormi amor.

ORACVLA.

APOHTEGMA.

B. P. N Francisci.

APOPHTEG. I.

Se Dei esse præconem.

PAulo post conuersionem per syluam iter faciente viro Dei, latronibus ex abditis in eum irruentibus, & quis esset interrogantibus intrepida, & prophetica voce respondit: Præco sum magni Regis.

Apophtegma II.

Laborum præmium maius, & certius esse apud Deum, quã apud homines.

FRatre vterino è regione médicitatē, & pauperiem eius irridenti, & magni algoris tempore per socium suum aliquantulū sudoris sibi vendi petenti, se nolle respondit. Sudorem meū (inquit) carius Domino vendam.

Apophtegma III.

Passionem Christi deflendam.

IVxta Ecclesiam sanctæ Mariæ de Angelis, non multum à conuersione sua, magno eiulatu, & gemitu flebat; & interrogatus à viro quodam spirituali, cur tam tenero affectu, & tam aperte ploraret, ait: Passionem Christi defleo, pro qua non deberem verecundari alta voce per totum orbem lacrymari.

Apophtegma IIII.

Internum Dei calorem externũ depellere algorem.

INterrogatus quomodo vestitu tam tenui posset se ab hiemalis algoris asperitate tueri; respondit: si supernæ patriæ flamma contegeremur interius, frigus istud exterius facile portaremus.

Apophtegma V.

Deo militaturis nihil mundanorum reseruandum.

PRopter querimonias paternas suadente Alsisij Antistite, vt pecunias clam ablatas (quas vilipendens per fenestram Ecclesiæ sancti Damiani proiecit, vel ad e-

iusdem templi, ruinæ proximi, structuram abscondit) patri redderet, animo intrepido, & à terrenis absoluto respondet: Domine, non tantum pecuniam, quæ de rebus suis est, ei volo reddere libenti animo, verum, & quæ mea sunt, vestimenta.

Apophtegma VI.

Parentes, & terrena omnia, propter Deum despicienda.

Coram eodem Episcopo, patre præsente, omnibus se vestibus spoliauit, & iuri paternæ cessit hæreditatis, dicens ad patrem:
Mat. 4 Hactenus te vocaui Patrem in ter-
ver. 9 ris, deinceps secure & liberius dicam: Pater noster, qui es in coelis;

apud quem omnem thesaurum re posui, & omnem spei fiduciam collocaui.

Apophtegma VII.

Dei pauperes non assuefaciendos instructis conuiuijs.

ERemita sancti Damiani, cum vir Dei in Ecclesia reparanda toto conatu, & magno cum labore inhiaret, mensam, & mensæ superimponenda solicite præparabat. Quod vt beatus Pater, & nouus Dei athleta, post aliquot dies secum considerauit, se ita reprehendit: inuenies tu, peregrine in mundo, quocunque ieris, sacerdotem hunc, qui tantam tibi præstet humanitatem? Non est hæc vita pauperis, quam elegisti. Modo ergo si-

cut pauperem decet, vade, & porta parop͡sidē in manu, & ostiatim quæ tibi cibaria pro Dei amore fideles dederint, in ea coaduna. Ita voluntarie viuere oportet, pro amore illius, qui pauper natus, pauperrimus in sæculo vixit, nudus & pauper mansit in patibulo, sepultusque est in alieno sepulchro.

Apophtegma VIII.

In Dei obsequio maledictiones sæculi non esse curandas.

PAtre, adhuc post conuersionē, sancto viro, vbicunque ei occurrebat, maledicente, hominem quendam pauperculum, & despectum in patrem sibi adoptauit, & in comitem assumpsit, rogauitque vt quoties à patre suo malediceretur,

tur, ille è regione ibi benediceret, signoque crucis muniret. Dum ergo à patre malediceretur, à paupere vero benediceretur; ad patrē inquit: credo Pater quod Deus potest mihi dare & dedit Patrem, benedictiones pro tuis maledictionibus elargientem.

Apophtegma IX.

Bona quæcunque dominis restituenda.

BErnardus de Quintaualle, inter Assisiates Proceres non vltimus, & inter socios beati viri primus, admiranda eius sanctitate cōmotus, vt mundum relinqueret, & Dei virum sequeretur, interrogauit, si quis, Pater à Domino suo pauca, vel multa in plures annos

reciperet, nolletque eis amplius vti, quid de huiusmodi bonis tibi melius faciendum videtur? Domino suo, inquit, à quo eadem recepit, reddenda. Quibus verbis innuit, mundum relictum, quæ à Deo accepit bona, pauperibus debuisse largiri.

Apophtegma XI.

Sanctorum simplicitatem magni faciendam.

SAnctitatem, & simplicitatem B. Iuniperi (qui vnus ex sancti Patris discipulis fuit) quantopere admirans, & ad discipuli nomen alludens, adstantibus dicebat: vtinã, Fratres, de huiusmodi Iuniperis magnam siluam haberemus: & dico vobis, quod ille est bonus Fra-

ter Minor, qui peruenit ad simplicitatem fratris Iuniperi.

Apophtegma XI.

Abstinentiæ rigore sensuales motus esse reprimendos.

INterrogatus, cur tanta disciplinæ rigiditate sensuales appetitus arcebat, et vix necessaria sumeret sustentationi naturæ: Difficile est, inquit, necessitati corporis satisfacere, & pronitati sensuum nō parere.

Apophtegma XII.

Viro spirituali carnis tentationem statim abigendam.

CIrca conuersionis suæ primordia tempore hiemali in foueā

plenam glacie se ipsum plerumq; mergebat, vt & domesticum sibi hostem perfecte subijceret, & candidum vestimentum pudoris à voluptatis incendio præseruaret. Cuius veluti rationem reddens socijs dixit: Tolerabilius viro spirituali est, incomparabiliter magnum sustinere frigus in carne, quam ardorem carnalis libidinis vel modicũ sentire in mente.

Apophteg. XIII.

Carnis rebellionem matura in illam animaduersione subiugandam.

Ex dæmonis fallaci colloquio, & callida suggestione grauẽ carnis tentationem præsentiens, deposita veste, chordaque se fortissi-

fortissime verberans, corpori dicebat: Eia frater asine, sic te decet manere, sic subire flagellum. Tunica Religioni deseruit, sanctitatis signaculum prætert, furari eam libidinoso non licet: si quò vis sic nudus pergere, perge.

Apophteg. XIIII.

Religiosis paupertatē pro magna dignitate & hæreditate reputandam.

AD comedendum inuitātibus aiebat: Nolo dimittere regalem meam dignitatem, & hæreditatem, ac professionem meam, & Fratrum meorum, ire scilicet pro eleemosyna ostiatim.

Apophteg. XV.
Muscis similes esse religiosos otio vacantes.

FRatrem quendã otiosum, huc illucque vagantem, aliorumq; labores manducantem, â consortio Fratrum expulit, dicens: Vade viam tuam frater musca, quoniam vis comedere laborem fratrũ tuorum, & otiari in operibus Dei, sicut fucus, apis otiosa & sterilis, quæ non operatur nec laborat, sed comedit laborem & lucrum bonarum apum.

Apophteg. XVI.
Taciturnitatem Religiosis colendam.

Com-

COmperiens quendam verbis assuetum inanibus, acriter redarguit, dicens: Taciturnitas modesta, & puri cordis est firma custodia, & inter virtutes magnas nō modica: mors enim & vita sunt in manu linguæ, non tam ratione gustus, quam ratione loquelæ. *Pro. 18. ver. 21.*

Apophteg. XVII.

Religionibus perniciosum, & cunctis abominabile detractionis vitium.

AVdiens quendam Fratris famam denigrantem, vicario suo dixit: Surge, surge, discute diligenter, etsi accusatum Fratrem innocētem repereris, accusantem dura correctione cūctis redde notabilem. Instant Religioni discrimina

mina, nisi detractoribus obuietur; cito multorum suauissimus odor fœtebit, nisi fœtidorum ora claudantur. Summa volo cures prouidentia, ne pestifer iste morbus latius se diffundat. Frater qui alium Fratrem famæ gloria spoliauerit, habitu est spoliandus, nec oculos ad Deũ eleuare poterit, nisi prius quod abstulerat reddiderit.

Apophtegm. XVIII.

Dei seruũ, licet interius de peccatis doleat, exterius tamen spiritualem debere præseferre lætitiam.

Ex socijs quendam vultu demisso & facie tristi incedentẽ corripuit, dicens: De peccatis licet te pœniteat, Frater, cur ostendis

dis exterius de tuis offensis dolorem? Inter te & Deum habeas hãc tristitiam, & ora ipsum, vt per suã misericordiam tibi parcat, & reddat animæ tuæ lætitiam salutaris sui, qua per peccatum est priuata. Coram me vero & alijs ostendas te semper habere lætitiam; seruo enim Dei non conuenit exterius tristitiam ostendere, aut faciem habere turbulentam.

Psal. 50 ver. 14.

Apophteg. XIX.

Dei gratiæ tribuendum, hominem quemcunque peccata cauisse.

MAndato ipsius beati viri, & inuitus, eius indiuiduus comes Beatus Leo, multis eum conuitijs affecit, furem, blasphemum, adul-

adulterum, homicidam, aliaque id genus appellans. Quibus auditis, patientissime tulit Beatus Pater, ac semetipsum ob hæc omnia deplorauit. Socio vero deinde perquirente, cur illum, tot tantaque mendacia dicere in virum innocentem, cui nihil horum conueniret, compulerit, respondit: Nihil mentitus es, quoniam sum peccatorum maximus, & hæc omnia eram & multo peior futurus, nisi me diuina misericordia ab ijs malis per suam gratiam seruasset immunem. Qui si maximo latroni illam gratiam fecisset, quam mihi, is multo melius ea vsus fuisset, sanctiorque quã ego euasisset.

Apo-

Apophteg. XX.
In spirituali paupertate, nō in mundana opulentia lætandum.

Iter faciente in Prouinciā Franciæ cum B. Fratre Massæo, in quadam solitudine inuenientes fontem limpidissimum, ad cuius oram erat lapis magnus, & latus ad modum mensæ, cui super imponentes frustula panis, quæ in quodam pago ostiatim pro eleemosynis accepere, spiritu per quam hilari in tanta paupertate lætabundus, inquit Beatus Pater ad sociū: Non sumus digni tanto thesauro. Quæ verba multoties repeteti ait socius: Quomodo potest dici magnus thesaurus, vbi tanta viget pau-

pertas? vbi famuli? vbi ancillæ? vbi cyathi? vbi phialæ? vbi vina pretiosa? vbi lautæ dapes? vbi mensæ huic lapideæ super imponendæ? Hoc, inquit Pater, magnum reputo thesaurũ, hanc pretiosam iudico mensam, vbi nihil est humana industria elaboratum, nihil mundano effectum ingenio, sed quidquid adest, totum est diuina prouidentia ministratum.

Apophteg. XXI.

Molestum & turbulentum, mundanas habere posses-siones.

EPiscopo Assisiati durum & asperum sibi videri affirmanti, religionem Minorum nullas habere, nec admittere possessiones, respon-

pondit: Imo molestum & asperum mihi videtur eas admittere, pro quibus defendendis & conseruandis, multa solicitudine opus est; imo & ad sedandas quæstiones & lites, quæ ex eis oriuntur, arma oportet in promptu habere.

Apophtegm. XXII.

Deo militaturos omnibus se mundanis debere expropriare.

CVidam ordinis habitum petēti præcepit, vt sua pauperibus erogaret: quæ cum cognatis & cōsanguineis distribuisset, redijssetq; ad Beatum Patrem, & quæ fecerit narrasset; cum repulit dicens: Vade frater musca, nondum existi de cogitatione tua, & de domo patris

tui. Non est dignus iungi pauperibus Christi, qui pauperes defraudauit. Incepisti à carne, ruinosum fundamentum spirituali fabricæ posuisti: vade viam tuam.

Apophteg. XXIII.

Prælatum laborum, & virtutum subditis debere exempla præbere.

CVM in Galliam prædicandi gratia pergeret, interrogatus à Cardinali Ostiensi Vgolino (qui postea in Summum Pontificem euectus est) cur non apud se (quod maximopere optabat) in Romana Curia remanebat; Domine, maximam, inquit, mihi compararē confusionem & verecundiam, si postquam Fratres, & filios meos miserim

tim ad vltimas terræ Prouincias, in hisce tecum remanerem: me oportet illarum tribulationum participem fieri, quas ipsi propter Deũ sunt passuri.

Apophteg. XXIIII.
Carnales non percipere spiritualia.

BReuia & sancta quædam verba, scilicet, Dominus det tibi pacem, ad salutandum populos Fratres suos docuit: de quibus cũ aliqui turbarentur, & Fratres timerent, dimitte, inquit, eos dicere de his verbis sanctis quæ voluerint, quia non percipiunt quæ Dei sunt. Sed & vos nolite de his verecundari, quia adhuc modicũ, multi Heroes & Principes de hac salu 1. Cor. 2. ver. 14.

tatione, magnam vobis reuerentiam exhibebunt.

Apophtegm. XXV.
Christi pauperibus nullatenus Deum victum aut vestitum negaturum.

HOnorio III. Pontifici Maximo, Beatum Patrem, vt possessiones & hæreditates acciperet suadenti, multasque ęrumnas passurum, si solùm de eleemosynis viueret, prædicenti, ait: Confido in Domino Iesu, quod qui nobis in cœlo promisit, & dabit vitam & gloriam sempiternam, non subtrahet nobis in terra illa modica quæ corporis victui, & vestitui sunt omninò necessaria.

Apo-

Apophteg. XXVI.
Solum Deum esse timendum, & ad eius arbitrium omnia perferenda.

IN oratione vir Dei multoties horribiles dæmonum pugnas sustinuit, sed armis munitus cœlestibus, quantò vehementiùs impetebatur ab hostibus, tantó fortior in virtute, & feruentior in oratione reddebatur; confidenter dicens ad Christum: Sub vmbra alarum tuarum protege me à facie impiorum, qui me afflixerunt. Ad dæmones autem: Facite in me quidquid valetis maligni spiritus & fallaces; non enim potestis, nisi quantum vos manus superna relaxat. Et ego ad perferendum omnia, quæ il- *Psa. 16. ver. 9.*

le decreuerit infligenda, cum omni iucunditate paratus assisto.

Apophteg. XXVII.
Corpus maximum esse hominis aduersarium.

IN Ecclesia sancti Petri de Bonario prope Treuium, cùm peractis orationibus vellet tantisper requiescere, non potuit; imò spiritus eius timere, & caro immundas sentire cœpit suggestiones. Quo periculoso bello tantisper turbatus, Ecclesiam exiuit, & magna clamans voce, ait: Ex parte omnipotentis Dei dico vobis dæmones vt exerceatis circa corpus meum, quod vobis datum, & permissum fuerit à Domino Iesu Christo; ita enim me vendicabitis de mendeli ini-

inimico, & aduersario pessimo, quo nullum sentio maiorem.

Apophteg. XXVIII.
Non propalandum Dei secretum.

DIuinæ sapientiæ secreta, quæ sibi misericorditer pandebantur, nullatenus exterius vulganda iudicabat, nisi quantũ Christi charitas vrgebat, aut proximorum vtilitas exigebat. Dicebat enim: Leui mercede vanæ glorię aut honoris, rem impretiabilem contingit amitti; & illum qui dedit, ad non dandum iterum, facile prouocari.

Apophteg. XXIX.
Horas Canonicas cum magna deuotione dicendas.

FEcerat quondam ligneum vasculum, vt minutias temporis, ne omninò exciderent, occuparet. Quod cum horas Canonicas recitanti venisset in mentem, ipsiusq; animum paululum distraxisset, motus feruore spiritus vasculum igni tradidit, dicens: Sacrificabo illud Domino, cuius sacrificium impediuit.

Apophteg. XXX.

Religiosos nec cellulas debere habere proprias.

FRatrem quendam è cellula, in qua Beatus Pater habitare solebat, venientem interrogauit, vnde veniret. Cui respondenti. E cella tua, Pater; extemplò ait: Meam dixisti, quam non meam iudicaui; alie-

alienam deinceps habitare debeo, qui nihil meum habere promisi.

Apophteg. XXXI.
Mentale lumen Corporeo præponendum.

MEdico suadenti vt abstineret à lacrymis, si corporei visus cæcitatem vellet euadere, respondit: Non est, frater Medice, ob amorem luminis, quod commune habemus cum muscis, visio lucis æternæ vel modicùm amouenda; quia non spiritus propter carnem, sed caro propter spiritum, beneficium lucis accepit.

Apophteg. XXXII.
Contemplationem curioso studio præferendam.

Inter-

Noli in faciem virginis intendere, ne te scandalizet vultus eius. Eccle. 9.

Apophteg. XXXIIII.

Religiosos contra sui status perfectionem non debere priuilegia desiderare.

ADmonentibus, & orantibus quibusdam Fratribus, vt ad maiorem Religionis immunitatem & auctoritatem, à Summo Pontifice priuilegia impetraret, dixit: Hoc meum, & Fratrum meorum est priuilegium, nullum habere priuilegium super terram, sed omnibus obedire, & inferiores nos omnibus reputare.

quam carnalem & glutonem contemnite.

Apophteg. XXXVI.
In hac vita neminem esse laudandum.

QVibuſdam eum beatificantibus, & ſanctum proclamātibus, dixit: Filios & Filias adhuc habere poſſum, nolite laudare, quē non iudicatis ſecurum. Nemo laudandus, cuius incertus eſt exitus. Quacunque hora Deus theſauros ſuæ gratiæ mihi auferret, quos nūc mihi accommodauit, quid aliud apud me remaneret, niſi corpus & anima fidelibus, & infidelibus communia.

Apo-

Apophteg. XXXVII.

Prælatum subditis virtutū exē pla dare debere.

LIcet innocens eius caro, quæ post magnam & longam pœnitentiam, iam se sponte subdebat spiritui, nullo egeret flagello propter offensas, tamen quotidie renouabat illi pœnas & onera. Quod reprehendentibus quibusdam ait: Propter alios custodio vias duras; multis namque datus sum in exēplum. Si linguis enim hominum loquar & Angelorum, charitatem autem in me ipso non habeam, & proximis virtutum exempla nō monstrem, parū prosum alijs, mihi nihil.

Psa. 16. ver. 4.
1. Co. 13 ver. 2.

(.·.)

Apophteg. XXXVIII.

Pecuniam Dei seruis non appetendam.

TRanseunte viro Dei per Apuliam, iuxta Barum, socius crumenam (seu illius prouinciæ vsitato vocabulo fundam) quasi denarijs refertam, veluti tumescentem offendit; quam flocci pendendam, & ibi relinquēdam beatus pater consuluit. Sed socio contra illius consilium è terra illam eleuante, protinus ex ea serpens non modicus exiliens, simul cum ipsa euanuit. Quam diabolicam deceptionem (quæ beatum Patrem antea non latuit) vt socius re ipsa comprobauit, ait vir Dei: Pecunia seruis Dei, ô Frater, nihil aliud est quam

diabolus & coluber venenosus.

Apophtegma XXXIX.

De vestitu & supellectili superflua Religiosis verecundandum.

PAuperculum quendam obuium habuit in via, cuius cùm nuditatem aspiceret, compunctus corde, lamentabili voce dixit ad socium: Magnam verecundiam intulit nobis huius pauperis inopia, quia nos pro magnis diuitijs paupertatem eligimus, & ecce magis relucet in isto.

Apophtegma XL.

Christi pauperes se pauperioribus subuenire debere.

Esse-

E Senis redeūti cùm pauper quidamſeminudus occurreret, ad ſocium conuerſus, dixit: Oportet, Frater, vt mantellum hoc, quod ſuper habitum porto, reddamus pauperculo iſti, nam ipſius eſt. Mutuo enim illud accepimus, donec pauperiorem inuenire cōtingeret. Socio autem propter ſancti Patris neceſsitatem reſiſtenti, iterum ait: Pro furto mihi reputo à magno eleemoſynario reputādum, ſi hoc quod fero, non dedero magis egēti.

Apophteg. XLI.

Religioſis mendicantibus ſuperfluum quæſium fugiendum.

FRatres quantoties hortabatur vt inanes diſcurſus, & nimias ſolicitudines in acquirēdis vel colligen-

ligendis eleemosynis vitarent, & omninò quæstus superfluos abhorrerent, dicens: Fratres petitẽ tantũ victui & vestitui necessaria. Ego de me fateor, & gratias ago Deo, quod nunquam fui fur aut latro eleemosynarum; semper enim minus accepi, quam me contigeret, ne alij pauperes sua sorte fraudarentur; quia contrarium facere, semper furtum reputaui.

Apophtegma XLII.

Eleemosynam aliquãdo oratione magis meritoriam.

FRatrem Petrum Cathaneum (tunc Fratrum primicerium) rogauit vt anui cuidam, duorum Fratrum Minorum matri, eleemosynam petenti, aliquid erogaret.

Quo respondente, nihil domi fuisse quod elargiri potuisset, solùmq; in Ecclesia habuisse testamentum nouum, in quo Fratres lectiones nocturnas recitabant: Da, inquit, huic nostræ matri (ita enim Fratrum genetrices appellabat) librũ illum, vt illum vendat pro sua necessitate releuanda; credo enim firmiter, plus Deo & Beatæ Virgini placiturum, librum hunc huic pauperi erogare, quam, vt in eo legamus, illum nobis reseruare.

Apophtegma XLIII.

Propter Deum potius quã propter mundum bona opera facienda.

IN suæ conuersionis initio, non deposito adhuc habitu sæculari, se

ri, se ipsum accusans quod erga homines propter mundi gloriam liberalissimus fuerit, & firmiter proponens, si quæ sibi remanebant, im pauperum vsus deinceps dispensurum, ait: Qui hucusque non pepercit sumptui, & curialis fui erga amicos propter mundi inané gloriam, & fauorem transitorium, æquum est vt modo propter Deum, qui liberalissimus est retributor, eadem erga pauperes vtatur liberalitate.

Apophteg. XLIIII.

Sanctorum festiuitates non conuiuijs, sed eorum imitatione celebrandas.

AD aduentum cuiusdam Prouincialis Ministri, Fratres in con-

conuentu Reatino solito melius mensas parantes, & cibos aliquãto abundaintiores in die Natiuitatis Christi apponentes, acriter reprehendit, dicẽs: In die pauperis Christi, à paupertate deuiatis? memento te quod hodie Beata Virgo vix habuit panem ad manducandum, & mundi Dominus pro incunabulis animalium habuit præsepe. Pauperem Matrem imitamini, vagientis infantuli recordamini.

Apophtegma XLV.

Magnum esse Sanctorum imperium, & Religiosis populi tumultum esse solicite vitandum.

MOrtuo Beato Petro Cathaneo, cum propter eius sancti-

tatem, & crebra miracula, cateruatim in Ecclesia sanctæ Mariæ de Angelis ad eius sepulchrum, non sine Fratrum incommodo, & quietis silentijque Monastici detrimento, vndique populi confluerent; ad eius tumulum accedens Beatus Pater, & super illum stans, ait: Frater Petre, qui mihi in vita promptissimam promisisti obedientiã, in morte humile nõ denegabis obsequiũ. Propter te Fratrum tuorum religiosa quies perturbatur, dum â tot tantisque populis debitus honor tuo corpori exhibetur. Per sanctã tibi iniungo obedientiam, ne plura deinceps perpetres miracula, ne quod in Dei, & Sanctorum ordinatur honorem, in huius religiosæ ædiculæ manifestius vergat detrimentum. Mirabile dictu. Nullum

postea

postea defunctusfecit miraculum, nec populi tumultus amplius venit ad sepulchrum.

Apophteg. XLVI.
De intolerabilitate, & fœditate dæmonis.

BEato Fratri Ægidio, tertio B. Patris socio, interroganti an aliquid in mũdo adeò terribile esset, quod eius aspectum ferre non posset aliquis tanto temporis interuallo, quanto Dominicam orationem posset recitare; respondit: Adeò intolerabilis est dęmonis aspectus (quo nihil terribilius aut infestius in mũdo excogitari potest) quod nec tantillum temporis eum sustinere quispiam valebit, nisi diuino fuerit illustratus præsidio.

Apophteg. XLVII.

Magis in Dei benignitate quã pecuniæ thesauris confidendum.

PRoceres, & solemnes nuntios Assisinates B. Patrem graui & vltima infirmitate laborantem, è Noceria, ne alibi quam apud ipsos moreretur, reducentes Assisium, & apud Dei virum conquerentes, quod in villa Sarthiani, in qua ad prandij tempus moram protraxerunt, nihil venale reperiebant, reprehendit, dicens: Nihil comedendum inuenitis, quia plus in muscis vestris (hoc nomine vocabat denarios) quam in Domino confiditis. Sed reuertimini per domos, quas circuistis, & amorem Dei offeren

ferentes pro pretio, humiliter eleemosynam postulate. Quod ad sancti Patris mandatum humiliter facientes, euenit, vt inopiam, quam illorum pecunia releuare non poterat, Francisci pauperies opulenta suppleret.

Apophteg. XLVIII.
Sanctos mortem non timere, & æqualiter in morte ac vita lætari.

PAucis diebus ante eius obitũ medicũ percontatus est, quid sibi de infirmitate, qua laborabat, videretur. Cui timide respondenti, bene tibi erit per Dei misericordiam; hilari ac intrepido animo inquit Beatus Pater: Dic mihi, inquam, clare, quid tibi videtur? Noli

li timere, quoniam per Dei gratiã corculus non sum, vt mortem timeam; cooperante enim Spiritus Sancti gratia, ita Domino meo vnitus adhæreo, vt nec de morte mę stus tristabor, nec de longiori vita magis gaudebo; æqualis mihi erit in morte ac in vita lætitia.

Apophteg. XLIX.

Sanctos in tribulationibus Dei voluntati conformari.

CVm in eadem infirmitate ad finem vitæ grauius solito dolorum multorum vrgeretur aculeis, compatiens ei quidam simplex ac deuotus Frater ait: ora Deum, Frater, vt mitiùs tecum agat, manum enim suam plus debito super te grauare videtur. Quo audito, vir

vir sanctus cum ciulatu exclamās, ait: Nisi iam dudum simplicem in te cognouissem puritatem, tuum ex nunc vtique abhorrerem consortiũ, qui diuina circa me ausussis reprehēsibilia iudicare iudicia. Maiora mereor tormēta, plura ad Deĩ nutum libentissime patiar flagella.

Apophteg. L.

Magna perfectis viris consolatio ex meditatione Dominicæ Passionis.

CVM diuturnis grauaretur lãgoribus, interrogatus à quodam, quare, vt suos releuaret dolores, non iubebat aliquando quidquam sibi legi, quod languentem recrearet animum; respondit: Nihil mihi tam delectabile, quàm vi-

tæ & Passionis Dominicæ memoria, quæ mihi frequens est, & quotidiana; neque ad finem vsque mũdi si vixissem, alia indigerem lectione.

Apophteg. LI.

Plus esse lucri in vituperijs perpeßis quam in oblatis honoribus.

DVM in quodam castro multi sancto viro exhiberentur honores, dixit socio: Abeamus hinc, nihil enim hic lucramur dum honoramur; ibi est nostrum lucrum, vbi vituperamur, & vilipendimur.

Apophteg. LII.

Tentationibus Dei seruos reddi fortiores.

Dixit

DIxit ei quidam ex Fratribus, dæmoniacam puellam reuelasse, licet inuitam, multa dæmonum agmina contra eum conspirasse, vt suo gradu & virtute deijcerent, quem infensum sibi dicebant hostem. Respondit intrepidus: Modo fortior sum.

Apophteg. LIII.
Non facile disputari posse de fide cum Ethnicis.

CVM in Ægypto prædicaret dixit ei Soldanus vt disputaret de fide cum Sacerdotibus suis. Respondit, quod secundum rationem naturalem de fide disputari non poterat; quia supra rationem est; nec per scripturam, quia illam non recipiebant Sacerdotes. Fiat

autem

autem, inquit, rogus, & ego in fi-
dei nostræ testimonium me arden-
tibus tradam flammis, vt dum non
lædar, fidei veritas appareat.

Apophteg. LIIII.
Fugienda hypocrisis.

INfirmum stomachum dolenti suasit Guardianus, vt sub lacera tunica permitteret consui pellem vulpinam, respondit, se ea cōditione id permissurum, dummodo exterius in omnium conspectu superponeretur alia eiusdem mensuræ pellis, quæ latentem indicaret. Vt omnibus innotesceret aliquantula illa, quam admisit, mollities, & sub hispida veste blandam scirent latuisse pelliculam.

Apo-

Apophteg. LV.

Aliquando neganda etiam iusta, vt iniustorum supprimatur desiderium.

CVidam imperito tyroni petenti facultatem retinendi apud se Psalterium, sæpius negando, repulit à se, subdens hæc verba in postrema repulsa: Fili, Psalterij vtendi facultate obtenta, concupisces etiam Breuiarium, & alios libros ad discendum; & vbi didiceris aliquid, voles in cathedra sedere tanquam magnus Theologus aut Prælatus, & iubebis, Fratrem tuum ad te deferre Breuiarium. Quibus dictis magno cum spiritus feruore, caput sibi aspersit sæpius cinere, dicens: Ego Breuiarium? Ego Breuiarium?

Apophteg. LVI.

Perferenda patienter peccatorum ſupplicia in hoc ſæculo.

VApulauit aliquando à dæmonibus, variaſque pertulit moleſtias; quibus nihil fractus ſpiritu, vehementi dixit feruore: O Domine, tibi gratias habeo ob immẽſum tuum erga me amorem & charitatem, quam & nunc clarius manifeſtas. Punis namque peccata in hac vita, vt condones in futura. Ego, quod ad me attinet; prompto animo adſum, vt alacriter ſuſtineam quamcunque tribulationem & pœnam, quam diuinæ tuæ maieſtati mihi placuerit infligere propter mea peccata.

Apophteg. LVII.

Ex spe gloriæ suauis tolerantia passionum.

INterrogatus, quomodo tam magnos oculorum, & totius corporis cruciatus adeò hilari, & constanti animo perferebat, respõdit: Tanta est gloria quam expecto vt omnis me pœna delectet; omnis morbus, humiliatio omnis, persecutio omnis, mortificatio omnis.

FAMILIARIA QVÆdam colloquia Beati P. N. Francisci.

COLLOQVIVM I.

Mansuetudine & patientia magnorũ emolliendam duritiã.

PEruueniens quondam B. Pater ad ciuitatem Imolensem, vrbis Episcopum adijt, humiliterque poposcit vt cũ illius beneplacito posset populum ad audiendũ Dei verbum conuocare. Cui Episcopus dure respondens, ait: sufficit, Frater, quod ego prædicem populo meo. Inclinauit caput verus humilis, & foras egressus, post modicum tempus denuò regressus, Episcopum conuenit. A quo cum Episcopus quasi turbatus requireret, quid iterato petere vellet; humili tam corde, quàm voce respõdit: Domine, si Pater filium vno pepulerit ostio, alio sibi reintrandum est. Qua humilitate victus Episcopus, alacri vultu eũ amplexus est, dicẽs: Tu & omnes Fratres tui de cętero in Episcopatu meo, generali

mea

mea licentia, prædicate, quia illud humilitas tua sancta promeruit.

Colloquium II.

Minores nihil ex bonis nouitiorum debere sibi reseruare.

CVM in loco sanctæ Mariæ de Portiuncula tanta esset inopia, quòd non posset hospitibus superuenientibus secundùm necessitatis exigentiam prouideri, adijt virum Dei vicarius suus, allegans penuriam Fratrum, & petens vt intrantium Nouitiorum res aliquas reseruare liceret, ad quas expendendas recurrere possent Fratres tempore opportuno. Ad quem vir Sanctus, superni consilij non ignarus, absit, inquit, à nobis, Frater charissime, vt pro quouis homine impie aga-

agamus in Regulā. Malo te altare Virginis gloriosę nudare, cum necessitas id postulauerit, quam contra paupertatis votum, & Regulæ obseruantiam, vel Euangelij professionem, aliquid vel modicum attentare. Gratius enim habebit Beata Virgo, sancti Euangelij obseruato perfecte consilio, suum altare detegi; quam altari suo ornato, Filij sui promissum consilium prætermitti.

Colloquium III.
Superflua ædificia non decere Fratres Minores.

IDem sancti Patris Vicarius Frater Petrus Cathaueus domunculam quandam construi fecit ad commodiorem diuini Officij Psalmo

mo diam, & Fratrum hospitium, in magna multitudine quotidie aduentátium, maiorem tranquillitatem & quietem. Cui Beatus Pater veluti aliquantulum succensens ait: Frater, locus iste forma est & exemplum totius Religionis. Mallem ergo quod incolæ huius ædiculæ pro Dei amore tribulationes tolerent, & incommoda, vt alij qui huc veniunt, reportent bonum exemplum paupertatis, quã quod plura construerẽt ædificia, ne hospites ad Monasteria sua redeuntes magnas ædificent domos, dicentes: in loco Beatæ Mariæ de Portiuncula, qui primus totius Ordinis est & caput, plura sunt ædificia; quare ad illius exemplum nulla erit præuaricatio paupertatis, si talia etiã & in nostris cõstruamus.

Colloquium IIII.

Bonorum omnium laudem in Deum referendam.

IN ciuitate Interamnensi concionem, Episcopo præsente, habuit ad populum, quæ tāti eloquij tantæ doctrinæ, & mysteriorū Antistiti visa est, vt postquam è suggesto decenderit humilis prædicator, ad populum surrexit Episcopus, dicens: Laudate non modicū Dominum, qui tanta bona per os despecti pauperis vos docuerit, sua mysteria reuelauerit, præmiū virtutum proposuerit, & pœnas peccatis dignas statuerit. Cauete vobis & â peccatis; facienda & fugiēda per hunc pauperem ipse Dominus hodie ostendit. Ad cuius pedes

des procidens Beatus Pater, ait: In veritate dico vobis Domine Episcope, nullum tantum mihi concessisse honorem, sicut tu hodie. Alij sanctum, alij beatũ me in Dei operibus proclamant, mihi, non Deo, honorem & gloriam tribuentes; sed tu hodie pro tua sapientia verè me honorasti, Deo quæ sua sunt, laudem & gloriam tribuens, pretiosum à vili separasti, Deo sapientiam & virtutem, mihi inscitiam & vilitatem appropriasti. *Ier. 15. ver. 19.*

Colloquium V.

Dei fatuos potiores mundi sapientibus.

PRopter suggestionem quorundam Fratrum, laxioris vitæ habenas desiderantiũ, Vgolinus Car-

dinalis Ostiensis Beatum Patrem rogauit, vt doctiorum & prudentum quorundam sui ordinis Patrũ consilijs, in Regulæ præceptis mitigandis, acquiesceret, vel vnam ex antiquis, Augustini, Benedicti, vel Basilij institutis pro se, & Fratribus suis seruandam eligeret. Ad quem nulla verba habuit Euangelici status zelator, sed Fratribus ad Capitulum conuocatis, coram ipso Cardinale, magno spiritus feruore, ait: Fratres mei, Dominus vocauit me per viam simplicitatis & humilitatis, & hanc mihi pro me, & pro illis qui mihi volunt adhærere & imitari in virtute ostendit. Nolo igitur quod mihi nominetis seruandam Regulã Beati Benedicti, Basilij, aut alterius cuiusuis, præter illam, quam mihi diuina miseri

cordia donauit, & oſtẽdit. Ipſe Dominus dixit mihi, ſe velle meum ſuum fatuellum eſſe in hoc mundo, & me meoſque nolle per aliam viam ducere ad cœleſtem patriam quam per iſtam, quæ licet hominibus ſtultitia videatur, apud Deum tamen pro magna reputatur ſapiẽtia. Timeo, ne veſtra ſapientia & ſcientia poſthac vobis conuertatur in ignorantiam & confuſionẽ. Quæ verba tam magnum Cardinali, & Fratribus timorem incuſſerũt vt ad eius pedes proiecti, de petitione ſua veniam humiliter implorauerint. *1. Cor. 1. verſ. 27.*

Colloquium VI.

Eleemoſynas pauperibus Chriſti præferendas dominorum conuiuijs.

Inui-

INuitatus ab eodem Vgolino ad prandium, acquieuit; sed dum mensa sterneretur, clam exiens, aliqua frustella panis petijt ostiatim. Quæ, vt redijt, & ad mensam cum Cardinali sedit, in conuiuio apposuit, & inter assidentes & assistentes, tanquam sit fanctum aliquod ferculum offerret, diuisit. Ex quibus ipse libentius quam de opsparis dapibus comedit. Ad hæc omnia nobilis hospes modesto rubore perfusus, propter discumbentes, & inuitatos, conticuit. Sed vt mensa ablata est, seorsim vocans, quem palam reprehendere erubuit, clam ita familiariter alloqui non timuit. Quare (amabò) huiusmodi rem perpetrasti? Magnam mihi iniuriã irrogasti; mensam, ad quam te inuitaui, micis panis hinc inde asportatis

tatis inhonorasti; me ita te fecisse certè pudet. Cui Beatus Pater: Imo Domine magno te honore affeci, dum maioré Dominum honoraui. Me Fratrum meorum formam & exemplum esse decet, & eo magis, quo certius scio quod in hac Religione sunt, & erunt multi Fratres Minores nomine, & opere, qui propter amorem Domini Dei, & ex Spiritus Sancti vnctione, quæ docebit eos, in omnibus humiliabuntur ad plenam humilitatem subiectionem, & seruitium Fratrum suorum. E contrario alij sunt, & erunt qui aut propter verecundiam, aut malam consuetudinem dedignantur, & nolunt se humiliare, aut declinare ad eleemosynas petendum & huiusmodi opera facere seruilia. Propter quod oportet me docere

1. Ioa. 2. ver. 27.

cos,

eos, qui sunt, & erunt in Religione vt in hoc sæculo, & in futuro inexcusabiles sint coram Deo. Inuitatus itaq; apud vos, aut alios quoscunque dominos, nolo verecundare ire pro eleemosynis; imo magnam hoc reputo nobilitatem, & regalem iudico esse dignitatem, & in honorem vergere illius, qui cũ omnium Dominus esset, pro nobis fieri voluit omnium seruus; & cum in gloriosa maiestate sua omnibus abundaret, in nostra humanitate despectus & pauper cunctis indigebat. Volo ergo quod Fratres omnes præsentes & futuri aperte sciãt quod pro magna corporis, & animæ consolatione habeo, quando ad pauperum mẽsam sedeo, & maiori circundor gaudio, quando ante me video positas in mensa pau-

Phili. 2. ver. 7.

per-

perculas eleemosynas, quæ acquiruntur pro amore Dei ostiatim, quam cum ad vestram vel aliorũ mensam lautis dapibus & opiparis ferculis præparatam inuitatus, & quasi inuitus discumbo. Panis enim eleemosynæ, panis est sanctus & benedictus, qué sanctificat laus, & amor omnipotentis. Cum enim Frater eleemosynam petit, prius dicit: Laudatus & benedictus sit Dominus Deus, postea addit: Facite nobis eleemosynam pro amore Domini Dei. Laus panem sanctificat, & amor Domini benedicit. Quibus verbis in lacrymas, ex deuotione ortas prorumpens Cardinalis, Fili, inquit, fili mi, fac quod bonum est in oculis tuis, Dominus enim tecum est, & tu cum ipso. 1. Re. 14. ver. 36.

Con-

Colloquium VII.

Minores in ſua vocatione humili debere manere.

EIdem requirenti, num Beato Patri placeret, quod Fratres Minores promouerentur ad Eccleſiaſticas dignitates; magnam vniuerſæ Eccleſiæ promittenti vtilitatem, ſi homines tanta ſanctitate decoros, & virtutum decore conſpicuos, ad præcipua ſua gubernacula eueheret; Domine, ait vir Dei, Minores ideò vocati ſunt Fratres mei, vt maiores fieri non præſumant. Si vultis vt faciant fructum in Eccleſia Dei, tenete illos, & cõſeruate in ſtatu ſuæ vocationis, & ad prælationes Eccleſiaſticas nullatenus aſcendere faciatis.

Col-

Colloquium VIII.

Prælatos dedecere ventri indulgere, aut lautis vti cibis.

VNus ex socijs eum interrogauit, cur non mitius secum ageret, & corpus tenellum, & pœnitẽtiæ rigore pene mortuum, tanta rigiditate, & abstinentia affligebat; rogauitque vt deinceps permitteret meliora cibaria sibi præparari. Ad quem verè pœnitens, & Prælatorum exemplum, ait: Bene fateor, Frater, quod corpori meo plura necessaria sunt, nec omnia quibus indiget, semper illi ministro. Memini namque me positum à Domino in multorum formam & exemplum. Nolo ergo lautioribus nec abundantioribus cibis vti, sed

paucis & pauperculis vesci: & in omnibus quæ ad vitam opus sunt, ijs solũ modo gaudeo & delector, quæ sanctam redolent paupertatẽ, alia vero quæcunque sumptuosa, & delicata penitus abhorreo.

Colloquium IX.

Regulam minorum non à Beato Francisco compositam, sed à Deo desuper esse concessam.

HOnorio Tertio Summo Pontifice, qui Regulam Minorũ octauo sui Pontificatus anno sub Bulla confirmauit, aliqua eiusdem instituti præcepta dura nimis & humanæ infirmitati grauiora visa sunt. Beatum ergo Patrem hortatus est, vt quædam mitigaret, quædam mutaret, alia vero omninò tol-

lerct cui Beatus legislator: Ego, Beatissime Pater, præcepta aut verba illa in Regula non posui, sed Christus, qui omnia vtilia, & necessaria saluti animarum ac Fratrũ, & bono statui & conseruationi Religionis, meliùs omnibus nouit; cui que omnia, quæ ventura sunt in Ecclesia, & Religione nostra, præsentia sunt & patent. Non ergo debeo, nec possum Christi verba mutare, aut omninò abolere.

Colloquium X.

Ad magnum Ecclesiæ profectũ varias in ea florere Religiones.

OBuiam se habuere in Vrbe vir Dei, & Beatus Pater noster Dominicus Prædicatorũ Patriarcha & fundator inclytus: quibus

feria quædam ad animarum salutem, & plurima ad Ecclesiæ Catholicæ emolumentum, & pacem secum proponentibus, & disponentibus, ait Prædicatorum magnus ille decor ad socium, & amicum suũ Franciscum: Frater charissime, propter magnam meam tecum necessitudinem, præcordialem erga filios tuos amorem, & pacis, fraternitatisque inter vos & meos stabilitatem, vtrosque gauderem sub vna Religione militare, vt quos patrum firmus amor ita coniunxit Religionis aut vitæ disparitas non dissoluat. Cui summa humilitate Franciscus: Diuinæ est voluntatis, amantissime Frater, quod factum est, ab eaque ordinatum est diuersas à nobis fundari Religiones, vt in vtriusque varietate, præcepto-

rum

rum diuersitate, illorum rigore, & horum lenitate, varietati subuenia tur humanæ infirmitatis; & quibus hæc non placent, illa non displiceant: Quibus vna dura videtur, altera lenior appareat; & sic non vnius Religionis angustijs Deus animas perdat, sed alterius capacitate lucretur.

Colloquium XI.

Dei seruos quò sanctiores eo humiliores.

BEatus Pater Pacificus, cum in comitatu viri Dei esset & vnà cum ipso in Ecclesia sancti Petri de Bonario prope Treuium feruēti oraret affectu, in extasi factus, vidit inter multas in cœlo sedes, vnā cæteris digniorem, pretiosis orna-

tam lapidibus, & omni gloria refulgẽtem. Miratus intra se præcelsi throni refulgẽtiam, anxia cœpit cogitatione perquirere, quis ad illum deberet assumi. Ita stupefactus audiuit vocem dicentem sibi: sedes ista vnius de ruentibus fuit, & nunc humili seruatur Francisco. Reuersus demum Frater ad se ab orationis excessu, virum beatum Ecclesiam exeuntem solito fuit more sequutus. Cumque incidentes per viam de Deo inuicem colloquerẽtur, Frater ille visionis suæ non immemor, solerter ab eo quæsiuit, quid de se ipso sentiret. Ad quem humiliter Christi seruus, videor, ait, mihi maximus peccatorum. Cui cum Frater diceret ex aduerso, hoc non potes, Pater, sana conscientia dicere, nec sentire, sub

iunxit: si quantumcunque scelera-tum hominem, tanta fuisset Christus misericordia prosecutus, arbitror sane quod multo, quam ego, Deo gratior esset.

Colloquium XII.

Omnia bona Sanctorum, à Deo prouenire, in eunque esse referenda.

BEatus Frater Massæus vnus ex Beati Patris discipulis, secum hæsitans & fluctuãs, an ex honore, quo virum Dei cuncti populi, & principes prosequebantur, aliquãtisper superbiret, & humilitatis paternæ experientiã faciẽs, exeuntẽ è sylua quadam, in qua per aliquot dies orauit, magna hominum multitudine comitatum magna voce

veluti admirabundus interrogauit: Vnde hoc tibi? Vnde hoc tibi? Vnde hoc tibi? Respondit Pater: Quid? cui ille: Quod totus mũdus te venerari, te sectari, imitari & sequi videatur: omnes te audire desiderant, te videre cupiunt, tibi obedire festinant. Vnde hoc? Tu nõ es pulcher aut decorus, satis modica lucet in te sapientia aut scientia, tenui viges nobilitate. Vnde ergo quòd totus mundus ad te veniat, & post te vadat? Quæ vt audiuit humillimus Dei seruus, erectis per modicum tempus oculis in cęlum, & mente eleuata in Deum, & veluti ex raptu quodã in se reuersus, vtroque poplite in terram defixo, & oculis iterùm ad cœlum eleuatis liberalissimo bonorum omnium largitori gratias agens, impetuoso

tuoso spiritus feruore ait ad disci-
pulum: vis scire vnde hoc mihi? Vis
scire vnde hoc mihi? Et certò scire
vnde hoc mihi? Hoc mihi ex ocu-
lis illis sanctissimis Dei omnipotē
tis, qui æque pellucide bonos con
templantur, & malos prouenire
cognoscas. Sanctissimi namque il-
li Dei oculi, nullum viderunt me
maiorem peccatorem in terris, in-
ter homines insipientiorem, aut in
creaturis viliorem; & ideò me tan-
quam instrumentum assumpsit, &
præ cæteris elegit ad aggrediendū
& consummandum mirabile opus
in terris. Stulta namq; mundi sem-
per elegit Deus, vt confundat sa-
pientes; & ignobilia & contempti
bilia, & infirma mundi, vt firma de
strueret, nobiles & magnates con-
fundat; vt sublimitas virtutis sit ex

1. Cor. 1 ver. 27.
2. Co. 4. ver. 7.
1. Cor. 1 ver. 31.
1. Cor. 1 ver. 17.

Deo, non ex creatura; ſed qui glo-riatur, in Domino glorietur, vt ſo-li Deo ſit gloria ſempiterna. Qui-bus auditis, ad magiſtri pedes diſ-cipulus procidit, & ex verborum humilitate, animi ſubmiſsioné cer-tò comperijt.

Colloquium XIII.

Prælatos ſuperiores ab inferio-ribus in ſuo regimine debe re adiuuari.

POſtquam Beatus Pater Gene ralatus officio renũciauit, Fra ter quidam deuotus & ſimplex, mę rens & ſentiens ſe alioſque Fratres à tanti Patris cura abſolui, & pro-tectione deſtitui, lugubri voce il-lum affatus eſt, dicens: Quantum mihi & confratribus meis inſit mę

roris & triſtitiæ, tu bone Pater (ſi Patrem fas ſit vocare, qui filios à ſua cura repulerit) ipſe iudicari epo teris. Vnde hoc (oro te) vt quos Deo ſolicito amore pepereris, modo tanquam alienos alteri nutriendos commiſeris? Tuorum iterum ſuſcipe curam natorum, & perfice in eis ſanctæ Religionis ſtudium, ne ſub aliorum remiſsione tepeſcat, quod ſub tua ſolicitudine tantopere feruebat. Cui Beatus Pater reſpõdit: Fili mi, ego Fratres meos quantum poſſum diligo, quos vt meos proprios natos in dies magis diligerem, ſi illi Patres, non aliena ſibi propoſuerent imitanda veſtigia; nec alienos potero iudicare, dum illis placuerit me pro patre ſuo reputare. Sed ſunt quidam de numero Prælatorum, qui dum antiquo-

tiquorum eis exempla proponunt alia consulunt, & alio ducunt & trahunt, mea præcepta flocci pendũt, & salutaria monita contemnunt. Quæ vero modo faciunt, si bene, si perperam consulant, ipsarum reiũ exitus & temporis decursus comprobabunt. Væ tamen illis Prælatis qui mihi sunt contrarij, quos Dei voluntati repugnare liquido mihi constat, licet inuitus quibusdam condescendam. Dolor mihi est, & afflictio magna, Frater, quod ea quæ per magnum orationis, & meditationis laborem à Domino per suam misericordiam obtinui, & quæ in magnam totius Religionis, & Fratrum præsentium, & futurorum vtilitatem redundant, quidam ex superioribus auctoritate sua, & mundanę scientiæ prouidẽtia

ria euertere conantur, dicentes: Ista sunt tenenda, quæ ego contemnenda puto; & quæ seruare iubeo, tanquam inania & negligēda despiciunt.

Colloquium XIIII.

Religiosos humilitate magis quam potentia, Prælatorum sibi animos conciliare, & exemplo sanctimoniæ magis quam immunitatis priuilegijs in Ecclesia proficere.

EX Fratribus, quos binos in omnem terræ regionem ex comitijs Generalibus Assisij (vbi supra quinque millia ex omnibus Prouincijs conuenere) ad disseminandum Dei verbum transmisit, quidam cũ mœro-

mœrore redeuntes, apud eum cõquesti sunt, quod ab aliquibus Episcopis repulsi, in eorum Diœcesibus prædicare non potuerint, dicentes: Pater, ad terras, quas assignasti transiuimus, mandatis tuis obediuimus, votis tamen non satisfecimus, nec pro voto populis profecimus. Plures enim Pontifices è Diœcesibus suis nos pepulerunt, & quidem (vt pauperibus sæpe cõtingit) tanquam ignotos & suspectos non modicis iniurijs affecerunt. Impetra ergo Pater à summo omnium Pontifice licẽtiam & priuilegium, vt vbique terrarum, licet Episcopi contra dicant, prædicare valeamus. Quos beatus Pater pie increpans, ait: O fratres mei, Dei voluntatem ignoratis, & mihi insipienter auferre vultis mundi victo-

riam.

riam. Vult enim Dominus Iesus Christus, vt mundum in profunda subiectione, & humilitate vincam, & magno opere omnes animas ad ipsum traham per humilitatis exẽplum. Fratres mei, omnes verbo conuertetis, si omnibus, factis vos humilitais. Qui vos impie persequuntur, vestra probata patientia conuertentur ad Christum, & vestrorum satagent pedum vestigia osculari. Nec tantùm debeo velle desiderare, sub spe salutis aliorum, libertatem habere; quod ego velim profundam humilitatem, quæ statui meo competit è medio tollere; quia in hoc & ego in virtute proficio, & populus in virtute firmatur. Decet ergo prius per sanctam humilitatem & reuerentiam, populorum conuertere Prælatos,

mœrore redeuntes, apud eum cõquesti sunt, quod ab aliquibus Episcopis repulsi, in eorum Diœcesibus prædicare non potuerint, dicentes: Pater, ad terras, quas assignasti transiuimus, mandatis tuis obediuimus, votis tamen non satisfecimus, nec pro voto populis profecimus. Plures enim Pontifices è Diœcesibus suis nos pepulerunt, & quidem (vt pauperibus sæpè cõtingit) tanquam ignotos & suspectos non modicis iniurijs affecerunt. Impetra ergo Pater à summo omnium Pontifice licẽtiam & priuilegium, vt vbique terrarum, licèt Episcopi contra dicant, prædicare valeamus. Quos beatus Pater piè increpans, ait: O fratres mei, Dei voluntatem ignoratis, & mihi insipienter auferre vultis mundi victo-
riam.

riam. Vult enim Dominus Iesus Christus, vt mundum in profunda subiectione, & humilitate vincam, & magno opere omnes animas ad ipsum traham per humilitatis exemplum. Fratres mei, omnes verbo conuertetis, si omnibus, factis vos humilitais. Qui vos impie persequuntur, vestra probata patientia conuertentur ad Christum, & vestrorum satagent pedum vestigia osculari. Nec tantùm debeo velle desiderare, sub spe salutis aliorum, libertatem habere; quod ego velim profundam humilitatem, quæ statui meo competit è medio tollere; quia in hoc & ego in virtute proficio; & populus in virtute firmatur. Decet ergo prius per sanctam humilitatem & reuerentiam, populorum conuertere Prælatos,

vt conuersi videant, & ament vitã vestram laudabilem, & reuerentiam ipsis exhibitam. Ipsi tunc rogabunt vos, vt populo prædicetis, & omnes vestris interesse iubebũt concionibus. Plura præstabit humilitas, quam possit elargiri priuilegium. Si vos vero humiles viderint, & omninò ab auaritia alienos iudicauerint Ecclesiarum Prelati, populumque induxeritis, vt Ecclesijs iura sua reddant, ipsi vos rogabunt vt saluti populi prouideatis, & omnium confessiones audiatis, licet de hoc parum vos curare desideremini: nam qui ad Dominũ conuertuntur, & sua piacula deplorãt, multos inuenient, quibus sua peccata reuelent. Hoc modo Episcopos, & Prælatos facile vincetis.

Col-

Colloquium XV.

Quales deceat esse, qui literis & studio incumbunt.

AVdientes quidam ex socijs, Lutetiæ Parisiorum Doctores quamplures, aliosque multos in Germaniæ, Italiæ & Galliarum plagis Minorum habitum sumpsisse, interrogauerunt Beatum Patrem, an sibi placeret quod Fratres Sacræ Scripturæ studio intenderent. Quibus ait: Mihi quidem placet, dummodo tamen Christi exemplo, qui magis orasse legitur quam legisse, orationis studium non omittant. Nec tantum studeant, vt sciant qualiter debeant loqui, sed vt audita faciant; & cum fecerint, alijs facienda proponant. Volo enim Fratres meos

discipulos Euangelicos esse, sicque in notitia veritatis proficere, quod in simplicitatis puritate concrescant, vt simplicitatem columbinã à prudentia serpentina non separent, quas Magister eximius ore suo benedicto coniunxit.

Colloquium XVI.

Qualiter in primitiua Religione cœnobia Minorum ædificabantur.

IN ciuitate Senarum moram faciente Beato Patre propter infirmitatem oculorum, Heros quidam Senensis, Bonauentura nomine, fundum dedit Fratribus, vt in eo Monasterium sibi ædificarent. Consuluit tamen Beatum virum qualiter constituendum esset, dicens:

cens: Pater, quid tibi de loco isto videtur? vel quomodo seminariũ aut Monasterium hic ædificari tibi placet, in quo Fratres tui commorentur, quorum orationibus & meritorijs operibus, si quæ mihi communicare voluerint, non me parũ in animæ bonis profecturum confido. Cui beatus Pater: pro agello (quem ad ædicolæ situm satis commodum iudico) gratias tibi habemus Frater, innumeras, modumq; fabricandi paucis ostẽdam. Ex hoc fundo debent fratres considerare quot iugera sibi sufficiunt, in hac ipsa consideratione ad sanctam attendentes paupertatem, quam Domino ipsis placuit vouere, in nullo violantes bonum exemplum, quod proximis decet exhibere. Qua re bene perpensa, loci Dioece

sanum adeant Episcopum, dicentes; Domine, Heros quidam nobis dedit pro Dei amore, & salute animæ suæ, locum aptum ad Monasterium construendum; ad vos primo recurrimus, qui Pater & Dominus estis animarum omnium gregis vobis commissi; & patronus Paterq; pijssimus omnium Fratrum nostrorum, qui in hoc loco modo commorantur, aut postea habitauerint, vt cum benedictione Dei, & vestra tuguriolum aut Monasterium pauperculum nobis ædificare possimus. Dominus enim vocauit nos in adiutorium fidei suæ, & Prælatorum, & Clericorum sanctæ Ecclesiæ. Tenemur ergo ipsos, quantum possumus, diligere, honorare, & venerari. Vocantur etenim ideò Fratres Minores, quia sicut nomi-

ne, ita & exemplo & opere præ cæ- teris hominibus huius sæculi humi- les esse debent. Et quia ab initio meæ conuersionis posuit Domi- nus in ore Episcopi Assisij verbum suum, vt mihi bene consuleret, & sapienter confortaret in seruitio Iesu Christi; propter hoc & alia multa excellentiora, quæ in Præla- tis considero, non tantum Episco- pos, sed pauperculos Sacerdotes diligere volo, & venerari, & pro dominis meis reuereri. Accepta deinde benedictione, & licentia E- piscopi, vadant & faciant mitti ma- gnam carbonariam in circuitu ter- ræ, quam pro ædiculæ situ accepe- runt, & pro muro bona sepe circū- dent, & circumuallent in signum sanctæ paupertatis, & humilitatis. Domos etiam cōstrui faciant pau-

perculas ex luto & lignis, & aliquas cellulas, in quibus Fratres possint aliquando orare, & laborare ad maiorem honestatem, & ad vitandam otiositatem. Ecclesias etiam strictiores ædificere debent: nec enim sermonum ergo, aut alia quacumque occasione Ecclesias, aut templa speciosa, aut magnę capacitatis vel molis ædificare debēt: maiorem etenim humilitatem, & melius exemplum populo præbebunt, cum in alijs vel alienis Ecclesijs prædicauerint. Etsi aliquando Prælati, vel Clerici Religiosi aut sæculares ad loca ipsorum venerint, domus pauperculæ, & cellæ angustæ eis prædicabunt, & animas aduentātium magis quam verba composita ædificabunt.

Col-

Colloquium XVII.
Plura pro temporum ratione tolleranda.

FRater Leo socius & à confessionibus B. Patris, videns plura maiora, & sumptuosiora in sublime tolli ædificia, strictæ Minorum paupertati parum decentia, Patris voluntatē experiri volens, & quid de hac ressentiret maximopere scire desiderans, coram alijs Fratribus ad B. Patrem de his sermonem habuit. Ad quem & circunstantes, ait: Fratres mei audite, ex nostris quidam modo multa, & magna ędificant cœnobia, & post nos venient alij Fratres nostri, qui magnas facient domos, in quibus notabiles sæculares honorifice habitare

 pote-

poterunt, & tunicas facient sibi valde bonas. Sed sufficit mihi in tempore illo, quod Fratres mei custodiant se à peccatis mortalibus.

Colloquium XVIII.

Spiritui Sancto mentiri, qui ad Religionem sinistra intentione accedit.

E Ciuitate Lucana iuuenis quidam, parentum illustri prosapia clarus, sed animi leuitate, & inconstantia obscurus, ad lacrymas quam ad deuotionem promptior, humanis quibusdam causis condescendens, non Dei spiritu agitatus, ad Fratres accessit, seque illorum catalogo adscribi maximopere velle significauit. Quem vt ad B. Patrem adduxerunt, multis profu-

sis

ctis lacrymis, & ficto cum feruore ad suum admitti consortium humiliter denuo rogauit. Qui externæ fictionis conscius, & internæ tepiditatis non ignarus; commoto vultu, & verbis increpatorijs ait: Miser, atq; carnalis, cur Spiritui Sancto mentiris, & me fallere cupis? Carnaliter plangis, & spiritus tuus cum Deo non est. Vade, ad carnales reuertere, spiritualibus non es dignus, quoniam nihil spiritualiter sapis. *Acto. 5. ver. 3.*

Colloquium XIX.

Auxiliandos & fauore prosequendos sui instituti zelatores.

CVM cuidā sacerdoti, in Theologia Magistro, prædixisset B. Pater, Fratres astricta Regulæ ob-

seruantia paulatim declinaturos, petijt ille à viro Dei licentiam tutiora & religiosiora loca religionis petendi, si huiusmodi relaxatio sua ætate oriretur. Cui Benignus Pater: Quod à me postulas, à Christo scias tibi esse concessum; manumque super caput eius imponens, ait: Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.

Ps. 109. uer. 9.

Colloquium XX.

Afflictos & tentatos maximopere consolandos, magnumque Sanctorum esse profectũ, tentationibus concuti.

AD maiorem meritorum cumulum permisit Deus Beatũ F. Rigerium, ex discipulis Beati Patris

tris

tris vnum, inter varias, & validas tentationes multoties fluctuare, ita vt aliquoties desperationis periculum subiret. Cum vero semel diutius, & plus solito firmissime quateretur, secum ita cogitauit dicens: surgam, & ibo ad patrẽ meũ: qui si familiariter & humane me receperit Deum mihi fore propiciũ sperabo; sin aliter, me totaliter dereliquisse iudicabo. Quibus dictis, iter à Marchia Anconitana Assisiũ versus (vbi beatus Pater in Curia Episcopali magno, & vltimo morbo oppressus decubabat) iter aggreditur. Cuius fluctuantem animum, verba, & itineris causam dũ pius Pater cœlitus agnouit, duos ex socijs, Massæum & Leonem, in occursum eius misit, qui eum benigne reciperent. Ite (inquit) obuiã Fra-

Eccle. 15 ver. 18.

Fratri Rigerio, qui huc me visum venit, & ex mea parte illum amplexantes, dulciter salutantes & osculantes, dicite illi, quod ipsum præ omnibus Fratribus, qui degunt in vniuerso mundo, totis visceribus diligo. Quod vt verè obedientes compleuerunt, titubantis animus omninò firmatur in fide, & totus homo subitò est liquefactus ex gaudio. Deo ergo gratias agit, quod prosperum fecerit iter suum ad locum vbi infirmus, & languidus Pater iacebat. Qui accessit magis feruore charitatis incensus, quam corporis aut virium robore firmatus, in occursum eius exilijt, & ad collum eius procidens, paterno affectu ait: Charissime fili Rigeri, inter omnes Fratres, qui sunt in toto mũdo, te ex toto corde intime diligo.

Et

Et fronti eius Crucis imprimens signum, & oscula eodem loco infigens, ait: Charissime fili, hæc tentatio data est tibi ad maximum tuũ profectum. Sed si non vis amplius hujusmodi lucrum, nulla tibi in posterum superueniet tẽtatio aut afflictio. Mirabile dictu: præsens statim euanuit tentatio, nec ylla postea successit afflictio.

Colloquium XXI.

Magnam decere Minores in aduersis patientiam.

QVodam ex socijs quærente, quæ & qualia Minoribus sint patienda aut toleranda, & Beatum Patrem in patientia probatissimum dicente, ait: Non me iudicarem Fratrem, nisi in statu, quem mi-

bi depinxero. Ecce pro mei officij ratione, & vt Prælatorum mos est, vado ad capitulũ, cõuenio Fratres ibidem congregatos, propono eis Dei verbum, commoneo de defectibus quibuscunque. Quibus expletis insurgunt contra me Fratres & dicunt: Non conuenis nobis, nec satis es idoneus Generalis, aut superioris officio: quid enim nobis recte præcipere, quomodo bene gubernare poterit homo illiteratus elinguis, idiota, & simplex? Vnde de cætero non præsumas te nostrum nominare prælatũ. Tandem eijcior cum opprobrio, irrisus, & vilipensus ab omnibus. Dico tibi, nisi eodem vultu, eadem mentis lætitia, & eodem sanctitatis proposito hæc verba audiero, ac alia quæcunque placentia, vel quæ in hono-

rem

rem meum proferuntur, me fratrē Minorem nequaquam iudicabo. Nam si gaudeo & exulto cum me honorant propter profectum, virtutem, & deuotionem ipsorum; ybi tamen animæ meæ periculum esse potest, multò magis debeo iucundari, & delectari de profectu, & salute animæ meæ, cum vituperant me, nam in hoc certum est mihi lucrum. Nam in prælatione casus, in laude præcipitium, in humilitate subditi animæ lucrum est.

Colloquium XXII.

Religiosum nullatenus sacrum obedientiæ iugum excutere debere.

VT Generalatus officio renunciauit, Fratrem Petrum Cathaneum

nieum, in eius locum subrogatum, addidit, humiliter orans & dicens: Pater & Frater charissime, te meũ Patrem, & Dominum confiteor, tuæ curæ animæ meæ tutelam cõmitto, tibi tanquam vero meo Ministro omnem reuerentiam, & obedientiam humiliter promitto. Rogo etiam & oro te per Deum viuũ & verum, vt vicem tuam mihi imperandi, & de me curandi, vni ex socijs meis committas, cui in omnibus tuo loco firmiter obediam: nam propter magnum lucrum, & meritum obedientiæ, te semper prælatum meum mecum, & corã me semper habere desidero. Quod vt obtinuit, firmiter vsque ad mortẽ, quæ promisit, compleuit: nam domi, vel in itinere, in Ecclesijs, vel per plateas, nihil sine socij licen-
tia,

tia, & obedientiæ iugo perpetrabat.

Colloquium XXIII.

Dei beneficiorum gratam habẽdam memoriam.

IN ſacro Conuentu Montis Aluernæ in ſacello Cardinalis (à cineribus Illuſtriſ. Galeoti de Vbertinis Aretini, Petræmalæ Comitis, ac S. R. E. Cardinalis, ibi recconditis, ſic dicto) in eius penetralioribus quadratus lapis ferrea crate cõtectus exiſtit, ex quo beatus Pater refectionem ſæpius ſumpſit, & ſupra quem ſæpiſsime inſtantius orauit. Quæ de cauſa maximo in honore habetur, magna religione colitur; & ne in nihilum redigatur à deuotis ſæcularibus, & Eccleſiaſticis aduentantibus, aliquas ex eo reli-

quas asportantibus, nec religiosis prohibere valentibus, prædicta ferrea crate communitur. Hunc vt semel Beatus Leo pro mensa, mappula, de more solito, hora prandij cōtegere vellet, prohibuit Beatus Pater, subijciens: Noli, charissime Frater, ita facere; sed mensam primo aqua, deinde vino, rursus oleo ac tandem balsamo lauare satagito, quando quidem Christus in ea sedere, mihique, quæ audies, reuelare dignatus est. Quater mensam hanc laua, & benedic, quia in ea quatuor hæc Dominus mihi pro ordine repromisit: primum, ordinem hunc ad finem vsque mundi perseueraturum: secundum ordinem, & Fratres eius ex corde diligentes, quantumcunque peccatores, spiritum compunctionis, & miseri-

ſericordiam, in vita vel in morte
conſecuturos: tertium, hoſtes &
perſecutores huius religionis, niſi
pœnitentiam egerint, hac luce diu
minime fruituros: quartum, nullũ
eius alumnum male in ea viuentẽ,
aut ſuæ profeſsionis oblitum, diu
& obſtinate in mortali peccato lã-
guentem, in ea remanſurum; nam
vel is proprium crimen confeſſus
emendabitur, vel eo detecto ſibi va-
le dicetur. Adiecit Dominus, & *Gen. 28.*
alia, quæ in horam mortis tibi reſer- *ver. 18.*
uo. Quod vt dixit, accedens & ef-
fundens oleum deſuper, dixit: Hic
eſt ara Dei. Cuius rei, præter irre-
fragabile Sanctorum priſcorum
Patrum teſtimonium, & multorũ
monumenta librorum, ipſa petra
firmam in ſe memoriam habet re-
uerentiæ ſibi debitæ, & priſtinæ
 reli-

religionis, ac se Dei fuisse aram ostendit. Nam statim post Beati viri mortem è latere montis, in quo sita erat, & vbi mirabilia sua Dominus ostendit, illius Aluernij Conuentus incolæ ad sacrarium iuxta altare, cum magna reuerentia, Dei viui & gloriosi mysticum hoc altare debito honore transtulere; & B. prædicti Leonis cura in eo hæc verbis indelebilibus incisa sunt: *Mensa B. Francisci, super quam habuit mirabiles apparitiones, sanctificansq; ipsam effudit oleum desuper, dicens: Hic est ara Dei.* O verum Iacob, tot beneficijs dignum, nullius immemorem? omnia promeruit humilitas, dum nullius defuit gratitudo.

Col-

Colloquium XXIIII.

Religiosos magnatum non debere curias frequentare.

ROgatus à Domino Leone, Cardinale Sanctæ Crucis, vt secũ aliquantulum moraretur in Vrbe, acquieuit humiliter ob petentis reuerentiam & amorem. Prima vero nocte, cum post orationẽ quiescere vellet, superuenerunt dæmones, in Christi militem atrociter insurgentes: quem cum diu, & dure verberassent, quasi seminecem reliquerunt. Discedentibus illis, socius aduocatus accessit. Cui cum vir Dei rei narrasset euentum, subiungens ait: Credo, Frater, quod dæmones, qui nihil possunt, nisi quantum prouidentia superna dis-

ponit, ideò in me nunc tam fero-
citer irruerunt, quia non bonam
ſpem præfert manſio mea in cu-
ria magnatum. Fratres mei, qui in
locis pauperculis commorantur,
audientes me cum Cardinalibus
eſſe ſuſpicabuntur forſitan me
mundanis implicari, efferri hono-
ribus, & delicijs abundare. Ideò
melius iudico, eum qui in aliorum
ponitur exemplum, Curias fuge-
re, & humiliter inter humiles in
locis conuerſari humilibus, vt ſuſ-
tinentes penuriam, fortes efficiat
ſimilia ſuſtinendo. Summo er-
go mane ſurgunt, & excu-
ſatione propoſita, Car-
dinali vale di-
cunt.

Col-

Colloquium XXV.

In pauperibus, Christi & matris eius pauperiem consi derandam.

COntigit ſemel vt pauperi cuidam, eleemoſynam importune petenti, vnus è Fratribus durius reſponderet. Quod audiens pauperum pius amator, Fratri præcepit, vt ad illius pauperis pedes ſe nudatum proſterneret, proclamaret culpabilem, orationis ſuffragium poſtularet, & veniam. Quod cum ille feciſſet humiliter, dulciter pater adiecit: Dum pauperem vides, ò Frater, ſpeculum tibi proponitur Domini, & pauperis matris eius. In infirmis ſimiliter infirmitates, quas aſſumpſit, conſidera.

Colloquium XXVI.
In Religione non proprio, sed prælati iudicio acquiescendum.

D. Vos iuuenes, ad ordinem recipi obnixe orantes, de obediētia & facilitate ad propriam abnegandam voluntatem experiri volens, secum duxit in hortū, dicens: Venite mecum, & pro religiosorū victu caules plātate eo modo, quo me facere videritis. Et plantulis acceptis radices sursum agebat, folia vero terræ mandabat. Quem plantandi modum vnus ex iuuenibus, verè obediens, per omnia obseruabat; alter vero pro humano captu aliquantisper sciolus, tanquā hortorum cultoribus insuetum, redargue-

guebat, & vice versa caules plantandos asserebat. Cui beatus Pater fili, inquit, me imitare, & quod ego facio, fac tu similiter. Quo nolente, quia fatuũ sibi videbatur quod fiebat; ait vir Dei: Frater, video quod magnus es magister, vade viam tuam, simplicem & humilem ordinem, non decent similes magistri, sed simplices & fatui, sicut iste socius tuus. Hic nobiscum remanebit, te recipere non expedit; vade viam tuam.

Colloquium XXVII.
Dæmones nostra lætitia tristari.

SCiscitanti cuidã, quomodo hilarem ac lętum semper præ se vultum vir sanctus ferebat; etsi ali-

quando tristabatur, vel præ tentatione aut metu peccatorum, vel tormentorum gehennalium? Respondit: Aliquando magnam mihi generant peccata mœstitiam, aliquando etiam tepidam, & somnolentam mihi ingerere desiderat Satan tristitiam, & ad meam torquetur lætitiam; inuidetque mihi de beneficijs, quæ à Domino accepi. Scio etiam & video, quod cum nocere non possunt mihi dæmones, student mihi nocere per socios meos, sanctam in illis extinguendo lætitiam. Si vero per me, vel per socios meos, mihi nocere non possunt, cum magna confusione recedunt. Quando vero me malæ tristitiæ, aut accidiæ inuadit tentatio, considero lætitiam socij mei, & ad illius gaudium & hilaritatem spiritua-

tualem, meã excutio tentationem, & accidiosam tristitiam, & ad interiorem lætitiam, & exteriorem iucunditatem accendor.

Colloquium XXVIII.
Tentationes ad maiorẽ permitti profectum.

QVendam ex Fratribus, præ nimia & molesta tentatione, nouit quasi desperatum iri, & timuisse ne si Pater fluctuantem illius animum detegeret, minus sic tentatum diligeret, quem dæmon quasi vacillare coegerat. Afflictum charus Pater natum accersiuit, & paterna consolatus est voce: Ne timeas, nec contristeris, fili mi. Crede mi, quod nũc plus solito te Dei seruum iudico; & quò magis tentatum

tatum te senseris, magis mihi teno ueris esse dilectum. Nullus, fili, se Dei seruum reputare debet, quousque per tentationem, & tribulationem non trãsierit. Anulus est quodammodo, victa tentatio, quo Dominus serui sui animam sibi despõsat. Plures sibi de annosis meritis blandiuntur, & nulla sustinuisse tormenta, aut tentationes lætantur. Sed quoniam ante cõgressum solus eos terror elideret, sciant spiritus sui debilitatem à Domino cõsideratam, & ideò non probari tẽtatione. Vix enim obijciuntur certamina fortia, nisi ybi fuerit virtus perfecta: signum est amplioris gratiæ, nihil in seruo suo impune relinquere in hoc mundo.

Col-

Colloquium XXIX.

Orationem Dominicam omnium maxime salutarem.

ROgantibus Fratribus, vt eos doceret orare, dixit: *Cum orabitis dicite, Pater noster*. Et adoramus te Christe ad omnes Ecclesias tuas quæ sunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Crucem tuã sanctam redemisti mundum. *Luc. 11. ver. 2.*

Colloquium XXX.

Dæmones faciliter effugari.

FRatrem quendam, Angelum nomine, malos Angelos valde timuisse propter horribilem quam cum illis habuit pugnam, audiuit; qui à sancto Patre vocatus, ita se

rem

rem habere confessus est, imo & socium nocturnum à Patre petiuit, qui secum in cellula dormiret; timores enim nocturnos maiores & molestiores affirmabat esse diurnis. Cui Beatus Pater: Eia timide, quid imbecilles, & infirmos hostes vereris, quorum vires & potestatem Deū penes esse optime nosti? Quod vt experiaris, te iubeo, vt montis huius vicini altiora cacumina ascendas solus hac nocte, & alta voce dicas: superbi dæmones, omnes venite ad me modo, & quidquid poteritis, mihi facite, & in me vestrum exercete furorem. Quod vt ille humiliter fecit, nec vllus dæmon accessit, omnem deinceps depulit metum.

Col-

Colloquium XXXI.

De eodem, & diabolum hominum corda indurare.

GRauissima quadam tentatione perculsus fuit Beatus Rufinus circa diuinam prædestinationem, qua nullam maiorem expertus est; suaserat enim ei diabolus, omnes labores vanos & irritos esse, dum apparuit ei semel in forma Christi crucifixi sub pietatis specie: Quare torqueris (inquiés) pauper homuncule, & nihil proficis? Quorsum tot orationes & ieiunia? Totus mundus non potest mutare quod semel statuit Deus. Tu non es de numero prædestinatorum, sed damnatorum. Pietate motus te commoneo, te hortor, ne tá dure

dure patiaris: memineris te esse dā natum vnà cum filio Petri Bernardoni,& cũ cæteris omnibus, quotquot eum sequimini. Ad hæc territus Beatus Rufinus, magno mœrore (quem solet princeps tenebrarum immittere) affectus est. Vnde quasi fidem erga Deum,&Beatum Patrem Franciscum amisit. Huius rei B. Pater certior factus, videnśque magnum discrimen discipulo suo imminere, misit ad illum beatum Fratrem Massæum ad montē Subasium, in quo, totus hæsitabundus,& dubius versabatur. Quem postea quam B. Massæus visitauit nomine B. Patris, respondit ille quidem nimis desperabunde, nullum sibi esse cum Francisco negotium, nihilq́ue illis esse commune. Ad hæc Massæus: Hē, quid dicis Frater

Rufi-

Ruffine? Quis te faſcinauit ne obedires veritati? Quorſum hęc? An ignoras beatum Patrem eſſe quaſi Angelum de Cœlo? Quot animæ ſuo hortatu ſaluantur? Et ſaluabuntur? Volo vt mecum protinus venias ad B. Patrē, qui te cupit, te vocat. Acquieuit importune flagitatus Ruffinus. Quem vt vidit B. Pater accedentem, ait: Heu Frater *Ruffine*, quomodo diabolus te miſellum decepit? nonne noſti quomodo toties ſe transfert in Angelum lucis? Diabolus hominum corda indurat, Deus autem emollit, iuxta illud: Auferam â vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneū. Dei viſiones lætitiam generāt; diaboli, mœſtitiam ingerunt. Huius viſionis experientiam fac quæſo huiuſmodi: conuitijs aut vituperio

2. Co. 11 verſ. 14
Exe. 36 ver. 26.

iterum tibi apparentem affice, quę pro sua superbia sustinere non poterit, quin statim euanescat, & sesuamque prodat astutiam; interim in Domino lætare & in eius salutare confide. Cępit ad hæc ignita verba Ruffinus collacrymari, & ita abijt tristis ad montem, & in cella clausus nō cessabat à lacrymis, donec diabolus insolita specie crucifixi sibi apparuit, & ait: Non prohibui quominus colloqui posses cū Francisco? Cui ille: Vade Satana, abi in malam rem: ac expecta, aperi mendax guttur tuum, vt illud stercore impleam. Quo audito, diabolus diruptis lapidibus de monte, qui in fragmina collisi magno fragore pręcipitanter ruebāt magno impetu, & grunnitu discessit.

Col-

Colloquium XXXII.

Otium fugiendum, & labori indulgendum.

QVosdam otiãtes, alios vero tepide laborantes, corã Fratribus, reprehendit, dicens: Tepidi, nec se familiariter, & humiliter labori applicantes, de ore Dei citò euomentur. Fratres ergo omnes laborare volo, & exercitari humiliter in bonis operibus, vt simus populo minus onerosi, & cordis & linguæ malis obuiemus, ne per malos cogitatus aut aliorum famam euagentur. Qui vero laborare nesciunt, addiscant, lucrum autem, vel mercedem laboris, non laborãtis arbitrio, sed Guardiani vel Prælati disponendum.

Colloquium XXXIII.
Pauca hic toleranda, vt bonis perfruamur æternis.

FRatres ad Regulæ, & professionis suæ obscruãtiam exhortans, omnibus dicere solebat: O dilectissimi Fratres, & in æternum benedicti filij, audite me, audite vocem Patris vestri. Magna promisimus, maiora promissa sunt nobis. Seruemus hæc, suspiremus ad illa, Voluptas breuis, pœna perpetua. Modica passio, gloria infinita. Multorum vocatio, paucorum electio, omnium erit retributio.

Colloquium XXXIIII.
Lenitate duritiam, & murmur alium vincendum.

De

DE Vltra nõtanis plagis (quas ad dissiminandum Dei verbum, & Ægypti Soldanum cõuertendum petijt) Asisium rediens, socium habuit Fratrem Leonardũ de Asisio, nobilibus ortum parentibus. Contigit autem fatigatum & lassum, parumper assellum cõscendere; subsequens autem pedes socius non modicum defessus, humanum aliquid passus, cæpit dicere intra se: Non depari ludebant parentes eius & mei: en ipse equitat, & ego pedester asinũ eius sequor. Hoc illo cogitante protinus descendit vir sanctus & ait: Nõ conuenit, Frater, vt ego equitem & tu venias pedes, quia tu nobilior, & potentior me in sæculo fuisti. Obstupuit illico Frater, & rubore suffusus, deprehensum se cognoscens,

procidit ad pedes ipsius, & lacrymis irrigatus humanum exposuit cogitatum, veniamque poposcit.

Colloquium XXXV.
Subditi inobedientiam à diabolo prouenire.

QVodam tempore Vicarius eius Capitulum celebrabat, ipse vero in cella sequester & medius inter Deum, & Fratres orabat. Cum igitur vnus ex illis excusationis quodam contectus palliolo, se disciplinæ subdere noller, vidit hoc vir sanctus in spiritu, & de Fratribus quendam vocans, ait: Vidi, Frater, diabolum super illius Fratris inobedientis dorsum, collum eius tenentem adstrictum, qui tali sessore subactus, obedientiæ freno

freno spreto instinctus eius sequebatur habenas. Et cum rogarem Deũ pro Fratre, subito dæmon cõfusus abscessit. Vade igitur, & dic Fratri, vt obedientiæ sanctæ iugo collum sine mora submittat. Monitus per internuntium Frater, statimque conuersus ad Deum, ad pedes vicarij humiliter se proiecit.

Colloquium XXXVI.

Nullatenus mentiendum, aut Fratrem scandalizandum.

EX duobus Fratribus de terra Laboris ad sanctum Patrem visendum venientibus, antiquior nonnulla scandala intulit iuniori. Quem B. Pater interrogauit, qualiter socius erga ipsum se habuisset in via? Quo respondente, vtique

ſatis bene, ſubiunxit: Caue Frater ne ſub humilitatis ſpecie mentiaris. Scio enim, ſcio quid actum ſit: ſed expecta modicum & videbis. Admiratus eſt iunior, quomodo Fratris peccatum viro Dei innotuit. Induratus vero antiquior facti impœnitens, non poſt multos dies Religioni valedixit.

Colloquium XXXVII.

Deo gratum eſſe Minorum fouere Religionem, & in Euangelio eſſe prædictam.

NOnnunquam B. Pater Fratres ad petendum eleemoſynam exhortans, verbis vtebatur huiuſmodi: Ite, inquit, quoniam hac nouiſsima hora Fratres Minores commodati ſunt mundo, vt electi in

in eis impleant, vnde à iudice commẽdentur, illud audientes suauissimum verbum: Quamdiu fecistis vni ex Fratribus meis minimis, mihi fecistis. Impij vero, & crudeles reprehendantur & eijciantur, audientes durissimum illud eloquiũ: Quamdiu non fecistis vni de Minoribus his, nec mihi fecistis. Iucundum ergo est sub Fratrum Minorum titulo mendicare, quem in retributione iustorum, Euangelicæ veritatis Magister ore suo tam signanter expressit. *Mat. 25. ver. 48.*

Colloquium XXXVIII.

Panem pro Dei amore mendicatum, panem esse Angelorũ.

IN festis præcipuis, vbi opportunitas aderat, mendicare solebat

dicens in sanctis pauperibus prophe-
pheticum illud impleri: Panem An
Esdr. 1. gelorum manducabit homo. Ille,
ver. 19. inquit, est panis Angelorum, qui
pro Dei amore petitur, & beatis
suggerentibus Angelis, pro ipsius
charitate largitur sancta pauper-
tas colligit ostiatim.

Colloquium XXXIX.

Religiosos & Doctores sanctæ vitæ exemplo populo prædicare debere.

INterrogatus à quodam sacræ
Theologiæ Doctore, sacri or-
dinis Prædicatorũ, quomodo lo-
cus ille Ezechielis esset intelligen
Ezec. 3. dus: Si non annuntiaueritis impio
ver. 18. vt auertatur à via sua impia & vi-
uat, ipse impius ex iniquitate sua
mu-

morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram, ait: Si verba hæc debent generaliter intelligi, ego illa ita censeo declaranda, quod seruus Dei sic debet vita, & exemplo in se ipso ardere & fulgere, vt luce exempli & lingua sanctæ conuersationis omnes impios reprehendat: sic enim splendor vitæ eius, & odor famæ ipsius annũtiabit omnibus iniquitates suas. Cuius oppositum si fecerit, populos aut proximos scandalizando, diuinæ vltionis non euadet iudicium.

Colloquium XL.

Verum obedientem mortuo aßimilari.

In

IN obedientem quendam Fratrem omnibus iussit vestibus spoliare, in altam conijci foueam, & humari. Cui cum Fratres ad Dei viri monitum terram super inijcerent, cum iam solum caput inhumatum remaneret, accessit pius Pater, & ait: Es ne mortuus Frater? Es ne mortuus? Cui ille, inobedientiæ pœnitens, ita pater, inquit, iam mortuus sum. Surge, inquit ille, si verè mortuus es, & Prælato tuo, sicut debes, ad nutum illius obedito, nec præcepto in aliquo repugnes, sicut nec homo mortuus in aliquo contradicit.

Mortuos, non viuos, ego
meos volo secta-
tores.

Col-

Colloquium XLI.

Quam pretiosus paupertatis thesaurus.

IN quodam templo orare instituit comite Fratre Massæo, vt sibi & suis sanctæ paupertatis amorem inspiraret, idque tanto feruore, vt ex facie ignis emicare videretur. Itaq; hoc diuino ardore incitatus, mouit se versus F. Massæũ brachijs apertis, eũq; magna voce ad se aduocans; qui cum admirans ac stupẽs in sancti Patris brachia se immisisset, tantus fuit Francisci æstus interior vt anhelitu solo per oris hiatum erumpente, multis illũ cubitis in sublime eiaculatus sit. In quo ascensu is postea sæpius narrauit tanta se dulcedine delibutũ, quantam antea nunquam in vita sua gustasset. Tũ Franciscus, eamus, inquit

inquit, Romam ad Sanctos Apostolos Petrum, & Paulum exorandos, vt nos doceant tam præclarũ paupertatis thesaurũ recte ac fructuose possidere; is enim ita præstans, itaque diuinus est, nos autem ita viles & abiecti, vt indigni simus qui eum talibus vasis teneamus. Hæc enim est virtus de cœlo in nos influens, quæ nos ita instituit & informat, vt terrena cuncta vltro conculcemus, quæque obices omnes è medio tollit, quo humana mens cum Domino Deo suo liberrime, atque expeditissime coniungatur.

PROPHETIÆ ALIquot Beati Patris nostri Francisci.

Pro-

PROPHETIA I.

Se Religionem Minorum fundaturum, & sibi eam dispensaturum.

DVM adhuc viueret in sæculo vocatus à socijs suis ad cœnam laute paratam, se in intimam partem domus abdidit, & raptus aliquantulum fixe cogitabat. Interrogatus autem à socijs quid tā altamente cogitaret, forsan, aiunt, vxorem ducere decreuisti? Ita, inquit, & pulchriorem quam videritis vnquam. Intelligens de religione, quam, Deo inspirante, fundare decreuerat.

Pro-

Prophetia II.
Magnum se multorum Principem fore.

MVndanis adhuc pompis & vanitatibus deditus, diuini amoris igniculo ad maiora disponebatur paulatim, sed misericordia erga pauperes præcipue præ cæteris virtutibus gradatim afficiebatur: quibus cum plurima pro Dei amore impenderet, pauperem quẽdam militem obuiam habuit, cui continuo noua quæ portabat vestimenta donauit. Nocte vero sequenti alto sopori immersus, spatiosum ac amplum vidit palatium, militaribus armis crucis signo insignitis circumseptum, promissumque accepit, suum ac militum suorum,

rum,

rum, quidquid viderit, futurum. Expergefactus, insolita, & magna perfundebatur lætitia; causamque sciscitantibus, scio, inquit, magnũ me Principem futurum.

Prophetia III.

Pauperum amatorem, & Patriarcham fore.

DVM semel domina Pica, sancti viri genitrix, sterneret illi mensam, iam à primordio suæ conuersionis ad Christum, Franciscus panes plures apposuit. A matre percontatus, cui tot panes apponeret in mensa, cum pauci essent commensales, respõdit, pauperibus. Vbi sunt? ait mater. In pectore, inquit, meo latent.

 Pro-

Prophetia IIII.
Se per totum mundum respiciendum.

A Perusinis, quibus cum Assisinatibus ciuile erat bellum, captus cum alijs conciuibus suis, in ipsa custodia diuina repletus consolatione, ex interiori allocutione, exteriori gaudio totus perfusus, magna exhibebat suæ lætitiæ indicia. Cui concaptiui amici, quid quæso, nobis collacrymantibus, & præ mœrore deficientibus, tu solus tam abunde lætaris? Si præ iuuenili leuitate tuam non sentis captiuitatem, saltem pro hominũ vrbanitate nostræ condoleas miseriæ. Quibus inquit: Nihil me corporis affligit captiuitas, cui animæ mag-

magna est concessa libertas. Etsi vestræ condoleam miseriæ, magis tamen de propria exultandum est felicitate. Humile quid de me cogitatis? Quem modo in carcere vinclis videtis adstrictum, per totum mundum post hac agnoscite respiciendum.

Prophetia V.

Sacellum sancti Damiani clarißimum futurum Cœnobiũ.

CVM ad vocem & mandatum crucifixi, Franciscum Ecclesiam reparare iubentis, collabentẽ Ecclesiunculam Sancti Damiani prope Assisium instauraret, mundo adhuc non penitus vale dicto, obuios quoscunque, & transeuntes rogabat, vt suas elargirentur

elcemosynas ad Ecclesiæ struturã; dicens,& gallice cantans, venite & adiuuate me in opere huius Ecclesiæ, quæ futura est Monasterium dominarum, quarum famam & vitam per totum mundum glorificabit Pater noster cœlestis.

Prophetia VI.
Minorum familiam multiplicandam.

CVM tenellus Minorum grex octonarium iam excreuisset in numerum, pijs & propheticis eos hortabatur mitis pastor admonitionibus. Nolite, inquit, timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro vestrum multiplicare numerum. Ego, ego ipse vidi plenas ad nos venientium vias. Veniunt

Luc. 12. ver. 23.

Fran-

Francigenę, festinant Hispani, Teutonici currunt, præproperant Angli, & aliarum diuersarum linguarum, & nationum accelerat multitudo. Non erit vestro numerus copiosior.

Prophetia VII.

Deum pro totius mundi profectu Fratres Minores misisse.

SCiscitanti Cardinali Vgolino, cur Fratres & filios ad remotas terræ partes, in quibus & in itinere tot incommoda famis, sitis, & laboris pati necesse erat, misisset; respondit: Domine, vos putatis, quod solummodo propter istas Prouincias Dominus miserit Minores: sed dico vobis in veritate, quod Dominus eos elegerit, & mi-

ſerit propter profectum, & ſalutẽ animarum totius mundi. Et non ſolùm in terris fidelium, ſed & infi delium & paganorũ benigne recipientur, & multas animas Deo lucrabuntur.

Prophetia VIII.
Pauperum hoſpitalitatem Deo gratam.

CElanum ad prædicandum pergens, miles quidam in oppidulo, per quod tranſibat, cum humiliter, & deuote inuitauit ad prandium. Votis annuit hoſpitis, cuius familia ad pauperum hoſpitum exultauit aduentum. Dum cibus vero pararetur, ſolito more vir mente deuotus offerens Deo preces & laudes, ſeorſim in ſecreto loco ſtabat

bat oculis & mente in cœlum eleuatis. Oratione completa, benignum hospitem familiariter aduocauit, & ait: Ecce frater hospes, tuis victus precibus, vt manducarem, domum tuam intraui. Meis nunc cito monitis acquiesce, quoniam non hic, sed alibi manducabis. Cōfitere nūc peccata tua, veræ pœnitentiæ dolore cōtritus, nec in te remaneat quidquam quod veridica confessione non pandas. Reddet tibi Dominus hodie vicem, quoniam tanta deuotione suos pauperes suscepisti. Acquieuit vir ille cōtinuo sermonibus sancti; socioque ipsius peccata confitens, domum suam disposuit, & ad mortem suscipiendam se, quantum valuit, præparauit. Ad mensam sederunt, & cæteris manducare incipientibus,
 hospes

hospes iuxta verbum hominis Dei spiritum exhalauit. Sicque factum est, hospitalitatis gratia promerente, vt iuxta verbum veritatis Prophetam recipiens mercedem Prophetæ reciperet, dum per sancti viri prænuntiationem propheticam subitæ mortis damnum, æternam scilicet condemnationem euaderet, & in æterna tabernacula introiret.

Mat. 10 verſ. 21

Prophetia IX.

Pœnam in peccata relabentis esse grauiorem.

IN ciuitate Reatina iacebat vir Dei quondam infirmus, ad quē Præbendarius quidam nomine Gedeon, lubricus & mundanus, infirmitate graui correptus, adductus est

eſt; qui Beatum Patrem lacrymoſe rogabat cum ſimul aſtantibus, vt ab ipſo crucis ſignaculo ſiguaretur. Ad quem ille: Fortis nomine Gedeō, ſed animo imbecillis, cum vixeris olim ſecundum deſideria carnis, nō veritus iudicia Dei, quomodo te cruce ſignabo? Verū propter deuotas intercedentium preces, ſigno te crucis ſignabo in nomine Domini. Tu tamen ſcito te grauiora paſſurum, ſi ad vomitum redieris ab infirmitate liberatus. Propter peccatum enim ingratitudinis ſemper peiora peioribus inferuntur. Signo itaque Crucis ſuper eum facto, ſtatim qui contractus iacuerat, ſurrexit ſanus; & in laudem Dei prorumpens, ego, inquit, ſum liberatus. Paucis autem inter lapſis diebus, Dei oblitus, cor

pus impudicitiæ reddidit. Cumq; sero cœnasset in domo cuiusdam canonici, nocteque illa dormiret ibidem, subito super omnes corruit tectum. Cæteris mortem euadentibus, solus ille miser interijt.

Mat.12 ver.45. Iusto igitur Dei iudicio iuxta viri Dei prophetiam facta sunt nouissima hominis illius peiora prioribus propter ingratitudinis vitium, Deique contemptum, cum de accepta venia gratum esse oporteat, & duplo displiceat flagitium iteratum.

Prophetia X.

Virum quendam suæ mulieri reconciliandum, & nunc esse tempus clementiæ, postea æquitatis.

No-

NObilis quædam Heroina, viro Dei deuota, tota lacrymabunda illum conuenit, de mariti crudelitate & inclementia, & in Dei operibus sibi contrarium esse, conquerens: orauitque Patrem, & familiarem amicum, vt Deum interpellaret, vt viri animum & cor sua dignaretur emollire clementia. Miseratione & deuotione nobilis fœminæ commotus, ait: Vade cum pace indubitanter expectâs de viro tuo consolationem tibi de proximo affuturam. Et adiecit: Dices ei ex parte Dei & mea, quod nunc est tempus clementiæ, postmodum æquitatis. Benedictione accepta, reuertitur mulier; inuenit virum, denũtiat verbum. Cecidit super eum Spiritus Sanctus, & nouum de veteri factum sic facit cum omni mã

sue-

suetudine respondere: Domina seruiamus Domino, & saluemus animas nostras. Suadente igitur vxore, cęlibem vitam agentes, eodem die ambo feliciter ad Dominum migrauerunt.

Prophetia XI.
Singularitatem & hypocrisim in religioso malam esse, & perniciosam.

FRater quidam erat, quantum exterius videbatur, sanctitate præclarus, conuersatione insignis, tamen admodum singularis; omni tempore orationi vacans, tanta districtione silentiũ obseruabat, quòd consueuerat non verbis, sed nutibus confiteri. Accidit autem Sanctum Patrem ad locum venire, videre

dere Fratrem, & de ipso cum alijs habere sermonem. Commendantibus autem omnibus & magnificantibus illum, respondit vir Dei: Sinite, & tacete, Fratres, ne mihi in eo diabolica figmenta laudetis. In veritate sciatis quod diabolica tentatio est, & deceptio fraudulenta. Dure hoc acceperunt Fratres, tanquam impossibile iudicantes, quod tot perfectionis iudicijs fraudis se commenta fuscarent. Verum non post multos dies, eo religionem egresso, euidenter apparuit, quanta luculentia interioris intuitus vir Dei cordis eius secreta perspexit.

Prophetia XII.

Cardinalē Ostiēsē in Papam assumendū.

DOminum Vgolinum, Cardinalem Ostiensem, cum quo

erat summa necessitudine coniũ-ctus, prædixit multoties in Papatum sublimandum, in omnibus litterulis, quas ad eũ dirigebat, præscribens: *Futuro Patri gentium, & venerabili in Christo Antistiti totius mũdi, &c.* Quod & rei confirmauit euentus, nam Honorio III. in Pontificatu successit, & Gregorius IX. est appellatus.

Prophetia XIII.
Ordinum apostatas male interire.

CVM per Apuliam peragraret, obuiam habuit quendam sui ordinis apostatam, qui ad sancti viri pedes se proiecit, & apostasiæ veniam petijt humiliter. Cui beatus Pater furcas è regione in loco quodam eminentiori positas ostendẽs, ait:

ait: Modo offensam hanc tibi condono, ad religionem regredere; sed caue tibi, si enim iterum habitum reieceris, aut ordinẽ exieris, in furcis illis suspenderis. Ad ordinem rediijt apostata, sed in illa breui remansit: cui paucis diebus postquã vale dixit, delictum aliquod commisit, propter quod iuxta sancti viri prophetiam in furcis misere, & turpiter diem clausit extremum.

Prophetia XIIII.
Magnum in Ecclesia schisma, & tribulationem futuram.

PAulo ante mortem conuocatis, Fratribus de tribulationibus futuris eos admonuit, dicens: Viriliter agite, fratres, confortamini, & sustinete Dominum. Magnæ tribu-

tribulationis & afflictionis adesse festinant tempora, in quibus temporaliter & spiritualiter perplexitates, & discrimina inundabunt, charitas multorum refrigescet, & superabundabit malorum iniqui-
Mat.24. tas. Dæmonum potestas plus solito
verſ.12. soluetur, nostræ Religionis, & aliarum puritas immaculata deformabitur, in tantum quod vero summo Pontifici, & Ecclesiæ Romanæ paucissimi ex Christianis vero corde, & charitate perfecta obedient. Aliquis non canonice electus in articulo tribulationis illius ad Papatum assumptus, multis mortem sui erroris sagacitate propinare molietur. Tunc multiplicabuntur scandala, nostra diuidetur Religio, plures ex alijs omnino frangentur, eo quod non contradicent, sed con-
sen-

ſentient errori. Erunt opiniones & ſchiſmata tot, & tanta in populo, & in religioſis, & in clero, quod niſi abbreuiarentur dies illi iuxta verbum Euangelicum (ſi fieri poſſet) in errorem inducerentur etiam electi, niſi in tanto turbine ex immenſa miſericordia Dei regerētur. Regula & vita noſtra tunc à quibuſdam acerrime impugnabitur. Superuenient tentationes immenſæ. Qui tunc fuerint probati, accipiēt coronam vitæ. Væ autem illis, qui de ſola ſpe Religionis confiſi tepeſcent, non reſiſtent conſtanter tentationibus, ad probationem electorum permiſsis. Qui vero ſpiritu feruentes ex charitate, & zelo veritatis adhærebunt pietati, tanquam inobedientes, & ſchiſmatici perſecutiones, & iniurias ſuſtine- *Mat. 24 ver. 24.*

bunt,

bunt. Nam persequentes eos à malignis spiritibus agitati, magnum esse obsequium Dei dicent, tam pestilentes homines interficere, & delere de terra. Erit autem tunc refugium afflictis Dominus, & saluabit eos, quia sperauerunt in eo. Et vt suo capiti conformentur, fiducialiter agent, & per mortem, vitã mercantes æternam, obedire Deo, magis quam hominibus eligent, & mortem, nolentes consentire falsitati & perfidiæ, nullatenus formidabunt. Veritas tunc à quibusdam prædicatoribus operietur silentio, ab alijs conculcata negabitur. Vitæ sanctitas à suis professoribus habebitur irrisui, quare dignum non pastorem, sed exterminatorem mittet illis Dominus Iesus Christus.

Psa. 36. ver. 40.

Pro-

Prophetia XV.

Superbiam & fastum Religionibus perniciosum, & fratrē Eliam extra ordinem moriturum.

FRater Elias Cortonensis, seu (vt alijs placet) Biccillius, vt alijs vero, Pedemontanus, qui à B. Patre post mortem B. Petri Cathanei Vicarius Generalis substitutus est, & eodē è viuis sublato in quartum ordinis Generalem est electus homo tanta sapientia præditus humana, vt ad magna negotia peragēda videretur ab ipsa natura esse progenitus, neque in Italia habere in hoc æquales: vnde Principibus omnibus charus fuit, & à cunctis in pretio habitus: dum vidit beatū

Patrem Fratres quosdam humiles & simplices hospites aduertentes, iuxta se in mensa assidere iubenté, sibique & alijs grauitate & doctrina conspicuis prætulisse, ægre hoc tulit, ac intra se stomachabundus dicebat: Heu Francisce simplex ac illiterate, vt quid hæc tua indiscretio ac simplicitas? Præclaros ordinis viros, religionis columnas confundis, & hoc tuo idiotismo Religionem tuam pessumdabis. Cui statim beatus Pater, secretum audiens cordis murmur, inquit: Imò, Frater Elia, tu te & illam fastuosa tua compositate & carnis prudentia destrues. Tu tuique similes ordinem ad nihilũ ducent. Sed heus, misellle, nec in illa mori tibi concedetur. Quod ita factum est: nam fastu humano tumens, postquam
in

in Ministrum Generalem electus est, laxiores Ordini dimisit habenas, plura contra Regulæ puritatem molitus: propter quod Innocentius Quartus eum à Generalatus officio abdicauit, excommunicauit, & habitu priuauit: qui fures Frederico Imperatori adhæsit. Tandem Cortonæ ægrotans misit Fratrem suum Germanum ad Innocentium, summis precibus exorans, vt ab excommunicationis sententia absolueret, quod Pōtifex eius precibus & lacrymis permotus effecit.

Prophetia XVI.

Sanctorum meritis multoties Deum à puniendis peccatoribus se coercere.

Famem per totam Italiam grassa-

turam prædixit semel B. Fratri Leoni, dicens: Heu Frater mi, propter peccata populorum mittet Deus magnam famem in mundum, sed propter merita cuiusdam pauperis (nescio cuius) qui modo viuit in mundo, hoc flagellum distulit Dominus: sed eo mortuo, ita fames hæc inualescet, quod innumerabiles homines miserabili egestate peribunt. Hoc morte instante B. Leoni dixit, sed in monte Aluernæ à Christo accepit; quod, vt supra dictum est colloquio 23. se dixit cum alijs sibi reuelatis in horam mortis taciturum. Statim ab eius morte prophetia hæc completa est: Nam tanta fames vniuersam peruasit Italiam, vt miseri homines non solum herbis, sed & arborum corticibus pro cibo vsi fuerint. Vnde
&

& tanta clades secuta est, vt nihil à mortis imagine vbique appareret. Qua debachãte apparuit beatus Pater Fratri Leoni, & se pauperem illum fuisse, propter quem Deus hanc plagam distulit, ostendit.

PARABOLÆ, ET EXEMpla quædam Beati P. N. Francisci.

PARABOLA I.

Circa pauperes spiritu, infallibilem esse Dei prouidentiam.

INnocentio Tertio (cui dura nimis & intolerabilis videbatur Regula Minorum, & impossibile, victum, & vestitum suppediturum

tantam paupertatē profitentibus) hanc proposuit parabolam: Virgo quædam pauper, sed speciosa nimis, in solitario & deserto loco degebat; quam vt illius regionis Rex vidit, eius egregiam pulchritudinē admiratus in suam duxit vxorem. Cum qua per annos aliquot in deserto commoratus, quosdam ex ea habuit filios, & matris præseferentes venustam speciem, & naturalia quædam delineamenta Regis habentes. Ad Curiam suam, & regni solium reuersus Monarcha, filios pia mater enutrit, enutritos vero ad Regem transmisit, dicens: Filij magno Rege sati estis, in sua degit curia, ego solutidinem hanc nolui, nec potui deserere: vos patrem cōuenite, & cuius stirpis sitis, declarate. Ille vobis necessaria, & vestri bili-

bilitati decentia largietur. Quod vt fecerunt, Rex statim sua in filijs agnouit indicia, & matris pulchritudinem & venustatem. Quibus placide ait: Ego vere meos vos cognosco natos, & vt prolem regiã vos educabo: si enim alienos & seruos ex mea mensa & stipendijs alendos curaui, quanto mihi solicitior cura erit pro filijs meis, & tam speciosa prole matris vestræ, quã ego vehementer diligo? Cuius filios omnes quos ex me susceperit ad mensam meam sedere faciam, & in curia mea alendos prouidebo. Rex iste (sanctissime Pater) est Christus Dominus, cœli & terræ Dominus: speciosa virgo, paupertas, quę in deserto huius mundi ab hominibus repulsa, & contempta in solitarijs locis degebat. Huius

pulchritudinem Rex Regũ Christus è cœlo descendens adamauit & mũdum ingrediens eam sibi statim in præsepio desponsauit. Plures ex ea in hoc deserto filios procreauit, Apostolos, Anachoretas, Monachos, ac alios quam plures, voluntariam profitentes paupertatem: quos signa ipsius Regiæ Christi paupertatis, humilitatis, & obedientiæ gestantes, illa transmisit ad cœlestem Regem, qui benigne eos suscepit, & promisit se illos alitururum, dicens: Ego qui solem
Matt. 5. ver. 45. meum facio oriri super iustos, & iniustos, qui Mauris infidelibus, & paganis à fide mea alienis, de mensa & thesauris meis victum, & vestitum præbeo, sustento & nutrio, quanto magis hæc vobis libentiori animo concedam, & quæ fuerint

necess-

necessaria impendam vobis, & omnibus qui ex sponsa mea charissima paupertate procreati fuerint? Ad hunc cœlestem Regem, Beatissime Pater, domina & Regia sponsa paupertas hos suos mittit filios, prioribus, & senioribus nequaquã viliores, nec à patris aut matris pulchritudine degeneres, summã & perfectam paupertatem profitentes. Non est ergo formidandũ, quod fame pereant æterni Regis filij & hæredes, qui ad imaginem Regis Christi, per Spiritus Sancti virtutem de paupere matre nati; nam & ipsi per spiritum paupertatis sunt in Religione paupercula abunde nutriendi. Si enim Rex cœlorum imitatoribus suis promittit Regnum æternum, quanto magis illa subministrabit, quæ communi-
ter

ter largitur bonis & malis? Hanc parabolam Christi Vicarius cum diligenter audisset, miratus est valde, & indubitanter Christum in homine locutum recognoscens, Regulam approbauit.

Parabola II.
De custodia, & mortificatione oculorum.

MVltoties Beatus Pater Fratres suos hortabatur, vt sensus omni, qua possent, solicitudine custodirent & refrænarent. Sed præcipue oculos docebat habere pudicos & honestos, hanc illis proponês sæpius parabolam: Rex quidam pius & castus duos misit successiue nuntios ad Reginam, qui ei quædam de Regis mente significarent.

earent. Reuertitur primus, & pro verbis, quę ad Reginam detulit, tātum verba Regi reportat; sed de Regina nihil loquitur, quia oculos sapienter tenebat in capite, nec vllatenus prosilierant in Reginam. Redit secūdus: sed post pauca verba quæ pro nuntij responsione refert, longam de Reginæ pulchritudine texit historiam. Vere, inquit, Domine, pulcherrima & speciosissima femina est Regina, felix & beatus reputari potest, qui fruitur illa. Cui turbatus Rex: Tu serue nequam, in sponsam meam oculos tuos impudicos conjecisti? Credo quod tibi emere voluisti rem, quā ita curiose prospexisti. Iratus iubet ad se alterum reuocari, & ait illi: quid tibi de Regina videtur? Optime, inquit, Domine, libenter

Eccl. 2. ver. 14.

&

& modeste audiuit verba Regis, & prudenter respondit. Cui vlterius Rex: Quid de pulchritudine illius iudicas? Nōne speciosa & pulchra tibi visa est? cæteris est ne præstantior mulieribus? Respondit seruus: Domine, de pulchritudine illius nihil scio. Venusta, ne an speciosa sit, tuum solummodo hoc est discernere & iudicare, meum autem tua illi verba proferre. Bene & cordate, inquit Rex respondisti: tu qui oculos habes castos, & verecundos, meus esto cubicularius: ex oculorum pudicitia corporis conijcio castitatem, & te dignum cui cubiculi & Regiæ cameræ custodiā cōmittā. Tu vero è regione, qui infrenes, & impudicos habes oculos, palatiū egredere, in domo mea nullatenus remanebis: qu
enim

enim ſerio, & ſubtiliter Reginæ contemplatus es venuſtatem, timeo ne illius etiam violare velis honeſtatem. Hæc Rex. Parabolam Fratres, audiſtis, ſenſum intellexiſtis. Oculos in aliquam conieciſtis? Mulierem vidiſtis? Pœniteat, oculis in poſterum cauete, mors latet in viſu, oculorum intrat per feneſtras. Rex cœleſtis ſuas videri prohibet ſponſas. Mulier quæcunque Chriſtiana, illius eſt ſponſa. Quis non timebit videre ſponſam Chriſti? Regis timete zelotypiam.

Exemplum primum.
De perfecto & vero obediente.

CVM aliquãdo quæreretur ab eo quis eſſet iudicandus ve-

rus obediens, corporis mortui similitudinem pro exemplo proposuit. Tolle (inquit) corpus exanime, & vbi placuerit pone. Videbis non repugnare motum, non murmurare situm, non reclamare dimissum: quod si statuatur in cathedra, non alta, sed ima respiciet; si collocetur in purpura, duplo pallescet. Hic (ait) verus obediens est, qui cur moueatur, non dijudicat; vbi locetur, non curat; vt trãsmutetur, non instat; euectus ad officium, solitam tenet humilitatem; plus honoratus, plus se reputat indignum.

Exemplum II.
De eodem.

Vidi, inquit, multoties cæcum quẽdam,

dam, qui non habebat nisi caniculam pro duce itineris sui. Caniculam, quocunque ducebat, sequebatur, ad illius ductum ambulabat; viæ vel itineris huius vel illius rationem non flagitabat à duce: si præibat per petrosa, sequebatur; si per plateas, & plana, comitabatur; si ad templum ducebat, orabat; si domos introibat, eleemosynas petebat; ita vt omnia pro caniculæ ducentis volútate faciebat, nec aliquo sine illius dictu pergebat. Talis esse debet verus & perfectus obediens. Ad obediendum, cæcum esse expedit, oculos in obsequium Prælati claudere, & de præceptis non velit, nec valeat discernere, nisi quod præcipitur, humiliter, & prompte complere, quocumque Prælati præceptum vel voluntas

præcedit, sequi, inuia & petrosa pro obedientiæ merito hilariter cõtemnere, ac si per plana ambularet pergere. Non præcepti difficultatem, sed præcipiẽtis auctoritatem, & obediẽtiæ meritum decet & debet verus obediens in omnibus cõsiderare.

Exemplum III.

De curis & solicitudinibus vxoratorum.

CArnis tentatione perculsus, & suggerente vafro castitatis inimico, vt vxorem duceret, post crebra flagella, nudus noctu in hortũ niuibus consitum perrexit, & viuũ hoc satisque appositum nimiæ, & anxiæ maritorum circa filios, & vxores solicitudinis exemplũ, multo

to inferioris quiete monaſtica, ſibi propoſuit. In niuem ſe demergens ſeptem ex ea cœpit maſſas cõpingere; quas ſibi proponens, ſuo ſic exteriori homini loquebatur: Ecce, inquit, hæc maior, vxor tua eſt, quatuor iſtæ, duo filij, & duæ filiæ; reliquæ duę, ſeruus & ancilla, quos ad ſeruiendum habere oportet. Feſtina igitur omnes induere, quoniã præ frigore moriuntur. Si verò eorum te multiplex ſolicitudo moleſtat, vni ſoli Domino ſolicite cura ſeruire. Quo egregio exemplo illicò tentator victus abceſsit, & Sanctus in periculoſo certamine victor euaſit.

Exemplum IIII.

De religione Minorum, & eius amplitudine.

CVm quatuor tamen haberet adhuc Fratres, dilatandæ familiæ Beato Ægidio suo socio hoc proposuit exemplum. Religio nostra persimilis est piscatori, qui mittit retia sua in aquam, magnam capiens piscium multitudinem; maiores eligit, & secum adducit, pisciculos vero minores dimittit. In mundi aquas rete hoc mittetur: magnæ sanctitatis & virtutis religio hæc viros ad se recipiet; paruos feruore spiritus, & in Dei amore tepidos dimittet, vel receptos euomet: tanta erit piscium multitudo, quod timeam ne præ nimietate retia rumpi contigerit.

Exem-

Exemplum V.

Quod seruus Dei omnem laudē & honorem in Deum refert.

CVM quotidie à populo plurimum honoraretur, & manus habitum, pedes, & pedum vestigia omnes populi per quos transibat, præ deuotione & sanctitatis reuerentia oscularentur, nec ipse nihil horum prohiberet, quidam ex socijs de sancti humilitate dubitans, & veluti scandalum passus; quod tantum sibi permitteret honorem exhiberi, dixit ei: Non vides, frater, aut non attendis quid hi faciunt, & tu fieri permittis? Homines tantundem te honorant, & pro sancto excessiue venerantur: nihil horum tu renuis aut reijcis, imo vide

ris in omnibus complacere. Quid hoc? Beatus Pater respondit: Tantum abest, Frater, vt hæc reijciam, vt pauca hæc mihi videantur. Plura certe omnes populi facere debe rent. Cui socius magis turbatus: Ego, inquit, hæc non intelligo, vt tu frater pro sancto reputeris, & laudem, & honorem populorum desideres. Ad hæc B. Pater: Frater vide & intellige. Nihil huius reuerentiæ mihi approprio aut tribuo, totam in Deum remitto, & me ipsum conseruo in fæce meæ humilitatis. Meam agnosco vilitatem, Dei perpendo maiestatem. Homines autem non paruam ex hac reuerẽtia reportant vtilitatem, dum Deum recognoscunt & honorant, & in creaturis reuerentur. Deum in se non ignorat, qui eius benefi-

cia

cia in creatura recognoſcit. Creaturæ verò ipſius non ſuperbit humilitas, dum in illa diuina adoratur maieſtas. Sicut in imaginibus aut ſtatuis Dei vel Deiparæ, vtërque adoratur, & tamen lignum vel ſtatua nec ſuperbia tument, nec honore extolluntur: Ita nec Dei ſeruus (qui illius viua, & vera imago eſt, & in quo Deus veneratur & colitur, propter multaque in hac imagine illius relucent beneficia) altiora aut maiora de ſe cogitat, imò magis in ſua humilitate ſolidatur: omnia Deo tribuit, nihil ſibi; lignũ aut ſtatuam, imò purum nihil ſe reputat reſpectu Dei, cui omnem tribuit honorem & gloriam, ſibi vero tribulationem, miſeriam, & verecundiam.

BENEDICTIONES *B. P. N. Francisci.*

BENEDICTIO I. *Fratris Leonis.*

FRatri Leoni in Monte Aluernæ fortiter tentato hanc benedictionem misit B. Pater, signans eam charactere, & nota illa mysteriosa litteræ Tau (quam semper magnifecit) sua manu exarata, qua
Num. 9. eum ab omni absoluit tentatione.
ver. 24. T. benedicat tibi Dominus, & custodiat te; ostendat faciem suam tibi, & misereatur tui. Conuertat vultum suum ad te, & det tibi pacem. Dominus benedicat Fratrem Leonem.

Bene-

Benedictio II.
Sacri conuentus Alanqueræ.

QVinque illi Martyres à Marrochijs passi, villam Alãqueræ (Lusitaniæ nõ ignobilis Oppidi cis Tagum extructi, olim Hierabriga dicti, vt placet Damiano Goes, Resendio apud Vasæum, Ambrosio Morali, & Paulo Merulæ in Lusitaniæ descriptionibus) ad Fratres suos, qui iam ibidem commorabantur, visendos accesserũt; in qua Sanctia Sanctio II. Rege progenita, sanctiùs vixit, & eos benigne recepit, vndique impensis quibuscunque Vlyssiponem (quæ à prædicta villa per octo leuças ad Occidentalem plagam distabat) transmisit, vt illinc in Tartariam

transſuadere liceret. Quorum in optato martyrio expletis votis apud Marrochios, vt eorum in fide constantiam, in martyrio fortitudinem, in sanctitate perseuerantiam Beatus Pater audiuit, in spiritu totus exultabundus Conuentum illum Alanquearum, à quo ad tantam functionem perrexere, hac ſacrauit benedictione: Domus ſancta, ædicula ſacta, ſpecioſa & iocũda floſcella purpurei coloris, ac ſuauiſsimi odoris, per ſanctũ martyrium Deo peperiſti. Hi primitiæ ſunt, & glorioſi flores Minorum, felices iam poſſeſſores Regni cœlorum. Nunquam in te (Domus Dei) deficiant perfecti Fratres, qui deuotiſsime Sanctum obſeruent Euangelium.

Bene-

Benedictio III.
Instituti Minoritici zelatorũ.

CVM Sanctorum Fratrum per orbem dispersorum, odorifera fama multos audiret ad viam veritatis induci, exultabat in spiritu, & benedictionibus omni acceptatione dignissimis illos accumulãs, dicebat: Benedicti vos à Domino, qui errantes peccatores ad Dominum reducitis, viam veritatis illis ostenditis, & vos in sancta Euangelij obseruatione puros, & sinceros custoditis. Qui vobis benedicit, à Domino benedicatur, qui vos fouet aut suscepit, mercedem recipiat sempiternam. Nullam in vobis potestatem Satan exerceat, supra id quod potest, non tentet. Vobis

1.Co.10 ver. 13.

bis super illum,& suos sit impetrã-
di facultas:portas illius possidete,
& spolia diripite. Patris vos adiu-
uet potentia,filij vos dirigat sapiẽ-
tia, & Spiritus Sancti vos foueat
clementia.Amen. E regione vero,
qui per proprietatem, pecuniæ re-
ceptionem,vel aliud quodcunque
peccatum Regulæ puritatem de-
turpabant;aut Ordinẽ, quem præ-
cipue paupertatis professio deco-
rat,terrenarum rerum puluere ma
culabant,aut alios suis malis exem
plis scandalizabant ; & Ordinem
relaxabant, maledictionem Dei,&
suã terribiliter imprecando, dice-
bat: A te sanctissime Pater,& à to-
ta cœlesti curia,& à me paupercu-
lo sint maledicti,qui suo malo exẽ
plo confundunt & destruũt, quod
per sanctos Fratres huius Ordinis

ædi-

ædificasti, & ædificare non cessas.

Benedictio IIII.
Ciuitatis Aßisij.

CVM de palatio Episcopi Assisiatis ad ædiculam Sanctæ Mariæ de Angelis iam vltimo morbo totus confectus, deferretur, cũ ad planitiem sub ciuitatis decliuio, ex qua vrbem commodiùs videre posset, peruenit feretrum, in quo portabatur, fecit ad vrbem reflecti: quam vt vidit, fleuit, & postea hac muniuit benedictione: Benedicta tu â Domino, ciuitas Deo fidelis, quia per te, & in te multæ animæ saluabuntur, & in te multi serui altissimi habitabunt, & de te non pauci iusti eligentur ad regnum æternum.

Bene-

Benedictio V.

Omnium Fratrum Minorum.

GRaui & molesto stomachi dolore semel laborauit, ita vt vitam pene exhalaret, & Fratres iã de eius vita desperarent. Quorum vnus, timens ne subito è viuis raperetur propter varia, & crebra cordis deliquia, ait: Benedic nobis, Pater, & cæteris Fratribus quos in Christo genuisti, & aliquod memorabile relinque nobis tuæ voluntatis, quod Fratres in tui memoriam semper habeant secum ad maiorẽ sui profectum. Tunc Beatus Pater paternos oculos in filios erigens, vocate, inquit, mihi Fratrem Benedictum de Piratro (qui beato Patri semper in infirmitate ministrabat,

bat, & coram eo ſacra faciebat) vt vobis benedicã. Quo accerſito, ait: Scribe, Sacerdos Dei, qualiter benedico omnibus Fratribus meis, qui modo ſunt in religione, & qui venturi ſunt vſque ad finem ſæculi. Quoniam propter infirmitatem meam loqui nõ valeo, breuiter voluntatem meam, & intentionem in ſignum memoriæ meæ benedictionis, & teſtamenti cunctis Fratribus præſentibus, & futuris patefacio. Fratres ſemper ſe diligant ad inuicem, ſicut ego dilexi, & diligo illos. Semper diligant, & obſeruent dominam meam paupertatem. Et ſemper prælatis, & clericis Sanctæ Matris Eccleſiæ, ſubiecti exiſtant. Benedicat & cuſtodiat eos, Pater & Filios, & Spiritus Sãctus.

Amen.

Bene-

Benedictio VI. Bernardi de Quintauale.

IN obitu Beati Patris collacrymātibus omnibus Fratribus pro subtractione tanti Patris, & tam soliciti Pastoris, ait ad circunstantes: vbi est primogenitus meus frater Bernardus? Cui accedenti, veni, inquit, fili mi, vt benedicat tibi anima mea antequam moriar. Sed Bernardus pro sua humilitate, ne sibi videretur assumere, quod pro officij dignitate, & præfecturæ eminentia putabat deberi fratri Eliæ, tunc Generali Ordinis Vicario, & putatiuo Beati viri successori, suggessit eidem vt ad dexterā morientis accederet, & oblatam reciperet benedictionem, Quo ante

Gen. 27. ver. 4.

Dei virũ prostrato, ille, etsi præ lacrymarum assuetudine cæcutiret, plenus tamen prophetico spiritu, manus super caput eius imposuit; & dixit: Hoc non est caput mei primogeniti Fratris Bernardi. Et cancellatis in modum crucis manibus velut alter Patriarcha Iacob, dexteram ponens super caput Fratris Bernardi, qui ad læuam, vtroq; flexo poplite, Patri assidebat, eum benedicit his verbis: Benedicat te Pater Domini nostri Iesu Christi in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo. Sicut primus es electus in ordine isto ad dandũ bonum exemplum Euangelicum, & ad imitandum Christum in Euãgelica paupertate, cui non solùm tua liberaliter obtulisti, sed & temetipsum in odorem suauitatis cõ *Eph. et. 1. ver. 3.*

Mm tuli-

tulisti. Ita benedictus sis à Domino Iesu Christo, & à me suo pauperculo seruo, benedictionibus sempiternis, ingrediens & agrediens, vigilans & dormiens, viuens & moriens. Qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur; & qui maledixerit tibi, non erit immunis. Esto Dominus Fratrum tuorum, & tuo imperio cuncti subiaceant. Quoscumque volueris recipere ad ordinem istum, recepti sint, & quoscũque emittere volueris, emittantur. Nullus super te potestaté habeat, & quocunque volueris, libere possis pergere, & morari.

Gen. 27. ver. 24.

Benedicto VII.
Eorundem.

Sui transitus hora appropinquãte, fecit.

fecit omnes Fratres existentes in loco illo sanctæ Mariæ de Angelis aduocari, & eos consolatorijs verbis pro sua mente demulcens, paterno affectu eos ad diuinum est hortatus amorem, ad patientiam, ad paupertatem, & ad sanctam Ecclesiæ Romanæ fidem obseruandam. Et adiecit: valete filij omnes in timore Domini, & permanete in eo semper. Et quoniam futura tribulatio, & tentatio appropinquat, felices qui perseuerabunt in his quæ cœperunt. Ego vero ad Deum propero, cuius gratiæ vos omnes commendo. Ego quod meum est, feci; quod vestrum est, edoceat Christus.

(∴)

ORACVLA, ET SENtentiæ communes B.P.N. Francisci.

ORACVLVM I.

Carnem contra spiritum plura moliri.

MAximus hominis inimicus est caro: nihil recogitare nouit, malorũ vt doleat nihil vt timeat præuidere, studiũ eius statuti præsentibus: quod autem peius est, bona cuncta sibi vsurpat, ipsa in suam gloriam transfert, & quod non illi, sed animæ datum est, sibi impudenter arrogat. Illa de virtutibus laudem, de vigilijs & orationibus fauorem carpit extrinsecum, nihil animæ relinquens, quærit & de lacrimis obolum.

Ora-

Oraculum II.

Impretiabile esse eleemosynæ pretium.

AMorem Dei pro eleemosynis offerre, nobilis est prodigalitas; & qui minus ipsum quā denarios reputāt, iudicaré ego esse stultissimos: nam solius diuini amoris impretiabile pretium ad regnum Cœlorum comparandum sufficit; & eius, qui nos multum amauit, amor est multum amandus.

Oraculum III.

Orationem viris Religiosis necessariam.

ORationis gratia viro religioso firmiter desideranda, sine

qua nihil in Dei ſeruitio proſperabitur, nec aliquid ab ipſo conſequetur.

Oraculum IIII.
Encomia Euangelicæ paupertatis.

Theſaurus beatificæ paupertatis adeò excellens eſt, & diuinus, quod nos indigni ſumus in vaſis noſtris viliſsimis illum poſsidere. Hæc enim eſt illa virtus, per quam terrena, & tranſitoria cũcta calcantur, per quam omnes obices tolluntur è medio, dum per illam æterno Domino mens humana cõglutinatur. Hæc eſt, quæ animam in terris poſitam, facit cum Angelis in cœlo conuerſari. Hæc eſt quæ Chriſtum in cruce ſociat, cũ

Christo in tumulo absconditur, cũ Christo de sepulchro resurgit, & Christum comitatur in cœlum. Hæc est quæ dotem agilitatis super cœlos volandi animabus ipsam amantibus, etiam in hac vita, concedit, cum veræ humilitatis & charitatis arma custodiat.

Oraculum V.

Humilitas sectanda, vanagloria fugienda.

FIlius Dei de altitudine sinus paterni ad nostra despicabilia descendit, vt tam exemplo quam verbo Dominus & Magister humilitatem doceret. Stultum ergo est humanis extolli fauoribus, aut de terrenis superbire. Quod altum namque est apud homines, abomi-

natio est apud Deum, & quantum homo est in oculis Dei, tantum est in se, & non plus.

Oraculum VI.

Prælati subditos, & prædicatores populos exemplo doceant non verbo.

PRopter præfecturæ officium & prædicandi solicitudinem, Fratres non debent dimittere sanctam, & deuotam orationem, ire pro eleemosyna, operari aliquando manibus suis, & alia humilitatis opera exercere, non minus quã alij Fratres, propter bonum exemplum, & tantarum lucrum animarum. Ad Ministrorum namque & Prædicatorum exempla subditi & populi ædificantur, vacant libenter

ter orationi, & humiliter inclinant se ad humilitatis opera & obsequia vilitatis. Si enim & hæc illi facere nolunt, non poterunt absque sui confusione, præiudicio, & condemnatione, de illis alios admonere: oportet namque exemplo Christi prius facere quam docere, ac simul facere & docere.

Oraculum VII.

Quod opera, verba, comitentur.

TAntum habet homo scientiæ, quantum operatur; & tantum est religiosus bonus orator, quantum ipse operatur: arbor namque ex fructu cognoscitur.

Oraculum VIII.

Festiuitates Sanctorum quomodo celebrandæ.

FEstiuitates Domini, & aliorũ Sanctorum, magis honorantur inopia & paupertate, per quam ipsi cœlum ingressi sunt; quam curiositate & superfluitate, per quam anima elongatur à cœlo.

Oraculum IX.

Curialitate homines Deo assimilari.

CVrialitas est vna de proprietatibus Domini, qui solem suũ, & pluuiam, omniaq; sua ad vitam necessaria super iustos, & iniustos curialiter administrat. Est enim cu-

curialitas soror charitatis, extin-ctrix odij, & seruatrix amoris.

Oraculum X.

De alienis non esse gratas eleemosynas.

NOn licet alienum auferre, & pauperibus erogare. Peccati pœna, non meriti gloria est, aliena donare.

Oraculum XI.

Cum intentione & mentis quiete orandum.

PVdere debet quemquam in vagationes nugatorias distrahi, cum tempore orationis magnum Regem alloquitur.

Ora-

Oraculum XII.

Humili cognitione sui hominem peruenire in Dei cognitionem.

SCientia sui ad Dei cognitionẽ facile perducit eum, qui Sacrę Scripturæ intendens, Dei mysteria humiliter, non præsumptuosę scrutatur.

Oraculum XIII.

De aliquo spiritualiter cōtristatus ad orationem recurrat.

SEruus Dei pro aliquo conturbatus, illico ad orationem debet confugere, & tamdiù coram summo Patre persistere, donec reddat ei sui salutaris lætitiam. Si enim

enim in moestitia moram fecerit, adolescet Babylonicũ illud; quod tandem, nisi per lacrymas expurgetur, maximam in corde generabit rubiginem.

Oraculum XIIII.

Virtutes & Dei secreta non detegenda.

FAmæ pretium est conscientiæ secretum minuere, longeque damnosus, & periculosus statuti, quam carere virtutibus. Nec maior est virtus bona quærere, quam parta tueri.

Oraculum XV.

In quo differant licentia, & obedientia.

Quæ-

QVæcunque Prælati condescẽsiones, aut facultates post petitionem subditi acquisitæ, propriæ licentię sunt. Quod vero Prælatus iniungit, & subditus non postulat, sacras obedientias censeo nominandas. Obedientiam igitur tutiorem & meliorem iudico licẽtia: quia in ista aliquid propriæ voluntatis regnat, in illa solùm superioris præceptum impletur. Summa obedientia est, in qua cortina
Exo.26. ver. 10. cortinam trahit, superioris voluntas, inferioris voluntatem gubernat; & nihil quod suum sit, aut appareat, habeat caro vel sanguis. Nec obedientia summa & pura definit esse, postulata licentia infideles adeundi ob proximorum lucrum, vel martyrij desiderium, modo à diuina inspiratione hoc proueniat:

nerit desiderium: nam tunc cortina cortinam trahit, diuina voluntas humanam, vnde & hoc petere, Deo erit acceptum, & â pure obedientiæ merito non erit alienum.

Oraculum XVI.

Officium diuinum cum intentione recitandum.

SI quiete corpus cibum suum, futurum cum ipso vermium esca, accipit; cum quanta pace, & tranquillitate anima accipere debet cibum vitæ; qui est Deus, qui per orationem, ac diuini officij solutionem debitam, familiariter nobis exhibetur?

Ora-

autem ab oratione reuertitur, sic debet se pauperculum, & peccato rem ostendere, ac si nullam sit nouam gratiam consecutus.

Oraculum XIX.

Prælatus raro per obedientiam præcipiat, subditus semper obediat.

RAro per obedientiam præcipiendum est Prælatis, nec primo fulminandum est iaculũ, quod debet esse extremum. Ad ensem non statim manus est mittenda. Qui vero ensem non timet, aut subditus qui obedientiæ præcepto non obedire festinat, nec Deum timet, nec homines reueretur, si omninò non habet causam in obediendo retardandi. Prælatus ergo

non debet esse temerarius in præcipiendo: nam quid in temerario præceptore auctoritas imperandi, nisi gladius in manu furiosi? Quid vero desperatius, quam obedientiæ neglector aut contemptor?

Oraculum XX.
Magnum esse obedientiæ emolumentum.

TAM vberem iucido sanctæ obedientię fructum, vt eis qui iugo eius colla subijciunt, nullum abire possit tempus iners, nec sine emolumento hora aliqua inaniter pertransire.

Oraculum XXI.
In quo gloriari possit seruus Dei.

De

DE omni eo quod peccator potest, nemo sibi debet iniquo aplausu blandiri. Peccator ieiunare potest, orare, plangere, carnemque suam macerare; hoc solùm nõ potest, Domino scilicet suo esse fidelis. In hoc itaque gloriandum, si suam Domino gloriam reddimus, si fideliter seruiẽtes ipsi, quidquid donat, adscribimus.

Oraculum XXII.

Magnam deberi reuerentiam Sacerdotibus.

OMni reuerẽtia & honore prosequendi sunt Dei Sacerdotes, qui omnibus sunt superiores, & digniores. Christianorum sunt patres spirituales, & huius mundi spiritus & vita. Ego si viderem ve-

nientem per viam Presbyterum, & Angelum, ad Sacerdotis manus deosculandas; citiùs me conferrem, & Angelo dicerem; Expecta me Angele, quia manus huiusmodi verbum vitæ contrectant, & vltra humanum aliquid possident.

Oraculum XXIII.

Qualiter gaudere quis possit de alterius bono plus ipso possessore.

PLus, inquit, gaudeo de regno Franciæ, quam ipse Franciæ Rex; quia ego gaudeo, quod gaudeat Rex de Regno suo. Sed hanc habeo ego præ Rege prærogatiuam in gaudio meo, quod Rex habet labores & expensas Regni, & ego habeo gaudia sine labore & sine expensis.

Ora-

Oraculum XXIIII.

Quæ præcipue curanda Regularium Prælatis.

PRælati Regularium, hoc potissimum curent, mores non mutare, nisi in melius, fauores non quærere, potestatem non exercere sed implere officium.

Oraculum XXV.

Quæ sit vera sapientia.

SVmma sapientia est, bona opera facere, & bene se custodire, & iudicia Dei considerare.

Oraculum XXVI.

Quarta virtus paupertas.

VEra paupertas radix est obedientiæ, mater renunciationis, mors propriæ complacentiæ, extirpatrix vanitatis, & cupiditatis.

Oraculum XXVII.

Veræ obedientiæ commendatio.

OBedientia est fidei opus, probatio veræ spei, argumẽtum charitatis, mater humilitatis, & genitrix pacis Dei, quæ exuperat omnem sensum.

Oraculum XXVIII.

De vsu librorum.

IN libris Fratres quærere debẽt testimonium Domini, non precium aut pulchritudinem. Paucos etiam

etiam habere debent, hosque in cõmuni, & ad Fratrum indigentium necessitatem paratos.

Oraculum XXIX.

In quibus acceptatur voluntas pro facto.

PAuper magis potest esse largus quam diues, quia diues si dat quidquid habet, deficiet, & cõfusus est. Si vero non dat cum habeat, licet vellet dare, si sibi non deficeret; voluntas bona est, sed non reputatur pro facto sibi, quia adhuc habet substantiam. Sed pauper qui nihil habet, qui vellet dare pauperi, & nihil habet quod det, & vellet ædificare hospitalia, non tamen habet vnde, in hoc voluntas pro facto reputatur.

Oraculum XXX.

Dei dilectio dulcis, mundi amara.

GVstanti Deum, omnis delectatio mundi videtur amaritudo. Gustate ergo, & videte, quia suauis & dulcis est Dominus, & nunquam te pœnitebit de gustu Dei. Secus est in amando mundũ quia latet hamus in esca illius amoris; quia ille amor mundanorum semper producit multos fructus dolorum: quia si amas vxorem, filios, possessiones, domos, vel honores, cum moriuntur, & deperdũtur, tanto maiores dolores tibi inferunt, quanto maiorem affectionem & amorem habeas illis bonis & rebus.

Sen-

SENTENTIÆ B. P. N. Francisci.

1 HÆC sunt arma, quibus dirumpitur anima casta, visus, alloquium, contactus oscula.

2 Qui vadit in deserta, tribus prælijs caret, visu, auditu, & detractione.

3 Charissimi, in hac valle miseriæ nihil tam pulchrum, tam delectabile possideatis, quo animus vester omninò occupetur.

4 Fuge creaturas, si vis habere creaturas.

5 Fuge mundum si vis esse mundus. Si tu es mundus, iam non delectat te mundus.

6 Fuge, tace, & quiesce.

7 Si te excusas, Deus te acusat, & si te accusas, Deus te excusat.
8 Non perfecte bonus est, qui cũ malis bonus esse non potest.
9 Tentatio, cui non consentitur, est materia exercendæ virtutis.
10 Amor omnia grauia facit leuia, & omnia amara facit dulcia.
11 Amor Dei nunquam est otiosus.
12 Vestis pulchra, laus, potus, cibus, otia, somnus, eneruant mentem luxuriamque fouent.
13 Cum dico Aue Maria, cœli rident, Angeli gaudent, mundus exultat, infernus contremiscit, dæmones fugiunt.
14 Sicut cera fluit à facie ignis, & puluis ante faciem venti disper gitur, sic ad inuocationem nominis MARIÆ totus malig-
norum

norum ſpirituum exercitus ſeparatur.

15 In periculo, in anguſtijs, in rebus dubijs *Mariam* inuoca, *Mariam* cogita: non recedat à corde, non recedat ab ore, & vt impetres eius ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplũ.

16 Omnis creatura vileſcat, vt creator in corde dulceſcat.

SERMONES BREVES B. P. N. Franciſci.

SERMO I.

De humilitate & patientia.

QVas indiuiduas comites humilitatem, & patientiã habuit Chriſtus in cruce, & quas ſororum firmus amor coniunxit, hęc bre-

breuis oratio nullatenus separabit. Seruus Dei multa debet pro Christo pati, qui cum eodem bonis perfrui sperat sempiternis. Apostolus dixit non esse condignas passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Non sunt, nec inueniri possunt duæ perfectæ deliciæ, nec binum potest esse gaudium omninò completum. Suam doctrinam incepit ab humilitate Christus in præsepe, quam in patientia bonus magister conclusit in cruce. Ipse etiam dixit: Beati qui persecutioné patiuntur propter iustitiam. Optime enim nouit pœnam in gloriam transmutare, persecutionem, & metum in gaudium. Faber argẽtarius ex metallo quod accepit scyphum, aut vascula conficit; nec enim

Rom. 8. vers. 18

Mat. 5. ver. 10.

enim ex plumbea massa calicem cõflabit argenteum: solus Deus ex laboribus requiem elicit, & ex tormentis gaudium eruit sempiternum. Diligentes, humiles, & patientes decet esse seruos, qui à Domino suo incomparabilem expectant mercedem.

SERMO II.

Contra peccata mortalia.

MOrtalia peccata, Fratres, omnino fugiamus. Considerate & videte, quam fœdum & abominabile appareat corpus exanime, spiritus vitalitate destitutũ; & intellige multò fœtidiorem, & immundiorem esse animam sine Deo qui animæ anima est, quando in mortali labe volutatur. Si adeò indi-

indiget vna creatura altera, quanto magis creatura suo opus habet bet creatore? Longius distat à peccato gratia, quam à gratia gloria: infinita est enim inter peccatum & gratiam distantia; inter gratiam vero in sanctis viris, & gloriam, sola mors intercedit. Qui ergo mortaliter peccat, à Deo elongatur, & inferno deputatur, interquem, & peccatorem tantùm vita mediat, quæ multoties per inopinatam, & instantaneam mortem tollitur è medio, & extinguitur. Quotos vidimus noctu lectum sanos conscendere, & in proximo mortuos in foueis sepeliri? Deum suppliciter oremus, vt quos sua gratia refouet, in eadem Sanctos conseruet & miseros peccatores misericorditer in illa regeneret. O Deum for-

fortem, & pium, tam pronum ad ignoſcendum pænitentibus, quam potentem, & ſeuerum ad puniendum obſtinatos?

SERMO III.
De bono eleemosynæ.

O Homo, eleemoſynam pauperi elargire, per quem illam tribuis creatori. Ille in paupere debitorem ſe conſtituit perfectæ, & exagitatæ mercedis, & ſuper plenæ retributionis. Deo ſolum per pauperem, noſtra poſſumus offerre; qui ſolum per pauperem, noſtris poterit indigere. Videte ergo, Fratres, quantæ ſit felicitatis vir eleemoſynarius, qui ei poteſt impendere, qui retribuit, & dat omnibus affluenter. Cui non ſolùm multum

Iaco. 1. ver. 15.

tum, qui multum habet, tribuit diues, sed & plurimum largitur, qui quæ habet, pauper impendit. In Gazophylatio vidua illa Euangelica censum omnem abscondit, quando solùm, quæ habuit, minuta duo libenter impertijt. Vnde & offerentem palam Christus laudauit, dum oblatum non tenue, sed pingue publice iudicauit. Eia pauperibus proinde, & egenis de terrenis, & caducis distribuamus, quibus immensa bona, cum Deo duratura, nobis in cœlis acquiramus. Hæreditas pauperum est eleemosyna, quam magnus ille noster frater Iesus Christus omnibus acquisiuit. Non igitur quando illis distribuitur, alienum dono datur; sed quod verè suum est, impenditur. Ego Fratres meos Minores rogo

Mar. 12 *ver.* 43.

in

in Domino Iesu Christo, quia ad eius imitationem pauperes fieri, & in nomine eius eleemosynas petere voluerunt; ne verecundentur eas colligere ostiatim. De eleemosynis ipse Dominus vixit. Si ergo vilis faciat creatura, quod prius viderit creatorem fecisse omnipotentem, non dedecori, sed honori, non ignominiæ, sed decori vertendum omnes iudicabunt. Præcipue cùm pauper mendicus diuitem, à quo eleemosynam flagitat, abundantioribus afficiat thesauris, & occultam subministret fœnoris & lucri occasionem. Præterea diuites ex parte Dei docet, ne despiciant, neque flocci pendant egenos; quorum verecundiam, si quam coram locuplete passi sunt, in ferente iudex vlciscetur

cetuit seuerus, & in patientibus Pater absterget misericors. Quidquid post se homines in terra relinquunt, emarcescit, solùm quam in vita fecerunt eleemosyna, semper virescit. Quam in mundo tribuunt, in cœlis inueniunt; impendunt temporalia, recipiunt æterna. Qui autem eleemosynas petit, æquales Deo soluat gratias, quando ei misericorditer tribuitur, & quando crudeliter denegatur: quando tribuitur, quia à Deo mittitur, vt nuditatem corporis contegat, & esuriem ventris reficiat: quando negatur, quia occasio offertur meriti, & patientiæ.

(?)

Sermo

SERMO IIII.

De amore inimicorum.

AVdite legationem, Fratres, quam per minimum seruunculum suum è cęlis mittit Altissimus. Diligite omnes, & proximos vestros, & eos à quibus sinistrum aliquid patimini: Illi enim manifesti sunt amici, isti vero nullatenus inimici. Qui vos amant, qui vobis seruiunt, qui victum præbent & vestitum, vestro benefaciunt corpori: sed qui vos persequuntur, qui vobis irascuntur, qui vos iniurijs afficiunt, plura adferunt commoda spiritui, Omnes ergo amici sunt, & nullus vocandus est inimicus; omnes bene faciunt

ciunt, & nullus iniurijs lacessit. Præter vosmetipsos nullum habetis inimicum. Si ergo odisse vultis inimicos, à corpore vestro, & sensuali incipite appetitu. Si de inimico vindicari cupitis corpus flagellate, & tanquam seruum subijcite spiritui. Qui vos creauit, Deus, & qui vos redemit, Christus, vobiscum sit, & ab omnibus tueatur aduersis.

SERMO V.

De perfecta obedientia.

CReaturæ Dei sumus omnes, Fratres mei, quos præ cæteris multis bonis Altissimus benignissime ditauit. Si illi non obsequamur, nec quod iubet implemus (sicut

(ut in baptiſmo promiſimus) hæreditate gloriæ nos ſpoliabit, & præcipites dabit in gehennam. Filiorum perdemus libertatem, & captiuorum ſubibimus ſeruitutē. Non deſideremus alijs præeſſe, ſed omnibus ſubeſſe creaturis, propter verum amorem Creatoris. Qui ita fecerint, & perſeuerauerint, requieſcet ſuper illos ſpiritus Dei, & in illis ſuam faciet manſionem. Filij erunt Patris cœleſtis, fratres Domini noſtri Ieſu Chriſti, & ſpōſæ Spiritus Sancti. Sponſalia hæc celebrantur, quando ſpiritus diuinus, & anima noſtra adinuicem vniuntur per charitatem. Fratres ſumus Chriſti, quando eius participamus bona, & Dei filij nominamur, quando ei aſsimilamur in operatione. O quam glorioſum eſt,

Patrem habere in cœlis: quam pul-
chrum & suaue, tali adhærere spō-
Rom. 8. so? quam opulentum & egregium,
ver. 29. fratrem nostrum hæredem regni
Ioan. 1. cœlorum? Hunc Paulus primoge-
ver. 10. nitum, Ioannes vocauit vnigeni-
tum. Primogenitum appellauerat
ille in natura, quam ex nostris ac-
cepit; vnigenitum iste in Deitate,
Luc. 14. quam ex Patre æqualem ex æter-
ver. 33. nitate recepit. Dixit Dominus in
Euangelio: Nisi quis renunciaue-
Luc. 9. rit omnibus quæ possidet, non po-
ver. 24. test meus esse discipulus. Et qui
voluerit animam suam saluam fa-
cere, perdat eam. Quasi dicat, quòd
ille omnia relinquit, qui propriæ
renuntiat voluntati, & ille animā
suam perdendo saluat, qui illius à
se abdicat dominium, & totū quod
est, Prælati subijcit imperio. Qui-
dam

dam sunt subditi, proprij sensus errore decepti, qui quodcunque superioris præceptum, quod indomitæ voluntati repugnat, statim regulæ & animæ iudicant esse cōtrarium. Perfecta obedientia est illa, qua religiosus facere omittit, quod sibi melius & consultius videtur, vt quod minus rectum aut consonum iudicat, compleat propter solum superioris præceptum. In quo magnum acquirit meritū, dum propriæ vale dicit opinioni; non suæ, sed alienæ obtemperans voluntati. Qui verè obsequitur Prælato, ipsi Deo se subdit & proximo egregium præbet exemplū. Summa obedientia est illa. in qua nihil suum caro cognoscit, aut sanguis. Non debet perfectus obediēs expectare quod secundò aut tertiò

idem imponatur præceptum: nam qui ad primum Prælati non obtemparauit imperium, non voluntate illectus, sed necessitate compulsus obediuit. Qui celeriter non obedit nec Deum timet, nec homines reueretur, dummodo sufficientem non habeat causam retardãdi. Fertilissimus est obedientiæ fructus, nihil est temporis vero obedienti sine lucro.

SERMO VI.

De animæ æstimatione vel dignitate.

MAxima cura prouidendum est animæ; nec enim plures habet homo, sed vnam. Si duas nobis contulisset Dominus, sicut & binos dedit oculos, vel pedes; sublata

blata vel deperdita vna, aliam custodire vel saluare liceret. At vnã tantũ infirmam & languidã accepimus, tribus validissimis concussam inimicis, & fortissimis, mundi carnis, & diaboli, telis expositam, cui nec vno die secure requiescere licet, sed omnibus in luctam & palæstram oporter descendere. Cõtinuum esse hoc certamen nobis Apostolus expressit; non enim bellum, sed luctam appellauit, dum dixit: Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates. In bello aut prælio quandoque militibus corpora refocillandi, arma deponendi, à laboribus feriandi, & virium repetundarum tempus cõceditur, nec subdio aut cœli inclementia pernoctare in hieme compel-

Ephe. 6. ver. 12.

pelluntur, imo ſubtecto hibernandi, in ciuitatibus commorandi libera aliquãdo prębetur facultas. Sed inter colluctantes tunc ſolum in luctamine reſpirare licebit, quando vno victo, & in terram colliſo, alter triumphator abſcedit. Noſtrorum inimicorum lucta nunquam ceſſat: luctæ tempus, tempus eſt vitæ; finis viuendi, finis viuendi, requiei erit initium; & ſolũ poſt mortem demon luctator recedet, qui in ipſa morte fortius nos proſternere molitur. Dominum ergo ſuppliciter exoremus, vt ſua gratia nos protegat, & in tantis periculis miſericorditer ab hoſte defendat. Nihil (proh dolor!) Viliori pretio, quã pretioſam comminutamus animam. Illam quacunque vel leui occaſione in gehennã detrudimus, & parua

ria vel minima mercede, in æstimabili Dei gratia spoliamus.

SERMO VII.

De sacerdotum obligatione.

PAtres reuerendi, Dei familiares & domestici estis, & illius pane vescimini, vestram agnoscite dignitatem. Deuotionẽ præferte, contemplationi insistite. Spiritus Sanctus sit vestri lumẽ intellectus & vestræ flamma voluntatis. Perseuerate in obseruantia illorum, quę Domino promisistis, nec ad ea quæ reliquistis, retro gradiamini pedibus vel affectu. Ambitionem fugite, superioritatem inter Fratres cauete. Recordamini, quod qui in infinitum homines præcedit & Angelos, in hunc mundum des-

Mat.20 de scendens, non solũ Angelis, sed
ver. 28. & hominibus inferior visus est, om
nibusque se minorem dicens, ait:
Non veni ministrari, sed ministra-
re. Quos in Prælatos assumi conti
gerit, non superbe imperent subdi
tis tanquam domini, sed humiliter
corrigant, sicut veros decet Minis-
tros. Necessitatibus illorum qui-
buscunque prouideant: magna sit
cura circa corporales, maior autẽ
circa spirituales. Aduertant quod
sunt Pastores animarum sibi subdi
torum, quarum, secundum Aposto
Heb.13. lum, stricto iudici rationem sunt
vers.17. reddituri. Ouium pastores, si qua
Iob.2. deperditur, aut frigore perit, Do-
ver. 4. minis suis callide satisfaciunt, dum
mortuæ pellem ostendunt. Anima
rum verò Pastores, non pro que
pellem, sed pellem pro pelle, ani-
mam

nam pro anima in Dei iudicio red dere strictissime cogentur. Subditos eo modo tractent, quo semetipsos curant, & eosdē se præbeant sibimet & subditis. Peccatoribus de peccatis pœnitere præcipit Deus & ea veridica confessione pandere sacerdotibus, quos peccato redarguere decet, & peccatores per pœnitentiam ad virtutem reducere. Hortari etiam debent pœnitentes ad frequentem eorum confessionem, & sanctissimā Christi corporis communionem, si enim hic cibus est animæ, sine quo languet & marcescit, cur non quotidie ad mensam, in quo proponitur cunctis, cuncti sedere, & manducare deficerent? Qui itineris fatigatur molestia, plus cibi indiget refrigerio, Si ergo omnes viatores sumus

&

& ad patriam pergimus, cur pre-
tioso, & sapidissimo cibo confor-
tari non appetamus? Elias hunc in
3. Re. 19 figura comedit, & ambulauit in for
ver. 8. titudine illius. Si sæpius hunc pa-
nem, sicut decet, sumeremus, ma-
gis in via virtutis proficeremus,
& ad destinatam nobis patriam ro
bustiùs pergeremus.

Sex præcipuæ rationes, quare Deus optimus maximus religionem Minorum suæ concesserit Ecclesiæ.

FRatres Minores dati & vocati sunt à Deo, præcipue vt repræsentent Christum Iesum Dominũ nostrum, & tanta ipsius beneficia, tunc à mundo quasi oblita, & contempta, vel neglecta, in memoriam

Chri-

Christianorum reducant. Et propter hæc ab ipso Filio Domino nostro Iesu Christo, postulati sunt à Deo Patre suo.

Et primo dati sunt, vt verbo & facto sint testes, & imitatores præcipui suę altissimę paupertatis, per omnimodam abdicationē proprietatis, & indebitę affectionis, ac pauperem, & humilem vsum rerū omnium temporaliū: quia sanctæ paupertatis virtus & affectus, quasi ab omnibus vbique deserta, & repudiata ac cōtempta videbatur, adeò quod amplius non inueniebat, vbi perfectè, & integrè requiesceret pes eius.

Secundò, vt verbo & facto sint testes, & imitatores suæ excellentissimæ, & perfectissimæ obedientiæ, qua non solùm Deo Patri suo obe-

obediens factus est pro nobis vsq;
Luc.10. ad mortem Crucis,& etiam paren
ver.50. tibus suis, sibi longe inferioribus,
videlicet sacratissimæ Virgini Ma-
tri suæ,& Beato Ioseph Patri puta
tiuo subditus esse voluit,sed(quod
Mat.22. maius est)malis etiam Principibus
ver.20. & Sacerdotibus obedire voluit, &
docuit obedire,cùm censum Cæsa
ri reddidit,& reddendũ iussit;&cũ
Mat.23. de Scribis & Pharisæis malis,popu
vers.3. lũ regentibus dixit: Quæcunq; di-
xerint vobis facite, opera autem
eorum nolite facere. Quia quanto
contemptibilior præsidet, tanto
magis obedientia subditi placet,&
obediens meretur; maximè si talis
obediens non sit causa promotio-
nis, nec continuationis talis mali,
& insufficientis Prælati. Et perfe-
ctissimus ac Euãgelicus obediẽdi

modus & gradus est, obedire propter Deum talibus, & alijs, non solùm in his, quæ quis promisit ex regula obseruare, sed etiam in omnibus quæ non sunt contaria animæ & regulæ suæ, sine alia limitatione vel represione facultatis, aut iurisdictionis, vel obedientiæ regularium Prælatorum suorum.

Tertiò, vt sint testes & imitatores despectus, & humilitatis Christi per contemptum omnium bonorum, & promotionum, ac vanitatum mundi, & per veram abiectionem, mortificationem, & contemptum sui ipsorum propter Deum.

Quartò, vt sint testes, & sequaces verbo, & opere suæ tantæ charitatis, & affectionis ad salutē omniū animarū, per mundū discurren-

do, ac verbo & exemplo prædicando, atque animas ipsius Christi pretioso sanguine redemptas, ad ipsum verum Creatorem, & Pastorem, ac Redemptorem animarum dicendo.

Quintò, vt sint testes & imitatores suæ sobrietatis, pœnitentiæ, puritatis, condescendentiæ, atque puritatis per moderatam abstinentiam, & ieiunia, ac labores, & per piam ac charitatiuam condescensionem, & subleuationem afflictorum, & receptionem ac sanationé infirmorum peccatorum, ac corporis, & animæ nitiditatem ac puritatem.

Sextò, vt sint testes, & speciales contemplatores, & imitatores, ac prædicatores, suæ sanctæ passionis ac mortis, & beneficiorum tantorum

torum suæ benedictæ Incarnationis, vitæ, & mortis ipsius, & tantæ nostræ redemptionis, non solùm per iugem, & frequentem meditationem, & recordationem tantorum dolorum interiorum, & exteriorum ipsius, & pijssimæ Matris eius, sed etiam per veram & spontaneam tolerantiam omnium cõtrarietatum, & tribulationum interiorum, & exteriorum, atque vilipensionum, & dolorum pro nomine eius sanctissimo.

Beati igitur Fratres illi, qui quã tum in se est, in omnibus his sequũtur Dominum nostrũ Iesum Christum, & sanctissimam eius Matrem, in hac vita: quia in morte & iudicio cum ipso capitaneo suo in acie, & societate verorum Christi militum; & specialium imitato-

rum eius, gloriosi apparebunt, & Christo, & Apostolis assidebunt omnes tribus terræ iudicantes, id est, sententiam iudicis approbantes, iuxta illud; Amen dico vobis quod vos, qui reliquistis omnia, & sequuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede maiestatis suæ, sedebitis & vos super sedes duodecim iudicantes duodecim Tribus Israël.

Mat. 19. ver. 28.

Igitur Fratres in Christo dilectissimi, & desideratissimi, propter Deum intelligite & videte vocationem vestram, & quare Minores estis vocati, quia non vt maiores, sed humiliores, & abiectiores omnibus atque inferiores propter Deũ esse contendatis in præsenti, vt hic in gratia, & in futuro in gloria maiores esse possitis. Et Domi-

no Deo nostro, qui tam benigne si-
ne vestris meritis, ad tanta & tam
sublimia vos elegit & vocauit, gra
ti estote, & cōtendite ambulare ea
vocatione qua vocati estis, non re
tro aspiciendo, sed de virtute in
virtutem proficiendo: indubitan-
ter tenendo, quòd si hæc secuti fue
ritis, & Christi Passionum socij &
contemplatores fueritis, eritis & 2. Co. 1. vers. 7.
consolationum, & pro momenta-
neo labore præsentis vitæ, præmiū
certum, & inæstimabile tandem
cum Christo recipietis. Quod Do
minus ipse pius meritis suæ san-
ctissimæ passionis, mortis & glo-
rificationis, ac intercessionibus suę
sanctissimæ Matris, & omnium
Sanctorum & Sanctarum
misericorditer conce
dat. Amen.

OPVSCVLVM DECEM *perfectionum veri religiosi, & perfecti Christiani.*

PRima perfectio boni religiosi est, quod toto conamine, & totis viribus nitatur ad dolendũ pro peccatis, & libenter illa confiteatur, & sine mora; & postea caueat pro posse, ne in eadem vel altera incidat.

Secunda, quod omnem creaturam supra se ponat, & se subtus. Ratio est, quia offenderet illum magnum Dominum, qui fecit omnem creaturam, & qui tantum honorauit nos, quod amore nostri assumpserat carnem humanam, qua assumpta participauit omni creaturæ.

turæ. Ob hoc ergo debet bonus religiosus, aut perfectus Christianus, obedire bono corde, & bona volũtate omnibus, non tantum maiori socio, vel pari, vel minori, sed etiã omni creaturæ, secundum quod licuerit sibi.

Tertia, quod cor suum ab omni mundana, & humana creatura eradicet, nec quærat aut inueniat fundamentum aut radicem, nisi in illo qui fecit sibi cor, sed consuescat cor suum proijcere in ipsum Deũ, & de fœcibus terrenis frequenter eleuare, ita quod sine pœna, quandocumque voluerit, reuertatur ad Christum cogitando, & afficiendo se ad cordis creatorem; & intentus sit in omni loco, & tempore altissimo benefactori. In oratione

aut dicat culpam de malis perpetratis, aut desideret & petat bona, quæ ei deficiunt, aut reddat gratias de bonis sibi collatis, aut de malis & tribulationibus, quæ sibi eueniunt, & credat, Deum benignum, propter delictorum aut corporis castigationem, permittere illa sibi euenire.

Quarta, quod tantam habeat patientiam, quòd illum, qui sibi malũ aliquod fecerit vel dixerit, conetur plus diligere & amare ex toto corde, & ex bona voluntate ei libentius seruire sine omni amaritudine cordis. Quia sicut Deus ex vera liberalitate omnia bona sibi tribuebat, ita omnia mala credet eum occulte permittere, ad hoc, vt peccatori sua ostendat peccata, & ipse

ea cognoscat & aduertat, sicque leuiter in præsenti puniat, vt non flagellet duriùs in sempiternum. Illum igitur, qui malum sibi fecit, aut de ipso malum aliquod dixit, multum diligat, quia mediante illo tanquam nuntio, Deus magnum bonum illi conferet; & tanquam membrum & retinaculum, quo mediante Deus benignè eum detinet, ne in ipsum profundum abyssi proijciatur, aut mundus impingat, aut diabolus decipiat; & tanquam tersorium, quo mediante, eum Deus tergit; & tanquam instrumētum & dolabrum, quo eum Deus dolat & perficit.

Quinta, quod diligat omnes bonos; & omnibus malis compatiatur, ac honoret omnes, & se om-

nibus viliorem reputet, etiam ipsis pessimis postponendo. Et hoc, quia nescit vtrum bonum, quod ipse facit, Deo placet, aut vtrum in eo perseuerabit, nec similiter nouit finem, ad quem ille alius posset deuenire. Ob hoc nullum in corde suo iudicet, nec in ore suo malum aliquod de altero proferat. Et quando malum alicuius audierit ab aliquo, illum excuset, vel non lætetur de murmuratione, sed tristem se ostendat, & sagaciter verba dicentis in aliam materiam diuertat.

Sexta, quod amet multum reprehensionem, & reprehensorem: & si malum aliquod de ipso, ille qui reprehendit, dixerit, totum concedat: si vero bonum, quod

in illo fuerit, laudatur, excuset se & dicat quod nihil boni facit; in mente tenens, quod Deus omne bonum facit, & dat etiam voluntatem faciendi.

Septima, quod omnibus libenter seruiat, & vix ab aliquo sibi seruiri acquiescat, reputans se indignum omni seruitio; recordeturque quod non venerat Christus ministrari, sed ministrare. Si *Mar. 10 ver. 28.* ergo aliquis seruierit ei in aliqua necessitate, in corde suo gratias agat Deo, qui illi dederat voluntatem seruiendi, & posse.

Octaua, quod studeat recogitare omnia beneficia, sibi vel alijs quibuscunque creaturis facta, & pro omnibus gratias referat Deo, & post humiliet se, dicendo:

Quis.

Quis sum ego, qui pro alijs gratias refero, cum non sufficiã referre eas pro nimia parte boni quod mihi Deus fecit, & maxime cum sim tam praua creatura? & sic annihilet se.

Nona, quod solicitam habeat linguæ custodiam, quæ complementum est omnium bonorum, & sine qua perditur omne bonum: & linguam suam custodiat non tantum à verbis malis, siue nociuis, falsis & honestis, sed etiam à superfluis & vanis, quæ deuotioné cordis euacuant.

Decima, & vltima, quod super omnia caueat, vt in omnibus verbis eius reluceat veritas, bonitas, & humilitas: quia verbum hominis debet incipere à veritate, pro-

proficere in bonitate, terminari in humilitate, & mensurari breuitate, quia verbum abbreuiatum fecit Dominus super terram. Deo gratias.

FINIS.



HÆC



HÆC sunt (Illustrissimi ac Reuerendissimi Principes) quæ modo Seraphici Patris nostri Sancti Francisci Opuscula reperiri potuerunt: quæque (vt in principio dictum est) sub vestro etiam patrocinio (pro maiori Fratrum commoditate) iterum in lucem exeunt. Verba & opera sunt Patris: & tanti Patris. Non humana industria: sed quæ Diuina mente: doctrice gratia: & Spiritu Sancto dictante, composita: in cordibus nostris scripta esse voluit. Vtq;

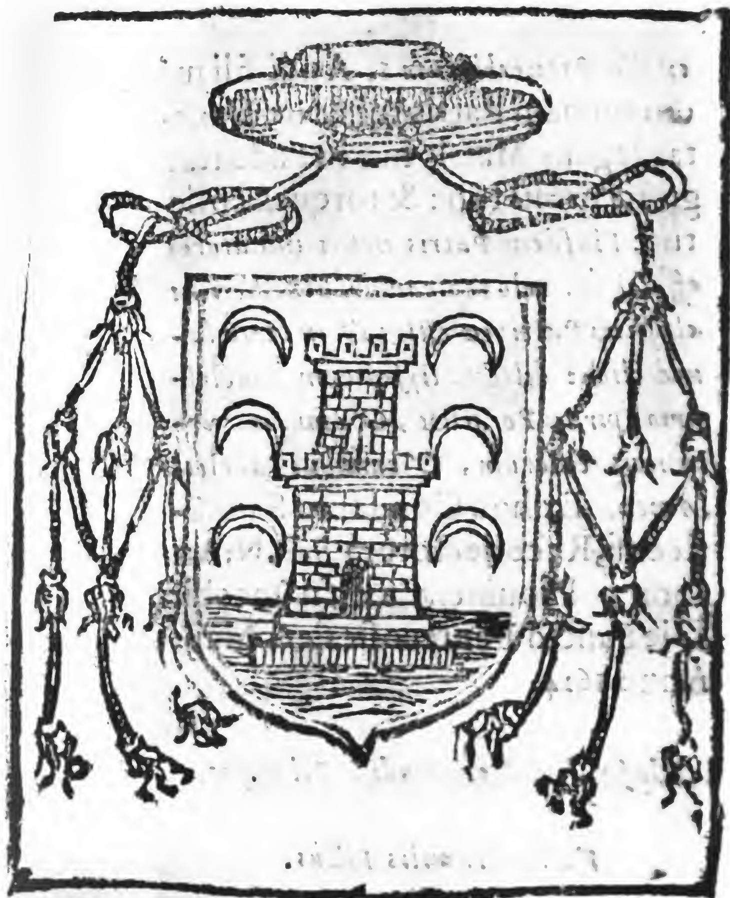
ex

ex illo Prouerbiorum 1. Audi fili mi disciplinam Patris tui:& ne dimittas legem Matris tuæ : vt addatur gratia capiti tuo : & torques collo tuo: *Eiusdem Patris nostri imitatores effecti, in cælo repleamur benedictione altissimi Patris cælestis : & in terra benedictione dilecti Filij sui:cum Sanctissimo Spiritu Poraclito, & omnibus virtutibus cælorum, & omnibus Sanctis. Amen.* Ex hoc Conuentu Salmãticensi, Recollectorum S.P.N. Antonij, Prouinciæ Sancti Iacobi. Die Sancto Pentecostes, 26. Maij. Anno 1624.

Illustriss. ac Reuerendiss. Principes.

F. D. Humilis Filius.

F. Iuanotin Niño.



Arma Illustriss, à Trejo.

TABVLA.

Qq 8. De

TABVLA.

9. Ad

20.De

 Ora-

3. De

Cap.

TABVLA.

12. de

11. Quan-

3. De

17. De

19 Dei

Fa-

18. Spi-

15. Su-

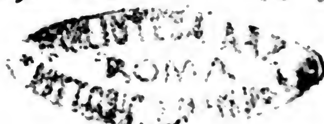
Bene-

15. Su-

Bene-

TABVLA.

6. Piæ-



30. Dei

LAVS DEO.

